

Najmočnejša pred razkrojem

Kaj pomeni biti častnik oziroma oficir Jugoslovanske ljudske armade? Kakšen je njegov psihološki, osebnostni, vedenjski portret? Katere vrednote najbolj cenijo, pred katerimi moralnimi dilemami se je znašel v teh viharnih časih? To je samo del vprašanj, ki si jih zastavlja ne samo slovenska in hrvaška javnost ter za te zadeve pristojne službe ogroženih republik, ampak tudi generalni štab.

Na nekaj od tega je mogoče odgovoriti. Za vse oficirje tega sveta je mogoče reči, da so ljudje brez pravega otroštva. Večina jih s 14 leti odide v kadetnico, zapustijo jo pri 22 ali 23 letih. V letih, ko se oblikuje njihova osebnost, ko se poslove od otroštva, so v specifični, od civilnega življenja dokaj odmaknjeni ustanovi. Odraščanje spremlja osemletno pridobivanje predvsem vojaških znanj, nad vojaškim in splošnim delom pouka nenehno bdi (tako je bilo vse doslej) politično in doktrinarna. Država, domovina, bratstvo in enotnost, jugoslovanstvo, vloga

JLA, socializem, vse do nedavnega tudi Tito in Partija.

Nekaj od te ideološke nadgradnje (podobno je tudi v drugih armadah) se oprime tudi najbolj samostojno razmišljujočih vojakov. Konec koncev vojak oziroma oficir mora imeti zvedo vodnico oziroma moralne temelje za početje, ki se v končni situaciji konča z njegovo smrtjo ali smrtjo nasprotnika. Če moralne podstat ni, ne moremo govoriti o, recimo, državnem vojaku, ampak o plačancu iz tujske legije.

Katastrofa nastopi, če se sesujejo zidaki, na katerih temelji moralna moč armade. Ravno to se je zgodilo v Jugoslaviji. Kaj je ostalo od domovine, bratstva in enotnosti, jugoslovanstva in socializma id. Častniški zbor JLA razkroja še ni prebolel, moralno identiteto in temelje skuša njegov vrh obnoviti z dokumenti, kot je še vedno ali celo vsak dan bolj veljavno navdilo politične uprave. Slednje skuša

(neposredno) zgraditi unitarno Jugoslavijo in socializem, posredno pa rešiti JLA oziroma ji dati pooblastila in moč, kakršnih ni imela še nikoli.

Tak poskus obnove moralne identitete morda res ustreza častnikom, ki se Jugoslavije na dosedanji ali še trši način prijemljejo kot pijanec plota, vsaj pothtem pa jo zavrača manjšinski del oficirjev, ki ne pristajajo na Jugoslavijo kot Srboslavijo, ali pa Jugoslavije sploh ne vidijo več, kar je za prenekaterega zelo boleče.

Jugoslovanska ljudska armada se bo torej razkrojila, ker ni več ideje, ki bi jo držala skupaj. Ta misel je zapisana v času, ko smo priče in žrtve največje demonstracije njene fizične moči v zgodovini. Vendar tankovskih gosenc pač ne moreš pognati v imenu gesla, da so nekatera ljudstva, ki naj bi jih varoval, izvoljena, druga pa ne. Predvsem pa ta armada vsaj do pred kratkim ni bila vzgajana, da se bo morda morala boriti zoper lastna ljudstva. To generalno načelo ne morejo prebristati niti sedanji hitri politični tečaji med oficirskim zborom, hkrati pa omenjeno nevdržno neskladje najbolje piše psihološki, osebnostni in predvsem vedenjski portret današnjega častnika JLA.

M. BAUER

Scenarij grozljivke po belokranjsko?

Sindikat opozarja na zstrašujoč položaj

ČRNOMELJ — Zaradi vse slabšega gospodarskega in socialnega položaja delavcev je območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov za Belo krajino pripravila okroglo mizo o tej problematiki. Po podatkih in ocenah predstavnikov sindikata, skupščin občin, izvršnih svetov, poslanskih klubov in delegatov v republiški skupščini iz obeh belokranjskih občin so razmere v deželi ob Kolpi kritične, podobne scenariju za grozljivko.

V Beli krajini prevladujejo tekstilna in elektro-kovinska industrija ter premo-govništvo, ki so v republiki v najtežjem položaju. Posledice so torej razumljive: letos grozi že 15- do 20-odst. padeč proizvodnje, povečuje se brezposelnost, ki se približuje 10 odst. Sedaj je prijavljenih več kot 800 iskalcev zaposlitve, krepko čez tisoč pa je presežkov v podjetjih. Stečajev sicer še ni bilo, vendar so se jim podjetja izognila zgolj zaradi reorganizacij, moratorija na stečaje, finančnih injekcij, ki podaljšujejo agonijo organizacij, ali zaradi zavestne odločitve po nižjih plačah. Prav prejemki belokranjskih delavcev so med najnižjimi v Sloveniji, saj za petino zaostajajo za republiškim povprečjem, dve povprečni belokranjski plači pa ne zadoščata za preživetje 4-članske družine.

Očitno pa ne bo dovolj le stokati in opozarjati na vse to, ampak bo treba tudi kaj ukreniti. Toda čigava naloga je to, ali skupščin občin, izvršnih svetov, sindikata, klubov poslancev ali republiških poslancev, so se spraševali prisotni. Resnica je namreč, da je v Beli krajini premalo strokovnjakov, in v tistih, ki so še, v minulih letih zatrli vso samoiniciativnost. Republiška poslanca sta priznala, da po formalni poti lahko v republiški skupščini storita kaj malo za Belo krajino, zato sta se odločila za neformalno pot. Upata na pomoč Belokranjcev in Ljubljani, ki imajo veliko politično in gospodarsko moč. Pri Belokranjcih, ki ostajajo ob Kolpi, pa se bo med drugim moral spremeniti tudi način mišljenja, ki je še precej zastal.

M. BEZEK-JAKŠE

Je bil konflikt potreben?

Nekaj večjih slovenskih mest je dneve sredi maja kazalo žalostno podobo, čeprav je bilo na ulicah mladost, kot že dolgo ne. Mladost, »ki nam bo na stara leta dajala kruh«, je namreč poglajala na ulice stavkati nemoči doseči razumen odgovor o zaključnih izpiti v oblasti po normalnih, utečenih poteh. Letošnji četrtošolci bi naj namreč bili prva generacija »usmerjenec«, dolžna v krpanju šolskega sistema opraviti zaključne izpite, takoj zatem pa vsi tisti, ki so se odločili za nadaljevanje študija na fakulteti, še sprejemne oz. diferencialne izpite. Ali bodo maturanti — ime se je obdržalo, čeprav je bila dobra stara matura ukinjena — dolžni opravljati zaključni izpit ali ne, še v začetku tega šolskega leta ni bilo prav jasno. In so se šli dijaki na koncu na ulice pogajati za odlog zaključnih izpitolv letos in za ureditev situacije za tretje letnike, ki naj bi 1. septembra imeli v rokah kataloge znanj za zaključne izpite. V tistih dneh je bilo v javnosti slišati tudi mnogo komentarjev, da se mladi samo branijo dela in obveznosti. Problem pa je, česa se učiti in ne, ali se učiti, trdijo mladi. Zakaj izpiti, ki jih fakulteta ne prizna in upošteva? Konflikt med stroko in oblastjo na eni in dijaki na drugi strani se je po nekaj dneh praznih klopi četrtošolcev in tretješolcev le končal z dogovorom o letos okrnjenih zaključnih izpiti, nad katerimi bo bdela nevtralna komisija. Je bil konflikt res potreben, se stvari res ne dajo več urediti po pameti in normalnih poteh?

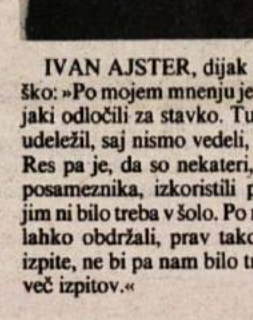
RENATA OKORN, komercialni tehnik v Blagovnici Mercator — Jelka v Ribnici:

»Minister Vencelj preveč vztraja na svojih stališčih. Vsak naj malo popusti, pa se bo uredilo, da bo prav. Srednješolci imajo v svojih zahtevah gotovo vsaj deloma prav. Raznih izpitolv je res preveč in nepotrebnih naj bi se odpovedali. Ne gre pa tudi povsem omalovaževati znanja profesorjev, doktorjev znanosti in drugih. Če bi imeli otroci najbolj prav, šol sploh ne bi bilo treba.«

HINKO ROBEK, dijak z Mirne: »V stavki je šlo za to, da zaključnih izpitolv ne bi bilo. Pravzaprav tudi niso potrebni, gre za nesmisel. Vsebina izpitolv se nekako ponavlja, saj so poleg zaključnih izpitolv predpisani tudi sprejemni in diferencialni na fakultetah. Vsi ti preizkusi znanja se zvrstijo v kratkem času. To je neustrezno in zoper to so dijaki protestirali. Po mojem so v pogajanjih z oblastmi dijaki dosegli polovico zahtevanega.«

BARBARA VEC, dijakinja 4. letnika naravoslovno-matematične smeri SŠTUD Kočevje: »Žalostno je, da moramo stavkati, a so nas razmere prisilile v to. Izkoriščajo nas za dogovarjanja med univerzo in šolskim ministrom. Eni so za zaključni izpit, drugi ga ne priznajo; eni so za prestavitve izpitolv rokov, drugi jih določajo po svoje. Nesoglasij je še več. Najhuje pa je, da do zadnjega nismo vedeli, katere izpite bomo opravljali. S stavko smo v danih razmerah dosegli največ, kar je bilo možno.«

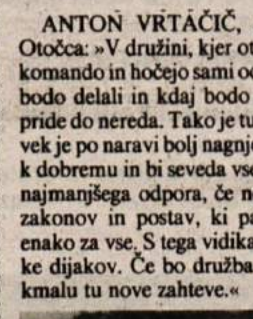

IVAN AJSTER, dijak Srednje šole Krško:

»Po mojem mnenju je prav, da so se dijaki odločili za stavko. Tudi sam sem se udeležil, saj nismo vedeli, kdaj bodo izpiti. Res pa je, da so nekateri, pač odvisno od posameznika, izkoristili prestop, samo da jim ni bilo treba v šolo. Po mojem bi maturo lahko obdržali, prav tako tudi sprejemne izpite, ne bi pa nam bilo treba naložiti preveč izpitolv.«

PRIMOŽ RUEH, komercialist iz Brežic: »Včasih je bilo izpitolv še več, najprej ob prehodu iz nižje v višjo gimnazijo in nato še ob vpisu v višjo šolo. Nekaj selekcije vendar mora biti tudi med današnjo mladino. Ne strinjam se z načinom, na katerega so srednješolci dosegli svoje. Če bi šlo za življenjsko zadevo, npr. socialno ogroženost, bi podprli stavko, sicer pa bi morali težave reševati z dogovarjanjem preko odborov.«

ANTON VRTAČIČ, avtomehaničar iz Otočca:

»V družini, kjer otroci prevzamejo komando in hočejo sami odločiti o tem, kaj bodo delali in kdaj bodo kaj delali, hitro pride do nerada. Tako je tudi v družbi. Človek je po naravi bolj nagnjen k slabemu kot k dobremu in bi seveda vse opravil po liniji najmanjšega odpora, če ne bi imeli trdnih zakonov in postav, ki pa morajo veljati enako za vse. S tega vidika gledam na stavke dijakov. Če bo družba popustila, bodo kmalu tu nove zahteve.«

DANILO OSOVNIKAR, lastnik potujoče trgovine Moj mali svet iz Sevnice: »Mislim, da neki red mora biti, in tako velja tudi za šolstvo. Zaključni izpiti ne bi bili prav nič slabega, še zlasti bi bili koristni za tiste srednješolce, ki nameravajo nadaljevati študij. Menim pa, da je protest srednješolcev do neke mere upravičen, saj bi morali o takih stvareh, o spremembah, vedeti že na začetku šolskega leta.«

KRISTINA STARE, učenka 2. razreda črnomaljske srednje šole iz Sevnice:

»Po eni strani se strinjam s stavekajočimi srednješolci, saj vprašanje izpitolv ni bilo rešeno. Po drugi strani pa so se nekoliko pozno spomnili opozoriti na te probleme. Konec šolskega leta je tukaj in ob vrnitvi v razrede bodo sledile šolske naloge, spraševanje, zaključevanje ocen. Tisti, ki so bili že prej pridni, so tudi stavko izkoristili za učenje, bolj lenim pa so bile to le počitnice.«

MARJANA SMREKAR, knjižničarka v metliški osnovni šoli: »Sem za zaključne izpite, vendar le pod pogojem, da imajo potem vsi enake možnosti za študij. Tudi za diferencialne izpite sem, če se učenci preusmerijo. Sem pa proti temu, da bi bili diferencialni ali sprejemni izpiti na fakultetah le nekaj dni po zaključnih izpiti v srednji šoli. Prav dam srednješolcem, da so opozorili na te probleme, ki bi morali biti rešeni že v začetku šolskega leta.«

Tanki so smrt za gospodarstvo

Tanki na jugoslovanskih ulicah že povzročajo težave našim izvoznikom — Adria Caravan poleg jugoslovanskih zdrav tepe še zalivska kriza

NOVO MESTO — Med novomeškimi gospodarskimi bolniki se že dlje časa omenja tudi tovarna počitniških prikolic Adria Caravan. Kot velikega izvoznika jo tepejo vse znane neprijetnosti. Sedaj, ko bi lahko s prodajo viska deviz na trgu le nekaj pridobili, morajo v Adriji razmišljati o povečanem uvozu, kajti dobava na domačem trgu šepa in vse več je nedokončane proizvodnje, kar povečuje končne stroške. Cene domačih dobaviteljev tudi zelo hitro naraščajo.

Pozimi je za krmilo Adria Caravan stopil direktor Andreas Poschacher, prej direktor Adria France, in pripravil dokaj radikalen sanacijski program, ki naj bi ga v letošnjem letu postopno uresničili. Na vprašanje, kako poteka

udejanjanje plana, je g. Poschacher med drugim odgovoril: »V planu ima poglavitno mesto tudi zmanjšanje števila zaposlenih, kar pa je težko izvesti, ker jugoslovanski sistem tega ne dovoljuje tako enostavno, zato je zmanjševanje potekalo precej bolj počasi, kot smo planirali na začetku. Stroški za zaposlene so za Adria še vedno veliko breme, odtod tudi likvidnostni problemi, na finančne pomoči v obliki ugodnih kreditov ali direktne pomoči pa na žalost tudi ne moremo računati, saj kolikor vemo, ni denarja na razpolago ne v bankah ne v državni blagajni. Kreditov si v Jugoslaviji Adria tudi ne more privoščiti, saj so obresti take, da bi spravile na tla tudi kapitalno močnejše podjetje, kot je Adria. Edino upanje so za nas torej krediti, ki bi jih dobili od zunaj. To pa je sedaj, glede na trenutno politične razmere, tudi težko. Ker živim v tujini, sem seznanjen s pisanjem tujeja časopisa o Jugoslaviji in po ekonomski plati so to hude bolečine.«

Po besedah direktorja Adria Caravan je pred kratkim Adria prizadelo tudi neobjektivno pisanje v osrednjem slovenskem časopisu, kjer je bila že v

naslovu špekulacija o stečaju. Pravi, da je tako pisanje med tujimi partnerji zelo odmevno, kar slabša ugled firme v tujini, saj se kmalu po objavi oglašijo telefoni. Partnerje zanima, kaj je res in kaj ne. Poleg tega svoje napravljuje tudi govorice o skorajšnji državljanski vojni v Jugoslaviji. Tudi za tujca je investicija v počitniško prikolico velika odločitev. Če vlada v deželi proizvajalki kaos, nastane lahko problem z rezervnimi deli, tega pa se vsak pameten kupec raje izogne. Še sreča, da poteka precejšen del nabave in prodaje preko podjetij v tujini in da so razmere v Sloveniji kolikor toliko normalne. Bile, bi lahko rekli, kajti kakšno gospodarsko škodo so povzročili nedavni izleti tankov po slovenskih ulicah, še ni moč napovedati.

»Neradi slišimo besedo stečaj, tudi v špekulativnem smislu. Prizadevamo si dobiti pomoč od zunaj, saj znamka Adria še nekaj pomeni. Imamo seveda veliko takih problemov kot domala vsa jugoslovanska podjetja, tem pa moramo pristeti še težave branje v evropskem in svetovnem merilu. Povzročila jih je zalivska kriza, ki je zamajala letošnjo turistično sezono in tudi našo

● Adria Caravan ima danes zaposlenih 1850 delavcev, torej 150 manj kot pred začetkom sanacije. Večina delavcev je do sedaj odšla po naravni poti, prek upokojitve ali s prezaposlitvijo v Revoz. Proizvodnja, če odmislimo nekatere težave z dobavo delov, teče po planu, v letošnji sezoni pa je bilo izvoženih že 9.500 prikolic.

prodajno sezono, ki traja od februarja do junija. Edino pozitivno je bilo letos nemško tržišče, čemur je verjetno botrovala priključitev vzhodne Nemčije. Nekoliko boljša od prodaje prikolic je prodaja avtomobov, a vendarle ne tako, kot smo pričakovali,« pravi direktor gospod Andreas Poschacher.

T. JAKŠE

Prebrodili najhujšo krizo?

Iskra Hipot Šentjernej po lanski izgubi letos posluje pozitivno — Reorganizacija v teku

ŠENTJERNEJ — Šentjernejska Iskra Hipot se kljub dobrim proizvodnim programom že dlje časa otepa z velikimi težavami. Lansko leto so celo zaključili z 21,4 milijona dinarjev izgube, letos pa ta sedemstotičanski kolektiv iz meseca v mesec izboljšuje razmere v podjetju.

V Hipotu so lani sicer uresničili proizvodne načrte, tako količinsko kot vrednostno. Predvsem v drugem polletju so imeli kljub zmanjšanju jugoslovanskega in klirinškega trga celo več naročil, kot so jim jih omogočale izpolniti proizvodne zmogljivosti. Poglavitni razlog, da se to ni odrazilo v ekonomskih rezultatih podjetja, je bil zamrznjen stečaj. Na trge s trdno valuto je Hipot lani namreč prodal kar 80 odstotkov vse proizvodnje in dvakrat več, kot je uvozil, kar se je ob močno precejšenem dinarju seveda moralo odraziti na stanju podjetja. Hipot ni imel dovolj dohodka za kritje vseh stroškov poslovanja, zaradi pomanjkanja lastnih sredstev pa so imeli tudi stalne velike težave z likvidnostjo in blokiranem žiro računom. Nekajkrat so le na račun odloga plačila prispevkov za las ušli začetku stečajnega postopka.

V znamenju likvidnostnih problemov in blokiranega žiro računa je poslovanje Iskre Hipot Šentjernej tudi le-

tos, vendar so v prvem tromesečju dosegli pozitiven rezultat. Za drugo tromesečje predvidevajo, da bodo še uspešnejši. V Hipotu uresničujemo tudi lani izdelan program sanacije in prestrukturiranja podjetja, katerega predračunska vrednost je ocenjena na dobrih 51 milijonov din. Za dokapitalizacijo so iz republiških virov letos dobili 2,4 milijona din, odobren jim je tudi dolgoročni investicijski kredit v znesku 5,4 milijona din za program senzor tla, za dokapitalizacijo ostalih programov se še dogovarjajo.

V teku je tudi postopek za ustrezno organiziranje podjetja. Načrtujejo podjetje s štirimi družbami z omejeno odgovornostjo, vsaka bo zaokroževala enega od proizvodnih programov. Uresničitev programov prestrukturiranja in reorganizacije pa je povezana tudi z ustreznimi kadrovskimi okrepitevami na posameznih delovnih področjih v Hipotu. Novomeška vlada podpira prizadevanja Iskre Hipot za normalno in učinkovito poslovanje, za katerega ima pogoje. Ocenila pa je, da sanacija ne bo lahka, saj podjetje z nizkimi plačami dolgoročno ne bo moglo zagotavljati socialnega miru in mitiranosti zaposlenih, kar pa sta bistvena pogoja za normalno poslovanje.

Z. L. D.

Liubliansko pismo

S težko culo odhajamo v Evropo

Vse hujsa stiska

LJUBLJANA — Iztekajo se zadnji tedni pred razglasitvijo, uveljavitvijo suverene, samostojne države Slovenije. Napočil je skrajni čas, da se vprašamo, v kakšnih razmerah, s kakšno materialno podlago in politično močjo trkamo na vrata Evrope.

Kriza je vsak dan hujsa, ljudje vse slabše živimo. Zajamčeni osebni dohodek zaposlenih je bil zamrznjen od septembra 1990 do aprila 1991 — kljub 104-odstotni inflaciji v letu 1990. Čeprav imamo zakon, ki zagotavlja valorizacijo pokojnin, ga ne uresničujemo; »poračune« pokojnin za nazaj izplačuje SPIZ neredno ali pa se sprašuje, če jih sploh naj. Podjetja v likvidnostnih težavah ne izplačujejo osebnih dohodkov, večina drugih krši kolektivne pogodbe — vendar za vse to nihče ne odgovarja.

Vsak mesec se v Sloveniji pojavi novih 4000 brezposelnih. Vsak tretji delavec v gospodarstvu dela v podjetju z izgubo ali v takšnem, ki je pred stečajem. Ogroženi so sistemi zdravstva, šolstva, socialne varnosti zaposlenih. Povrh vsega postajamo naglo starajoča se družba. Naglo se spreminja tudi sorazmerje med številom aktivnega prebivalstva in prebivalstva, ki si ne more za lastnim delom prislužiti svoje socialne var-

nosti. Že tretjini mladih iskalcev zaposlitve uspe najti le pripravništvo, ne redne zaposlitve. Imamo že 403 tisoč upokojencev. Če se bodo uresničile napovedi vlade, se lahko zgodi, da bomo ob koncu 1992. leta imeli 130 do 200 tisoč brezposelnih delavcev. Kakšna revščina in socialna stiska Slovencev bo takrat nastala, ni treba posebej razlagati.

Odveč je tudi pripovedovati, da je za delavce »lastninjenje« le pravljica za lahko noč. Le kako naj spet kupujejo svojo lastnino, ko pa imajo prazne žepe! Večina zaposlenih zato manj skrbi pravičnost; pripravljani so se celo odreči lastnini, če bo njen novi lastnik resnično zagotavljal večjo uspešnost proizvodnih sredstev in s tem večji zaslužek.

Iz dnevnega časopisa je razvidno, da se nekateri politični veljaki že zavedajo kritičnosti razmer (seveda iz drugih razlogov — osip članstva, volivcev in ogroženost njihovih sedanjih položajev) in iščejo novo identiteto svojih strank. Agresivni antikomunizem, ki so ga preživljali zadnji dve leti, ni bil v slovenskem prostoru utemeljen in ni prinesel nič dobrega.

Demos in njegova vlada ljudem, njihovi volji, pameti, ustvarjalnosti in pridnosti očitno povsem ne zaupa, saj se vse več »njihovih zadev« dogaja za zaprtimi vrati. Kako naj drugače razumemo intenzivno centralizacijo uprave in družbenih dejavnosti, zahteve po odpravi družbene lastnine in veljave delavcev v procesih odločanja, favoriziranje lastnikov kapitala nad lastniki dela v delovnih procesih in političnih strank nasproti posamezniku v volilnih postopkih (kandidiranje) in v procesih odločanja (poslanski klub), poskuse obvladovanja informacijskih medijev, sodstva in gospodarstva, pa vse do omejevanja pravic posameznika (ugovor vesti, na primer), obvladovanja šol ipd.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo

VRAČANJE ZEMLJIŠČ
KOČEVIJE — Na razne načine je občinska skupščina Kočevje obvestila občane, ki jim je na kakršenkoli način bilo odvzeto kmetijsko ali gozdno zemljišče, naj odzeme prijavi. Doselej je prispelo na občinsko skupščino skupno 187 vlog, naj bi odvzeta zemljišča vrnil. Vendar do sprejema zakonodaje o tem vračanju, imenovanja komisij za reševanje vlog, strokovnih ugotovitev itd. ni možno.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Ta ponedeljek so se prvič na stojnicah pojavile prve češnje hrustavke z Gorških brd. Po ceni 80 dinarjev so šle kar dobro v promet. Tudi vrtna jagode so se ta ponedeljek že pojavile v prodaji. Cena 100 dinarjev je še visoka. Na stojnicah so prodajali še: paradiznik po 40 din, kumare po 40 din, solato po 50 din, krompir po 30 din, jajca po 2,5 din, lonček smetane je bil 60 din, skuta 30 din. Oglasili smo se tudi v zaprtem kiosku Kmetijske zadruge Krka. V ponedeljek so bile naslednje cene (Delandinjave cene v oklepaju): pomaranče 24 din (35), limone 38 din (30), paradiznik 60 din (50), kivi 136 din (100), cvetača 67 din (60), kumare 38 din (40), mladi krompir 33 din (30), fižol 34 din. Pri Delandinjavi se dobi ananas po 90 din, hruške po 30 din, čebula po 40 din, grozdje iz Čila po 130 din, lubenice po 80 din.

Sejmišča

• **SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU** — V soboto je bilo naprodaj kar 338 pujskov, starih od 8 do 14 tednov, težkih od 12 do 35 kg. Po ceni do 50 din za kilogram žive teže je bilo prodanih 64. Pujskov, starejših od 3 mesece ali težjih od 50 kg, je bilo po ceni 30 din za kg naprodaj 49, prodan pa je eden. Od osmih krav so bile po ceni do 25 din za kg žive teže prodane tri, od 30 konjev pa je bil prodan le eden, in sicer za zakol po ceni 30 din za kg žive teže. Na sejmišču je bilo privedenih tudi pet zrebcev. Prodani sta bili dve zrebci po ceni do 40 din za kg žive teže za zakol.

• **SEJMIŠČE V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 235 prašičev, starih do 3 mesecev, in 43 starejših. Mlajši, katerih so prodali 97, so bili po 50 din kilogram žive teže. Starejši, od katerih jih je menjalo lastnika 15, so veljali 30 do 35 din kilo žive teže.

Kmetijski nasveti

Silirni dodatki rešujejo

Nenavadno dolgotrajno deževno in hladno vreme — v prvih treh tednih maja je padlo več dežja kot kdajkoli doslej v zadnjih 40 letih — je časovno odrinilo in otežilo kisanje krme, tako da je treba večkrat na pomoč k silirnim dodatkom. Kaj priporoča stroka in kaj se ta čas dobi na tržišču, povzemamo iz informacije kmetijskega inštituta.

Ce se da krma osušiti vsaj na 30 do 35 odstotkov suhe snovi, silirni dodatki niso potrebni, v nobenem primeru pa ne morejo nadomestiti pravilnega postopka pri siliranju, predvsem pa ne temeljitega tlačenja silirne mase. Dodatki lahko nadomestijo le premajhno sušino ali zavro delovanje neželenih maslenokislinskih bakterij, s tem da spodbujajo mlecnokislinske. Po moči delovanja jih razdelimo v tri temeljne skupine, delimo pa jih lahko tudi po drugih merilih.

Med živinorejcem dostopne najmočnejše dodatke prištevamo mravljinčno kislino, ki je na trgu naprodaj (Chemo Ljubljana) po 40 din kilogram, za tono silaže pa je potrebujemo 3 do 4 kg. Pred uporabo jo je treba razredčiti z vodo v razmerju 1:4, uporabnik pa mora pred njo zaščititi roke in oči. Podoben (protiklostridijski) učinek ima tudi pripravek ensimax, ki ga je potrebno uporabiti prav toliko kot mravljinčne kisline, je pa nekaj dražji. Prodajajo ga v Ljubljanskih mlekarhah.

Med dodatke s srednje močnim delovanjem prištevamo tiste, ki v silirno maso vnašajo mlecnokislinske bakterije. Tak je pioner 1188, ki ga ima silaže potrebujemo le 0,5 kg. Se manj — le 10 g — je za tono silaže potrebnega pripravka sil-all, ki pa stane kar 1.356 din kilogram, prodaja pa ga Salus Ljubljana.

• **ZOPER PREGREVANJE SILAŽE** — Ob slabih vremenskih razmerah se silaže pogosto začne segrevati. Tovrstno propadanje silaže lahko preprečimo ali zavremo z dodatkom mold-zap, ki vsebuje propionat in zavira razvoj kvasovk ter plesni. Za tono silaže ga potrebujemo 4 kg, prodaja pa ga Salus Ljubljana po 146 din kilogram.

Inž. M. L.

Zeleni odločno proti klavnici

Črnomaljski Zeleni opozarjajo, da je lokacija klavnice neprimerna — Nasprotujejo adaptaciji — Glavno besedo naj ima stroka pa tudi občani

ČRNOMELJ — Že kar nekako v navadno je prišlo, da se v obliki pingponga na sejah zborov črnomaljske občinske skupščine pojavljata tukajšnja klavnica in njena obnova. Medtem ko Zeleni iz Črnomlja sanaciji klavnice ostro nasprotujejo, pa v kmetijski zadrugi zagovarjajo, da je modernizacija primerna in nujna. Na zadnji seji so imeli zopet besedo zeleni, ki opozarjajo, da so stališča strokovnjakov o adaptaciji klavnice negativna, prav tako mnenje Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta. Mnenje vseh je, da dosedanja lokacija klavnice ni primerna zaradi bližine mestnega jedra, stanovanjskih hiš ter trenutno najpomembnejšega kulturnega spomenika, cerkve sv. Duha.

Po navedbah zelenih je v novem programu klavnice predlagana celo razširjena dejavnost, predelava mesa in proizvodnja mesnih izdelkov, kar pomeni miniranje brega Lahinje na že tako utesnjemem prostoru, ki ga ima investitor na razpolago. Veterinarski inšpektor je celo poudaril, da na tako majhnem prostoru ne bo moč zgraditi vseh objektov, ki jih določa pravilnik o klavnih objektih. »Poudarjeno je bilo

tudi, naj bi klavnica obsegala več hlevov za bolne in zdrave živali, za kar na tej lokaciji ni prostora. Teoretično je morda mogoče, praktično pa zelo težko zagotoviti varstvo reke na tako utesnjeni lokaciji,« so menili zeleni ter dodali, da je na vse to opozoril tudi predstavnik Urbanističnega inštituta Slovenije ter dodal, da sedanja lokacija po njihovem mnenju glede na vse zakonske zahteve ne omogoča izvedbe.

Zato zeleni iz Črnomlja menijo, da je program sanacije oz. obnove klavnice sicer lahko ekološko in ekonomsko sprejemljiv, vendar ne tam, kjer je sedaj, kajti sporna je predvsem lokacija klavnice, ki je krajinsko in kulturno neustrezna. Zahtevajo tudi, da sedanjo klavnico zaprejo, pri tem pa se sklicujejo na odločbo Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto. Občini so naložili, naj prouči možnost, da klavne storitve za črnomaljsko občino opravljajo v Metliki. Hkrati naj občina prouči tudi možnost gradnje klavnice na sprejemljivejši lokaciji zunaj mesta. Občinski strokovni organ pa naj strokovno presodi, ali je smiselno pripravljati lokacijsko in drugo dokumentacijo za klavnico, kajti lahko se zgodi, da bodo ključna soglasja negativna. Sicer pa naj o lokaciji klavnice v mestnem jedru po mnenju zelenih odločajo stroka, meščani in vsi tisti, ki jim mesto nekaj pomeni, ne pa posamezni predstavniki strank in investitor.

Nove priložnosti za kmete

Dopolnilne dejavnosti kot eden pomembnih virov zasluzka v demografsko ogroženem Pokolpju

ČRNOMELJ — Več kot 60 odst. površine deset kilometrov širokega pasu ob Kolpi v črnomaljski občini je opredeljeno kot območje z omejenimi dejavnimi kmetovanji, bodisi da za kmetovanje niso primerna tla, da so majhne posesti ali pa da prebivalce pe-

merjenih v turizem na kmetiji z dodatno ponudbo doma pridelane hrane. Nekateri ponujajo specialitete, kot so lešniki z medom, domača viljamovka, stekleničeno domače vino. Nekaj se jih ukvarja s pridelavo vrtnih brez uporabe umetnih gnojil in škropiv. Seveda pa so to le začetki in ponudbo bo potrebno razširiti ter povezati med seboj.

- Pomembni dopolnilni dejavnosti na kmetiji pa sta lahko tudi domača in umetna obrt, katerih izdelki so bili doslej omejeni predvsem na lokalni trg. Poleg izdelovanja drobnih etnoloških predmetov, kot so pisane, prtički in podobno, je na tem področju najbolj zanimivo povezovanje domače hrane in domače obrti. Z izdelki, predvsem z naravno hrano v naravni embalaži, bi Belokranjci zagotovo lahko prodali tudi na širši trg.

stijo problemi, značilni za demografsko ogrožena območja. Tako je večina kmetij na tem območju pred enakimi težavami, med katerimi so predvsem nizka stopnja tržne usmerjenosti kmetijstva, veliko mešanih kmetij in omejeno število delovnih mest v nekmetijski dejavnosti. Po mnenju avtorjev programa razvoja Pokolpja v črnomaljski občini je ena najbolj realnih možnosti za rešitev teh problemov uvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

Tovrstne dejavnosti bi namreč omogočale, da bi bilo na kmetijah zaposlenih več ljudi, ki bi imeli zagotovljen tudi stalen dodatni vir dohodka. S tem bi poleg pridelave hrane odprli kmetijstvu tudi priložnost za nove dejavnosti, kot je na primer domača predelava kmetijskih pridelkov. Potrebno pa bo sistematično uvajanje dopolnilnih dejavnosti, in sicer na takšen način, da se lahko oblikujejo in razvijajo nove, male proizvodne enote.

V Pokolpju je že nekaj nosilcev dopolnilnih dejavnosti. Največ jih je us-

- Kdor ima strgano sleme, prosimo vedno za lepo vreme.
- Prav me ima rad tisti, ki me hrani. (Angleški pregovor)
- Bodimo med seboj samo Slovenci. (Oman)
- Majhne ribe — dobre ribe. (Zidovski pregovor)

Čudežni titavin

Češkoslovaško foliaro gnojilo na osnovi titana veliko obeta

Na trgu foliarnih gnojil, to je gnojil, ki učinkujejo prek listov rastlin, se je pojavila novost po imenu titavin. Prihaja z Vzhoda, kar je malce nenavadno ob našem vsemplodnem nekritičnem navdušenju nad dosežki zahodnega sveta. Češkoslovaški strokovnjaki so namreč iznašli in preizkusili foliaro gnojilo na osnovi kemične prvine titana, ki v rastlini kemično tvori listnega zelenila — klorofila in s tem spodbuja njeno sposobnost za fotosintezo. To se končno odrazi v pospešeni rasti in v večjem pridelku.

Titavin so preizkušali na čeških in slovaških kmetijskih inštitutih in povsod prišlo do presenetljivo spodbudnih rezultatov. Gnojilo je ugodno učinkovalo na vse rastline, na ene bolj, druge manj. Kot zanimiv primer naj navedemo, da je štirikratna uporaba po enega litra titavina na hektar vinograda povečala pridelok burgundca za 17 odstotkov, vsebnost sladkorja v moštvu pa je bila za dobrih 8 odstotkov večja. Pri drugih kulturnih rastlinah z uporabo titavina sicer niso dosegli tako spektakularnih povečanj, so se pa nanj vse odzvale z živahnostjo rasto in večjimi pridelki.

Titavin izdeluje tovarna Toroza iz Tišnova, pri nas pa jo zastopa zasebna zagrebška firma SYWA. Čeprav so češkoslovaški poizkusi in rezultati strokovno nesporni, naši strokovnjaki priporočajo, naj bi novost preizkusili tudi v naših razmerah. Dodajajo še, da je obetavna zlasti za sladkorno peso, pri kateri smo s pridelki že nekaj časa v slepi ulici in bi dodatna spodbuda v obliki foliarnega dognjevanja prišla še kako prav. (Sodobno kmetijstvo) — n

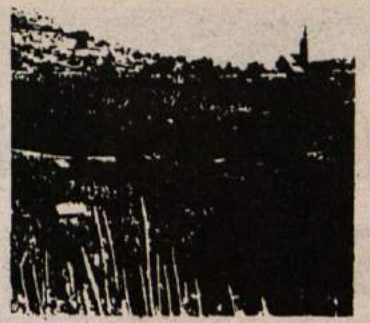
Zajec ni kunec

Zajec in kunec sta bila že tolikokrat napačno označena, celo v tisku, da je vredno zastaviti strokovno besedo. To sta namreč dva različna živalska rodova, tako različna, da se med seboj niti ne plodita, kot se na primer na zunaj mnogo bolj različna konj in osel. Prvi je pojski zajec (*Lepus europeus*), drugi pa domači kunec, v rimskih časih udomačen divji kunec (*Oryctolagus cuniculus*), ki ponekod živi tudi v divjini in se od poljskega zajca zelo razlikuje.

Nemški zoolog Nachstheim velja za največjega poznavalca teh dveh živalskih rodov in navaja naslednje bistvene razlike. Divji kunec živi v podzemnih rovih in v kolonijah, medtem ko se poljski zajec zadržuje na poljih in v gozdovih ter ni družaben. Samica divjega kunca skoti od 4 do 12 mladičev 5- do 7-krat na leto, mladiči pa so goli in slepi ter se zadržujejo v gnezdu. Samica poljskega zajca ima le 1 do 4 mladiče 2- do 4-krat na leto; mladiči so pokriti z dlako, vidijo in se ne držijo gnezda. Torej je divji kunec neprimerno bolj ploden in ob prekomernem razmnoževanju za naravo nevaren, kar dokazuje hiperprodukcija divjih kuncev v Avstraliji, ki so povzročili, kot je znano, pravo opustošenje dežele.

Izjemno bogata plodnost je spodbudila že Rimljane, da so se lotili udomačevanja divjih kuncev in s tem postavili prve temelje donosni živinorejski panogi, ki daje okusno, lahko prebavljivo meso brez holesterola. Izredno velika pasemska razvejnost pa omogoča rejo še za druge potrebe, zlasti za krzno, kar dokazujejo tudi pasemska imena, kot so velika čincila, mali srebrec, angorski kunec, kuna kunec ipd. Skratka, dovolj razlogov, da tako koristno žival imenujemo s pravim imenom.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Ocenjevanje vin

4. nadaljevanje

V prejšnji številki sem opisoval nevarnost na objektivno oceno vina, če so le-ta servirana degustatorjem brez pravilne razvrstitve.

2. Stimulans napaka. — Ako pokuševalec opazi, da mu natakajo vino iz lepo opremljene buteljke, zamašane s plutastim zamaškom, bo nehoteno ocenjeval vino z večjim spoštovanjem kot pa vino, ki se nataka iz navadne steklenice s kronsko zaponko. Težko pa je organizatorjem vinske pokašnje, posebno če je mednarodna, zagotoviti vse vinske vzorce v enakih steklenicah, saj prihajajo vina iz celega sveta. Vemo, koliko različnih vinskih steklenic pozna svetovni trg. Poskrbljeno je vedno, da je steklenica, predno jo prinesejo v degustacijski prostor, skrbno zavita v krpo, odstranjena je tudi okrasna kapica z vratu steklenice, da ne bi odkrivala lastnika vina. Kljub tej previdnosti pa je nemogoče skriti pred degustatorji ustje steklenice, ki kaže, ali je bila steklenica zaprta s plutastim ali kronskim zamaškom. Zato svetujemo vsem vinogradnikom, ki pošiljajo vina na ocenjevanja, naj bodo ta vedno v buteljkah, posebno če so res visoke kakovosti.

3. Logična napaka. — Posebno pri ocenjevanju belih vin nas lahko videz vina zapelje. Ob višji barvi, kot je običajna, bo pokuševalec takoj pomislil, da je vino oksidirano, da začenja «dvigati» barvo, in se pripravlja na nižjo oceno. Predno se steklenica začne natakati, se mora obvezno pojaviti na tabli podatek o letniku. Z leti, posebno, če so že častitljiva, pri belih vinih barva potemni. Zato mora vino po vidnem

vtisu še povonjati. Ako smo ob višji barvi zaznali z nosom žlahtni buke, potem je takšna barvna niansa normalna.

4. Obzirnost. — Če degustator ve, čigavo je vino, ga bo iz obzirnosti prizanesljiveje ocenil. Zato je anonimnost obvezna.

5. Centralna tendenca. — Utrujenji degustatorji dajejo ob pokušnjah z veliko vzorci ponavadi srednje ocene, ki bistveno ne odstopajo niti navzdol niti navzgor. Pri preobremenjenosti degustatorji zgubljajo vero v svoje sposobnosti. Ne želijo se blamirati pred organizatorjem ocenjevanja, ker ima le-ta podpisane ocenjevalne listke in lahko naknadno preverja, kako je kdo ocenjeval. Društva vinogradnikov morajo poskrbeti, da degustatorji niso preobremenjeni. Dnevna norma na regijskih ocenjevanjih ne bi smela preseči 100 vzorcev. Novi mednarodni pravilnik, ki je v pripravi, predlaga znižanje dnevne norme od 60 do 40 vzorcev. Seveda je pristojbina za vzorec, ki ga pošljejo na mednarodno ocenjevanje, toliko večja, da se lahko krijejo stroški. Ostali pogoji, ki morajo biti zagotovljeni za objektivno ocenjevanje, zadevajo prostor, kozarce, psihično ter fizično zdravje pokuševalcev, število članov komisije... Prostor, kjer je pokušnja, mora biti nevtralen osvetljen, prt na mizi bele ali nevtralne barve. Vsak ropot in druge slisne motnje vplivajo negativno na zbranstvo degustatorjev. Kozarci morajo biti iz tankega, kristalno prozornega stekla in obvezno pečljati.

Da pa bi bili degustatorji psihično in fizično v ustrezni kondiciji, v prostem času ne smejo pretiravati v hrani ali drugih užitek, skratka, priporočljiva je vzdržnost. (Konec) mag. JULIJ NEMANIC

Vrtni polži so zaščiteni

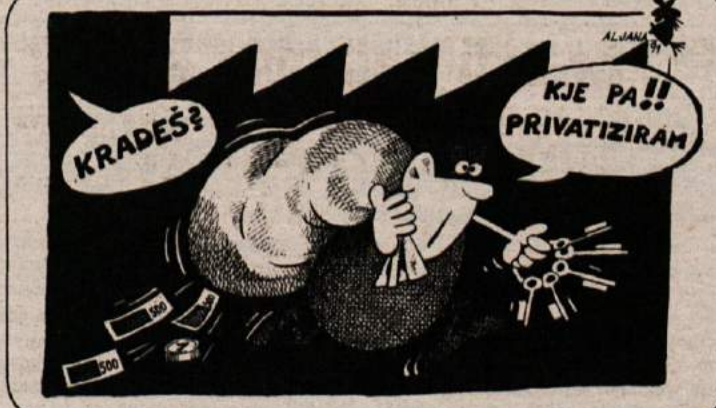
Zaradi prevelikega nabiranja na robu izumrtja

NOVO MESTO — Pristojni upravni organ za kulturo novomeške občine je na predlog republiškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in po posvetu z novomeškim Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine izdal za eno leto odločbo, da so veliki vrtni polži naravna znamenitost in ogrožena živalska vrsta. Zaradi tega jih je prepovedano nabirati, ubijati, prenašati, prodajati in izvažati.

Veliki vrtni polži (*Helix pomatia*) so bili pred leti splošno razširjena in dokaj pogosta živalska vrsta. Zaradi prekomernega nabiranja so v zadnjem času na robu izumrtja. Pri nas se z nabira-

njem in s trgovanjem z velikimi vrtnimi polži ukvarja več podjetij, na primer Droga, Eta, Slovenija Sadje, Emona Ribarstvo, Hmezd Sadek in drugi. Odkupne postaje so po vsej Sloveniji in letno so jim nabirali znosili povprečno sto ton polžev. Zaradi tako množičnega nabiranja, in to pred časom njihovega razmnoževanja, je ogrožen obstoj velikega vrtnega polža in porušeno ravnotežje v naravi. Mesojedim živalim primanjkuje hrane, živalski življenjski prostor pa je ogrožen zaradi nabiralcev.

Zaradi vsega tega je upravičeno pričakovanje, da bodo veliki vrtni polži razglašeni za trajno znamenitost. Republiški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je že pripravil predlog za začetek postopka za izdajo zakona, s katerim bi trajno zaščitili ogrožene živalske vrste, med njimi polže in lovne vrste žab. Toda ta postopek je dolgotrajnejši in da ne bi z letošnjim nabiranjem polžev dokončno iztrebili, je prišlo do njihove razglasitve za časovno znamenitost. Glavna sezona nabiranja teh polžev se je namreč že začela.

Dlje od Evrope

LJUBLJANA — Ne pritožujejo se zastoj kmetje zaradi škarij cen, ki jim neusmiljeno režejo dohodek — pa če imajo še toliko poslancev v republiškem parlamentu. Po podatkih Kmetijskega inštituta Slovenije so se pridelovalni stroški krompirja povečali od lani do letos kar za 68 odstotkov; to je precej več, kot je znašala inflacija, ki je bila v istem primerjalnem obdobju 52-odstotna. Na to je vplivala predvsem cena mineralnega gnojila, ki se je zvečala kar za dvakrat, za sto odstotkov pa so se podražila zaščitna

sredstva. Vreča mineralnega gnojila je zdaj pravo premoženje, saj stane že skoraj pol tisočaka. Kako se bo to nesorazmerje odrazilo na zmanjšani stopnji intenzivnosti kmetijstva, si lahko mislimo. Že doslej smo bili na repu evropskih dežel po porabi mineralnih gnojil in najmanjših pridelkih na enoto površine, po tem pa bomo od Evrope še dlje. Ne pomagata ne narodna zavednost ne politična demagogija, ki ji kmetje tako radi nasledajo, pomagala pa bi bolj uspešna splošno gospodarska politika, predvsem pa v prihodnosti uprto mukotvorno in očem velike politike skrito strokovno delo, ki bi strukturne probleme kmetijstva hitreje odpravljalo. — n

gospodinjstvi kotiček

Konzerviranje z vročino

Za gospodinjstva je na splošno najpomembnejše konzerviranje sadja in zelenjave. Ekonomično pa je le tedaj, če se živila kupijo po ugodnih cenah, če imamo svoje pridelke ali če sami nabereimo razne gozdne sadeže. Pri vseh vrstah konzerviranja je zelo važen pogoj čistoča. Pomembna je čistoča prostora, posode in vseh pripomočkov ter čistoča osebe. Živila, ki jih bomo konzervirali, morajo biti prvovrstna, zdrava in zrela. Ne pozabimo pa tudi na šrambe in police v njih. Razkužimo jih z beljenjem, police pa operemo z vročo vodo in detergentom. Šramba naj bo temna in temperatura v njej ne sme presegati 12°C. Šhranke držimo eno leto, to je do novih pridelkov, ker po tem času njihova prehrabna vrednost močno upade.

damo leseno rešetko, da nam kozarci ne popokajo. Vode natočimo le toliko, da sega do višine mase, ki je v kozarcu, in lonec pokrijemo. Del tekočine spremeni v vodno paro, ki izpodriva zrak iz kozarca. Ko pa se kozarec z vsebino vred ohladi, se vodna para spet zgosti v vodo in zračni pritisk v kozarcu pade. Tako nastane brezračni prostor. Pasteriziramo pa lahko tudi v pečici.

V domačem gospodinjstvu je še vedno najboljši način konzerviranja pasterizacija, ker ohrani sadju in zelenjavi najbolj naraven okus. Čas segrevanja pod 100°C je razmeroma kratek in se zato ohrani tudi večina vitaminov. S surovim živilom napolnjene kozarce, ki so na patentno zapiranje, zložimo v poseben lonec. Ta naj se dobro zapira in ima vdelen toplomer. Pomagamo pa si tudi z navadnim loncem. Na dno

Suhe zaprte kozarce postavimo na kovinsko rešetko ali v primerno nizko posodo, v katero natočimo do 3 cm vode. Pečico segrevamo le na spodnjem delu. Ko se začne v kozarčkih dvigati mehurčki, temperaturo znižamo in tako pustimo še 50—60 minut, kar je odvisno od števila in velikosti kozarcev ter vsebine. Po pasterizaciji kozarce zložimo na vlažno tkanino in dobro pokrijemo z odejo, da ne počijo. Tako jih pustimo čez noč, da se dobro ohladi, in nato prenesemo v šrambo. Sadju in zelenjavi, ki ga pasteriziramo, ni potrebno vedno dodajati sladkorja ali soli zaradi obstojnosti. S tem načinom konzerviranja pripravljamo dietne shranke. (Dalje prihodnjic)

HELENA MRZLIKAR

S posojilom do delovnega mesta

Novomeški občinski razvojni sklad odobril že 55 posojil v znesku 14 milijonov — Dva milijona za nižje obresti za bančne kredite — »Socialna« posojila

NOVO MESTO — Izvršni svet novomeške občine se je lani z vladnim programom obvezal, da bo v okviru aktivnosti za prestrukturiranje gospodarstva spodbujal razvoj podjetništva in obrti v občini. Strokovne službe sekretariata za družbeni razvoj kot nosilca teh aktivnosti so začele s svetovanjem na tem področju, ki je bilo 19. februarja in 4. marca podprto tudi s prvimi 45 krediti pod ugodnimi pogoji iz občinskega razvojnega sklada v skupnem znesku 12 milijonov dinarjev.

Zahtevam razpisa je ustrezalo 82 programov, od tega je bilo 43 proizvodnih, ki so tudi najbolj zaželeni, ostalo pa so bili programi turizma, gostinstva, trgovine, servisnih storitev itd. Če bi vse uresničili, bi v občini pridobili kar okrog 500 novih delovnih mest. Ko se je v aprilu v skladu »pokazalo« še dva milijona dinarjev sredstev, so odobrili še 10 kreditov. Vsi ti krediti so po 5-odstotni obrestni meri, realno vračilo pa zagotavlja valutna klavzula. Na posojilo iz sklada zdaj čaka še 11 prosilcev iz prvega razpisa, ostali so si premislili. Naknadno se je v vrsto za takšno posojilo postavilo še 17 programov, opremljenih z vso potrebno dokumentacijo, 21 programov, ki še nimajo vseh potrebnih papirjev, okrog 50 zahtevkov

pa prosilci še pripravljajo. Zanimanja za posojilo iz razvojnega sklada je skratka kar precej, predloženi programi pa dokazujejo, da ljudem ne manjka idej, s čim bi se lahko preživljali.

Vse, ki se zanimajo za razvojno posojilo, v sekretariatu za družbeni razvoj opozarjajo tudi na možnost pridobitve republiških sredstev. Na natečaj sklada republiških sredstev za odprtje tisoč novih delovnih mest se je tako prijavilo 35 interesentov za 107 novih delovnih mest. V primeru pozitivnih rešitev zahtevkov bi republika za ta nova delovna mesta v občini prispevala 6,42 milijona dinarjev nepovratnih sredstev. Poleg tega republiški proračun predvideva podporo še raznim drugim programom, na primer na demografsko ogroženih ob-

močjih ipd.

Naslednji razpis za posojila iz razvojnega sklada bo čez kakšen mesec. V občinskem proračunu je za to rezerviranih 10 milijonov dinarjev, od katerih naj bi del spet namenili za regresiranje obrestne mere za bančne kredite. Z bankami in zavarovalnicami, ki delujejo v Novem mestu, pa se dogovarjajo za

• Sekretariat pa zdaj z banko usklajuje pogoje za poseben »socialni« razpis ugodnejših kreditov. Te kredite bodo odobrili brezposelnim, čakačim na delo doma, tistim, ki so na listah tehnoloških presežkov, in tistim, ki bi z začetkom zasebne dejavnosti sprostiti svoje delovno mesto. Prednost bodo imeli tisti, ki bodo ustvarili ne le eno, ampak več delovnih mest. Banka bo za ta posojila zagotovila 10 milijonov dinarjev, izršni svet pa 2 milijona dinarjev za regresiranje obrestne mere, ki bo na ta račun 4-odstotna.

uskajano kreditiranje programov, ki prinašajo nova delovna mesta. Z. L.-D.

Začasno delo za 200 ljudi

V novomeški občini narejen prvi program javnih del — Čiščenje črnih smetišč, pomoč ostarelim idr.

NOVO MESTO — Tudi v novomeški občini se povečuje število brezposelnih. Javna dela sicer niso rešitev, lahko pa določeni čas vsaj nekoliko bližje težave. Prvi program javnih del, s katerim bodo Novomeščani konkurirali za sredstva na razpisu republiškega sekretariata za delo, je že narejen.

Program, ki bi jih bilo smotno izpeljati v obliki javnih del, je zbrala posebna projektna skupina občinskega izvršnega sveta. Komunalna je prijavila program sanacije črnih odlagališč odpadkov in program ureditve odjemnih mest za komunalne odpadke. Krajevna skupnost Žužemberk je privedla za javnimi deli poskrbeti za vzdrževanje in urejanje javnih površin v Žužemberku in na Dvoru, pospraviti črna odlagališča in zasipati vodovodni kanal Lipje-Lašče. Občinski sekretariat za občo upravo je ponudil program urejanja romskega naselja Zabjek. Novomeški vrtci so po sistemu javnih del predlagali izvedbo potrebnih večjih vzdrževalnih del na stavbah, igriščih, igralnih napravah in inventarju, pa tudi občasno nadzorstvo objektov in igrišč, ki predvsem v popoldanskem času utrpijo nemalo škode od objestnih mladoletnikov. Dom starejših občanov je predlagal, naj bi na ta način nudili pomoč starejšim in onemoglim občanom, ki živijo doma. Center za socialno delo pa je predlagal program organiziranega preživljanja prostega časa otrok med počitnicami in program organiziranega dela z otroki in mladostniki z vedenjskimi odkloni. Vse skupaj predstavlja delo za 200 ljudi v času enega meseca, ki pa bi bilo seveda razpotojeno na daljši čas. Proračun

naj bi v ta namen zagotovil dober milijon dinarjev.

Novomeški izvršni svet je predlagane programe ocenil kot družbeno koristno delo in hkrati kot iskanje novih oblik in vsebin dela na posameznih področjih, ki bi jih sčasoma kazalo vključiti v redni program obstoječih ustanov. Njihovi nosilci bodo morali po zagotovitvi sredstev pripraviti podrobnejši plan izvedbe programov, pri čemer jim bo (z zagotavljanjem kadrov vred) pomagala novomeška enota Zavoda za zaposlovanje. Ker 15. maj še ni dokončni rok za prijavo programov, bo projektna skupina ponovno spomnila na to možnost vse, pri katerih se pojavljajo občasna dela, ki bi jih bilo možno in smotno opraviti po sistemu javnih del. Z. L.-D.

Protest obrtnikov

Drugačno plačevanje in višje cene v vrtcu

METLIKA — Tukajšnji otroški vrtec je sporočil metliškim samostojnim obrtnikom in podjetnikom, ki imajo otroke v vzgojnovarstveni organizaciji sklep, ki ga je sprejel občinski izvršni svet, da bodo od 1. maja plačevali polno ceno vzgoje in oskrbe oz. 50 odst. ekonomske cene. O tem je razpravljal tudi izvršni odbor metliške obrtne zbornice ter sprejel sklep, da se s sklepom IS ne strinja, in poudaril, da je za verodostojne podatke o plačah obrtnikov pristojna Uprava za družbene prihodke. Hkrati so obrtniki prosili izvršni svet, naj o vseh ukrepih, ki se nanašajo na problematiko obrtništa, najprej obvesti obrtno zbornico in od nje zahteva mnenje.

Izvršni svet je prisluhnil protestu obrtnikov, vendar sklepa o plačevanju vrtca ni spremenil. Dodal je le, da pri obrtnikih ne bo osnova za določanje višine plačil v vrtcu plača, pač pa celotni dohodek oz. gmotno stanje. Vendar bodo kljub temu v sodelovanju z obrtno zbornico obravnavali vsak primer posebej in tam, kjer gre zares za ogroženost obrtnikov, to pri višini plačila v vrtcu tudi upoštevali.

Hkrati so v izvršnem svetu sprejeli nove cene v VVO, ki bodo višje za 10 odst., a ne od 1. maja, kot so predlagali v vrtcu, ampak od 1. junija. Tako bo najvišja cena, ki jo bodo plačevali starši, za jasli 1.939 din, za vrtce pa 1.499,30 din. S 1. majem pa se bo povečal prispevek tistih staršev, ki ne plačujejo polne ekonomske cene, in sicer za 17 odst.

M. B.-J.

Nekonkurenčne bolniške

Z novo tehnologijo Tob ostaja v boju za tuji trg — Grenke izkušnje z Rusi — Odsotnost z dela je breme

NOVO MESTO — Te dni opravljajo v Tovarni obutve Novo mesto še zadnje instalacije na nemškem stroju Desma za brizganje poliuretanskih podplato. Ko bo proizvodnja stekla, bo lahko stroj, ki mu lahko streže en sam delavec, dnevno vbrizgal 1.300 parov podplato. Takrat bo zares uresničena naložba, na katero so se pripravljali v zadnjem letu in pol. Ta pomembna pridobitev za tovarno je stala okroglih milijonov mark, naložba pa bo rentabilna takrat, ko se bo izkazalo, da je proizvodnja čevljev glede na število zaposlenih konkurenčna tudi na zunanjem trgu.

Da bo temu res tako, bo treba v Tovarni obutve storiti še marsikaj. Ta sorazmerno mlad in pretežno ženski kolektiv ima trenutno kar 21 delavk na porodniških dopustih, znan pa je tudi po visokih bolniških odsotnostih, tako da je od 287 zaposlenih dnevno tako ali drugače v poprečju odsotnih kar 54, ta številka pa da vsekakor misliti.

Za letošnjo sezono do jeseni imajo dela dovolj. Interestov iz tujine je dovolj, nikakor pa se nočejo vezati le na enega partnerja, kar bi se lahko izkazalo za usodno. Imajo namreč grenko izkušnjo z ruskim trgom, za katerega so izdelali 30 tisoč parov čevljev, pa jih sedaj ne morejo vnovčiti. Za ta trg imajo pogodbo še za 45 tisoč parov, vendar so sedaj previdni in čakajo s proizvodnjo. Zaradi izpada ruskega plačila grozi nelikvidnost in ob polletju tudi izguba.

V Tob-u se zavedajo, da jih le visoka kvaliteta in tehnologija lahko obdržita na tujem trgu, kamor izvažajo kar 80 odstotkov svojih izdelkov, zato so s svojimi partnerji tudi podpisali pogodbo, ki jim zagotavlja, da bodo dobavljeni materiali ustrezali najvišjim evropskim normam.

T. J.

REVILJA MLADIH

NOVO MESTO — Pevska zveza Dolenske in Bele krajine je v torek, 28. maja, popoldne pripravila v novomeškem Domu kulture medobčinsko revijo otroških in mladinskih pevskih zborov, na katero se je vrstilo deset zborov iz občinskih pevskih prireditev. To so otroški zbori Črnomaške glasbene šole, osnovnih šol iz Šentrupe, Novega mesta (bršljinke, grmske in osnovne šole Katje Rupene), Vinice — Semiča in Trebnjega, mladinski zbori pa iz OŠ Grm v Novem mestu in OŠ Trebnje ter mlajši mladinski in mešani mladinski novomeške glasbene šole.

ŠINIGOJEV KNJIŽNI PRVENEK

NOVO MESTO — V razstveni galeriji lokala Pri slonu bodo danes, 30. maja, ob 18. uri predstavili knjižni prvenec novomeškega pisatelja Damijana Šinigoja »Vojake streljajo, mar ne?«.

Še vedno stotnija odklonjenih

V vrtcih je še premalo prostora

NOVO MESTO — Na letošnji razpis za sprejem otrok v vrte v okviru Vzgojnovarstvene organizacije Novo mesto je prišlo 596 prošelj. To je nekaj manj kot leta nazaj, deloma pa je število manjše tudi zato, ker vrtci, ki delujejo pri osnovnih šolah po občini, sprejemajo otroke posebej. V VVO Novo mesto so lahko sprejeli 479 malčkov, 117 pa so jih morali spet odkloniti.

Kot že leta so morali odkloniti največ najmlajših otrok, posebno tiste, ki varstva ne potrebujejo takoj septembra. Mnogo manj kot leta nazaj pa bodo letos lahko ugodno rešili pritožbo, saj so že ob sprejemanju prosta mesta skoraj povsem zapolnili. Tudi mnogo želja, v katerem vrtcu naj bi otrok bil, je ostalo neuresničeno. Posebej z Drske morajo starši voziti otroke po vsem mestu, ker v tamkajšnjem vrtcu zelo manjka prostora. Hudo je tudi v Šentjerneju, kjer so lahko sprejeli v vrtec le 35 od 77 otrok, za katere so starši oddali prošnje. Tam zdaj vsi kot na odrešitev čakajo na zasebni vrtec, ki bi ublažil pereč problem varstva predšolskih otrok, saj vse kaže, da z dograditvijo vrtca že zaradi težav z odkupom zemljišča ni kmalu računati. V Straži so morali odkloniti 24 od 43 otrok. Tam naj bi probleme rešili z adaptacijo stavbe v Straži v vrtec, kar je podprl tudi občinski izvršni svet.

Za vključitev otrok v podaljšano varstvo oz. celodnevne mešane oddelke ni bilo posebnega interesa. Nekaj staršev že dela tako, da bi takšno varstvo za otroke že zdaj potrebovali, a takih malčkov vseeno ni za en oddelek. Za povrh so starši z raznih koncev mesta, mestnega prometa pa ni in je problem prevoz. Povsem v VVO teh staršev in otrok ne mislijo pustiti na cedilo. Kako zadevo rešiti kar najbolj ugodno za vse, pa se v vrtcih še dogovarjajo.

PRISILNA PORAVNAVA BO!

NOVO MESTO — V sredo, 22. maja, je bila na Temeljnem sodišču v Novem mestu obravnava za začetek postopka prisilne poravnave v Novoteksovem podjetju Tkanina. Sodni senat pod predsedstvom sodnika Antona Panjana je na podlagi strokovnega mnenja, ki ga je podal Tone Golobič, sprejel predlog v postopek in razpisal prvi narok za 18. september letos. Za upravitelja prisilne poravnave je sodišče določilo Cirila Jarnoviča.

NAJČA IZ GRMSKE

Letošnje drugo številko Najče so sicer izdali aprila, ki smo ga že malce pozabili, vendar je zmeraj čas, da vzamemo v roke tako dober časopis. Izdaja ga novomeška osnovna šola Grm, povejmo za tiste, ki so pozabili. Sestavlja ga več urednikov, ki bržkone včasih povprašajo za nasvet Branka Šusterja in Sonjo Simčič, mentorja. Urednica vseh urednic in urednikov Najče je Tamarja Gogič, »dežurni krivec« pa je Marjana Štern kot odgovorna urednica. Tokratna Najča dreva v tako pretesljivo temo, kot je šola v soboto, poleg tega pa vam mimogrede prišepne, da je valentinov praznik zaljubljenih. Iz časopisa boste zvedeli precej o Danetu Zajcu. Uredniki in pisci so se razpisali tudi o »živem« gledališču, lutkarijih, filmih in o okroglih mizah. Najbolje bo, da Najčo kar preberete.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. junija, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure, naslednje prodajalne živili:

- v Novem mestu: Market na Ragovski
- v Šentjerneju: Samopostrežba Mercator
- v Dolenskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Doljenjka
- v Straži: Samopostrežba KZ
- v nedeljo bosta od 8. do 11. ure odprti v Novem mestu prodajalna KZ Glavni trg 4, v Črnomlju Samopostrežba Pod lipo.

PRED STARTOM — Dolgo pričakovani start stroja za vbrizgavanje poliuretanskih podplato v Tovarni obutve Novo mesto je na vidiku. Tuji kupci že čakajo na prve pošiljke čevljev, ki so uspešno prestali vse preizkusne teste. Direktor Remzo Skenderovič in vodja finančne službe Peter Kostrevc razkazujeta gostom pomembno pridobitev. (Foto: T. Jakše)

»Zamudili« v tokratni parlament

Kljub temu se glas metliških krščanskih demokratov sliši — V pripravi srečanje predsednikov slovenske in hrvaške vlade — Tudi dve okrogli mizi

METLIKA — V metliški občini je bila stranka Slovenski krščanski demokrati ustanovljena šele avgusta lani, torej po volitvah, zato tudi nima voljenih predstavnikov v občinski družbenopolitični zbor, in tudi ne dobiva dotacij iz občinskega proračuna. To pa ne pomeni, da je v občinskem parlamentu ni prav nič slišati, kot koalicija pa sodeluje tudi s SKZ-Ljudsko stranko.

»Stroške nam je doslej uspelo kriti z denarjem, ki smo ga dobili od republiškega odbora SKD, sponzorjev, članarin, na pomoč pa so nam priskočili tudi črnomaški krščanski demokrati ter metliška SKZ-Ljudska stranka, za kar smo jim zelo hvaležni,« pove predsednik metliškega občinskega odbora SKD dr. Anton Šuklje. V Metliki načrtujejo, da bodo kmalu ustanovili tudi mlade krščanske demokrate ter s tem povečali število članov, ki je sedaj po Šukljevtovih besedah manjše, kot so pričakovali. »Res pa je, da nismo pripravili nikakrš-

Program Metličanov se ne razlikuje od znanih usmeritev krščanskih demokratov, predvsem pa jim gre za suvereno Slovenijo, družino kot temelj družbe ter za razvijanje socialne politike. »Naše delo sloni na krščanskih in obče civilizacijskih normah, pripravljani pa smo sodelovati z vsemi strankami, ki imajo podobna načela, ne glede na ideološko

dr. Anton Šuklje

Ena od nalog metliških krščanskih demokratov je tudi organizacija političnih in obče človeških, etičnih srečanj. Pripravili so okroglo mizo o spravi, v kratkem pa naj bi bilo tudi srečanje predsednikov slovenske in hrvaške vlade, Lojzeta Peterleta in Josipa Manoliča, pod naslovom »Sosedje smo, zato bodimo in ostanimo dobri sosede«. Upajo, da bo srečanje, ki je bilo zaradi znanih dogodkov na Hrvaškem že trikrat prestavljeno, vsekakor pred osamosvojitvijo Slovenije. Za jesen pa pripravljajo krščanski demokrati iz izobraževalnega cikla še dve okrogli mizi z etičnomoralno vsebino.

opredelitev. Predvsem pa nismo ne klerikalna ne antikomunistična stranka, kot nas želijo nekateri prikazati,« poudarja dr. Šuklje.

POMARANČE — Skrbna gospodinja je svojo družino razveselila s 7 kilogrami pomaranč. Po 20 din kilo jih je kupila v hladilnici na Cikavi. Veselje nad vitamini je bilo kratkotrajno, vsaj dva kilograma pomaranč je bilo gnilih. Zadeva je spjelna zelo zvito, hladilnica je odprta samo do 14. ure. Stranko, ki je kupila mačke v žaklju, do naslednjega dne običajno mine najhušja jeza.

TOŽBA — Odvetnik Anton Šporar je v imenu KZ krka, tozdr Brazda, na novomeškem sodišču vložil tožbo zoper 29 šentjernejskih kmetov, ki so aprila in maja v maniri kmečkega punta zorali in posejali s koruzo zadržano zemljo, nekaj njihovog gmajno. Kot vzrok za tožbo je navedeno motenje posesti. Kmalu bomo torej videli, ali pravna država deluje ali ne.

BUDNOST — Ob nedavni zaostritvi JLA so Novomeščani pokazali velike obveščevalne sposobnosti. Ne da bi jih kdo tem silil, so slovenskim oblastem prijavili li dobesedno vsak korak mile nam armade. Zadeve so šle tako daleč, da so spremljali celo manevriranje vojaških oficirskih upokojencev. Iz ene kavarne v drugo.

Ena gospa je rekla, da je v nedeljo toča prizanesla Trški gori. Ne vse se, ali zaradi pritrkavanja ali navzočnosti premiera Lojzeta Peterleta. Možna je tudi kombinacija obojega.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 21. maja so v novomeški porodnišnici rodile: Nada Hočvar iz Dobruške vasi — Tadeja, Ana Bogovič iz Velike vasi — Nežo, Milena Iskra iz Dol. Ajdovca — Jaka, Martina Mežan iz Belšine vasi — Majo, Irena Gazdova iz Gorenje vasi — Matejo, Sonja Pekoj iz Martinje vasi — Matjaža, Marica Peretinc Crvič iz Ozlja — Maria, Brigita Čučnik iz Orehovca — Saša, Ana Hrovatič iz Koroske vasi — Damjana, Marica Tomec — Hrasna pri Vinici — Marka in Jožica Krsnjana Logar iz Metlike — Marka, Marijana Radovič iz Sečjega sela — Valentin, Mirjam Žibert z Bučke — Vesno, Zlatko Erpič iz Sred. Lankne — Grega, Sladana Raškovič iz Črnomlja — Katarino, Jožica Kos iz Dol. Straže — Depisa, Anita Tkalec-Virant iz Krškega — Zana, Veronika Zupan z Bučke — Tadeja, Biserka Matijaš iz Metlike — Danijelo, Maja Florjančič iz Dobruške vasi — Ines, Veronika Plut iz Drašičev — Žiga, Nada Marn z Jezera — Petra, Vesna Ilincar z Luže — Jasmino, Danka Spasovič iz Črnomlja — dečka, Marija Matoh iz Mirne Peči — dečka, Lidija Zalec iz Črnomlja — David, Vesna Ilincar z Luže — Jasmino.

IZ NOVEGA MESTA: Mirjana Merdrič z Drske 41 — Valentino, Helena Turk, Slavka Gruma 58 — Simona Čestitamo.

Sprehod po Metliki

KAŽE, DA BO JUNIJA NA PARTIZANSKEM TRGU veliko praznovanje, ko se bo vrtil vol, ki ga je obljubil podariti Metličanom Jože Matkovič-Šturm. Jože sicer živi in dela v Ljubljani v Inštitutu Jožefa Štefana, pa je Metličan, ki se je v Rajmerjevem bifeju zaklel brezplačno speči lastnega vola, če se bo Slovenija v naslednjem letu od žede krepko razmajane Jugoslavije.

NEKAJ OTROK, udeležencev Vinjske vigradi, je bilo prepričan, da se sprejema po metliških tržih sam angelček. Pa ni bilo za čudež, ne, le zasebnik Jule Brinc si je nataknil na glavo svetleče ozbroje. Njimi je hotel verjetno prepričati metliške davkarje, kako so tukajšnji zasebniki domala svetniki, davčni uslužbenci pa vedno, da se dajo takšne reči enostavno kupiti. Če človek samo stopi čez našo severno mejo. Brincu torej pravična odmera kljub avreoli ne uide.

GOSTIŠČE VESELICA, kjer krajoljski s svojimi konji najemnik Bojan Valencič postaja raj za radijske delavce. Z veseljem je šlo v eter že kar nekaj neposrednih radijskih oddaj, med njimi tudi kmetijska oddaja Radijski valovi s kmetij. Urednik Frdja Kučan je povabil pred mikrofon kmetijske strokovnjake, a tudi navadni kmetje, da so si lajšali dušo z izpovedovanjem svojih tegob in težav, za katere je njem oblast, kot vemo, gluha in slepa. Med tehnični pogovori je bilo slišati tudi prepričanje, da je Vitis je zažogel peser in igranje. Oktet Vitis je zažogel peser in vino in sodih, zato ni nič čudnega, če so se tudi govornem raztegnila usta od ušesa do ušesa.

ČAS NEUSMILJENO MELJE DOGODKE in ljudi in verjeti je, da ne bo kal tistih, ki bi morali poskrbeti za kmetje in podzemeljsko kopališče. Obenem namreč vse prej kot v zavdanja vredno stanju, sonce je toplo, rešitev pa ni. Občini so zasebniki, ki se ponujajo, sumpilji, saj človek nikoli ne ve, kakšnega je, ki kdo skriva v roka.

OBRTNIKI — Rednim črnomaljskim obrtnikom je dovolj mlačnega odnosa, ki ga imajo odgovorni v črnomaljski občini do popoldanskih obrtnikov in podjetnikov, do vseh tistih »dvoživk« torej, ki sedijo na dveh stolčkih. Enega imajo v službi, drugega doma. Zahtevajo, naj v Črnomlju prepevijo popoldansko obrt, kajti rednim obrtnikom je že začelo primanjkovati dela. Če jih ne bo nihče uslišal, so zagrozili s stavko. Počakajmo!

KIOSK — Očitno se je splašalo čakati lastniku kioska za prodajo jedi in pijače na črnomaljski avtobusni postaji, ki bo kaj kmalu lahko nudil svoje usluge. Šolniki so ob tem pripomnili: »Koliko besed za kiosk in proti njemu je bilo izrečeno v občinski vladi in skupščini, pa se je na koncu vse skupaj obrnilo v prid graditelja. Kaj, če bi tudi o šolstvu malo več čekali, morda bi čez leta le dočakali, da bi se kaj obrnilo tudi v naš prid!«

LIFE — Ali se bo predlog učiteljev »prijel« ali ne, se ne ve, vse pa kaže, da se je uspelo prijeti trem lipam, ki so jih ob 50-letnici OF pred »belo hišo« posadili predstavniki Socialistične stranke. Upajmo, da bodo imele večjo srečo, kot so jih imele pred časom bele breze, zasajene na istem mestu, ki so jih volniki povozili po dolgem in počez. Sicer bodo morali v Črnomlju pripraviti raziskovalno nalogo o tem, katero drevo se v mestu sploh še obnese.

Drobne iz Kočevja

ELEKTRIKA CRKAVALA — V torek zvečer, prav med poročili, je nekajkrat zmanjkalo elektrike. Direktor Elektra nam je pojasnil, da je do tega prišlo zaradi okvare na daljnovodu med Novim mestom in Kočevjem pri Starem Logu. Okvaro so dokončno odpravili naslednji dan.

TEHNOHIŠA — Minuli petek je v Uloški ulici odprl Stane Stanišič novo trgovino »Tehnohiša«, v kateri prodaja belo tehniko, televizorje, glasbene stolpe in razno drugo blago za osebno nego, rekreacijo in prosti čas.

KDO BO PRODAJAL DRVA? — Kočevje je mesto sredi gozdov, drv pa ni nihče ne prodaja. Zato se ljudje znajdejo tako, da kupijo goli in posekano drevje, nakar vse to žagajo in cepijo v Kočevju, zganjajo hrup, zasmrajajo mesto (žagajo z motornimi žagami) itd. Zato je SDZ predlagala, naj bi odprli zasebno podjetje, ki bi oskrbovalo meščane s kurjavo, predvsem drvmi, že razlaganimi, lahko pa tudi z nasekanimi.

ONESNAŽENA RINŽA — Kdo onesnažuje Rinžo, kateri predpisi so s tem kršeni in kakšni kaznovalni ukrepi so bili podvzeti oz. izrečeni? Odgovore na ta vprašanja zahteva SDZ in dodaja: če ni bilo nič storjenega, je treba suspendirati odgovorne, ki niso ukrepali.

Ribniški zobotrebci

ŠE TRUJE KIOSKI — Ob Ljubljanski cesti, za bivšo Delavsko univerzo (zdaj tudi video Riba), je prostor, na katerem je predvidena postavitev treh kioskov. En prostor je že oddan, in sicer Nadi Fajdiga za okrepčevalnico, dva prostora pa sta še na razpolago.

BRUNARICA ZA SADJA — Na Trgu Veljka Vlahovića v Ribnici je trgovsko podjetje Merčator-Jelka postavilo brunarico, v kateri prodajajo sadje in zelenjavo pa tudi drugo.

PREKOPANA CESTA — Poročali smo že o prekopenih cestah in ulicah po Ribnici, tudi tistih, ki so bile pred kratkim asfaltirane. Zdaj smo zvedeli še za prekopano cesto pri vrtcu. Naročilnice za zalitje z asfaltom so že izdane in baje izvajalci čakajo le še na lepo vreme.

BPT V STEČAJ — Podjetje BPT iz Tržiča gre v stečaj in z njim tudi obrat v Loškem potoku. Stečajni upravitelj je že izbran. Se vedno pa ni znano, če bo stečajni upravitelj skušal ohraniti proizvodnjo v donosnih obratih, med katere sodi tudi obrat v Loškem potoku.

Trebanjske iveri

STOP — Nekateri Romi z območja Trebnjega so menda včasih igrivi in postavijo na cesti povprek svoj avtomobil. Ko prispje kak voznik in se zaradi »zapre« ceste hočeš nočeš ustavi, ga romski mladenci odločno poprosijo za bencin. Zaradi spleta okoliščin jim prestrašeni voznik običajno gorivo natoči. Da Romi v bodoče ne bi bili zaskrbljeni, kdaj se jim bo avtomobil nenadno ustavil in bodo primorani strahovati druge voznike, obstaja več rešitev. Za začetek lahko namenijo za bencin denar, ki ga porabijo za dolgotrajno radijsko čestitanje sorodstvu.

VREME IN POLITIKA — Trebanjska občinska skupščina nedavno ni zasedala zaradi nesklepčnosti zboru krajevnih skupnosti. Kaže, da se zaradi sončnega vremena kmetovalci niso hoteli iti politike. V primeru, da domneva drži, bi se za drugo dalo rešiti. Pred sklicem skupščine, bi bili izvoljeni odborniki potem prisiljeni oditi v parlament.

OPOMIN — Trebanjski Rdeči križ prek odvjetnika opominjajo iz Studia D, naj se vendar plača svojo noveletno čezdnevno članom za delo. Toda RK ima črno na belem, da je šestitko plačal. Najbolj bi bilo, da bi obe strani složno pogledala, kaj se je zataknilo v omenjenem projektu. Drugače bo obveljalo, da kadar govore advokati, radijska muza molči.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

ŠOLA, ODPRI SE! ČRNOMELJ — V tukajšnji osnovni šoli v Loki pripravljajo učitelji in učenci dva odprta dneva šole, ki so ju poimenovali »Šola, odprti se!« Kaj so se naučili, kako se učijo in da to počnejo z veseljem, da torej znajo in zmorejo vse, če le hočejo, bodo pokazali v soboto, 1. junija, od 8. ure do 10.30 ter v sredo, 5. junija, ob 15.30.

BODO SKUPŠČINSKE SEJE POPOLDNE?

ČRNOMELJ — Ker so seje zborov tukajšnje občinske skupščine dolge, zadnje čase pa imajo tudi probleme s sklepčnostjo predvsem zboru združenega dela, je predsedstvo skupščine občine sklenilo, da bo imelo svoje seje ob 18. uri, prav tako pa je dalo pobudo skupščini, da bi bile tudi skupščinske seje v popoldanskem oz. večernem času. Med drugim tudi zato, ker nekatera podjetja od skupščine še vedno zahtevajo povrnitev stroškov za svoje delegate za izubo delovnega časa z vsemi prispevki vred. O tej pobudi bodo do naslednjega zasedanja skupščine sicer razpravljali vsi poslanski klubi, vendar so že takoj iz Socialistične stranke pripomnili, da bo, če pride do uresničitve te pobude, to zelo vplivalo na delo skupščine, vprašanje pa je, ali v pozitivnem ali v negativnem smislu. Ker pa smo vsi hoteli imeti demokracijo, bi se takrat morali zavedati, da demokracija tudi nekaj stane, so še poudarili socialisti.

OUREJANJU PROSTORA V ČRNOMLJU

ČRNOMELJ — Danes, torek 30. maja, bo ob 19. uri v sejni sobi tukajšnje občinske skupščine javna obravnava treh dokumentov za urejanje prostora v Črnomlju. Beseda bo tekla o zazidalnem načrtu za avtobusno postajo v mestu, o spremembi in dopolnitvi prostorskega dela srednjeročnega plana občine za obdobje 1986—1990 za lokacijo bencinske črpalke v Črnomlju ter o zasnovi lokacije kioskov v Črnomlju. Vabljeni!

To ni pot sprave

KOČEVJE — V četrtek so v Kočevju predstavili novo revijo »Zelena veja«, katere izdajo je denarno podprl Demos. Zanimivo je, da na predstavitvi revije ni bilo predstavnikov levih strank. Le dan kasneje pa je bila tudi v Kočevju predstavitev knjige o 9. partizanski brigadi — Kočevski Tokrat na predstavitvi ni bilo predstavnikov strank Demosa.

Ni mi znano, ali predstavniki Demosa niso vabili predstavnikov levih strank ali pa, če so jih vabili, se ti predstavitve niso udeležili. Isto, a obratno velja za predstavitev knjige o 9. brigadi. Povsem jasno pa je, da velika nesloga ne pelje k sožitju in k skupnemu prizadevanju za boljše življenje na Kočevskem. Prej v medsebojne politične boje, ki ne prinašajo posebne koristi, medsebojna naganjanja, sovraštvo itd., kar vse pelje prej v medsebojna obračunavanja kot k spravi in složnemu delu za napredek občine, Slovenije, in vseh njenih prebivalcev. J. PRIMC

PANTARJEVA — PREDSEDNICA

KOČEVJE — Na komaj sklepčni seji zboru združenega dela občinske skupščine Kočevje so med dvema kandidatkama že v prvem krogu izvolili za novo predsednico tega zboru Majo Pantar. Dobila je vseh 13 glasov. Maja Pantar se je rodila leta 1950, po poklicu je kemijski tehnik, zaposlena pa je v Melaminu v Kočevju.

Neznanska lahkost obtoževanja

Zasedanje trebanjske občinske skupščine dalo imena osnovnih šol — Pripombe inšpektorjem — Pozabljeni dobri trgovski običaji — Manjkajo dokumenti

TREBNJE — Zbori trebanjske občinske skupščine so v ponedeljek izbrali imena šolam v občini in se strinjali s predvideno ustanovitvijo Zdravstvenega doma Trebnje, ki z razpadom dolenjskega zdravstvenega centra postaja samostojen zavod. Delegati so obdelali, prebrali ali preleteli tudi poročila različnih občinskih in regijskih ustanov.

Po debati in glasovanju je skupščinska volja ta, da bodo nazivi osnovnih šol vsebovali le ime kraja in ne več tudi dosedanjih pojmov, kot je npr. »Zapadno dolenjski odred«. Prevladalo je mnenje, da ukinitvanje teh imen prispeva k depolitizaciji šol, sicer pa so stališča različna. Sodeč po nekaterih dopisih, ki jih je prejela skupščina, se z ukinitvijo dosedanjih imen ne strinjajo krajevni skupnosti Mokronog in Šentrupert ter ZZB NOV Trebnje. Če ukinitvi nasprotujejo tudi šole, si bodo lahko z internimi predpisi dopolnile imena ali ohranile dosedanje nazive. Najbrž pa ne bodo v ospredju imena. Šole skrbijo, kako bogate ali siromašne so, kot je menil Štefan Kamin.

Od številnih poročil o lanskem delu je najboljše pogovor izzvalo besedi-

Črnomaljske šole na robu preživetja

Velike gmotne težave

VINICA — Aktiv ravnatelj črnomaljskih osnovnih šol je pretekli teden na sestanku v Vinici med drugim ugotovil, da tukajšnje šole v takšnih pogojih in s takšnimi težavami, kot jih imajo sedaj, ne morejo nemoteno opravljati svojega poslanstva. Ob tem ne želijo dramatizirati razmer, radi pa bi, da se sliši tudi njihov glas.

Dotacije, ki jih dobijo iz občinskega proračuna, so po mnenju ravnateljev premajhne za preživetje, saj samo v prvih štirih letošnjih mesecih manjka enomesečna dotacija. Zato ostaneta le dve možnosti: ali še znižati plače (sindikati zahteva celo povišanje prejemkov) ali krčiti programe, kar pa pomeni, da ne bodo mogli izvajati niti slovenskega nacionalnega programa. Tako ne bi bilo nič več podaljšane bivanja, bilo bi manj krožkov, naravoslovnih in kulturnih dejavnosti, več oddelkov v popoldanskem času, stari pa bi morali primakniti več denarja za interesne dejavnosti, prehrano, izlete, prevoze. Velik problem je že

Med ponedeljkovo vseslovensko stavko osnovnošolskih učiteljev so predstavniki črnomaljskih šolnikov, ravnatelj ter zunanji član izvršnega sveta za družbene dejavnosti na občinskem izvršnem svetu poročali o razmerah v šolstvu. Od IS so zvedeli, da trenutno ni možnosti za izboljšanje razmer v šolstvu, šolnikom pa je bilo naloženo, naj pripravijo celovito analizo položaja v šolstvu, s katero bo šel občinski IS do republiških ministrov in vlade. Bili so enotni, da šolskih programov ni moč več krčiti, saj bi bil s tem ogrožen nacionalni program, staršev pa tudi ne morejo več obremenjevati.

investicijsko vzdrževanje matičnih šolskih poslopj, kaj šele podružnic, kjer so daleč od tega, da bi vzgajali otroke za 21. stoletje. Glede na vse to bi po mnenju ravnateljev v črnomaljski občini lahko oblikovali zgoj »belokranjski nacionalni program«. M. B.-J.

Nesklepčni o nesklepčnosti

Krivi gostobesedni politiki ali lepo vreme?

KOČEVJE — Pred skupno sejo zborov občinske skupščine 22. maja se je ločeno sestel zbor združenega dela, da bi izvolil novega predsednika zboru, kar mu zaradi nesklepčnosti ni uspelo opraviti, in razpravljal o »specifični problematiki zboru združenega dela«. Pod streho jim je uspelo spraviti le drugo točko dnevnega reda.

V razpravi je bilo poudarjeno, da prihaja na seje skupščine in zborov vedno manj delegatov, »ker nekateri na sejah veliko govore in malo ali nič povedo«. Med resnejšimi predlogi za izboljšanje naj omenim dva: Zbor združenega dela naj bi imel čimveč ločenih sej, saj je v manjši skupini razprava bolj sproščena, krajša in bolj ustvarjalna; politiki pa naj sproti na svoji ločeni seji govorijo sami sebi po mili volji, medzborovska komisija pa bo nato morebitne

Zopet udarilo po žepih staršev

Zaradi pomanjkanja denarja za otroško varstvo v Črnomlju ne morejo uresničevati republiškega sporazuma — Predrag in prepoceni vrtec

ČRNOMELJ — Prispevki staršev za otroke v vrtcu so odvisni od njihovih plač, ki realno padajo, stroški v vrtcu pa se zaradi inflacije povečujejo. Razliko naj bi sicer krili iz občinskega proračuna, a kaj, ko v črnomaljskem primanjkuje kar 60 odst. sredstev za otroško varstvo, če bi upoštevali sporazum o socialnovarstvenih pravicah, v katerem je med drugim določeno, naj ne bi stariši plačevali za vrtec več kot 35 odst. od prihodkov na družinskega člana.

V tukajšnjem izvršnem svetu torej ugotavljajo, da denarja nimajo, zato so predlagali, naj obveznosti za subvencije prevzame republika, če pa tega ne zmore storiti, naj pusti občinam proste roke, da bodo pri plačevanju vrtecev bolj obremenile starše. Iz črnomaljskega izvršnega sveta so na republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo poslali tudi predlog, da v sporazumu spremeni določila o najvišjih prispevkih staršev. Vendar so dobili odgovor, da v prehodnem obdobju teh določil ne nameravajo spreminjati, a so iz Črnomlja zopet podrezali na republiko, češ kaj naj storijo v prehodnem obdobju, ko je

vendar jasno, da ni denarja. Odgovora še ni, po mnenju izvršnega sveta pa vse kaže, da druge rešitve ne bo, kot da bodo večji del bremena nosili starši. Kajti tudi rebalansa proračuna ne bo pred jesenjo, a bržkone tudi takrat ne bo znašal dobrih 50 odst., kolikor manjka za otroško varstvo. Zato so sedaj staršem napisali na položnice le akontacijo po sporazumu, a dodali sporočilo, da bo potrebno doplačilo.

Ob tem pa tudi v črnomaljski VVO »Oton Župančič« z enotami v Loki, na

Čardaku in v Semiču niso ostali križem rok, saj so že sprejeli vrsto varčevalnih ukrepov. Čeprav jim po normativih manjkajo 4 varuhinje in 2 vzgojiteljice, so dve varuhinji odpustili, uknili pa tudi delovna mesta vodje enot s posebnimi pooblastili. Vsa knjigovodska dela, ki niso povezana z računalniško obdelavo, so prenesli v VVO, plačo pa zmanjšali za 10 odst.

Kljub vsemu bodo tudi jeseni vse enote črnomaljske VVO polne, v Semiču bodo morali celo zavrniti 30 predšolskih otrok. Čeprav je veliko staršev na čakalnju, ni osipa, kar po mnenju vodje VVO Dragice Valenčič dokazuje, da je vrtec za starše še vedno poceni. Zal pa mnogi nimajo več niti toliko denarja, da bi poravnali stroške za varstvo in vzgojo svojih otrok.

M. BEZEK-JAKŠE

Proračun še ni pod streho

Odlok o začasnem finansiranju podaljšan do sprejema občinskega proračuna

KOČEVJE — Na sklicani skupni seji zborov občinske skupščine Kočevje 22. maja spet, tokrat že tretjič zapored, niso sprejeli odloka o proračunu občine za letoš. Zato so podaljšali in spremenili sedanji odlok, ki določa, da mesečni izdatki iz proračuna za posamezne dejavnosti lahko znašajo dvanajstino lanskega letnih izdatkov. To velja do sprejema proračuna za letoš.

Zapletlo se je že takoj na začetku seje, ko zbor krajevnih skupnosti ni bil sklepčen, pa tudi ostala dva zboru sta bila komaj sklepčna. Potem je predstavnik šolstva podal dopolnilo k proračunu, naj bi za potrebe šolstva namenili 11 milijonov dinarjev več, kot je predlagano, kar je tudi dobro utemeljil, in predlagal, naj bi manjkajoči denar vzeli delno iz postavke za komunalno dejavnost in še kje. V razpravi je bilo nato v načelu že dogovorjeno, da se amandma sprejme, nato, da se sprejme le deloma (povišanje šolstvu za 7 milijonov dinarjev, za preostale 4 milijone pa naj bi osnovna šola skrčila svoj program), končno

pa je bilo sklenjeno, da se proračun ne sprejme.

Nadalje sta oba sklepna zboru sprejela še odlok o uvedbi agromelioracijskega postopka na območju Črna potoka in Smuke, odlok o prostorsko ureditvenih pogojih za območje jugovzhodnega dela mesta Kočevje, odločbo o razglasitvi gozdov s posebnim namenom (gozdnih rezervatov) itd. J. P.

Plugi se več ne lomijo

Agromelioracije na 600 ha zemljišč

TREBNJE — Potem ko so ob koncu letošnjega januarja začeli izboljševati zemljišča na širšem območju naselij Roje, Trebanjski Vrh, Velika in Mala Loka, Podboršt, Martinja vas in Mrzla luža, so večino dela zdaj že opravili. Tako so praktično že izkopali kamenje in odstranili grmovje na vseh 602 predvidenih hektarjih. Poleg tega so marsikje uredili tudi poljske poti, očistili pa so tudi nekaj odtočnih jarkov na močvirnatih travnikih.

Večino stroškov dela bo pokrila trebanjska kmetijska zadruga z republiškimi sredstvi za agromelioracije, kmetje bodo plačali samo petino cene strojne ure, ki znaša od 495 do 594 din. Poleg te delitve so se pogodili še za to, da zadruga razdeli kmetom po 300 kg umetnega gnojila na hektar površine, da bi čimprej usposobili tla za normalen pridelek.

Delo na terenu se je letos zaradi slabega vremena nekoliko zavleklo. Terenski del opravil je, gledano v celoti, stekel z malce zamude. Po besedah Janeza Resmana, ki je sodeloval v agromelioraciji od začetne do končne etape, namreč repu-

KAJ Z ZAKLONIŠČI?

KOČEVJE — Na vprašanje enega izmed bralcev našega lista v »Halo, tukaj bralec Dolenja« o zbiranju denarja za gradnjo zaklonišča in koliko zaklonišč je bilo iz tega denarja zgrajenih, smo zaprosili za odgovor pri občinski skupščini Kočevje in zvedeli:

Z denarjem, zbranim za gradnjo zaklonišč do leta 1989, je bilo zgrajenih 10 zaklonišč dopolnilne zaščite za 530 ljudi in 21 zaklonišč osnovne zaščite za skupno 2.400 ljudi. Nadalje je bilo do 5. februarja lani zbranih še 351.234 din, ki so jih namenili za sofinanciranje javnega zaklonišča pri osnovni šoli v Stari Cerkvi. V začetku leta 1990 je bil sprejet moratorij o zbiranju prispevka za te namene in od takrat ga ne zbirajo več.

LANI PRESEŽKI, LETOS TEŽAVE

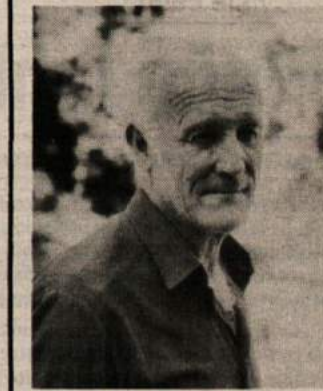
RIBNICA, KOČEVJE — Na sestavo prihodkov in odhodkov občinskih proračunov je lani močno vplival spremenjeni način finansiranja družbenih dejavnosti. Prilivi sredstev so bili lani zaradi težav gospodarstva v obeh občinah neredni, saj je bilo zaradi hudih likvidnostnih težav nekaterim pravih osebam vplačilo prispevkov odloženo, druge pa so že vplačane prispevke dobile vrnjene. V ribniški občini je občinski proračun lani ugotovil presežek prihodkov v višini 874.000 din (in ga večino razporedil za prenos v letošnje leto: 726.000 din), v kočevski občini pa je znašal presežek 3.963.000 din in so vsega prenesli v letošnji proračun. Kljub tem razporeditvam pa sta letošnja proračuna občin v težavah. Dotok v občinska proračuna zaostaja za planom in tudi odstopljena republiška sredstva ne prihajajo redno.

ZBRANJE OBLAČIL

TREBNJE — Danes poteka v trebanjski občini vseslovenska akcija zbiranja oblačil, obute, posteljnine in podobnega materiala, in sicer so v akcijo vključeni Trebnje, Mirna, Mokronog, Šentrupert, Veliki Gaber, Velika Loka, Šentlovrenc, Dolnja Nemška vas, Gornje in Dolnje Ponikve in Dobrič. Blago, ki ne sme biti neuporabno, naj darovalci dajo zvezano v svežnje pred zapakirano v škatle ali vreče pred vhodna vrata in po 17. uri ga bodo prevzeli aktivisti in mladi člani Rdečega križa. Če ti materiala ne bi pobrali, lahko darovalci o prevzemu povprašajo po telefonu št. 44-182. Blago lahko oddajo tudi osebno v skladišču v Trebnjem na Gubčevi 16 od 18.30 do 19.30.

Razpad doslej enotne šolske organizacije na pet zavodov ni odprl materialnih težav šolstva. Skupščina občine Trebnje bo na eni prihodnjih seji širše obravnavala te probleme.

liko težavo. Dokumenti o dvomljivih procesih so namreč izginiti, verjetno med leti 1948 in 1953. Nihče da ne ve, kdo je pobral spise. M. LUZAR

Matija Gerdin

bliški sekretariat za kmetijstvo ni pravočasno nakazal v Trebnje denarja za kritje stroškov agromelioracije na omenjenem območju.

Glede na nekatere razgovore so kmetje zadovoljni tako z zamisljavo za izboljševanje zemljišč kot tudi z opravljenim delom vseh 6 strojnjkov. »Prej smo lomili pluge na njih, kvarile so se kosilnice, zdaj pa teh nadlog ne bo,« pravi veselo Matija Gerdin, predsednik melioracijskega odbora v Razborah. V tem kraju so izboljšali blizu 40 hektarov njiv in travnikov.

Zaradi preverjene koristnosti odstranjevanja kamna bo trebanjska kmetijska zadruga predvidoma že jeseni začela novo tovrstno akcijo na 565 hektarjih zemljišč na območju Jelševca.

L. M.

Krško vztraja na zahtevah v zvezi z NEK

Čimprej jasno stališče slovenske vlade

KRŠKO — Delegati občinske skupščine so že v marcu sprejeli 13 sklepov in zahtev v zvezi z nuklearno in jih naslovili na pristojne republiške organe. Med drugim so sklenili, da je treba zahtevati takojšnje ustavitve elektrarne, če krška skupščina ne sprejme odloka o širitvi sedanjega začasnega skladišča pri NEK.

Zahtevali so tudi ureditev trajne odškodnine za uporabo stavbnega zemljišča, zakonsko jamstvo o zgraditvi trajnega odlagališča NSRAO do leta 1995, takojšnje in zakonsko rešitev pravične rente za Posavje, oblikovanje jasnih stališč republiške vlade do NEK, izpolnitev vseh pogojev za varno obratovanje elektrarne ter zakonsko določitev programa in financiranja njenega zapiranja in dekomisije. Trajno odlagališče naj bi reševali izven Slovenije, problematiko NEK pa obravnavali samo na Sekretariatu za energetiko, ki bi bil stalen naslov za te zadeve.

Krčani so še pred nadaljevanjem javne razprave o širitvi skladišča NSRAO želeli od slovenske vlade zagotoviti, da bo njihove zahteve obravnavala in upoštevala. Imenovali so posebno komisijo, ki skrbi za stalne stike in pogajanja z republiško vlado. Ker se po preteku 60-dnevnega mirovanja javne razprave niso dobili odgovorov, so se 10. maja sestali z dr. Leom Šešerkom in dr. Mihom Tomšičem. Dogovorili so se, da bodo pristojni upravni organi v štirih dneh pripravili osnutek odgovorov in stališče do krških zahtev.

Na ponovnem sestanku pri dr. Šešerku 16. maja so žal morali ugotoviti, da so republiški organi naredili zelo malo od postavljenih nalog. Republiška vlada naj bi v desetih dneh posebej obravnavala problematiko NEK, vendar je po zadnjih razmerah v republiku ostalo le malo možnosti za uresničitev tega dogovora. Krčani kljub temu vztrajajo, da bodo odlok o širitvi začasnega skladišča radioaktivnih odpadkov pri NEK sprejemali šele potem, ko bodo republiški organi izpolnili njihove zahteve.

B. D.-G.

V Termah kmalu nov bazen

Odslej 5500 m² površin s termalno vodo

ČATEŽ OBSAVI — V Termah Čatež so na začetku leta podpisali pogodbo za 29-milijonsko naložbo, s katero so se lotili izgradnje novega bazena, sanacije štirih že obstoječih, filtriranja, sanacije podzemnih napeljav in zunanje ureditve kopalnišča. Čeprav je bilo v minulih dneh okrog bazenov še pravo gradbišče, v Termah računajo, da se bodo dela končala še pred glavno turistično sezono.

Novi bazen bo kopalcem prinesel 1700 kvadratov vodnih površin, ki bodo za spremembo nepravilnih oblik in jih bodo popostrili tobogani, slapovi in druga bazenska tehnika, ki bo pobrala kar tretjino vrednosti naložbe. Terme bodo poslej razpolagale z več kot 5 tisoč kvadratnimi metri zunanjih površin s termalno vodo. Morda se bo to komu zdelo veliko, toda treba je vedeti, da se v Čateških Toplicah ob ugodnem poletnem vremenu gnete tudi čez 10.000 obiskovalcev dnevno.

Ker so lansko leto končno dobili ureditveni načrt Term in hkrati tudi potrdilo Geološkega zavoda, da je na Čatežu mogoče izkoristiti več kot 300 litrov termalne vode na sekundo, in ne samo 220 kot doslej, so se pogumno lotili nadaljnjega razvoja. Vlagali bodo v mokrsko golf igrišče, izgradnjo športno rekreacijskega centra, v turistično naselje in nove hotelske zmožljivosti višje kategorije. Še v tem letu naj bi se lotili izgradnje športne dvorane s tremi igrišči za tenis in s centrom za body building, ki bo povezana s 1000 kvadratnimi metri novih notranjih in še z enako površino zunanjih bazenov. Ti bazeni in športna dvorana bodo odprti celo sezono, zato si ob relativni bližini Zagreba od njih veliko obetajo.

B. D.-G.

V »Vinu« odprli novo polnilnico

Jupi, cockta in schweppes odslej tudi pri nas v polietilenski embalaži

BREŽICE — Sredi maja so v podjetju »Vino Bizeljsko — Brežice« poskusno pognali novo polnilno linijo brezalkoholnih pijač, ki jim omogoča, da jupi, cockta, fit — limonado in proizvode schweppes polnijo v polietilenski embalaži, za začetek v 1,5-litrsko in pozneje v polilitrsko. Polnilnico, v katero je podjetje vložilo 37 milijonov dinarjev, je v ponedeljek slovesno odprl minister Izidor Rejc.

Denar za naložbo so črpali iz tekočih sredstev, ki jih uporabljajo. Zaenkrat so pridobili le 3 milijone od Posavske banke in 1,5 milijona dinarjev od Zavarovalnice Triglav, medtem ko so jim zaradi razmer v državi od vseh dogovorov o sovlaganju firme Schweppes ostali samo teoretični napotki. Ravno tako še vedno zamažajo na republiška sredstva za intervencije gospodarstvu,

za kmetijstvo in za demografsko omejeno območje.

Nova linija zmore napolniti 5 tisoč 1,5-litrskih steklenic na uro, vendar trenutno še ne deluje s polno zmogljivostjo. Glavni direktor podjetja Karel Recer je z veseljem povedal, da je povpraševanje po novih proizvodih zdaj večje od ponudbe. Že v času poskusnega obratovanja so prve pošiljke pijač poslali na makedonsko in hrvaško tržišče. Poleg tega se podjetju obetajo še izredne izvozne možnosti na vzhodna tržišča, ki se še vedno srečuje s pomanjkanjem pijač v sodobni nepovratni embalaži.

»V nove naložbe in proizvodne programe nas silijo potrebe tržišča in zaposlitve tehnoloških presežkov. Nova polnilnica ne bo zagotovila samo več dela ob polnilni liniji, temveč tudi v skladišču, transportu in v prodaji. Ker je

PLESNI VEČER V BREŽICAH

BREŽICE — Plesni studio Krško prireja jutri ob 18. uri v prosvetnem domu Brežice plesno prireditev, na kateri bodo sodelovali regijski prvaki med osnovnošolci in plesne skupine Mojce Horvat z evropskimi in svetovnimi prvaki.

OB OTVORITVI — Slovesnosti ob otvoritvi nove polnilnice brezalkoholnih pijač je prisostvoval tudi slovenski minister za industrijo Izidor Rejc (drugi z leve), ki je prezrel trak, nazdravil novi pridobitvi podjetja Vino in si nato v spremstvu ostalih gostov še ogledal novo polnilno linijo. (Foto: B. D.J.G.)

edina polnilnica v Beogradu pred letom dni odpovedala, so blagovne znamke naših brezalkoholnih pijač ostale brez polnjenja v nepovratno embalažo. Ta ima nedvomno številne prednosti pred povratno, čeprav je za zdaj precej draga. Tudi pri grobem ravnanju z njo ne prihaja do poškodb, po uporabi se zavrtje

● Polnilna linija je italijanska in tudi steklenice uvažajo iz Italije, kar jim povzroča precej prevoznih stroškov. Kljub temu pa so dosegli tako ugodno ceno, da je njihova pijača v novih polietilenskih steklenicah kar za četrtino cenejša od pijače beogradskega proizvajalca.

in je prijazna za okolje. V bodočnosti je možna tudi predelava odpadnih steklenic, že zdaj pa se lahko uniči brez škodljivih plinov, za razliko od PVC embalaže,« je o prednostih steklenic spregovoril direktor Recer.

B. DUŠIČ-GORNIK

V KRŠKEM AKCIJA ZBIRANJA OBLAČIL

KRŠKO — Danes med 15. in 17. uro bo po krajevnih organizacijah Rdečega križa potekala zbiralna akcija uporabnih oblačil, obutve, posteljnine in pohištva. Občinski odbor prosi za čimveč otroške obutve in oblačil ter tudi igrač, saj je mnogo otrok, ki so zanje prikrajšani. Vsi, ki želijo darovati, lahko blago oddajo na zbirnih mestih: pri OŠ »Jurij Dalmatin« in pri cvetličarni Kerin v Krškem, pri osnovnih šolah v Leskovcu, Velikem Podlogu in Kostanjcu na Krki, pri osnovni šoli in na Trgu rudarjev na Senovem ter pri kinodvorani in na Dorcu v Brestanici.

Staršem bo vrnila vloženi denar

V prodajalni Pika

SEVNICA — Eno leto po doseženem srednji ekonomski šoli Marjana Senica ni dobila službe, in tako je sklenila, da se s pomočjo staršev dokončno postavi na svoje noge, se pravi, da odpre svoj lokal. Odločila se je za prodajalno s tekstilom.

Že ob odprtju prodajalne Pika v bivši poslovni Integrala v najozjem poslovno-trgovskem središču Sevnice oktobra lani se je zavedala, da je Sevnica vendarle premahna za specializirano trgovino zgolj s tekstilom, zato je dopolnila po-

Marjana Senica

nudbo še z obutvijo. Sprva so bili to izključno italijanski čevlji, ki pa so postali za naš žep le predragi. Zato se je Marjana povezala z nekaterimi zasebnimi slovenskimi čevljarji, ki tudi izdelujejo kakovostno usnjeno obutve.

Seveda se pozna tudi v Piki upadanje standarda oz. manjša kupna moč ljudi. Dosti jih pride zgolj iz radovednosti in kar nekaj takšnih obiskovalcev, ki so bolj vzdihovali za zanje trenutno nedosegljivimi dobrinami, smo srečali tudi med našim krajšim obiskom v Piki. »Veliko kupcev pride tudi iz Radeč, Krškega, precej jih je iz Trebnjega in Novega mesta. Slednji so se oglasili sprva mimogrede, slučajno in so se že vrnili. Prijetno mi je, ko slišim, da je Pika po njihovem mnenju ena najboljših urejenih trgovin v Posavju s kakovostnim blagom, pravi 22-letna Marjana Senica. Z veseljem je v prodajalni, ki jo navdaja z zadovoljstvom, hkrati pa se zaveda, da, kljub temu da ima pomočnico, se sama z večjo zavzetostjo bori za svoje kupce, saj le na ta način staršem lahko redno vrača začetni kapital, vloženi v prodajalno. Na tem svetu ni pač nič podarjenega!

P. P.

Z izsiljevanjem dosegli dogovor

Občinski IS Dolenjevaščanom prisluhnil šele po drugi blokadi deponije

DOLENJA VAS PRI KRŠKEM — Krajanje Dolenje vasi, ki so že 9. maja blokirali sanitarno deponijo v neposredni bližini svojih domačij, vse do 17. maja niso dočakali primerne odziva Kostaka, upravljavca deponije, niti občinskega izvršnega sveta. Ker pogoj, ki so jih postavili ob odločitvi za deponijo, še po desetletju niso izpolnjeni, so 20. maja ponovno preprečili dovoz smeti.

Tokrat se je vztrajnost vaščanov obrestovala, saj se je naslednji dan organizacijski odbor za blokado sanitarne deponije končno sestel z izvršnim svetom in s Kostakom. Dogovorili so se, da se blokada konča takoj, ko Kostak prične postavljati žično ograjo okrog čela deponije v dolžini 1.300 metrov. Vaščane Nika Bogoviča, Borisa Rodmana in Jožeta Stibriča so imenovali v komisijo, ki bo opozarjala na nepravilnosti pri odlaganju smeti ter imela vpogled v evidenčne knjige deratizacij in v evidenco vsebine priplavljenih odpadkov. Če do začetka jeseni ne bo pridoblje-

Jože Stibrič

na nova lokacija za sanitarno deponijo, se mora obvezno zasadiiti zelena zavesa v smeri proti vasi Sp. Stari grad. Odpadke je treba prekrivati sproti in pridobljene površine takoj rekultivirati. Sklenili so, da deponije po zapolnitvi ne bodo več širili, temveč jo bodo takoj sanirali, zaprli in dejavnost preselili na novo lokacijo.

Krajanje Dolenje vasi so s tem dogovorom sicer napravili korak naprej, kar pa še ni odpravilo nakopičenih težav, zato so sprejeli še več drugih sklepov. Tako naj bi že na naslednji seji občinske skupščine slišali odgovor na protestno pismo svojega delegata Jožeta Stibriča. Zaradi ukinitve železniškega prehoda

● Sanitarno deponijo v Sp. Starem gradu so krajanje že v preteklem tednu spet odprli, in sicer takoj, ko so delavci krškega Kostaka ob njej začeli postavljati 1.300 metrov dolgo žično ograjo. »Upamo, da se bo iz tega primera kdo kaj naučil, saj je jasno, da bi lahko le z malo več poslušala preprečili že prvo blokado. Želimo si, da nam po odgovore in pravico ne bo treba več hoditi pred sanitarno deponijo. Ali res moramo vsak napredek izsiliti?« se sprašuje Jože Stibrič, predsednik odbora za blokado.

naj bi takoj uredili avtobusni prevoz osnovnošolcev skozi naselje Sp. Stari grad. Prav tako naj bi se v letošnjem letu izdelali projekt za izgradnjo pločnikov in podhoda pod železniško progo ter pospešili čiščenje potoka, gradnjo vodnega zbiralnika in asfaltiranje krajevnih cest. Izvršni svet bo vplival na Center za socialno delo, ki naj se ob vsaki naselitvi Romov prej posvetuje s krajanji, pospešil bo sanacijo gramoznic, posredoval pri inšpektoratu zaradi črnega izkopa gramozja v bližini vasi in dosegel, da bodo krajanje, ki so že plačali kabelski sistem, priključke dobili še letos. Krajevna skupnost bo v skupščini postavila tudi zahtevo po črtanju programa gradnje sadovnjakov v Črni mlaki.

B. DUŠIČ-GORNIK

Plače lahko še precej zdrknejo

Sezonski značaj proizvodnje v M-Kopitarni — Zаметki blagovne znamke Clogs

SEVNICA — V sevniskem Mercatorju — Kopitarni, d.o.o., so že lani zaradi izgube iz leta 1989, velikih zalog, ki so v veliki meri posledica vse večjega zapiranja jugoslovanskega tržišča, a tudi premalo domiselnega trženja zaostriili odgovornost in disciplino zaposlenih na vseh ravneh, hkrati pa začeli temeljito proučevati, kje so še njihove notranje rezerve.

Zavoljo okrnjene plačilne zmožnosti so prešli na planiranje nabave in proizvodnje z materiali, ki so že na zalogi. Zaloge jim je uspelo močno zmanjšati. Bolj zavzeto so se lotili tudi izterjave ob uporabi vseh pravnih možnosti, a še zmeraj so morali lani, kot pravi vodja finančno-računovodskega sektorja Brigita Košmerl, odpisati kar za 21,3 milijona dinarjev terjatve. Naj spomnimo, da je Kopitarni uspelo v celoti pokriti 12,1 milijona dinarjev izgube iz leta 1989.

Pomemben ukrep, ki je obrodil sadove, je nedvomno ta, da so načrtovanje proizvodnje postavili v tesno odvisnost od plana prodaje oziroma od razpoložljivega denarja za nabavo. Uvedli so sezonsko prerazporeditev delovnega časa z delavnikom 6 ur izven sezone in 8 ur v sezoni oz. čakanje na delo doma, če ni naročil. Z znižanjem proizvodnih časov oz. približevanjem postavljenih normativov zahodnoevropskim so povečali storilnost.

Direktorica Kopitarne Marinka Puclje-Arandjelović opozarja na dejstvo,

Bogdan Liseč

ditev pa morata po mnenju Pucljeve ob bistveno povečani storilnosti vsakega delavca in poudarjeni kakovosti dela zagotoviti enak obseg proizvodnje kot v letu 1990, v nasprotnem primeru bodo nižji tudi povprečni mesečni osebni dohodki in sorazmerju z manjšim številom

● Vodja priprave proizvodnje v Kopitarni Bogdan Liseč nam je zaupal, da bodo sčasoma skušali doseči blagovno znamko (Clogs) za vse vrste obutve, ker zanjo uporabljajo naravne materiale: les, pluto in usnje. Letos bodo naredili 240.000 parov obutve, prevladovala pa bo cokla z lesenim preglabinim podplatom, prilagojenim anatomiji stopala, kakršno v Jugoslaviji izdelujejo le v Kopitarni. Okrog 330 delavcev pa naj bi letos naredilo še 82.000 parov lesenih in plastičnih kopit, ki so cenovno zelo zanimiva, tretjino pa jih izvozijo na Zahod, medtem ko bodo vseh 150.000 parov letos narejenih napenjačev in raztezačev prodali izključno tujcem, in sicer Američanom, Nemcem in Angležem.

ur, to pa lahko pomeni tudi za 16 odstotkov manjše plače!

P. PERC

Krške novice

IZGNANCI — Prihodno nedeljo bodo na gradu v Brestanici slavili 50-letnico izgnanstva in 50-letnico ustanovitve osvobodilne fronte slovenskega naroda. Obeležili bodo torej dva zgodovinska dogodka, za katera bi smeli reči, da danes spet postajata aktualna. Na žalost se zgodovina ponavlja, vsaj za slovenski narod, ki bi spet potreboval kako osvobodilno fronto. Glede izgnancev pa tole. Bati se je, da bo udeležba na srečanju izredno velika, saj zadnje čase vsi delimo usodo izgnanstva. Vsaj del Jugoslavije si za to zelo močno prizadeva.

V PRAVIH ROKAH — Ker se hrvaška in slovenska vlada ne moreta dokončno odločiti, kakšna bo usoda krške nuklearke, so zadevo v svoje roke menda vzeli srbski častniki. Brez velikega razmišljanja, ali naj elektrarno zaprejo do leta 1995, takoj ali sploh nikoli, so se odločili, da Krčane za vedno rešijo nadležnega karkavičjega jajca. Napovedali so napad na ta jedrski objekt, a za zdaj se ne ve, kako naj bi ga izvedli. Še najbolj konkretni so bili anonimneži iz Črne gore, piloti — kamikaze, ki so zagrozili z napadom in pri tem niso pozabili pojasniti, da »so kamikaze samoubojce«. S tem so očitno nakazali, da se za njih vse znanje konča na srbski meji. Odprto ostaja samo še vprašanje, s katere strani.

ODPUŠČENI — Na žalost ne moremo kaj dosti narediti v zvezi z odpuščanjem delavcev krške občinske uprave. Bralka se namreč pritožuje, da so tam odpustili 14 ljudi, nato pa so zaposlili 16 novih. Je že tako, da se tudi pri nas vlada menjajo in hočejo postaviti svoje ljudi na prava mesta. Če bo tako še naprej, lahko tisti, ki so ostali brez dela, počakajo do naslednjih volitev. Nova vlada bo spet njihova priložnost.

Sevniški paberki

MRK — Pretekli teden je Posavec vzmernirjala toča in pogosto brnenje jekle nih ptičev na nebu, za krajši čas pa še električni mrk. Moramo pa takoj priznati, da mrk ni presenetil zbranih in Posavja in UNZ občinskih gasilskih zvez Posavja in UNZ Krško v sevniskem gasilskem domu. Zato imajo približno enake zasluge gasilci in gostilničar Niko Fric. Tako je vsaj za nekaj časa prenehala resnobna razprava o tem, kako Posavec ne bodo pristajali na kakšne vrha vsiljene reorganizacije gasilstva, ki bi zamorile možnost in ustvarjale spodbudo na terenu, ali pa Posavec odpeljala poklicno gasilsko enoto drugam. Je pa vprašanje, če si ne bodo gospodarje v Ljubljani omislili kakšno zvijačo, ali pa jim eme omehčali bojevitve Posavca, ali pa jim eme stavno zaprli proračunske pipice. Poimstavno stanje v resnici takšno, kot ga je postavil komentiral Stane Zlobko, bivši brežički župan, češ: kolega mi je zadnje rekel, da nima nobenih težav s proračunom, ker mu ne kaplja, niti ne curja.

PLUS — Lastnik nove sevniske picerije dvojnem ovinku pri Impoljci je s stezniko zletel v Savo, se rešil obema hladne reke in splaval na breg. Zmrcvarjenega stojalo na so izveliki iz Save sevniski gasilci. Zbogobodo verjetno začeli v picerijo dreti obiskovalci bolj zaradi lastnika Mreketu, če zaradi pic ali piva, saj se že sprašujejo, da jo je tako nima kakšne čudežne moči, da jo je tako poceni odnesel in bi morebiti lahko to plus energijo malo seval po obiskovalcih lokala. Za srečo seve!

BIFEJI — Sevnška vlada ima veliko razumevanje za malo gospodarstvo in tudi odpiranje raznih bifejev in kafičev. Direktor sevniskega Gasilskega podjetja Kristijan Janc ml. se zoper nezdravo konkurenco bori zamaž, podobno kot don Kibon z mlini na veter.

Naši pevci iz Argentine

Slovenski pevski zbor Gallus iz Buenos Airesa bo v nedeljo pel na novomeškem Kapitlju

NOVO MESTO — Novomeškimi in drugim dolenskim ljubiteljem zborovskega prepevanja se obeta konec tega tedna v Novem mestu zanimiv, privlačen, kvaliteten ter vse pozornosti in spoštovanja vreden kulturni dogodek, ki pa bo tudi domoljubno obarvan. V goste namreč prihaja slovenski pevski zbor Gallus iz Buenos Airesa v Argentini, in sicer v okviru štiritredenske koncertne turneje po Sloveniji, ki jo je ob svoji 100-letnici organizirala Glasbena matica ob pomoči republiškega kulturnega ministrstva in številnih sponzorjev, med njimi tudi Skupščine občine Novo mesto. Koncert bo v nedeljo, 2. junija, ob 20. uri v kapiteljski cerkvi (cerkvi sv. Nikolaja).

Zbor Gallus se bo pod vodstvom dirigentke Anke Savelli-Gaser predstavil s koncertnim programom, ki obsega šestnajst zborovskih skladb, izveden pa bo v dveh delih. Obiskovalci bodo na začetku prisluhnili trem Gallusovim pesmim, nakar se bodo zvrstile skladbe še drugih slovenskih skladateljev, in to v obeh koncertnih delih, le da bo zbor izvedel še po eno čilsko, perujsko in argentinsko. Po naslovih pesmi sodeč (npr. Bodi zdrava, domovina, Zemlja govori, Slovenija v svetu), bo to koncert, ki bo rodoljubno nagovarjal obiskovalce.

Zdaj pa še nekaj besed o zboru, ki ga bomo prvič videli prepevati na naših, slovenskih tleh. Ustanovili so ga, ko se je glavnina slovenskih političnih emigrantov, ki so prišli iz italijanskih in avstrijskih begunskih taborišč, naselila v Argentini. Dokončno se je konstituiral septembra 1948, ko si je nadel ime Gallus. S tem imenom, ki ga dežela dotlej skorodala ni poznala, je zbor želel opozoriti na delo in poreklo našega velikega mojstra renesančne glasbe. Že od samega začetka je zbor uvrščal v svoje sporede njegove motre,

madrigale in maše. Sprva je bilo zborovo delovanje omejeno na sodelovanje na cerkvenih in drugih bolj lokalnih prireditvah, potem pa so si gallusovci utrlj pot v argentinsko okolje in seznanjali domačine z njim skoraj neznano glasbeno kulturo Slovencev. Ob petletnici zboru so jih proglasili za »pojočo slovensko diplomacijo«.

Z vstopom v argentinsko zborovsko življenje je za umetniška pot Gallusa strmo dvigala, hkrati pa se je večalo število njegovih nastopov. Redno je koncertiral v ciklkih zborovske glasbe, ki jih je organiziralo argentinsko državno ministrstvo za kulturo in druge ustanove v Buenos Airesu, sodeloval na koncertih pod naslovom Narodi pojo in nastopil z Državnim simfoničnim orkestrom pri izvedbi Schonbergovega dela Preživeli iz Varšave ter Haydnovih in Mozartovih maš pod taktirko rojaka Draga Marija Šijanca. Na tekmovanju, ki ga je leta 1957 priredil buenosaireski Collegium Musicum, se je uvrstil med tri finaliste. Za pomembno postajo njegovega delovanja šteje koncert v Cordobi, ki ga je poslušala malone vsa argentinska vlada s predsednikom Frondizjem na čelu.

Sadovi več kot 40-letnega dela zboru, ki ga je polnih 36 let vodil ustanovitelj dr. Julij Savelli, oče sedanje dirigentke, so neprecenljivi. Sestavlja jih več kot 100 samostojnih koncertov in še najmanj toliko drugih nastopov, tudi na radiu in televiziji, deset izdanih gramofonskih plošč pa številne diplome in medalje, vse do priznanj kritike.

Nedeljskega koncerta v kapiteljski cerkvi Novomeščani in drugi Dolenci torej ne bodo obiskali zgolj zato, da bi s prisrčnim ploskanjem izrekli dobrodošlico našim rojakom iz Argentine, ampak tudi, da bi uživali ob njihovem prepevanju. I. ZORAN

Strah pred tanki odpovedal pevski festival v Celju

CELJE — 19. mednarodni mladinski pevski festival, ki bi se moral začeti jutri, 31. maja, v Celju, je odpovedan oziroma prestavljen za leto dni, na 28. maj 1992. Sklep o tem so organizatorji sprejeli v začetku tega tedna, potem ko so začeli domači in tuji zbori, prijavljeni za tekmovanje, preklicevati udeležbo. Od 33 takih zborov jih je prijave umaknilo toliko, da tekmovanja ne bi mogli izpeljati po zamisli, pa tudi ne izvesti vseh načrtovanih manifestacij.

Odpovedi zborov so začele množično prihajati po znanih mariborskih dogodkih, ko so tako doma kot v tujini ocenili, da ne kaže tvegati poti v kraje, kjer po ulicah brnijo tanki. Zbori iz tujine pa so udeležbo na festivalu umaknili še pred temi dogodki oz. še preden so se začele razmere zaostrovati tudi v Sloveniji.

Celjanom je seveda žal, da so morali odpovedati tako pomemben mednarodni kulturni dogodek, in to celo prvič v zgodovini festivala. Gotovo pa je žal tudi mešanemu pevskemu zboru novomeške glasbene šole, ki se je pod vodstvom zborovodkinje Jožice Bradač temeljito pripravljala, da se na tem festivalu — kot prvi tekmujoči zbor vseh časov na Dolenjskem — pomeri z domačo in tujo mladinsko pevsko konkurenco. Prišla je višja sila in treba bo pač počakati leto dni. Na prireditve v samostojni, suvereni Sloveniji. I. ZORAN

NA REVIJI PRVIČ PEL OTROŠKI ZBOR

SEVNICA — Na občinski pevski reviji, ki jo je v petek, 24. maja, pripravila sevnška ZKO v kulturni dvorani domačega gasilskega društva, se je prvič predstavil otroški zbor v okviru sevnške osnovne šole delujoče glasbene šole, ki ga vodi Betka Cimperšek-Zupančič. Nastopili pa so še: oktet Boštanski fantje (z novim basistom, Emilom Lenarčičem iz Celja) ter mešani pevski zbori Jutrjanjka, Lisca in PD Primož Trubar iz Loke pri Zidanem mestu. Loški zbor spet vodi Tatjana Gorišek-Balog, zbor Lisca pa je prevzel Stane Peček z Mirne.

OTVORITEV Z MILANOM RIJAVCEM — V Lamutovem likovnem salonu v Kostonjevi je bil minuli petek dvojni kulturni dogodek. Prvi je bil namenjen otvoritvi pregledne razstave del akademskega slikarja Milana Rijavca, predstavnika prve povojne generacije slovenskih likovnih umetnikov. O umetniškem delu je govoril umetnostni zgodovinar in kritik Janez Mesesnel. Drugi kulturni dogodek pa je bil koncert, ki sta ga na umetniškovo željo pripravila harfistka Ruda Ravnik-Kostjever in obisto Božo Rogelja (na sliki v pogovoru s slikarjem Rijavcem). Razstava, ki si jo je že ob otvoritvi ogledalo precej ljubiteljev umetnosti, bo odprta vsak dan med 8. in 18. uro vse do 17. junija. (Foto: J. Pavlin)

Večer osmih solo pevcev

V Trebnjem nastopili učenci Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane iz razreda Marka Bajuka

TREBNJE — Solopevski koncerti so za Dolenjsko redkost. Glasbena šola Trebnje je v sredo, 22. maja, omogočila poslušalcem večer s solo pevci Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane. Koncert je bil v stari osnovni šoli. Peli so: Jelka Zupančič, Anja Stefan, Andraž Hauptman, Matjaž Robavs, Ana Mohorič, Maja Velkavrh, Andreja Mohorič in njihov učitelj, prof. Marko Bajuk. Predstavili so dela J. S. Bacha, G. F.

Händla, W. A. Mozarta, A. Stradelle, G. Paisiella, R. Schumann, J. Brahms, H. Volarič, A. Försterja, A. Lajovca in C. Preglja. Pevce sta spremljala pianista Andraž Hauptman in Tomaž Petrač.

Bil je zanimiv in prijeten večer, ki bo poslušalcem prav gotovo ostal še dolgo v spominu. Srečali smo se z mladimi talenti in oblikujočimi se umetniki. Za nekatere bi z gotovostjo trdili, da to že so in da bomo o njih nedvomno še slišali. Ob tehtno izbranem programu, sproščnem muziciranju in izdelani interpretaciji so navdušili občinstvo. Njihov učitelj je mladi profesor solo petja Marcos Bajuk, ki ga je pred tremi leti pot pripeljala iz Argentine najprej v ljubljansko Opero in nato na Srednjo glasbeno in baletno šolo. Nastop je pokazal, da je Srednja glasbena šola z njim dobila odličnega glasbenega pedagoga. T. M.

14. knjižni sejem odprt

Gost otvoritvenega večera je bil Severin Šali

NOVO MESTO — V avli Krkine upravne stavbe v Ločni se je v ponedeljek, 27. maja, začel 14. Dolenjski knjižni sejem. Na prodajni razstavi, ki jo je pripravila knjigarna novomeške Mladinske knjige, je okoli 1.600 naslovov knjig, ki so jih slovenske založbe in samozaložniki izdali od lanskega maja. Poseben pomen ima Dolenjska založba in na njem so tudi njene štiri zadnje novitete: pesniška zbirka Severina Šalija — Pesnik na večerni poti, pravljice Ivana Sivca — Dober dan, palčki (ilustracije Dunja Kofler), zbirka pesmi za otroke Vesne Pečavar — Zlati grad in knjiga Karla Bačerja — Iz dolenske preteklosti.

Gost otvoritvenega večera je bil pesnik Severin Šali. O njegovem življenju in poeziji je govoril prof. Janez Mežan, ravnatelj Študijske knjižnice Mirana Jarca, pesmi iz Šalijeve najnovejše zbirke pa je ob glasbeni spremljavi Silvestra Mihelčiča recitiral igralec Boris Kralj. Novomeška študijska knjižnica je pripravila razstavo pesniškega, prevajalskega in uredniškega dela Severina Šalija, in sicer v počastitev njegove 80-letnice, ki jo bo pesnik praznoval jeseni. J. Z.

Poetične slike z melanholično noto

V Dolenjski galeriji odprli pregledno slikarsko razstavo Izidorja Moleta — Slike zbrane od vsepovsod — Na otvoritvi recital poezije Franceta Režuna

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji se s pregledno razstavo svojih del predstavlja akademski slikar in restavrador Izidor Mole iz Brezovice pri Ljubljani. V letih 1951 — 1954 je bil profesor risanja in ročnih del na novomeškem učiteljskišči, na drugih šolah pa sta takrat poučevala akademski slikarja Vladimir Lamuf in Bogdan Borčič. Leta 1953 so vsi trije razstajali v Križatiji: Lamuf kot glavni, več kot deset let mlajša Borčič in Mole pa kot ustvarjalca, ki »še nista stopila pred slovensko občinstvo« in »šele nastopata tvegano pot umetnikov«, kakor je v katalogu zapisal Stefan Eržen. Po tistem Mole v Novem mestu ni več razstavljal, je pa bilo več postavitev Lamutove umetnosti in dvakrat tudi Borčičeve.

Da si obiskovalci lahko zdaj ogledajo Moletova dela v Novem mestu, gre za sluga Dolenjskemu muzeju, ki s to razstavo nekako poravnava skupen novomeški dolg od tega slikarja. »Malo časa je živel in delal v Novem mestu, vendar dovolj dolgo, da je to bivanje pustilo v slikarju neizbrisno sled, po drugi strani pa je tudi slikar zapustil mestu nekaj sebe,« je na otvoritveni slovesnosti Moletove razstave v Dolenjski galeriji v petek, 24. maja, zvečer dejal

Izidor Mole

ravnatelj Dolenjskega muzeja Bojan Božič. Ob tem je poudaril, da je »predstaviti ustvarjalno delo avtorjev, ki so povežani z Novim mestom, ena izmed programskih stalin Dolenjskega muzeja«.

NOVI PREVODI NOVOMEŠKE PREVAJALKE

Pesnica in prevajalka Jadranka Matič-Zupančič, ki je zaposlena v študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu, marljivo prevaja slovensko poezijo v hrvaščino. V zadnji številki zagrebške revije za književnost, Republike, je objavljenih kar 25 pesmi slovenskega pesnika Borisa A. Novaka v njenem prevodu, od tega večina iz Novakove zbirke Vrtnar tišine.

Mole zaključil: »Prijatelj me je opozoril, da je v mojih slikah vidna precej izrazita melanholična nota. Najbrž bo držalo...« I. ZORAN

ZDRAVICA ZA PESNIKA — V ponedeljek, 27. maja, so v avli upravne stavbe Krke v Ločni odprli 14. Dolenjski knjižni sejem, ki predstavlja slovensko knjižno bero od lanskega maja — kar 1.600 novih knjig. Otvoritveni večer je bil posvečen novomeškemu pesniku Severinu Šaliju, letošnjemu 80-letniku. Pesmi iz njegove najnovejše pesniške zbirke Pesnik na večerni poti, ki je istega dne izšla pri Dolenjski založbi, je recitiral igralec Boris Kralj, o Šalijevi poeziji je spregovoril prof. Janez Mežan, glasbenik Silvester Mihelčič pa je prireditev obogatil z izvajanjem lastnih skladb. Boris Kralj je Šalijevemu jubileju na čast recitiral Litaipojevo Zdravico. (Več na kulturni strani). Na posnetku (od desne): Boris Kralj in Severin Šali, prijatelja iz let, ko je Kralj v Novem mestu nosil vojaško suknjo. (I. Zoran, foto: J. Pavlin)

Kultura raste in pade z amaterizmom

Moč amaterske kulture v novomeški občini je razvidna iz podatkov, po katerih deluje v okviru Zveze kulturnih organizacij okoli 2.000 ljudi — Več posluha

NOVO MESTO — Na nedavni okrogli mizi, ki jo je občinski minister za družbene dejavnosti Danijel Brezovar sklical z namenom, da bi oblast in kultura ponovno vzpostavili stike, pretrgane z razpustitvijo sveta za kulturo, in tako odpravili že zelo moteče stanje brez medsebojnega dogovarjanja, je beseda tekla tudi o amaterski kulturni dejavnosti v novomeški občini.

Ta dejavnost, ki jo povezuje na občinski ravni delujoča zveza kulturnih organizacij, se je še posebej počutila prepuščena sama sebi, saj se je znašla v nekakšni sferi nikogaršnjih interesov in se spraševala, ali morebiti kdo ne dela z njo takih računov, da bi jo na lep način odpravil ali pa zreduciral na minimum. Ker je odrinjenost na skrajni rob zanimanja le za spoznanje boljše kot smrt, je Zveza kulturnih organizacij seveda morala povzdigniti glas in opozoriti oblast, da mora pokazati več posluha za to dejavnost, ne pa se do nje obnašati kot

kmet do petega kolesa pri vozu. »Če bi dovolili, da bi amaterska kultura shirala, potem tudi tako imenovana profesionalna kultura nima pri nas nikakršnih možnosti. Amaterizem je namreč baza, iz katere se napaja profesionalizem,« je na okrogli mizi opudarjal Zdravko Hribar, predsednik Zveze kulturnih organizacij.

»Kako velika je ta baza pri nas? Da ne bi bilo kaj izmišljenega, imam pred sabo zadnje podatke o razširjenosti amaterizma v novomeški občini,« je nadaljeval in začel s papirja navajati: 27 pevskih zborov (brez cerkvenih) s 1.140 pevci in pevkami, 3 pihalne godbe s 100 člani, simfonični orkester s 50 glasbeniki, 2 tamburaška orkestra s 26 člani, 8 gledaliških skupin s 170 člani, 9 plesnih skupin z okoli 200 plesalci in plesalkami, skupine v folklornem društvu Kres štejejo 83 članov, itd. »Po teh evidencah se v občini s kulturo ljubitelj-

sko ukvarja okoli 2.000 ljudi, ker pa niso vsi včlanjeni v ZKO in jih torej ni v naših evidencah, pa lahko rečemo, da je takih ljudi vsaj nekaj sto več,« je menil Zdravko Hribar. »Seveda je treba vedeti,« je pristavil, »da vsi ti ljudje ne dobivajo nikakršnega plačila, da žrtvujejo milijone ur svojega časa za nekaj, od česar ne more nihče živeti, in ker je tako, imajo vso pravico zahtevati, da se jim omogoči zastoj delati, prepevati, igrati, plesati muzicirati, skratka, nastopati. Da se jim zagotovijo pogoji za delo in ustvarijo razmere za to njihovo res vsestransko razvejeno dejavnost.« (Brez njihovega aktivnega dela bi marsikje ne poznali nikakršnega kulturnega življenja, saj so še kraji in hiše, ki jih razen pismonoš skoro nihče ne obišče in so jim zamudni časopisi pa redne davčne položnice malone tudi edino branje.)

Kultura raste in pade z amaterizmom. Tako je v svetu in pri nas. I. ZORAN

kultura in izobraževanje

Pesem je stvar daru in znanja

Na rob srečanju literatov začetnikov

NOVO MESTO — Območnega srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov za Dolenjsko, ki je bilo v petek, 24. maja, v glasbeni sobi novomeškega Doma kulture, se je udeležilo osem avtorjev ali polovica vseh, ki so poslali svoje literarne prispevke na natečaj. Prireditev se je začela tako, da se je vsak od navzočih literatov začetnikov, zbranih za nekakšno okroglo mizo, predstavil z branjem nekaj svojih pesmi. Po takšni predstavitvi sta o poslanih prispevkih za letošnje srečanje vsak svoje mnenje povedala člana žirije, prof. Janez Mežan, ravnatelj Študijske knjižnice Mirana Jarca, in Dragica Breskvar, strokovna sodelavka Zveze kulturnih organizacij Slovenije.

Iz njunega mnenja je moč povzeti, da prispevkom še veliko manjka in da pesmi, ki jih je bilo poslanih največ, še nimajo vse tistega, kar je značilno za poezijo. Jezik kot sredstvo, s katerim se izraža poezija, je ohlapen, neizbran, besedje vrženo na papir brez mere in občutka, oblika in vsebina se nemalokrat razhajata id. Vse to so grehi, in še vrsto drugih bi mogli navesti, tudi takih, ki kar štrlijo iz proizvodov literarnih začetnikov. Člana žirije sta izpostavljala predvsem slabosti njihovih pisanja, hote pa ne omenjala tistega, kar je v pesmih začetnikov dobrega.

Vsekakor pa bo moral vsak od letos sodelujočih še trdo delati, veliko brati in se učiti, če bo hotel, da se mu bodo zapisale res dobre, prave pesmi. Seveda brez daru, ki je prirojen in se ga ne da ne kupiti ne drugače pridobiti, ne bo pesmi ne pesnikov. Pravi pesnik se rodi, ne pa naredi. Zato so tudi takšna srečanja, kot je bilo to v Novem mestu, namenjena v prvi vrsti temu, da se navzoči pogovorijo o problemih in zankah pisanja, o ustvarjalnem aktu, ne pa o tem, kako postane pesnik. Nekdo, ki nima glasu ne posluha, ne bo nikoli pevec, pa naj pride v šolo k še tako sloviti mojstrom. I. Z.

Dvanajst zborov

Na občinski pevski reviji

DOBOVA — V petek je Zveza kulturnih organizacij Brežice skupaj z dobroskopskim prosvetnim društvom priredila občinsko revijo odraslih pevskih zborov brežičke občine. Na reviji se je predstavilo 13 skupin, od katerih se bodo tri najboljše uvrstile na posavsko pevsko revijo, ki bo 31. maja v Krškem. Pod vodstvom Vinka Žerjava so zapeli pevci moškega pevskega zboru »Kozjanski odred« Sromlje, moškega pevskega zboru iz Stare vasi na Bizeljškem in še pevke ženskega pevskega zboru prosvetnega društva »Orlica« iz Pišec. Nastopil je tudi oktet tega prosvetnega društva, ki ga vodi Jurica Grakalič. Zborovodja Franc Baškovič je dirigiral moškima pevskima zboroma Društva upokojencev Brežice in Krške vasi, medtem ko sta moška pevka zboru iz Kapel in Artič zapela pod vodstvom Miha Halerja. Elizabeta in Dragutin Križanič sta prispevala k uspešnemu nastopu ženskega in mešanega pevskega zboru PD Bratje Milavci iz Brežic, predstavili pa so se še: lovski pevski zbor iz Globokega z zborovodjem Francem Kenejem, moški zbor iz Cerkelj ob Krki, ki ga vodi Marjetka Podgoršek, in mešani pevski zbor iz Dobove z zborovodjem Darkom Kaplanom.

BLIŽA SE 22. PEVSKI TABOR

ŠENTVID PRI STIČNI — Za nastop na 22. taboru slovenskih pevskih zborov, ki bo 23. junija v tem kraju, se je prijavilo okoli 200 zborov s približno 6.000 pevci, ker pa se rok za prijave izteka šele jutri, pričakujejo še večje udeležbo. Slavnostna govorna naj bi bila slovenski minister za kulturo dr. Andrej Capuder, ki ga bodo prosili, da bi že v soboto, 22. junija, nagovoril zamejske zore, in član predsedstva Jugoslavije dr. Janez Drnovšek, ki naj bi pevcem in ostalim govornik na osrednji prireditvi v nedeljo, 23. junija. Eden od dirigentov na skupnem nastopu bo Igor Teršar iz Trebnje.

O JE Krško naj odloči referendum

Zamera IS R Slovenije

S presenečenjem smo sprejeli informacije iz včerajšnje seje kontaktnega komiteja slovenske in koruške vlade, ki se dotikajo zaprtja Jedrske elektrarne v Krškem. Po javno dostopnih informacijah je slovenska stran obvestila koruško, da gospodarski razlogi preprečujejo zaprtje krške nuklearke do leta 1995. Ponovno smo priča spreminjanju vladnih programskih smernic brez vsakih pojasnil in razprave v skupščini. Zato:

1. Zahtevamo, da slovenska vlada javno pojasni kateri razlogi so jo vodili v spremembo njenih programskih usmeritev iz lanskega junija, v katerih si je zadala zaprtje Jedrske elektrarne v Krškem do leta 1995.

2. Nasprotujemo vsakemu arbitrarnemu odločanju o usodi krške nuklearke brez opravljenih strokovnih analiz ter razprave o možnih poteh razvoja slovenske energetike in posledicah zaprtja ali ohranitve jedrske elektrarne Krško v skupščini in širši javnosti.

3. Zahtevamo, da se na teh osnovah o dokončni usodi Jedrske elektrarne Krško odloči prebivalstvo Slovenije na referendumu.

Predsednik
Zelene frakcije SDP:
MAURICIO OLENIK

Predsednik
Stranke demokratične
prenove Slovenije?
dr. CIRIL RIBIČIČ

ZAHTEVA DELAVCEV OŠ SEMIČ

OŠ Semič ne more izvajati obveznega programa, saj je zaradi prostorskih problemov močno okrnjen pouk telesne vzgoje in pouk na predmetni stopnji, ker nimamo ustreznih kabinetnih učilnic. Zahtevamo, da se še enkrat prouči vse možnosti financiranja gradnje telovadnice, sicer bomo v šolskem letu 1991/92 pri pouku telesne vzgoje izvajali le tiste panoge, ki se izvajajo na prostem in v lepem vremenu — v zimskem času in deževnem vremenu bomo učence v času telovadbe pošiljali domov. Zaradi organizacije pouka v novem šolskem letu zahtevamo odgovor do 25. junija 1991, sicer ne moremo planirati in pripraviti vsega potrebnega (urnik) za nemoten pričetek novega šolskega leta.

Predsednik sindikata:
Bernarda Petric

- Volitve pomenijo pravi potres za novinarске hiše. (Ribičič)
- Pomembna umetnost je bila vedno v sporu z oblastjo katerekoli barve. (Torkar)
- V našem parlamentu se še vedno gredo ravbarje in žandarje. (Torkar)
- Mnogi ljudje imajo čisto vest samo zaradi slabega spomina.
- Kdor ničesar ne ve, o ničemer ne dvomi. (Francoski pregovor)
- Ali bo svoboda znala peti tako, kot so sužnji peli o njej? (Miljkovič)

Izjava za javnost

Območni odbor Socialistične stranke Novo mesto izraža ob zadnjih dogodkih v Mariboru najodločnejšo podporo predsedstvu, skupščini in izvršnemu svetu Republike Slovenije pri izvajanju ukrepov za zavarovanje naše suverenosti in samostojnosti Slovenije v skladu z narodovo voljo, izraženo na plebiscitu.

JLA je še enkrat dokazala, da je predvsem v službi velikosrbskega predloga ohranitve Jugoslavije. Tako ne izbira sredstev in metod, ki so sicer v sramoto katerikoli armadi v svetu. Splošno jugoslovanski in narodni značaj pa JLA izkorišča za ohranitev preživlega sistema s samovoljnimi poseganjem v posamezno republiko. Vse to dela z namenom, ustvariti razmere, ki bi privedle do uvedbe izrednega stanja.

Prepričani smo, da provokacije JLA v naših krajih ne bodo dosegle cilja. Pripravljeni pa smo se upreti vsakomur, ki bi želel v imenu tako imenovanih višjih interesov ogroziti suverenost slovenskega naroda in države.

Predsednik:
BORIS DULAR

Odločen protest proti provokacijam

Socialdemokrati tudi v
Beli krajini

Člani Socialdemokratske stranke Slovenije v občini Črnomelj smo se sestali prvič 2. oktobra lani in ustanovili Iniciativni odbor za ustanovitev Občinskega odbora SDSS v občini Črnomelj. Od takrat naprej se je naše članstvo povečalo, tudi po zaslugi organiziranja zelo uspešnega socialdemokratskega foruma v Črnomlju, na katerem je sodeloval tudi predsednik stranke dr. Pučnik.

Ker smo želeli pospešiti organiziranje belokranjskih socialdemokratov tudi izven občine Črnomelj, smo 24. maja letos v Črnomlju ustanovili Območni odbor SDSS Bele krajine z namenom, da se ob nadaljnjem povečanju članstva ustanovijo krajevni odbori in občinska odbora SDSS v obeh belokranjskih občinah.

Na ustanovnem zboru, ki mu je predsedoval predsednik Iniciativnega odbora Stane Adamič iz Semiča in na katerem je poveljal nekaj uvodnih besed tudi član predsedstva stranke Marko Selan iz Ljubljane, smo sprejeli statut območnega odbora, izvolili organe območnega odbora stranke ter se pogovorili o nadaljnjem delu. Sprejeli smo sklep, da se naš območni odbor vključi v koalicijo Demos. Glede na aktualne dogodke v Sloveniji smo najodločnejše protestirali proti provokacijam Jugoslovanske (ki je ne moremo več imenovati ljudska) armade v Sloveniji in zahtevali, da se armada vrne v vojašnice in se neha vmešavati v politiko.

Vse Belokranjce, ki so strankarsko neopredeljeni, vabimo, da se vključijo v našo stranko in da si skupaj prizadevamo za neodvisno, demokratično, gospodarsko uspešno in socialno državo Slovenije, kar je na kratko tudi program naše stranke.

Za vse podrobnejše informacije, kakor tudi za prijavnice za vstop v stranko se vsakdo lahko obrne na sedež območnega odbora stranke, Mirana Jarca 3, Črnomelj.

Za območni odbor SDSS
za Belo krajino:
MARJAN ŠVIRT, Črnomelj

Slabo plačani režimski hlapci?

Oster protest stavkovnih odborov posavskih šol naslovljen na vlado

Delavci srednjih šol v Posavju ogorčeni ugotavljamo, da se razmere v slovenskem srednjem šolstvu tudi po dvodnevni stavki niso izboljšale, ampak se, nasprotno, poslabšujejo.

Naše stavkovne zahteve ostajajo iste, saj v resnici nobena od njih ni bila izpolnjena. Povečanje akontacij za 7,1%, in to brez poročila, je celo nesramna farsa; kako drugače razumeti to povečanje ob podatku, da je bil marca letos povprečni OD v Sloveniji 7.300 din, torej toliko, kot je znašala tedaj plača več kot polno zaposlenega srednješolskega profesorja z več kot 10 leti delovne dobe?! Ob tem pa — če so v sredstvih obveščanja objavljeni podatki točni — povprečni slovenski delavec nima končanega niti prvega letnika srednje šole.

Po zadnjih podatkih prejema v Sloveniji že okrog 50.000 delavcev zajam-

čene OD, še več je takih, ki dobijo le malenkost več. Ker vemo, kako se izračunava povprečje, nam je povsem jasno, da določene strukture delavcev dobivajo enormno visoke (in po rezultatih sodeč, nezaslužene) dohodke, zato pa jih za ostale — očitno tudi za učitelje — zmanjka. Izgovor, da je to ob uvajanju tržnega gospodarstva nujno, je prozoren kvazi argument, brez vsakršne težje in bo to ostal vse dotlej, dokler je večina proizvodnih sredstev t.i. družbena lastnina, in so potemtakem skoraj vsi delavci zaposleni v državnih službah, enako po tovarnah kot po šolah in bolnišnicah.

V tem trenutku ni glavni problem to, da je denarja malo, temveč to, da se ta skromni dinar, ki ga ustvarimo vsi za poslojni slovenski državljanji, deli skrajno nepravilno. In čim globlja je gospo-

darska kriza, tem bolj nedopustna je nepravilnost pri delitvi. Nujno bi jo bilo torej odpraviti. Toda za to je potrebna odločnost in brezpogojna poštenost. Ne prvega ne drugega pa učitelji pri slovenski oblasti ne vidimo več veliko, čeprav smo verjeli, da po volitvah končno prihaja čas, ko učitelj ne bo več zgolj slabo plačan režimski hlapec.

Pri svojih sindikalnih zahtevah smo maksimalno upoštevali gospodarske in politične okoliščine, toda v nedogled takšno stanje v šolstvu, kot smo mu priča danes, ne more trajati. Pričakovali smo, da bo prišlo do sanacije razmer s kolektivno pogodbo in sistemsko zakonodajo. Toda to se ni zgodilo, ker se je vse drugo izdelalo nujneje. Ob jokuhtu pouka čedalje več ni bilo nič drugega. Kot že nešteto se je preprosto pozabilo na to, da šola z učiteljem stoji in pada.

V srednjih šolah v Posavju smo se zato pridružili splošnemu protestu proti neustrejni politiki slovenske vlade na področju vzgojne dejavnosti in šolstva.

Od IS pričakujemo takšne ukrepe, da nam ne bo potrebno stavkati in da bomo lahko zaključili šolsko leto vsaj navidez regularno, ker dejansko to tako ali tako ni več mogoče — pa zagotovo ne po krivdi profesorjev.

Stavkovni odbor srednje šole Brežice
Stavkovni odbor srednje šole Sevnica
Stavkovni odbor srednje šole Krško

O slovenskem državljanstvu

Kaj pravi osnutek zakona — Povabilo za pogovor

Ob koncu lanskega leta, ko sem se udeležil razprav o tekstu nove slovenske ustave, smo velikokrat spregovorili o na novo odkritem pojmu državljanstvo. Dejstvo, da se želimo prebivalci Slovenije v odnosu do ostale Jugoslavije drugače opredeliti, predvsem s čistimi računi, je pripeljalo do enotnega stališča, ki smo ga izrazili s plebiscitom. Ob tem pa smo v republiški skupščini sprejeli izjavo o dobrih nameni, ki načelno opredeljuje tudi vprašanje državljanstva, saj zagotavlja »vsem s stalnim prebivališčem v Sloveniji, da lahko pridobijo državljanstvo Republike Slovenije, če to želijo«.

Konkretizacijo take opredelitve je pripravil izvršni svet z osnutkom zakona o državljanstvu. V splošnem to pomeni, da je za opredelitev za državljanstvo potrebno izpolniti nekaj nujnih pogojev kot npr. stalno bivališče in izražena želja. Nikogar ni mogoče siliti, da postane državljan, zato ima tudi tisti, ki je državljanstvo prejel po zakonu, možnost, da se mu odreče. Državljanstvo je po svoji vsebini pravni odnos med posameznikom in državo, zato so vanj vpeti interesi, dolžnosti in pravice obeh partnerjev. Iz tega zornega kota pretiran liberalizem gotovo ne more biti izhodišče, zakon pa mora omogočiti, da obstoječo situacijo razreši na najmanj boleč način.

Zato je tekst osnutka razdeljen na del, ki dolgoročno ureja možnost pridobitve državljanstva, in na prehodne določbe, ki so pomembne sedaj, ko bomo urejali obstoječe stanje. Prvi del mora ustrezati mednarodnim normativom. Zato ima vgrajene osnovne pogoje, ki so razdeljeni v pravice do pridobitve po rodu, z rojstvom na območju Republike Slovenije, z naturalizacijo in po mednarodni pogodbi. Posamezna poglavja so obdelana bolj podrobno, čeprav je razprava pokazala, da je ta tekst mogoče še izboljšati, predvsem v tistem delu, ko pusti odprto vprašanje izseljenih Slovencev in njihovih potomcev. Vprašanje prebivalcev drugih republik Jugoslavije je izpostavil Metod

• Ker je ta zakon za mnoge zanimiv, v časopisu pa ga ni mogoče detajlno obravnavati, vabim zainteresirane občane, da se zglase v poslanski pisarni na Ljubljanski 2, ki je odprta vsako sredo. Tu lahko dobe na vpogled tekst zakona, se dogovore za pogovor s katerim od poslancev in oddajo svoja stališča in zahteve, ki jih bomo v nadaljnjem postopku sprejemanja zakona poizkušali uveljaviti.

Šonc, pri čemer se je zavzel za možnost pridobitve državljanstva za vsakega, ki bo to zahteval, pri čemer pa naj izpolnjuje osnovne pogoje.
MARJAN DVORNIK

BORCI ČESTITAJO BORCEM

KOČEVJE — Občinski odbor ZBZ NOV Kočevje je minuli ponedeljek, 27. maja, poslal pismeno čestitko Ivanu Mačku-Matiju, častnemu občanu kočevske občine, ki je praznoval naslednji dan, 28. maja, 83. rojstni dan. Hkrati so poslali pismene čestitke še borcem, ki so ali bodo letos dopolnili 70 let. Naslovili so jih na naslednje člane svoje organizacije iz Kočevja in bližnje okolice: Tonetu Šercerju, Jožetu Zagarju, Mariji Misič in Antonu Fincu.

Odprto protestno pismo

Skupščini Slovenije in
slovenski javnosti

Pedagoški delavci dolenske regije preko SVIZ naslavljamo Skupščini Republike Slovenije in s tem celotni slovenski javnosti protestno pismo, v katerem apeliramo na vse poslance Skupščine Republike Slovenije in jih seznanjamo z vsesplošnim protestom zaradi neurejenih razmer v šolstvu in ignoriranja šolstva nasproh (aprilska srednješolska stavka ni prinesla pozitivnih premikov).

Menimo, da je za reformo celotnega šolskega sistema odgovorna vlada Republike Slovenije. Kr se leta na vsa naša opozorila in vabila ni odzvala, smo, čeprav neradi, posegli po tej skrajni obliki protesta.

V letu dni namreč ni prišlo do sistemskih rešitev, čeprav se je na drugih področjih družbenih dejavnosti, npr. zdravstvu, vsaj izdelal koncept razvoja, so se v šolstvu že pokazale posledice skrajno neurejenih razmer v množičnih demonstracijah srednješolcev, ki nikakor ne kažejo na slab odnos med profesorji in dijaki, pač pa na neuspešnost šolskih oblasti, da bi poiskale za obe strani sprejemljivo rešitev, za kar pa bodo nosile posledice predvsem mladi.

Zavedamo se težkega materialnega položaja in vsesplošne krize, v kateri se nahaja naša družba, pripravljamo se nositi tudi del bremena, pripravljamo se dogovarjati, a se nimamo s kom, zato zahtevamo od šolskih oblasti in od Skupščine Republike Slovenije, da se čim prej izdela koncept razvoja izobraževanja na vseh ravneh ter izračuna cena, ki jo bo morala Slovenija za tak razvoj plačati, saj je vlaganje v znanje najcenejša »investicija«, ki nam bo omogočila hitrejšo vključevanje v evropski prostor.

Ker se naša vlada ne odziva na naša opozorila, apeliramo na skupščino Republike Slovenije, naj se šolske oblasti odločijo svoji samosvečnosti in začnejo dialog z učitelji in njihovimi predstavniki, ki jim ni vseeno, kakšno šolstvo imamo.

Ne prevzemamo odgovornosti za posledice, ki se že kažejo, če se vlada ne bo odzvala. Želimo normalno zaključiti šolsko leto, a trenutna situacija ne kaže, da bo tako, zato izražamo bojazan, da bodo tudi tokrat učenci plačevali davek za napačne korake šolskih oblasti, podajamo, da te odgovornosti ne bomo prevzeli.

Stavkovni odbor
dolenjske regije SVIZ
Predsednik:
IVAN METELKO

V šolstvu je vse bolj porazno

Izjava Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič

Demonstracije srednješolcev zoper zaključni izpit so v zadnjem času razburile slovensko javnost in sprožile vrsto najrazličnejših odzivov na to temo. Četrtošolci vztrajajo dalje in tako dobivajo njihove demonstracije vse bolj tudi politično razsežnost. Kažejo na skrajno neurejene razmere v šolstvu, na katere smo pedagoški delavci opozorjali že večkrat, tudi v aprilski stavki. Žal so naše zahteve po hitrejšem razreševanju problemov šolstva nasproh naletele pri šolskih oblasteh in javnosti na gluha ušesa in celo na ostre kritike. Naš protest so razumeli le kot zahtevo po višjih osebnih dohodkih, čeprav so le-ti posledica skrajno neurejenega sistema šolstva pri nas.

Vsi, ki delamo z mladimi, smo zaskrbljeni in tudi neposredno prizadeti. Izražamo bojazan, da bodo mladi spet nosili posledice napačnih korakov šolskih oblasti, ker le-te v vsem tem času niso bile sposobne poiskati za obe strani ustreznih rešitev.

Šolstvo zahteva celosten koncept razvoja in vsako nepremišljeno, nestrokovno reševanje problemov se v šolstvu pokaže šele čez nekaj let (primer uvajanje usmerjenega izobraževanja v preteklosti).

Vsi posegi v šolstvu bi torej morali temeljiti na pretehtanih strokovnih podlagah in biti podprti z javnomnenjskimi raziskavami, vendar javnost danes ni niti informirana, kaj šele, da bi sodelovala. Menimo, da spremembe v srednjem šolstvu ne morejo potekati neodvisno od sprememb v osnovnem in visokem šolstvu. Pedagoški delavci smo bili vedno le operativni izvrševalci vzgojnih in izobraževalnih smotrov »uradne šolske politike«. Torej nemoč! Tako smo tudi odločitev o uvedbi

zaključnih izpitov sprejeli ne glede na to, kakšni so bili naši pomisleki.

O potrebnosti zaključnih izpitov nihče ne dvomi. Zato smo se na šolah vsi maksimalno potrudili, da bi učenci pridobili čim več znanja in opravili tudi zaključni izpit kar se da uspešno. Žal so

• Stavkovni odbor sindikata delavcev VVO Novo mesto je na podlagi osebnega izjasnjevanja delavcev pretekli teden sklenil, da podpre stavko sindikata delavcev v srednjih šolah in domovih za učence. Njihove zahteve so namreč tudi zahteve delavcev VVO, ki hkrati protestirajo proti zniževanju proračunskih sredstev za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, zahtevajo ureditev plač v skladu s kolektivno pogodbo ter imenovanje posebnega resornega upravnega organa, ki bo skrbel za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, kot sestavnega dela celovite skrbi za otroke in družino.

bile pri vsem tem šole bolj ali manj prepuščene same sebi. Izvedbeni pogoji so bili formalno zagotovljeni, medtem ko so bile same priprave na zaključni izpit

TEKMOVANJE GASILCEV — Preteklo soboto in nedeljo je pripravila sevnška občinska gasilska zveza v Šentjanžu občinsko gasilsko tekmovalje, in sicer so se pomerili v vajah z vedrovko z zbijanjem tarče, vajah z motorno brizgalno ter štafetah z ovirami in na 800 m. odvisne pač od kategorije. V soboto je med pionirji (mešano) zmagala ekipa Krmelja, pri pionirih Sevnčanke, v močni konkurenci sedmih ekip pionirjev je prvo mesto osvojila ekipa s Telč, pri mladincih so zmagale Ločanke, pri mladincih pa Sevnčani. V nedeljo so pri veteranih in moških članskih ekipah (B skupina) zmagali Boštanjčani, v najmočnejši konkurenci desetih članskih ekip (A skupina) pa so republiški sodniki prisodili zmago Sevnčanom. Na sliki: predsednik OGSZ Sevnica Branko Derstvenšek podeljuje pokal Sevnčanom. (Foto: P. Perc)

POMAGAJTE SOČLOVEKU

Rdeči križ Slovenije organizira akcijo zbiranja uporabnih oblačil, obutve, posteljnine in šotorov, ki bo po vsej Sloveniji v četrtek, 30. maja, ob 17. do 19. ure. Darovane predmete zvežite v svežnje in jih oddajte na zbirno mesto v vaši krajevni skupnosti, v strnjениh naseljih pa pred vrata na ulico do 17. ure. Darujte izključno čisto in uporabno blago! Hvala.
RK Slovenije

Drugačno mnenje o stavki v šoli

Mar ne diši vse to dogajanje po dirigiranju?

Kar dobro smo obveščeni o pogojih stavkajočih, tako mladine kot njihovih vzgojiteljev. Predvsem o zahtevah, o negativnosti pri letošnjem predvidenem, pa tako osvojenem zaključnem izpitu. Malo lahko slišimo in vidimo pristojnega ministra. Izbran je bil po evropskih merilih, resno in dosledno dela.

Nanj in njegove privržence pa se ziva toliko gnojnice, da bi je bilo dovolj za mnogo naših opučenih njiv in travnikov.

Moji otroci še niso tako veliki, da bi jih straši zaključni izpit ali matura. Sama sem morala opraviti maturo, če sem hotela imeti opravljeno srednjo šolo in se vpisati na višjo. Bali smo se pa vsi skupaj. Pripravljali smo se družno, navajali in utrjevali snov. Nepopolno pa je bilo veselje po opravljeni maturi. Dorezanje, zorenje, rast, osamosvajanje, vstop v življenje ni mačji kašelj. Tudi na ulici ga najbrž ne opraviš. Ulica ne da potrdila ne spričevala. Kako bo današnji dijak razložil potomcem, da je on dosegel svoj zgodovinski trenutek na ulici, izmišlji zaključni izpit?

Trudimo se z uvajanjem demokracije, hočemo v Evropo, hočemo iz Jugoslavije. Na ulici. Če je vse to zato, da so vladi dali vetra, hvala, ne morem jim pritruditi.

Ne morem mimo tehtnega prispevka prof. Vanje Kržan v zadnji številki tednika Družina. Kdo je do sedaj pomislil na Konvencijo o otrokovih pravicah? Kot navaja, je po njej manipulacija z otroki ne le nevezgova, ampak tudi prepovedana.

Tako je prišla domov maturantka in staršem povedala, da bo dobila neopredeljene ure, če ne bo šla na ulico. Kaj naj k temu še rečejo? Ne diši vse to po dirigiranju? Kot pravi prof. Vanja Kržan, nekdo, ki je posestvo zapravljal, ga ne more spet postaviti na noge. Najbrž bo to veljalo tudi za šolnike. Kje ste bili do sedaj? Zakaj na ulici preko otrok rešujete tisto, česar si pred leti niste upali preprečiti? Kje so posneti ali zapisani pomisleki ali ugovori tistih, ki so ves čas stavke učili?

Preveč pomembne stvari smo se Slovenci kot narod lotili. Osamosvajamo se namreč. Tu ni dela za eno populacijo in za peščico ljudi. Vsi smo v igri in moramo sodelovati. V prvi vrsti z odgovorno vzgojo otrok, z odgovornim delom. To je projekt, ki samo enkrat ne uspe. Trdno sem prepričana, da le delo in znanje vodita iz kaosa, v katerem smo. To hočemo vsi, kajne?
NADA BOŽNIK
Novo mesto

KAJ JE Z VOLITVAMI V KS DRAGA?

Pred nekaj tedni smo imeli v KS Draga v kočevski občini volitve v krajevne organe. Takoj po volitvah je med krajinami krožila vest, da volitve niso bile pravilno izvedene, da volilni listki niso bili žigosani in ne vem še kaj. Na prvem masovnem sestanku po volitvah je bilo tudi javno povedano, da volitve niso veljavne oziroma da so razveljavljene. Vse kaže, da to zadnje drži, ker na KS še danes ni bila izvršena primopredaja, zato stvari tečejo po starem. Krajinani vprašujejo, kdo je odgovoren, da volitve niso bile pravilno izvedene, kdo je volitve razveljavil in kdo je dolžan poskrbeti, da se volitve ponovijo oziroma še enkrat izvedejo. Ker se nihče od krajevnih faktorjev ne pobriga, da bi se zadeva uredila — izgleda, da nekomi ugaja, da bi se 9-letna mandatna doba še kar naprej nadaljevala. Sedaj ni jasno, ali smo na tako nizkem alina tako visokem nivoju, da se še zvezni organi zgledujejo (ravnaajo) po razmerah v Dragarski dolini.

A. P.

Proti nasilju JLA

Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci najodločneje obsoja zadnje posege Jugoslovanske armade, ki so očiten napad na suverenost Republike Slovenije. Z npr. skuša armada povzročiti nemire in tem opravičiti morebitne nadaljnje ukrepe, na katere se je očitno pripravila, da bi uvedla izredno stanje in nasilno preprečila osamosvojitve Slovenije.

Kar se je zgodilo v Mariboru, je vredno še posebne obsodbe. Armada je zlorabila zaupanje in med pogajanja prostora civilne oblasti ugrabila nekaj tere pogajalce. Torej so bila pogajanja lahko služila za povod novim nasilnim armadnim dejanjem, in naj upoštevajo navodila slovenskih oblasti.

Prof. dr. ANTON STRES
predsednik komisije

• Slovenska politična strategija je zgrajena na protijugoslovanskem (Mastnak)

Nad šolstvo so se zgrnili črni oblaki

Upam si trditi, da je srednje šolstvo ta čas najbolj podcenjevana dejavnost v Sloveniji, pozabljena od oblasti in boga — V ljudi sta se zalezla apatičnost in strah — Obljube so se razblinile kot megla

Čas neusmiljeno teče, v šolstvu pa se problemi kar kopicijo in včasih imam občutek, da nas bo vse skupaj preplavilo. Dejstvo, da nihče ni mogel po naravni poti pripeljati učencev nazaj v šolske klopi, nas bi moralo vse skupaj dokončno strestiti. Situacijo bi mirne duše lahko opisali kot izredne razmere. Krivca pa ne smemo iskati le na strani šol in učiteljev in ne bi smeli verjeti raznim pozivom, naj družba zaščiti dijake pred šikaniranjem in manipulacijami učiteljev. Če so takšni primeri, jih je treba obelodaniti in ustrezno ukrepati, ne pa delati krivičnih posplošitev.

Niški mediji so slovensko občestvo prepričali, da se je po dvodnevni stavki stanje v šolstvu uredilo. Naj mi kdo pojasni, kako naj preživimo z borimi 552.000 dinarji dohodka za 41 zaposlenih, kar znese v bruto povprečju 13.463 din. Je v tej masi zagotovljen tudi regres, odpravnine za tiste, ki odhajajo v pokoj, jubilejne nagrade?

Konec maja še ne vemo, kaj bodo prinesli prenovljeni predmetniki, če bodo sploh sprejeti, koliko učiteljev bo ostalo na cesti. Kaj jim bomo dali za odhodnico? 24 osebnih dohodkov, kot so si jih delili v razpadajočih SIS-ih in še marsikje? Vlada bi se morala resno lotiti analize plač v vseh družbenih dejavnostih in stvari vsaj ublažiti. Že dolgo nazaj smo slišali, da je to prehodno obdobje. Kaj pa naj rečemo tisti, ki smo že skoraj 30 let v prehodnem obdobju? Naj tožimo državo, da nas je v vseh teh letih strahotno ogoljufala? Kdor se je s srcem posvetil učiteljskemu poklicu, se ni imel časa ubadati z vprašanjem, kako bi uspešno izgrajeval inflacijo ali si kako drugače kopicil materialne dobrine. Koliko učiteljev si bo s svojimi prihranki lahko odkupil študentska leta, da bi

šli v pokoj takrat, ko začutijo, da jim je zmanjkalo moči za večno prilagajanje in samozatajevanje?

Medtem se na skrivaj tke bodoča mreža šol in nit je vedno krajša (beri: denar za šolstvo). Izgleda, da je bo zmanjkalo za šole v oddaljenih, demografsko ogroženih krajih, in vedno več otrok bo ostajalo doma, saj si ne bodo mogli privoščiti dragih internatov ali čisto občajnih potnih stroškov. Pavšalne ocene, da s tem ne bo nobene škode, so podobne tisti izjavi, da se bodo šole z manjšim obsegom dela lahko rešile slabših učiteljev. Po tej logiki se bo država rešila slabih šol kar tako, mimo grede.

Pričakovali smo, da se bo kdo lotil temeljite analize letošnjih razpisov in prijav učencev. Saj to je prava katastrofa! Kdo bo v tej državi še kaj ustvaril, če bi bili mladi radi v prvi vrsti policajci, frizerji, kuharji, poštarji, peki in slaščičarji, trgovci in končno tudi gimnazijci. Že tako razredčeni programi v strojništvu ostajajo na pol prazni kot posledica katastrofalnih razmer v tej industriji. In na podlagi letošnjih »izjemnih« razpisov bomo gradili bodočo mrežo šol.

Ob vsem tem ni dvoma, da je situacija popolnoma zrela za splošno stavko. V drugih dejavnostih bi gotovo šli do konca, v šolstvu pa se zavedamo, kakšne posledice bi to imelo za učence za ključnih razredov, ki so že tako v časovni stiski zaradi svojega bojkota in prepočasnega reševanja problemov.

Republiški sekretariat za vzgojo in izobraževanje bi moral javno objaviti, koliko po veljavnih normativih šolam zagotavlja za čistilko in učitelja z visoko izobrazbo. Upoštevati je treba, da nortrajnih rezerv ni, še predvsem velja to za manjše šole, ki jim normativni že dolgo odmerjajo zelo tanke rezine. Če se je pri nas pogača spremenila v navaden hlebec črnega kruha, bi moral biti vsem zagotovljen enak delež, in to imamo pravico zahtevati. K mnenju in odnosu

Ravnateljica: prof. GABRIJELA VIDIC-MIHELČIČ

KNJIŽNICO V MIKLOVO HIŠO

RIBNICA — Vesna Postrak, ki vodi ribniško knjižnico, je povedala, da si prizadevajo ribniško knjižnico še letos preseliti iz doma JLA v prenovljeno Miklovo hišo, kjer je zanjo rezervirano prvo nadstropje. Knjižnica potrebuje za selitev palete za knjige in dve mizi, kar bo veljalo okoli 500.000 din. Imajo le 200.000 din, ki jih je prispevala krajevna skupnost Ribnica. Za pomoč so zaprosili obrtnike in ostale KS v občini, računajo pa tudi na pomoč iz občinskega proračuna. Na eni zadnjih sej je bilo namreč sklenjeno, da bodo političnim strankam odvzeli del predvidene dotacije in tako privarčevani denar namenili za potrebe osnovne šole v Sodražici in za društva, na ta del pa lahko računa tudi knjižnica.

KDAJ SELITEV KNJIŽNICE?

RIBNICA — Kot se v Sloveniji po navpovedani razdružiti ne bo nič zgodilo, tako se ni tudi po otvoritvi Miklove hiše, prenovljenega ribniškega kulturnega hrama. Na otvoritvi je bila skoraj vsa slovenska kulturna smetana, kaj res pretresljivo je pa kasneje ni zgodilo. Načrtovano je, da se bo selitev preselila tudi ribniška knjižnica, ki zdaj gostuje v domu JLA. To naj bi se zgodilo do konca leta, če bo denar za to.

M. G-č

SOGLASJE ZA ŠOLO?

KOČEVJE — V načelu republika ne bo nasprotovala ustanovitvi lesne šole v Kočevju. Tak odgovor so te dni prejeli pristojni organi občinske skupščine Kočevje na svoj protest zaradi napovedane ukinitve dislociranega oddelka lesne šole v Kočevju. Dislociranega oddelka torej ne bo, bo pa lahko v Kočevju šola. Pogoj je le še ustreznost kadrovska zasedba šole, ki je predpisana za lesni program. Ustrezne učitelje je potrebno zagotoviti še ta teden, ko bo prišel na razgovor o tej šoli v Kočevje svetovalec ministrstva za izobraževanje Maks Vester.

J. KRAMAR

Petstokrat je igral na ohceti Muzikant in humorist

DEBENC — Milanu Kučanu, ki je tako kot precej drugih obiskovalcev in obiskovalk prišel na letošnjem zdej sicer že nekoliko odmaknjem debenskem prvomaskem srečanju, je namignil, kdaj naj spet sede, pravzaprav Franc Vegel. Veglov »Ansambel Franca Vegela« je namreč igral in je pri tem tudi zajel sapa s premori za počitek, v katerem pesalci seveda sedejo.

V glasbeniškem življenju Franca Vegla, ki je doma iz Sel pri Dobovi, se zdijo zanimivi začetki, in to zaradi množice nastopov. Čez petstokrat je namreč igral na ohceti. To je bila generalna za veselice in manjše glasbene turneje, na katere se je podal tisti hip, ko je v začetku sedemdesetih let optimistično stopil v družbo »Optimistov«. Od tega ansambla je šel v »Objem«, potlej pa so ga razburkani glasbeni in veseliški tokovi vrgli k »Brodnikom«.

Franco Vegel, ki je letos že tretjič igral za 1. maj na Debencu, zdaj v glavnem samo organizira nastope, »išče posele«, kot pravi. Tako delo je prevzel za svoj sestav in za Sentjernejski ansambel Toneta Dovžana. Da je igral, preden se je lotil bolj organizacijskih glasbeniških nastopov, pa ne more zatajiti, saj včasih še poprime za instrument, tako kot kak zidarski mojster tu in tam še vzame v roke kelo.

M. LUZAR

Franco Vegel

Tokratni gost Andrej Rot

Župan vabi na razgovor št. 2 (Dol. Toplice)

Krščanski demokrati Novega mesta izpolnjujejo obljubo, ki so jo dali na svoji letni konferenci v začetku tega leta. Takrat so namreč sklenili, da bodo na Dolenjsko vabili znane in pomembne Slovence. Za kraj svojih srečanj so izbrali Dolenjske Toplice, kjer je za te priložnosti prostor odstopilo tamkajšnje Zdravilišče. Na prvem večeru »Župan vabi na razgovor...« se je predsednik novomeške občine Marjan Dvornik pogovarjal z dr. Janezom Grilom. Beseda je tekla o medijih. Ta tema se bo nadaljevala tudi na drugem tovrstnem pogovoru v četrtek, 30. 5., ob 20. uri, ko bo v Dolenjskih Toplicah gost mag. Andrej Rot, v zadnjem času velikokrat omenjena osebnost. Beseda bo tekla o novem slovenskem časopisu »Slovenec« in slovenski dijaspori. Verjetno ne bo odveč četrtkovemu gostu na pogovoru v Dol. Toplicah nameniti nekaj besed.

Mag. Andrej Rot je drugi sin slovenskih staršev, ki so morali leta 1945 po zmagi komunizma zapustiti domovino, ker so se znašli v nasprotnem svetovno-nazorskem taboru na novo urejene Jugoslavije. Po končani srednji šoli je študiral filozofijo in pedagogiko in po diplomi opraviil magisterij iz filozofije. Je poročen in oče petih otrok. Žena je profesorica, vendar se je že v Argentini odločila, da zavoljo vzgoje otrok pusti službo ravnateljice na šoli in se posveti

samo družini. Do vrnitve v Slovenijo je mag. Rot služboval kot profesor na argentinski srednji šoli. S »slovensko mladjo« se je tudi Rotovim ponudila priložnost za vrnitev v domovino, kjer je že zorela ideja o oživitvi časopisa »Slovenec«. Gonilna sila, ki je idejo spremenila v projekt, je bil koroški Slovenec Hanzi Tomažič. Ta je mesto glavnega in odgovornega urednika novega časopisa ponudil mag. Rotu. Tako je vrnitev Rotovih, ki je v njih dela že dolgo, dobila tudi konkretno vsebino. Mag. Rot je v nekaj razgovorih že tudi opredelil uredniško politiko časopisa, ki ga bo vodil. Po mnenju mag. Rota bo »Slovenec« časopis vseh Slovencev, ki bo daleč od skrajne kritike in minljivega navdušenja. S strpnim gledanjem na slovenski prostor in mesto Slovencev v sodobnem svetu želi novo slovenski časopis prinesiti novo kvaliteto v naš medijski prostor. »Slovenec« ne bo časopis samo enega dela slovenske družbe in bo daleč od govoric, da bo strankarski časopis. S svojim objektivnim pisanjem se bo opredeljeval za človeka — posameznika, slovenstvo in krščanski etos.

V Dolenjskih Toplicah se v četrtek torej obeta predstavitev novega slovenskega časopisa, kar je že samo po sebi zanimivo in obiska vreden medijski dogodek. Večer pa ne bo imel samo govornega dela, saj so organizatorji kot uvod v večer pripravili tudi glasbeno točko. Na večer so povabili novomeškega kitarista Dušana Pavleniča, ki bo pripravil krajši nastop.

JOŽE BEG
Starine 1
Otočec ob Krki

- Akterji bratomornega boja bodo pomrli nepomirjeni. (F. Cerar)
- Kdor dela zlo, je bolj vreden sočutja kot obsodbe, saj je zlo v mojih očeh neke vrste bolezen. (F. Cerar)

Dolenjske zidanice niso vikendi

Davki povzročili burjo v kozarcu vina — Smo za čisto vino, ne za šmarnico

Ko sem pred kratkim v »Dolenjcu« prebral, kaj je bilo napisanega in povedanega glede obdavčenja dolenjskih zidanic in vikendov, sem takoj občutil, da nam namesto pravega vina natakajo navadno šmarnico. V srcu me je stisnilo, ker se davkarja tako grdo obnaša do vikendarskih vinogradnikov; njihove zidanice meče v isti koš s pravimi vikendi in jim odredi plačevanje občinskega davka na premoženje.

Res je, da so vsi ljudje alergični na davke, če pa od davkov znorijo kot vinogradniki, potem mora občinska oblast resno razmisliti in preklicati takšne hude davke, kajti zdravstveni fond financa ne prenesejo takšne masovne norije. Pa še sramoto si delajo v davki na ponos in simbol Dolenjske — zidanice, za lepše pa jo preimenujejo v prostor za počitek in rekreacijo. Nobenega razumevanja torej do tega, da vikendarski vinogradniki v potu svojega obraza skrbno obdelujejo trdo vinogradniško zemljičo in z velikim trudom vzgajajo vinsko trtico samo zato, da se včasih malo poveselejo ob kozarčku svoje priste vinske kapljice. Pa še to edino veselje jim zdaj pokvari davke in lahko se zgodi, da bodo množično začeli sekati

vinograde. In kaj bo potem?

Prave vikende treba obdavčiti, tiste na hribočkah in v dolinah, na obrežju rek ali na robu gozda, vikendarje, ki ne pridelajo niti en sam liter vina in torej sploh niso pravi Dolenjci. Saj ga ni pravega Dolenjca brez vinograda in zidanice. Takšni naj plačujejo, saj nič koristnega ne delajo, samo poležavajo in se sončijo. Torej davke na sonce, dodal pa bi še davke na čisti podeželski zrak in davke na blaženi mir daleč od mestnega hrupa! Najhujše pa je to, da vikendarji, ko si naberejo sončno energijo, si napolnijo pljuča s čistim zrakom in odpočijejo živce v mirnem okolju, zvečer in v pozno noč prirejujejo orgije.

Vinogradniki pa se po težkem delu v vinogradu le očeđejo se izmučeni spravijo spat in hitro zasmrčijo, na drugi strani njihove postelje pa mlo jokajo in vzdihujejo njihove zakonske družice: »Oh, ljubi bogek, spet ne bo nič!«

Če niste vedeli doslej, pa zdaj veste, kakšna je razlika med življenjem v zidanici in v vikend. In to se mora poznati v davkih, pravijo vinogradniki. Čeprav je edina razlika med vikendi v vinogradih in onimi drugimi, da prvi imajo kletni prostor s prečo in sodi za

grozdeje in vino ter še kaj drugega, potrebneja v vinogradu. Da ne bo pomote: pri tem opisu nisem mislil na tiste stare kmečke zidanice, narejene iz kamna, apna in peska, ali na lesene hrame, ki so se že kar izgubili med novozgrajenimi vikendarskimi zidanicami.

Še nekaj! Vinogradniki so organizirani v občinskih ali krajevnih društvih, ki delujejo kot nekakšen vinogradniški »lobi« in si prek občinskih skupščin v odlokih o davkih zagotovijo kar vredne olajšave pri odmeri davkov, saj je med vinogradniki mnogo odbornikov, občinskih referentov in šefov, pa še kateri župan je zraven. Kaže, da je v Trebnjem takšnemu lobiju spodletelo, zato tolikšna jeza. Tista salomonska rešitev je pa res prava: kdor ima čez 1.000 trt, je za 40 m² zidanice oproščen davka! Povsod obdavčujejo bolj tistega, ki več ima, tam pa obratno. No, to ni nič proti temu, kako so si metliški vinogradniki »zrihtali« olajšave, da za zidanice plačajo več kakor trikrat manj davka kot vikendarji za svoje vikende. O tem pa drugič bolj resno.

Pa brez zamere! Povedali ste in napisali, pa sem vam odgovoril. Inž. IGOR JUGOVIČ

Izvajanje S. Mihelčiča me je ganilo

Navdušen nad nastopom

V ponedeljek, 20. maja, sem v viteški dvorani ljubljanskih Krizank prisotvoval harmoničnemu koncertu, ki ga je v okviru tedna koncertov, posvečenih glasbeni mladini Slovenije, izvajal belokranjski umetnik in glasbeni pedagog Silvester Mihelčič iz Crnomlja. Izvajal je belokranjsko in prekmursko suito. Suito obsegata koncertne priredbe štirinajstih zbranih belokranjskih ljudskih plesov in pesmi ter ravno tako prirejenih trinajst prekmurskih ljudskih plesov in pesmi. Izročilo ljudskega blaga je tako s priredbami iztrgal pozabi in prenesel na koncertni oder.

Izvajanje Silvestra Mihelčiča me je ganilo. Čeprav sem samo ljubitelj glasbe v splošnem pomenu, so me zvoki elektronske harmonike spontano popeljali v svet belokranjske in prekmurske idilike. Čutili je bilo utip ljudstva in prirode, ki sta si kljub geografski oddaljenosti blizu. Čeprav mi je Bela krajina bližja od prostranih prekmurskih ravnin, sem skozi melodije potoval po obeh slovenskih deželah. Umetnik, ki se je tokrat ustavljal v Ljubljani, je s priredbo izvirne ljudske glasbe prikazal kulturo naših prednikov, prizadevanje ljudstva na obrobjih slovenske domovine, ki izraža boj za obstanek, ljubezen do človeka in narave ter želje po napredku. Umetnik je izvajal koncert v obsevu zveste glasbene mladine. Na oderu sem opazil majhno elektronsko opremo, ki me je spominjala na računalniški komplet. Pa vendar je bila v ospredju harmonika, katero je obvladovala izkušena roka glasbenika Silvestra. Morda je stotokrat pritisnil na raznobarne gumbe ob strani klaviature, preko katerih je pričaral čudovite zvoke piščalk, tamburic in drugih ljudskih instrumentov, ki so ob elektronski spremljavi sestavljali celoto. Bilo je res čudovito.

KOSTJA VIRANT
Ljubljana

- Vladati pomeni predvidevati. (Francoski pregovor)
- Vladati pomeni delati ljudi nezadovoljne. (France)
- Izrazi otroku spoštovanje in izražal bo spoštovanje. (Rodezijski pregovor)

• Ni mogoče sprejeti trditve, da poraz realnega socializma lahko nadomesti le kapitalistični model organiziranja gospodarstva. (Iz zadnje papeževe okrožnice)

Policijski sindikat zahteva povečanje plač

Poziv odgovornim

Z nezadovoljstvom smo sprejeli informacije o predlogu izvršnega sveta skupščine republike Slovenije za uvedbo moratorija na izvajanje spremembe Zakona o delavcih v državnih organih in Zakona o funkcionarjih, ki bi delavcem v družbeni upravi povečala osebne dohodke. Več kot pol leta so že nespremenjeni, kar ob rasti življenjskih stroškov pomeni občuten padec njihove realne vrednosti. Pričakovani smo povečanje ne le zaradi rasti življenjskih stroškov, temveč tudi zaradi uskladitve z osebnimi dohodki v slovenskem gospodarstvu in negospodarskih dejavnostih, nenazadnje pa tudi zaradi poštenega plačila za opravljeno delo.

Odlučite zborov skupščine, resda še ne dokončna, da predlagani moratorij sprejmejo in zadržijo osebne dohodke na dosežani ravni, ne razumemo, se z njo ne strinjamo in je tudi v sedanjih težkih političnih in gospodarskih razmerah ne moremo sprejeti. Zahtevamo od snalke, da čisti mesec dni za zajamčeni osebni dohodek, ali od milijonika, da za bruto osnovo 9.804 din pri rednem delu izpostavlja svoje življenje in se je 24 ur dnevno dolžan in pripravljen odzvati zahtevam oblasti, ni plačilo za delo. Ob tem si delavci v državni upravi, če niso v prostem času ravno znanstveniki ali umetniki, ne smejo izboljševati življenjskega standarda s »popoldanskim« delom. Zato bomo vztrajali, da smo za pošteno delo tudi ustrežno plačani.

POZIVAMO: — skupščinske poslance, da predlaganega moratorija ne sprejmejo in delavcem državne uprave omogočijo dostojno življenje z ustreznimi osebnimi dohodki.

— izvršni svet skupščine Republike Slovenije, da umakne svoj predlog o moratoriju na osebne dohodke, in

— sindikate v Sloveniji, delavce v državnih organih in funkcionarje v pravosodju, da se naši zahtevi javno pridružijo.

SEKRETAR ROŠ DRAGO ŠČERNJAVIČ

PREDSEDNIK PSS ZDRAVKO MELANŠEK

Arondacija in neobdelane njive

Odprti vprašanja: Ali upravičen odvzem? — Kako bi reagiralo članstvo ZK?

Ali so delavci družbenega kmetijskega sektorja res življenjsko odvisni od posesti arondiranih zemljišč? Morda je bila arondacija zemljišč v letih 1958—1965 opravičljiva s strokovnega in ekonomskega vidika. Toda že v letu 1964 in 1965 se je izkazalo, da zadruga ni bila sposobna obvladati poleg lastnih, z arondacijo pridobljenih zemljišč še pripojeno celotno družbeno kmetijstvo po razpadu KGPK Novo mesto. Gozdarstvo se je organiziralo v GG, kmetijstvo pa je bilo pripojeno KZ Novo mesto. Leta 1965 je zadruga že priče-

la zmanjševati število zaposlenih v primarni kmetijski proizvodnji — tudi sam sem eden izmed tistih, katerih delo je postalo nepotrebno — kar bi bilo seveda opravičljivo, če ne bi bilo to dejanje posledica zmanjševanja obsega primarne kmetijske proizvodnje. Zaradi tega zmanjševanja je bilo vedno več praznih državnih hlevov, prodanih zemljišč, opuščanih nasadov in celo obratov. Dopisovanje med razlaščenimi lastniki zemljišč iz Otočca in KZ Novo mesto na primer podpira ravno to trditve.

Kot kažejo ti dopisi, so bivši lastniki še vedno budno spremljali, kako se izvajajo leporečne besede o upravičenosti arondacije. Razlaščenci so na primer zahtevali septembra 1970. leta od KZ Krka Novo mesto, naj jim vrne obdelovalno zemljo. V letu 1965 smo bili prisiljeni za minimalno ceno odstopiti parcelo na Otočcu, ker je bilo to potrebno v širšem družbenem interesu, kot so tedaj argumentirali odvzem zemlje. Arondirane površine ste obdelali in izkoristili samo prvo leto. Tri leta sploh niste obdelovali oziroma o agrotehničnih metodah, ki jih navaja akt o upravičeni arondaciji, ne more biti govora. Letos pa ste dali zemljo celo v najem, kar torej pomeni fevdalni odnos, piše v enem od zahtevkov v omenjenem dopisovanju.

Na pričujoči dopis je zadruga pripravila odgovor, iz katerega je razvidno, da je bila malodane prisiljena zahtevati od občinskih služb, da so izvedle prisilen odvzem zemljišč na Otočcu. Dopisa zadruga nimam, vendar je vsebina razvidna iz odgovora razlaščenca na ta »manjkajoči« zadrugi dopis.

Razlaščenci so zadrugi junija 1971. leta namreč pisali, da so iz odgovora Ivanki Rataj dobili odgovor tudi vsi ostali podpisniki vloge, ki so z arondacijo izgubili zemljišča. »Dovoljujemo si vas opozoriti, da je v tem primeru skrajno neodgovorno, da se izgovarjate na ZK in občinsko skupščino, ker sta vam zemljo preskrbela, da jo tudi redno obdelujete in da bo družba imela od tega samo koristi... Prepričani smo, da tudi člani občinskih organov ne bi s tako vneto zagovarjali vaše zahteve po arondaciji, če bi vedeli, da boste tako hitro obrnili zemlji hrbet in s tem zlorabili zaupanje članstva ZK in občinskih organov.« Poleg tega so razlaščenci v odgovoru očitali zadrugi, da zemljišča ne izkorišča oziroma ne obdeluje sama.

Kako je z rentabilnostjo, ekonomičnostjo in produktivnostjo proizvodnje v

družbeni režiji v občini, ne nameravam dokazovati v tem članku. Bral sem vse članke o zapletu v Sentjerneju. K vsakemu od teh bi lahko pripisali, kako bi to rešil Kardelj. Ko se je belokranjski kmet Kardelju pritožil, da mu njegovi ljudje krajejo češnje, je Kardelj odvrnil: »Pa bi češnje sam dal, potem ti jih ne bi kradli!« Mislim, da bi ta zaplet lahko razrešili po tem receptu, posebno še, ker so kmetje lomili veje na češnjah, ki so bile nekoč njihove.

JOŽE BEG
Starine 1
Otočec ob Krki

- Akterji bratomornega boja bodo pomrli nepomirjeni. (F. Cerar)
- Kdor dela zlo, je bolj vreden sočutja kot obsodbe, saj je zlo v mojih očeh neke vrste bolezen. (F. Cerar)

Uspešna šranga

Še druga plat o neizprosnih fantih v Lukovku

Presenetil nas je prispevek v Dolenjskem listu z naslovom »Neizprosnih fantov«, saj je poln laži, s katerimi nas sramoti F. Z. Tega ne moremo dopustiti. Res je prišel 11. maja v Lukovek po nevesto ženin iz Bele krajine, lukovski fantje pa smo mu pripravili šrango, ki jo je želel tudi sam. Že prej smo se dogovorili, da bo za nevesto odšel 13 tisočakov.

Seveda smo kot ponavadi v začetku postavili za nevesto visoko ceno, 100 tisočakov. Ženin in muzikant sta se na prisrčen način trudila, da bi jo znižala. Ko smo prišli do dogovorjene cene in nam je ženin hotel dati denar, je nevestina priča zgrabila za vrat enega od naših fantov. Prijatelj mu je pomagal, pri tem pa priči res poškodoval srce. Ženin je nato plačal 12.500 din, petstotaka ga je za dober odnos odšel vodja šrangge. Ne vemo, od kod F. Z. podatek, da tega smo dali nevesti darilo, za katerega smo denar prispevali sami, in ne ženin. Ko je bila pot svatov odprta, niso odšli veseli, a tudi ne politični z vinom iz naših kozarcev, kot očita F. Z.

Svatom iz Bele krajine nimamo kaj očitati, saj so za vse neljube dogodke krivi nevestini domači. Za ceno šrangge, neukrotljiv jezik ženinove tašče, ki je že veliko prej sramotila lukovski fante, češ dinarja. Želimo, da na prihodnjih šrangah ni novinarjev, kakršna je F. Z., ki iz prave kmečke šrangge naredi vaški pretep.

LUKOVŠKI FANTJE

Nikamor brez narodne noše

STRAŽA — Turistično društvo v tem kraju je zadnja leta najbolj delavno v novomeški občini. Kar precej zaslug za to ima tudi 80-letna Angelca Bartolj, ki je na sobotni skupščini za svoje delo prejela pisno priznanje Dolenjske turistične zveze. Kljub letom je v njej še veliko veselja in poskočnosti. »Dokler bo v moji moči, bom hodila na prireditve v narodni noši. Sedaj me spremljata že dve pravnukinji, pred 30-letji pa sem bila v Straži edina, ki sem imela slovensko nošo. Nekdaj je bilo veselo, da je kaj. Na lojterski voz smo se naložili in se, oblečeni v nošo, odpeljali povsod tja, kjer je bilo kaj bolj slovenskega. Na birme, sveta obhajila pa tudi nobene kmečke ohceti v Ljubljani nismo spustili,« pripoveduje Angelca in prav nič se ji ne pozna, da je na Novoletovih žagi opravljala najtežja dela.

Prvo nošo ji je sešila domačinka Polda Derganc, potem pa v Straži dolgo let ni bilo šivilje, ki bi se lotila tako zahtevnega dela. Šele Anica

ANICA IN ANGELCA — Zaslužni za razvoj turizma v straškem koncu Dolenjske.

Tisovec se je s to nalogo turističnega društva pred petimi leti odločila, da zase naredi nošo. Razdrla je staro avbo, ostala pa je že nekako šlo. Že prva ji je uspela in potem jih je spravila skupaj še trideset. »Najtežje je za blago in okraske. Vse moram uvažati iz Nemčije,« pove Anica, ki je danes eden od stebrov prireditev Straška jesen, ki bi brez njenih noš izgubila kar precej svoje privlačnosti. V nošah je oblečenih precej mladih pa tudi otrok, kar je porok, da turistična dejavnost v tem kraju ne bo hitro zamrla.

J. P.

Smo tudi pred zdravniško stavko?

Fides, sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije, ki združuje 700 članov, je sprejel naslednje sporočilo za javnost, ki ga objavljamo

1. Od vlade in ministrstva za zdravstvo zahtevamo, naj ne zavajata javnosti in naj prebivalce Slovenije in skupščino Republike Slovenije jasno obvestita, da se s sredstvi, ki jih sedaj namenjamo zdravstvu, bistveno znižujeta obseg pravic in raven zdravstvenega varstva. Kljub varčevalnim ukrepom primankljaja nikakor ne bo mogoče nadoknaditi. Poudarjamo, da mora vlada za tako okrnitev pravic dobiti privoljenje republiške skupščine.

2. Varčevalni ukrepi, ki prizadevajo tiste pravice delavca v zdravstvenih zavodih, ki so rezultat stoletnega socialnega boja, povzročajo nezadovoljstvo med zdravstvenim osebjem in s tem zmanjšujejo motivacijo za delo. To vpliva na nižjo raven zdravstvenega varstva. Zato zahtevamo, da varčevalni ukrepi teh pravic ne omejujejo. Zlasti se ne smejo zmanjšati dodatki za nočno, izmensko in praznično delo.

3. Zasebno delo v zdravstvu, ki ga uvaja novi zakon, lahko pomeni za bolnika prijaznejše zdravstvo, ne more pa biti bistveno cenejše od javnega zdravstva. Z v zakonu opredeljeno rešitvijo, to je ali zasebno delo ali javna služba, je zasebno delo praktično onemogočeno. Zato menimo, da je tako opredeljeno zasebno delo le metanje peska v oči, saj

V GIMNAZIJI PREVEČ, V STROJNIŠTVU PREMALO

ČRNOMELJ — Za prvi razred črnomaljske gimnazije se je doslej prijavilo 74 učencev, zato so iz Črnomlaja prosili na republiški sekretariat za šolstvo, da bi jim odobrili tri oddelke prvih razredov, saj imajo dovolj kadra in prostorov. Vendar njihove prošnje doslej ni obravnaval še nihče. Žal se jim zdi namreč, da bi moralo 14 sposobnih otrok iskati prostor v drugih šolah. Bolj žalostno pa je zanimanje za strojništvo, kar je razumljivo, saj ni kadrovskih študij in delovnih mest, težave pa so tudi s proizvodnim delom. Tako bo letos le po en nov oddelk 4. in 2. stopnje strojništva. Sicer pa v črnomaljski šoli opozarjajo tudi na neurejene razmere v srednjem šolstvu, med drugim na to, da se celo preimenuje ne morejo.

bo večini zdravnikov pot do njega onemogočena že zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in nezanesljivega plačnika. Zato zahtevamo, da se v zakonu dovolijo opravljati zasebno zdravniško delo tudi zaposlenim v javnih zavodih.

4. Osebnih dohodki zdravnikov (pa tudi drugih zaposlenih v zdravstvu) so bili ves čas po vojni sramotno nizki. Tako je država predvsem na račun naših nizkih plač — kljub tri do petkrat manjši absolutni količini porabljenega denarja na prebivalca v primerjavi z Zahodom — uspela zagotoviti sorazmerno dobro zdravstvo. To se mora končati. Naše delo in znanje sta vredna vsaj toliko kot delo vsakega drugega strokovnjaka. Če država dela ne more plačati, nam ga tudi naložiti ne more. Vrednost svojega dela in znanja si bomo določili sami. Ker razumemo zapleteni gospodarski položaj, v katerem je naše gospodarstvo, smo za letos določili razmerje 5:1. Mišljena je plača zdravniškega strokovnjaka, ki bo v soboto, 22. 6. 1991, v krajevni skupnosti Sentjerne.

5. Dežurstvo je najcenejši in najbolj kakovosten način zagotavljanja neprekinjenega zdravstvenega varstva. To je trajna oblika razporeditev delovnega časa, ki terja navzočnost na delovnem mestu neodvisno od naše volje in pri-

pravljenosti. To bistveno vpliva na kakovost delovnih in življenjskih razmer. Onemogočena nam je pravica do normalnega dnevnega in tedenskega počitka, ki ju opredeljuje zakon. To nezadržno izčrpuje naše delovne zmožnosti in siromaši kakovost našega življenja. Zato zahtevamo, da se dežurstvo pravilno plača in da se dohodek šteje v pokojninsko osnovo. Čas, prebit v dežurstvu, se mora šteti v pokojninsko dobo. Predlagamo, naj se za celovito proučitev dežuranja kot oblike zagotavljanja neprekinjenega zdravstvenega varstva ustanovi republiška komisija, v kateri bodo predstavniki SDZ, zdravniške zbornice, FIDES, zdravstvenega ministrstva, SPJZ in strokovnjaki medicine dela.

6. Pogajanja o kolektivni pogodbi za področje zdravstva se morajo začeti najkasneje do 31. maja 1991. Če naše zahteve ne bodo sprejete, rok je en mesec, bo FIDES organiziral stavko slovenskih zdravnikov in zobozdravnikov. Stavka bo v prvem obdobju zajela le tiste naše dejavnosti, ki neposredno ne prizadevajo bolnikov in njihovega zdravstvenega stanja, so pa povezane z delovanjem države. Pričetek stavke bo sponočen pravočasno, trajala bo do izpolnitve naših zahtev. Vse slovenske zdravniške in zobozdravniške pozivamo, naj se nam pridružijo v naših zahtevah.

DR. ANDREJ ŠIKOVEC
predsednik izvršnega odbora FIDES

REKREATIVNI POHOD INVALIDOV

Izvršni odbor Društva invalidov občine Novo mesto vabi vse svoje člane, njihove sorodnike, znance, prijatelje ter ostale meščane, krajanke in občane na rekreativni pohod ob praznikih družstva, ki bo v soboto, 22. 6. 1991, v krajevni skupnosti Sentjerne.

Prevoz udeležencev bo organiziran, za prehrano je poskrbljeno. Po pohodu bo kulturna prireditev, za zabavo pa bo poskrbel ansambel Franca Öcvirka.

Prijave sprejemamo v društveni pisarni vsak ponedeljek, sredo in petek od 9. do 11. ure do 15. 6. 1991. Vabljeni!

DEMOKRATIČNA STRANKA UPOKOJENCEV

LJUBLJANA — Za danes dopoldne so tu sklicali ustanovno skupščino Demokratične stranke upokojencev Slovenije. Kot navaja iniciativni odbor, ki sklicuje ta uvodni zbor, je cilj stranke zaščititi in uveljavljati življenjske interese upokojencev v Sloveniji. Tako bo med drugim naredila vse možne korake, da bi upokojenci imeli v prihodnje pravice, ki so jim pripadale pred letom 27. novembra. Stranka zagovarja brezplačno zdravstveno zavarovanje vseh socialno ogroženih skupin prebivalstva.

skih organizacij in strank najbolje, ako bi povsem opustili strankarske težnje, ki jih ločujejo, in se združili v močno upokojenec nadstrankarsko gibanje. Združenih več kot 400.000 upokojencev bi boleče stopilo na rep vsem, ki kratijo njihovo človeško dostojanstvo in ogrožajo celo preživetje po dolgih letih trdega dela in zasluženih pokojnin.

Sivi panterji so že februarja letos na republiškem ustavnem sodišču vložili predlog za uvedbo postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti zakona o dohodnini, češ da uvaja dvojno obdavčenje upokojencev z učinkom za nazaj. Pretekli mesec pa je stranka vložila še zahtevek za presojo ustavnosti sprememb pokojninskega zakona, ki tudi učinkuje za nazaj in preprečuje povišanje pokojnin za 8,2 odstotka.

Na kongresu Sivi panterjev v Ljubljani je mag. Cene Matičič kar nekajkrat požel aplavz, ko je s primerjavami in številkami nazorno opisoval ekonomski položaj slovenskih upokojencev, ki sploh ni takšen, kot ga skuša prikazati slovenska vlada, saj že več kot tretjina (137.000!) vseh upokojencev živi na spodnji meji preživetja. Tudi zato so Sivi panterji pripravili svoj model povsem novega pokojninskega sistema, ki naj bi temeljil na generacijskem in kapitaliziranjem skladu. Prej ko slej pa se bodo upokojenci odločno uprli določbam novega pokojninskega zakona, če bi kratil njihove pravice.

PAVEL PERC

Na obzorju Obzorje

METLIKA — Za letošnje novo leto so kot trio Obzorje zopet igrali skupaj fantje, ki so se z dvema muzikantoma pred časom zabavali ljudi kot ansambel Kolpa-san. Predvsem ljubezen do glasbe je sicer samouke Jožeta Nemaniča, študenta agronomije z Božakovega (harmonika, klaviature), Tineta Malešiča iz Železnikov, mehanika v metliškem Novoteku, in Janeza Pezdircica iz Slamne vasi, prav tako mehanika v Novoteku (oba kitara, vokal), vodila, da so ponovno prišli za instrumente.

V teh precej hladnih mesecih so igrali predvsem na plesih in ohceti, kjer ni dovolj le igrati in peti, ampak je potrebno tudi drugače zabavati goste. Na ohceti pa so svatovski sprevede spremljali tudi s

harmoniko, kontrabasom in akustično kitaro. »Sedaj, ko se odpira sezona veselja, nam igranja zagotovo ne bo zmanjkalo. Res, da je v Boli krajini kar nekaj ansamblov, toda glede na to, da ljudje kljub krizi še vedno radi zaplešejo ob živi glasbi, bo gotovo dovolj dela za vse,« pravijo fantje, ki se zavedajo, da je njihovo poslušalstvo precej pisano obarvano, zato igrajo različno glasbo od narodno-zabavne, zabavne do evergreenov. Od ansambla Kolpa-san so »podedovali« tudi nekaj lastnih skladb, za katere je besedilo napisala znana slovenska avtorica besedil, Črnomaljška Fani Požek, uglasbila pa so jih sami. »Upamo, da bomo tokrat ostali skupaj več let, tako bomo imeli dovolj časa za še kakšno novo skladbo, najbrž pa se bomo tudi kadrovske okrepili,« načrtujejo fantje iz tria Obzorje.

M. B.-J.

KNJIGA O DEVETI BRIGADI — Komandant 9. brigade Alojz Bele-Tičko (stoji) se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali pri pisanju in financiranju knjige o tej brigadi. (Foto: Primc)

Bojna pot 9. brigade

Knjigo o tej brigadi napisal Velimir Kraševac

KOČEVJE — Predstavitve knjige o 9. slovenski narodnoosvobodilni brigadi-Kočevski sta organizirala 24. maja v Kočevju odbor te brigade in Zveza borcev občine Kočevje. Udeležilo se je več narodnih herojev, generalov, borcev te brigade, predstavniki občin in organizacij ZZB sosednjih slovenskih in hrvaških občin, drugih partizanskih enot, podjetij in drugi. Najprej je vsem zaželel dobrodoščilo v partizanskem Kočevju, kjer ima 9. brigada domicil, predsednik OO ZZB NOV Kočevje Nace Karničnik.

Komandant te brigade Alojz Bele-Tičko je pozdravil udeležence, se zahvalil vsem, ki so največ pripomogli k izidu te knjige (predvsem opernemu pevcu Ladku Korošcu) ter poudaril, da bi danes nekateri radi izbrisali vse, kar je povezano z OF in NOV. Dodal je, da je bila deveta brigada ustanovljena prav v Kočevju (14. novembra 1943) po kapitulaciji Italije, in sicer iz Zapadnodolenjskega odreda. Samo knjigo je nato predstavil domačin Peter Šobar. Nato so spregovorili predstavniki raznih partizanskih enot, zgodovinarji, avtor knjige Velimir Kraševac-Igor, predsednik občinske skupščine Kočevje Miha Petrovič, operni pevec Ladko Korošec, predstavniki kočevskih podjetij in nekaterih političnih organizacij pa tudi predsednik ZZB NOV hrvaške občine Vrbovsko-Rački, ki je med drugim dejal, da sta prav 9. in 10. bri-

gada iz Slovenije sodelovali pri osvoboditvi Vrbovskega in imeli tudi precej žrtev. Grobove padlih oskrbujejo in varujejo prebivalci Srpskih Moravic. Devete brigade se vsi spominjajo kot osvoboditeljice njihovih krajev. Izrazil je zadovoljstvo, da je knjiga napisana, ter posebno poudaril, da Kolpa ni bila nikoli meja in da so se hrvaški tovariši med slovenskimi vedno dobro počutili.

J. PRIMC

Predstavili »Zelena vejo«

Revija bo obravnavala razvojna vprašanja

KOČEVJE — Minuli četrtek je Stane Mlakar, glavni in odgovorni urednik revije »Zelena veja«, na razgovoru v sejni sobi občinske skupščine predstavil to revijo novinarjem in predstavnikom javnega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja v občini. Posebno je poudaril, da je revija nadstrankarska, čeprav je prvo številko finansiral domači Demos, in da bo obravnavala razvojna vprašanja Kočevske.

Urednik in ostali udeleženci so nato opozorjali, kako je Kočevska v povojnem obdobju gospodarsko, kulturno in splošno nazadovala, kako se to nazadovanje nadaljuje tudi v zadnjih letih. Pada tudi število rojstev in število zaposlenih, narasča brezposelnost itd. Za sodelavce revije žele pridobiti vse, ki imajo zamisli, kako mladim zagotoviti delo, kako spremeniti način razmišljanja prebivalstva in kako zagotoviti vsestranski razvoj Kočevske.

V razpravi je bilo še posebno opozorjeno, da je Kočevska najredkeje naseljena občina v Sloveniji, se pravi, da je na razpolago po-

sameznikom ali družinam največ zemlje, hkrati pa imajo prebivalci ob hiši le nekaj arov vrtnička, čeprav bi lahko vsak imel tudi po več hektarov zemlje, ki bi jo obdeloval. Izraženih je bilo več predlogov ali celo zahtev, naj bi tako imenovano družbeno oz. nikogaršnje zemljo razdelili ljudem, ki bi jo obdelovali. To je le eden izmed predlogov za razvoj Kočevske. Opozorjeno pa je bilo tudi, da premalo ovrjednogo les, divjačina itd. Opozorjeno pa je bilo tudi, da premalo ovrjednogo les, divjačina itd. Že v sosednji ravninski občini, na primer, kubik lesa predelajo v razne končne izdelke in divjad prodajo drugim, namesto da bi jo predelali doma. Kolpska dolina je bila včasih sadovnjak za Kočevje, zdaj to ni več. Mnogo vasi je praznih ali le še životari itd.

Cena revije je 50 din. Izšla bo št. 4-krat na leto. Za njeno financiranje bodo zaprosili še podjetja in zasebnike. Tiskajo jo v zasebni tiskarni na Vrhniki.

J. PRIMC

NA PREDSTAVITVI »ZELENE VEJE« — Novo kočevsko revijo »Zelena veja« je na razgovoru z najboljšimi zainteresiranimi za razvoj Kočevske predstavil njen urednik Stane Mlakar (na čelu mize). Na fotografiji: z razgovora in predstavitve nove revije. (Foto: Primc)

• Kdor lagati ne zna, naj se med lovce ne poda.

Tretjina že na robu preživetja

S prvega kongresa stranke Sivi panterjev — upokojencev Slovenije

LJUBLJANA — Ni v bojeviti narašči sivi panterjev, da se brez borbe, z repom med nogami umaknejo tistemu, ki jih ogroža, in nekaj nature te živalske vrste Panthera Grisea, ki je zaščitni znak in ime, januarja lani v Mariboru ustanovljene stranke Sivi panterji, so pokazali že marca letos, ko so demonstrativno zapustili koalicijo Demos, ker so njegovi poslanci podprli vladni predlog za zakonsko zamrznitev usklajevanja pokojnin. To odločitev ožjega vodstva stranke s 3.050 člani so Sivi panterji soglasno potrdili na svojem prvem kongresu 21. maja v Cankarjevem domu v Ljubljani. Med 252 delegati ni bilo niti enega, ki bi se vzdržal ali celo nasprotnoval takšni odločitvi.

Spomniti kaže, da je tedaj vodstvo Sivi panterjev poslancem Demosovih strank in slovenske vlade izročilo tudi pisni protest s statističnimi izračuni v dokaz, da starostne pokojnine ne presegajo 85 odstotkov povprečne mesečne plače, kot je trdila vlada, a ni vse to prav nič zaleglo, da ne bi v slovenskem parlamentu po kratkem postopku izglasovali začasne zamrznitve usklajevanja pokojnin. Z demostativnim takojšnjim izstopom iz koalicije Demos so Sivi panterji glasno zarenčali v svarilo vladajočim politikom, da jim upokojencev ne bo uspelo zlahka živih odreti. Stranka Sivi panterjev je tudi na svojem prvem kongresu poudarila spoznanje, da mora prevzeti usodo v svoje roke. Za zaščito življenjskih interesov in ustavnih pravic 400-tisoččlanske armade slovenskih starostnih, invalidskih ter družinskih upokojencev bodo skuša-

li z združenimi silami in poenotenimi cilji na prihodnjih volitvah izvoliti čim več svojih poslancev v parlament.

Sivi panterji menijo, da ni v političnem interesu najmočnejših slovenskih strank na oblasti niti najmočnejše opozicijske stranke, da bi se namreč tretja generacija upokojencev združila in organizirano delovala v srednjem, politično nevtralnem prostoru, kjer bi se borila predvsem za zaščito svojih pravic, ki jim pripadajo na podlagi minulega dela in ustave. Oboji, vladajoče in opozicijske stranke, se gotovo zavedajo, kako močno volilno pest in politični vpliv bi dosegli samozaščitno združeni upokojenci. Vse pa kaže, da se žal tega še vse premalo zaveda večina vsak dan bolj obubožanih starostnikov, ki so jim politične igrice tuje. To pa seveda s pridom izkoriščajo tisti, ki jim diši predvsem oblast.

• Slovenski upokojenci se očitno ne morejo opreti na domnevne prijatelje in simpatizerje v vladi in parlamentu, saj ugotavljajo, da so oblastniki hitro pozabili na predvolilne obljube in se zdaj raje izgovarjajo na sistemske spodsrljaje zadnjih 45 let, tarnajo o nelikvidnem gospodarstvu, bolj malo pa se ukvarjajo s tem, kako gospodarstvo omogočiti »dihati«, niti ne naredijo kaj dosti za postavitev ustreznih, politično uravnoveženih, socialno in gospodarsko zdravih temeljev za našo prihodnost. Stranka Sivi panterjev meni, da bi bilo za dosego ciljev vseh slovenskih upokojen-

Z nostalgijo in zaupanjem spet v Novolesu

Le redko se zgodi, da nekdo, ki je odšel z vodilnega položaja v nekem podjetju, in to celo na visoke republiške funkcije, pride nazaj v podjetje, ko je le to v težavah. Toda Jože Knez, pred leti direktor takrat še uspešnega podjetja Novoles, se je sedaj, ko se je znašlo v hudih težavah, le vrnil. Taka je bila želja delavcev in Jože Knez jim je, čeprav je imel druge načrte, priskočil na pomoč kot predsednik sanacijskega odbora. Ta naj bi poiskal možnosti, da bi se dolenjski lesni gigant spet postavil na noge. Jože Knez pravi, da se je vrnil zato, ker verja ne v podjetje, ki ga je nekoč vodil, in je nanj čisto vedno še vedno navezan, zato bi rad ljudem vliil optimizma in novega poleta. Seveda pa je za kaj takega potrebna tudi resna analiza dosedanjega razvoja, da bi videli, kje in kdaj je šlo kaj narobe.

Ce bi analizirali dosedanje poslovanje Novolesa, kako daleč nazaj bi morali poseči, da bi našli vzroke za sedanjo težko situacijo? Začelo se je z napačno investicijsko odločitvijo, ko so šli v širitev lesne industrije, namesto da bi zadrževali denar kot obratna sredstva. Tega sedaj ne govorim kot general po bitki, ampak sem povedal tudi takrat, pa me niso poslušali. Tako sta nastali dve lakirnici, likvidirana je bila tovarna keramičnih ploščic na Račjem selu itd. Po mojem že lep čas ni več pogovora, da se lesna industrija v Sloveniji širi v količino, ampak le kvaliteto.

Druga, po mojem napačna odločitev je bila kooperacija na širokih frontah znotraj Novolesa. Ta kooperacija je bila taka, da so združili začeni del ploskovne tehnologije na Račjem selu, od nje pa so postale odvisne tri tovarne: Bor v Krškem, bivši Opremales in Tovarna stilskega pohištva. Enako je bila distocirana industrija okroglih obdelovancev v Kostanjevico, od nje pa sta postala odvisna Tovarna drobnega pohištva in Dvor. Ta odvisnost je bila tehnološka, posledice pa so bile nespoštovanje rokov in kvalitetnih standardov na kar velike finalne tovarne enostavno niso producirale ne količine ne kvalitete. Pred tem so bile same vase zaprte, vse, od začeta do kraja, so izdelale same, in če so ga kaj polomile, so to tudi same to trpele.

Delitev dela in specializacijo smo svoj čas močno zagovarjali. Tudi danes se še uveljavlja. Je mar lesna industrija kaj posebnega?

Sama po sebi je taka delitev dela mogoče pravilna, samo mi nismo bili za to sposobni. Naš sistem za tako vrsto kooperacije ni bil usposobljen. Gre namreč tudi za vprašanje mo-

či. Vsak se je za svojim plotom obnašal samoupravljalno in si prisvajal pravico, da odloča o svojem času, ne o skupnem času, o svoji kvaliteti in ne o zahtevani kvaliteti. To je bila druga velika napaka.

Sta to hoteli rešiti obe reorganizaciji?

Tretja napaka sta bili obe veliki reorganizaciji. Prva je hotela posnemati sistem divizij, vendar ta funkcionira na liniji vodenja v močno koncentriranih podjetjih, kar Novoles ni bil. Poleg tega je bila reorganizacija nelogična, zbrala je na eni strani skupaj tisoč ljudi, preostali tisoč pa porazdelila na pet, šest obratov. Lan-ka reorganizacija je razbila sistem v samostojna podjetja, pri tem pa ta niso imela nobenih posebnih pogojev za samostojno življenje, razen da so pridobila pravico do trženja, pravico do lastnega finančnega poslovanja itd. Bistvo pri tem pa je, da si prilagojen tržnim razmeram, da se znaš v tržnih razmerah znajti, tih znanj in pogojev pa samostojna podjetja niso imela. Ni pa bil to glavni problem njihove onespособnosti. Glavni problem je bil v tem, da so se popolnoma razbile funkcije starega glavnega podjetja, se pravi matice podjetja, in danes ta matica nima ne finančne funkcije ne tehnične funkcije, s. pr.: tega, kar naj bi uravnaval delala. Ostala je neka kvazi pravi, do lastne, kar pa je premalo legitimno za nek produkcijski sistem.

Se tu začinjajo zastoji in nerentabilnost?

Za produkcijo, ki živi v svetu kooperacije, so pomembni čas, količina dobave, kvaliteta in tudi cena. Če to ne funkcionira - in znano je, da na japonskem funkcionira to na dve uri, pa ne znotraj tovarne, ampak na trgu, tukaj pa celo znotraj tovarne ni funkcioniralo tisto kar američanci imenujejo just in time, torej v pravem trenutku - ne more biti velike produkcije, tudi če je velika produktivnost, ker jo kasnitev v lastnem tehnološkem postopku ali v tehnološkem postopku kooperantov enostavno zmedejo. Tako se lahko velika količina robe premika in ljudje izgubijo več časa na čakanju, popraviljanju, prilaganju kot pa na čisti produkciji. Tako je velika fabrika stolov izdelala lani in predlani manj, kot smo naredili v mojem času, ko smo bili pol toliko opremljeni.

Vse te poteke poslov in dogajanj v proizvodnji morajo urejati podjetniške funkcije in urejajo jih lahko samo z močjo. S tehnološko močjo, ne z močjo nad človekom. In na žalost se mora tej tehnologiji človek prilagoditi, sicer proizvodnja ni produktivna. Lahko se dogovorimo, da bomo delali petintrideset ur, samo v teh petintridesetih urah bomo morali bolj produktivno delati.

Kar precej bistvenih notranjih vzrokov za težave je bilo že naštetih. Novinarji smo bili vajeni, da se je do sedaj še najbolj poudarjalo zunanje, objektivne vzroke za težave. Koliko so bili ti odločilni?

No, to je nekaj stvari, ki so rušile Novoles, jasno pa je, da je tukaj še državna politika do izvoza. Poudarjam, da so objektivni razvojni pravili samo države, ki so bile izvozno ekspanzivne. To so Nemčija, Japonska, Tajvan, Koreja in spisek je končan. Na njem ni Francije, Amerike niti Velike Britanije. Tu je vsa karakteristika te politike. Ta mala država Jugoslavija ali še manjša država Slovenija ni izvozno dovolj ekspanzivna in nima nobenih sredstev za razvoj. Čim manjša enota je, več mora izvažati. Markovič pa je uporabil izvoz in tečaj za stabilizacijo cen, se pravi, da je uničil izvozno gospodarstvo, kar je bila cena za pol leta do devet mesecev miru. Pa tudi prej ta država ni imela nikoli odprte roke za izvoz.

Ob tej črni sliki pa morate vendarle verjeti v nekaj, na čemer je vredno graditi, sicer bi bila vaša sedanja naloga brezupna?

Kljub temu je firma ostala z nekaterimi lastnostmi, s katerimi se da graditi nov Novoles. Ostali so ljudje, ki so priučeni, in to je veliko bogastvo. Ima še vedno ime na trgu Amerike, Evrope, Jugoslavije, ker ima proizvodnje, ki so znane. Danes nas oblegajo zaradi nekaterih proizvodov tovarne, ki je že v stečaju, ker ta proizvod slovenske industrije enostavno na trgu manjka, in če ga ne bomo še naprej nudili mi, ga bodo morali razviti drugje. Imamo tudi nekaj infrastrukture, čeprav drage, skratka, obstajajo elementi, iz katerih se da ponovno sestaviti podjetje. Na žalost se to ne da sestaviti brez začasne redukcije ljudi.

Je v družbi sicer dovolj optimizma in pripravljenosti za take posege?

Mislím, da prihajamo v čas, ko bodo iskani ljudje, ki bodo znali sanirati, ne pa proizvajati. Vprašanje optimizma pa je povezano z vprašanjem optimizma v družbi nasploh. Ta naša slovenska družba ni optimistična. Ankete kažejo, da smo Slovenci zelo pesimistična družba, kar pa je po mojem neupravičeno. V tujini tudi slabše opremljene tovarne producirajo, delajo in izvažajo. Slovenci radi obsojamo malo počez in nam se je zdaj pod častjo ukvarjati z lesom, drugič s tekstilom, tretjič spet z nečim drugim in hočemo samo zadnji krik mode. Samo v proiz-

vodnji ni zadnjega krika mode. Je roba, ki je iskana, in roba, ki je nihče ne išče. Obstala bo proizvodnja, ki bo koristna, in v tem trenutku je lesna industrija za bivanje, za pohištvo, vse, kar les predstavlja, še vedno potrebna. Res je, da se mora spreminjati, toda ne skozi menjavo izdelka, ampak od znotraj, skozi organiziranost, boljšo produktivnost in kvaliteto. Ta družba je, nemesto da bi razvijala to filozofijo, na vsake toliko časa nekatere veje enostavno črtala. Zdaj se moramo zavediti, da to proizvodnjo imamo, imamo kapacitete, ljudi, ki to znajo delati, imamo surovino. To je prva osnova za optimizem.

Ali nismo tega že večkrat slišali, pa je veliko lepih načrtov ostalo napol izpolnjenih?

Ko se začne neka brezizhodnost in noben projekt ne kaže več rentabilne slike, potem se polasti ljudi malodušje. Nedavno tega so mi na banki pokazali cel kup Novolesovih elaboratov, češ saj jih je bilo dovolj, samo nobeden ni prav zaživel. Vidite, to pa je vprašanje organiziranosti. Če ljudje izgubijo voljo, in to na širšem področju, potem je produktivnost nižja in iskanje poti težje. Zanimivo je sedaj, da se zunanji obrati, ki so bolj odvisni sami od sebe, hitreje prilagajajo krizi. Treba je poudariti, da Novoles ni ves v stečaju. Od dvanajstih proizvodnih enot so največ štiri v resnem položaju, ostale smo spustili na trg. Gole in boste se uspešne prilagodile temu trgu. Te smo dali v drugi režim.

Imate pripravljene različne načine reševanja glede na položaj v posameznih podjetjih?

V Novolesu imamo dva načina sanacijskih ukrepov. Običajnega, to je za teh osem podjetij, ki jih saniramo sami z izostrenimi ukrepi, ter centralne obrate, ki jih saniramo z zelo ostrimi, tudi radikalnimi ukrepi in temeljito naštudiranimi projekti. Vse zdravilo za malodušje vidimo v delu, in kdor ne čuti tako, naj gre drugam.

Kakšen je pravzaprav vaš sedanji položaj v Novolesu, kakšna je naloga in sestava sanacijskega odbora?

Sedaj sem predsednik odbora za sanacijo, kateremu so dali vsi kompetentni organi tega sistema zadosti pooblastil, da vodi sanacijo. Člani odbora so še Marjan Šonc, Tone Klascinc, Karl Morec in Andrej Cetinski. Odbor ni

operativni organ, ampak le nadomestilo upravnih struktur, ki zaradi reorganizacije niso več kompetentne. Zadeva je namreč v tem, da so vsa podjetja, ki so se rodila iz tega Novolesa, formirana kot kapitalna podjetja s kapitalno upravljalno strukturo, na krovnem podjetju pa je družbenoekonomska struktura z delavskim svetom, ki ga sestavljajo predstavniki istega, kar je v tem Novolesu neprofesionalnega ostalo. Reorganizacija je bila torej slaba tudi v tem, ker ni bila izpeljana do konca, saj bi moralo celo podjetje dobiti kapitalno strukturo in se tudi ustrezno olastniti. Sedaj imamo delavski svet, ki preko kapitala, kar ni njegova domena, komandira kapitalne družbe. Zato smo mi izbrali to formo, v kateri smo zbrali profesionalno moč, da lahko prinese prave odločitve, jih po potrebi posreduje klasičnim samoupravnim organom, predvsem pa na probleme reagira profesionalno. Znotraj te profesionalne strukture nekateri tudi operativno delajo na programih sanacije, vendar ne vsi. Nekateri so v odboru predvsem zato, ker določena področja, recimo finančna, tehnološka, ekonomska, dobro poznajo in so zanje specialisti. To je smisel, kajti operativna struktura bo direktor s šesti projekti (sanacija je razdeljena v tri podprojekte), projekte pa izvršujejo kot nosilci direktorji posameznih firm. V enem mesecu bomo morali rekonstruirati sedaj razpadlo infrastrukturo družbe in v tem času imamo največjo oporo v direktorjih posameznih firm, saj se na njihovo informatiko lahko najbolje zanesemo. Odbor ima seveda nalogo oblikovati tudi vodilno ekipo.

Kako dolgo bo deloval sanacijski odbor in kaj je s tričlansko ekipo, ki jo je Novoles dodelil novomeški izvršni svet?

Glede ekipe, ki jo je postavil novomeški izvršni svet, ne morem kaj dosti reči. Če bi ta ekipa ocenila, da lahko z mano dela, bi mi to dala vedeti. Jaz sem to ponudbo dal, vendar nisem dobil odgovora. Jasno pa je, da ne more delati ekipa, ki med seboj ni uravnavana. Rok za delo sanacijskega odbora je postavljen do konca prihodnjega leta. Ko bomo kapitalizirali podjetje z vsemi vrstami kapitalizacije, bo postala moč centralizirana v skupščini celote in v upravnem odboru celote, ta odbor pa bo postal takrat odvečen.

T. JAKŠE

Dolenjski Kelti v Benetkah

Pod naslovom Kelti - prvotna Evropa so ob koncu marca v beneški palači Grassi v prisotnosti širokega kroga evropskih širokovnih sodalcev in italijanskega političnega življenja odprli eno največjih razstav o Keltih, ki so bile doslej pripravljene. Narod, ki je buril domišljijo in povzročal skrbi in strah že Rimljanom in Grkom, je s pomočjo arheološkega poznavanja materialnih ostankov njihove kulture in interpretacije obsežnih literarnih podatkov antičnih piscev ponovno zaživel.

Z imenom Kelti so Grki označili narod, ki je sredini prvoga tisočletja pred našim štetjem živel v zahodni in centralni Evropi. Med rimskimi zgodovinsopisci se je uporabljalozanje ime Celtae, Julij Cezar, rimski vojskovođa in državnik, ki je Keltje premagal in njihovo deželo pripojil rimski državi, pa jih je imenoval Galli, deželo pa Galija.

Kelti so se iz svojega matičnega področja ob zgornjem toku rek Rhone, Rena in Donave s stalnim bojevanjem in preseljevanjem ter združevanjem različnih plemen od 5. do 3. stol. pr. n. š. razširili skoraj po vsej Evropi, zasedli so severno Italijo, oblegali Rim, v 4. stoletju pr. n. š. so napadli Makedonijo in Grčijo ter preko Trakije prodrli tudi v Malo Azijo. V zahodni Evropi so zasedli celotno današnjo Francijo, velik del Iberijskega polotoka in južni del Vel. Britanije. Po porazu pri Delfih, kjer so jih leta 279 pr. n. š., odbile združene grške vojske, so se stalno naselili na Balkanskem polotoku, predsem ob Donavi, Savi in Moravi. Tu so zasnovali plemensko zvezo Skordiskov, v našem predalskem prostoru pa zvezo Tavriskov. Samostojno so živeli zadnja tri stoletja pr. n. š. vse do osvajalnih pohodov in zavzeja s strani rimskih legij ob koncu zadnjega stoletja pr. n. š.

Predstavo o Keltih, kakršna je živela med Rimljani, nam lepo ilustrira zapis zgodovinarja Polibija (2. stol. pr. n. š.) »Stanovali so (Kelti) v neutrujenih vaseh, v hišah brez notranje opreme. Spali so na slamni, jedli v glavnem meso in se razen z vojskovanjem in poljedelstvom niso ukvarjali z ničimer. Njihovo življenje je bilo zelo preprosto. Drugih spoznanj in tehničnih spretnosti niso obvladali. Premoženje sta jim predstavljala živina in zlato, saj so samo to lahko ob vsakem času vzeli s seboj in se preselili drugam.»

Marsikaj od tega lahko potrdimo tudi z arheološkimi najdbami, obenem pa lahko trdimo, da so bili Kelti dosti več kot le poljedelci in vojščaki. Njihove utrdbe, »oppiada« imenovane, iz časov, ko so zaključili preseljevanje (Manching obzgornji Donavi, Heuneburg), pričajo o večjih tesarjih in gradbenikih, bili pa so tudi izvršni poznavalci tehnologije železarstva, poznali so talilne peči in znali ulivati, obvladali so struženje, keramične posode so pričeli izdelovati na lončarskem vretenu, bili so izjemni zlatarji, ki so s filigranskimi podrobnostmi izdelovali nakit. Presenetljiv in občudovanja vreden je njihov smisel za lepoto, estetiko in oblikovanje. Arheološke najdbe, ki izvirajo večinoma iz grobov, nam kažejo izjemen smisel za ornamentalnost, ki so ga izražali tako pri krasitvi orožja kot pri posodah in nakitu, tako v železu kot v bronu, srebru, zlatu in steklu.

Kot vojščaki so bili vztrajni in pogumni bojevniki in so s svojo telesno pojavo, oborožitvijo in huronskim vpujem v boju vplivali strah svojim nasprotnikom. Glavno njihovo orožje je bil meč, v začetku kratak in pripraven za borbo »prsa ob prsa«, kasneje pa dolg in širok, prirejen za močne udarce s konja. V standardno oborožitve je sodila še sulica, redkeje lok s puščicami, in prača, branili pa so se z lesenimi, navadno s kožami prevlečenimi ščiti, ki so imeli na sredini pritrjene železne grbe. Za zaščito glave so imeli čelade, nekateri pa so nosili tudi oklepe iz trdega usnja ali debelih tkanin.

Prireditelji razstave o narodu s tako burno zgodovino in tako razvejeno tvornostjo so bili brez dvoma pred velikimi preizkušnjami, saj zbrati in na enem mestu predstaviti Keltje od najzgodnejših stopenj njihovega razvoja do zatonja njihove kulture ni bila preprosta naloga.

To jim je uspelo ob izdatni finančni pomoči koncerna FIAT, ki je tudi lastnik palače Grassi, častnega odbora, v katerem so bili poleg italijanskega predsednika ambasadorji evropskih držav v Italiji, predvsem pa strokovnega organizacijskega in znanstvenega odbora, v katerem so bila velika imena evropske, predvsem keltske arheologije. Na razstavi, ki bo trajala do začetka decembra, je predstavljenih okoli 2200 arheoloških najdb iz vseh obdobij razvoja

latenske kulture. Prispevale so jih ustanove iz 24 držav, med njimi tudi Slovenije in Jugoslavije. Izmed naših ustanov so sodelovali Narodni muzej iz Ljubljane, Pokrajinski muzej iz Celja, Posavski muzej iz Brežic, Dolenjski muzej in Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta, najdbe iz Mihovega pa je prispeval Naravoslovni muzej z Dunaja. Koordinacijo za Slovenijo je opravil arheolog Inštituta za arheologijo SAZU prof. Dragan Božič, ki je prispeval tudi članek o Tavriskih. Največ predmetov je iz Dobove in Brežic, sledijo pa jim najdbe iz Dolenjske: čeladi tipa Novo mesto z Mihovega in Vinjega Vrha, znamenite najdbe iz Mokronoga, pas sklepanec iz Valične vasi, keramičen kantharos iz Kandije ter komplet orožja iz groba 37 iz Verduna pri Stopičah, poleg tega pa še komplet orožja iz Idrije pri Bači, meč z Vrhnike in Slatine v Rožni dolini. Rečemo lahko, da je naš prostor sorazmerno dobro zastopan.

Ob razstavi je izšel obsežen katalog v italijanščini in angleščini (800 strani, 55000 Lit) s 140 strokovnimi članki in katalogom razstavljenih predmetov. Ob vstopnici (10000 Lit) prejme vsak obiskovalec kratak vodnik po razstavi, poleg razglednic in plakatov pa so obiskovalcem na voljo tudi različni spominki s keltsko motiviko. Zelo zanimiva popestritev razstave, ki si jo po zadnjih podatkih ogleda okoli 3000 obiskovalcev dnevno, pa so videofilmi z izčrpanimi razlagami o Keltih. Ob tako obsežnem delu se je prirediteljem prikradlo seveda tudi nekaj napak in pomanjkljivosti, vendar jih dejstvo, da se lahko na enem mestu seznanimo z dediščino Keltov iz vse Evrope, odtehta.

DANILO BREŠČAK

30. 5. '91
PRILOGA
priloga dolenjskega lista

Lepo mi poje trškogorski zvon

»Če bi imel harmoniko ali orglice, bi igral nanje, ker pa jih nimam, potrkavam.« Tako je nekoč sedaj enainosemdesletni Franc Nose iz Rumanje vasi razložil neki uradni osebi svoje veselje do zvonov. Bilo je to v časih, ki jim sedaj radi rečemo svinčeni. In nekatere uradne osebe so bile takrat zelo alergične na zvonjenje, kaj šele potrkavanje. Obstajali so tudi odloki o tem, kdaj in koliko časa je v določeni cerkvi dovoljeno zvoniti. Zvonar se je moral tega držati tako rekoč do sekunde, saj so se našli tudi taki, ki so njegovo zvonjenje spremljali z natančnimi urami v rokah. Bil je to čas, ko so bili zvonovi v pregnanstvu. Vprašanje je, ali so se tisti, ki so jih preganjali, zavedali, da so s tem zabadali trn tudi v slovensko narodno dušo, ki je glas zvona ljubila prav tako kot ubrano ljudsko petje ali melodijo harmonike.

Kdaj se je glas zvona spet prebil iz svinčenih oblakov, bi težko rekli. Verjetno se je to zgodilo postopoma, kot se je toplila tudi splošna politična atmosfera v Sloveniji. Z glasovi zvonov so stopili iz ozadja tudi tisti, ki jih ustvarjajo: zvonarji številnih župnijskih in podružničnih cerkva širom po domovini. Počasi so se pričeli organizirati in zbirati, primerjati svoje znanje med sabo. Našli so se tudi raziskovalci ljudskih navad in popisovalci ljudskega blaga, ki so s

tem našli hvaležno temo za obdelavo. Nastale so prve študije o številnih melodijah, ki so jih iz svojih zvonov izvabljali pritrkovalci.

Ze peto leto potekajo tudi organizirana srečanja slovenskih pritrkovalcev. Najprej se na šestih pokrajinskih srečanjih pomerijo med seboj, po tri ekipe s teh srečanj pa gredo naprej na vseslovensko srečanje. To bo letos 15. septembra v Dolenjskih Toplicah. Srečanja organizira pritrkovalski krožek slovenskih bogoslovcev iz Ljubljane, vodi pa ga Matjaž Ambrožič, ki bo tudi diplomiral iz zvonoslovja.

Minulo nedeljo je bil dolenjski pritrkovalski praznik na Trški gori. Bilo je to ob zaključku majskih šmarnic, ko se tudi ponavadi zbere pri romarski Marijini cerkvi nekaj več domačinov. Srečanje dolenjskih pritrkovalcev je dalo popoldnevu poseben zven, prijazni gostitelji, domačini iz Šentpeterske fаре, pa so se izkazali tudi z domačo hrano in pijačo. Pokusil ju je tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ki ga je pesem zvonov nepričakovano zvalila z uradnega srečanja na Otočcu.

Pitrkovalsko srečanje ni tekmovanje. Tone Metelko, bogoslovec, doma z Rake, ki je skrbel za to, da je vse skupaj urejeno potekalo, pravi, da bi bilo posamezne ekipe zelo težko ocenjevati, saj ima vsaka svojski način dela. Tudi sam se je že od mladega rad povzpел v domači zvonik, kjer sta skupaj z očetom izvabljala iz zvonov najlepše tone, zato dobro ve, kaj je klenkanje. Na Trški gori je zbral na listi kar osemnajst

Osemnosemdesletni Jože Drganc iz Zaloga (levo) in enainosemdesletni Franc Nose iz Rumanje vasi sta skupaj odklenkala že marsikatero melodijo.

ekip in vsaka je dobila na voljo pet minut, da je pokazala najboljše iz svojega repertoarja. Prvi so se po strmih stopnicah povzpeli k zvonovom Šentpeterski domačini z najstarejšim klenkarjem v fari, upokojenim mizarjem Ivanom Gričarjem na čelu. Znameniti Slovenski klenkar Viktor Mesojednik, ki sam pritrkuje kar na štiri zvonovih, je bil tudi na Trški gori. Seveda ne smemo pozabiti tudi osemnosemdesletnega zvonarja Jožeta Drganca iz Zaloga, ki se je skupaj s sinom tudi splezal do trškogorskih zvonov, pa njegovega dolgoletnega kolega iz Rumanje vasi, Franca Nošeta, ki je nastopal v ekipi Dolenjskih Toplic. Še bi lahko naštevali ekipe in številne moške in fante, ki jim je veliko do tega, da mili glas domačih zvonov ljudem ne bi ušel iz spomina, toda preveč jih je. Omenimo torej le, da je tekmovanje kot osemnajsta zaključila ekipa iz Šentpeterja, toda tokrat mlada, tista, ki bo še klenkala, ko sapa starejšim ne bo več dala, da bi se vzpenjali v zvonike.

Ko smo že omenjali zvonarje, bi bilo napak, če ne bi spregovorili nekaj besed tudi o zvonovih. Ti so imeli v burni zgodovini slovenskega naroda kaj zanimivo usodo. Žal je stare skoraj praviloma odnesla vihra prve svetovne vojne. Tako je bilo tudi z bronastimi, lepo ugašenimi trškogorskimi zvonovi, ulitimi pred 1760. letom. Nadomestili so jih z jeklenimi, od katerih je sedaj večji v farni cerkvi, manjša dva pa v zvoniku na Tolstem Vrhu. Leta 1925 so namreč obesili v zvonik sedanje bronaste, ulite v Mariboru. Težki so 865, 515, 256 in 194 kg. Trški gori jih je na smrtni postelji daroval kandijski trgovec Jožef Košček. Viri pravijo, da jim je bil za botra bajnoški graščak Robert Germ, skupaj s soprogo, ne povedo pa, ali je imel darovalec kdaj priložnost slišati njihov pesem.

TONE JAKŠE

DOBRO JE VEDETI

Pomladna osvežitev telesa

Polične razmere pri nas so grozne in še vreme je tako, kot da bi se ravnalo po njih. Po njem pač ni videti, da smo sredi pomladi oz. pred začetkom poletja, počitnic, dopustov, ki jih bo verjetno mnogo več ljudi kot v preteklosti, zaradi razmer in zaradi finančnih zagat, namesto ob morju preživelo kar doma. Vse to pa ni razlog, da bi ljudje pozabili nase, se v vsakdanjih stiskah zamemarili, kar na koncu tesnobo in slabo razpoloženje le še poveča. Storitorej nekaj zase, svetuje lastnica novomeškega Beauty free centra vizažistka Patricia Gerbec, ki je pripravljena tudi odgovoriti na morebitna vprašanja, ki bi se pojavila ob prebiranju nasvetov.

»Po vremenu res ni videti, a tu je pomlad, čas, ko se vse generalno popravlja, stanovanje, garderoba in na telo v nobenem primeru ne bi smeli pozabiti,« pravi Patricia Gerbec. Kritična mesta, po zimi potrebna posebne skrbi, so: stopala, kolena, komolci, dlani in seveda obraz, ki je najbolj izpostavljen vsem vremenskim vplivom. Koža tudi na ostalih delih telesa, na bokih, stegnih, zadnjici, ramenih, dojkah, je ravno tako potrebna prezračevanja in obnove. Strokovnjaki (nje) pravijo, da je treba narediti dober peeling (izraz je že tako udomačen, da lahko uporabimo kar »piling«) za telo.

Piling krema je krema za luščenje zgornje plasti postaranih, odmrlih celic na koži. Stusiramo se s toplo vodo, na vlažno kožo potem nanesemo piling krema in z nežnimi krožnimi gibi odluščimo, kar je na koži »zastarelega«. Potem se spet speremo z mlačno vodo. Gerbčeva pravi, da je zelo pripravljivo tudi »knjapanje«, nekajkrat menjava tople in mrzle vode. Postopek čiščenja naj bi zaključili z mrzlo vodo. Ko telo posušimo z brisačo (odveč je grobo drgnenje), je koža že gladka in voljna, tudi na komolcih, kolnih in podplatih, kjer ni več potrebno kakšno strganje. Po tem čiščenju je treba kožo namazati s kvalitetnim losionom ali mlekom za telo, nikakor pa ne z oljem, recimo popularnim mandljevim, ker zamaši pore in koži ne pusti dihati.

Telo bo videti dosti lepše, če istočasno s pilinom odstranimo tudi dlake z nog in pod pazduhe; tiste, ki si lahko in si bodo privoščile super bikini, pa se morajo zavedati, da ni lepo, če iz hlačk lezejo dlake ven in jih je torej treba primerno »urediti«. Gerbčeva seveda odsvetuje brizje dlak, saj potem zrastejo trde kocene, pa še nevarnost je, da se urežemo in okužimo. Boljši je nakup dobre depilacijske kreme. Pri nor-

Patricia Gerbec

malni poraščenosti zadostuje uporaba enkrat mesečno. Ko se čevlji zamenjajo s sandali, je treba urediti tudi nohte na nogah. Urejeni so kratko in ovalno pristrženi, lepo je, če so malo kirani, barva se mora seveda ujemati z lakom na rokah.

Če že ne hodimo redno h kozmetičarki, jo je spomladi nujno treba obiskati, da bo naredila »generalko« na obrazu. To pomeni dobro očiščenje kože, pospešitev krvnega obtoka, uređitev obrvi, lahko tudi barvanje trepalnic in po potrebi dekoloriranje brčic. Kozmetičarka bo svetovala tudi dobro kremo za obraz, ki sploh ni nujno tista, ki nam je najbolj ustrezala pozimi. Dobra kozmetičarka bo pokazala tudi nove trende v ličenju oz. svetovala osebni make up. K pomladni »generalki« na telesu sodi še frizura, ki jo je dobro spreminiti ali vsaj osvežiti.

Nasvet tedna

• **Kako roke ohraniti voljne in gladke?** Dlani operemo v topli vodi, v katero smo kamilic nekaj kapljic limoninega soka, nato vzamemo fino masno kremo za roke, jo na debelo nanesemo nanje, natakemo volnene rokavice in prespimo v njih. Neprijetno? Gerbčeva zagovarja, da bodo dlani zjutraj gladke kot dojenčkova ruka.

• **Kako porjaveti brez sončenja, ki se ga mnogi upravičeno vse bolj bojimo?** Nič lažjega, svetovna kozmetika je naredila na tem področju revolucijo in na tržišče poslala biokremo za pigmentacijo, ovceno za grand prixom. S kremo, ki se dobi tudi v centru naše današnje svetovalke, enakomerno namažemo celo telo in v nekaj urah phytoasmi (rastlinski telesca) v kremi potegnejo pigmenti iz kože na njeno površino. To pomeni, da se zvečer namažemo, zjutraj pa zbudimo porjaveli. Kot »morska barva«, tudi tačasoma blede, za stalno porjavost zadostuje, da se namažemo enkrat mesečno. In če bomo vendar še šli na dopust k morju? Obvezno pokvarjenih prvih nekaj dni ne bo več, saj bomo imeli s pomočjo te kreme podlago in se bomo izognili opeklinam, namresto krem z visokim zaščitnim faktorjem bo večinoma zadostovalo le še olje za sončenje. Z.L.-D.

Srečanje pritrkovalcev na Trški gori so pričeli domačini z najstarejšim pritrkovalcem v fari, Ivanom Gričarjem, na čelu.

Samorodni vojščak Danilo Zelen

50 letnico boja treh pripadnikov organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka) so praznovali 12. maja letos v Ribnici. Svečanost so organizirali Slovenska skupnost iz Trsta, primorski Demos in domačini. Kot so bili različni organizatorji, tako so bile na svečanosti izrečene tudi različne besede o istem dogodku in o istih zadevah. Tokrat smo izbrali nekaj misli starih govornikov, ki se razlikujejo med seboj, še posebno pa se razlikujejo od dosedanjih uradnih pričevanj o tem boju. Nekatere misli pa so še posebno aktualne v sedanjem trenutku, ko se Slovenija skuša osamosvojiti, vzeti svojo usodo v svoje roke.

STANE NOSAN, predsednik zgodovinske komisije pri OO ZZB NOV Ribnica: ... Ne bomo prosili ne Avstrije in ne Italije, naj sprejmejo Slovenijo za svojo pravico... Tigrovci so nudili odpor fašizmu v Italiji in Avstriji. Vendar boja tigrovcev v Mali gori ne moremo imeti za začetek NOB ampak, le za poslednji udarec fašizmu tej organizaciji... Tigrovci so se priključili partizanom... Za sedanje stanje ni kriva NOB, ampak kasnejše napake... Ustanovitve OF ni velika prevara... Ljudje s krvavimi rokami nimajo pravice ocenjevati TIGR-a in osvobodilnega boja...

FRANC LOVŠIN, predstavnik SKD Ribnica in republiški poslanec: ... Usoda se je žalostno igrala s Slovenci. Prvi so se uprli okupatorju tigrovci, in če ne bi bilo OF, bi le organizacija TIGR vodila odpor... Ne zagovarjam domobranstva, vendar menim, da bi bili v primeru enotnega odpora vsi (Slovenci) uničeni. Prav zato, ker je del Slovencev sodeloval z okupatorjem, ni prišlo do splošnega poboja. Zavržena stran je torej omilila ostrino ukrepov okupatorja... Zakopljimo bojne sekire in strnimo vrste... Mlade generacije ne čutijo vsega tega, ampak zahtevajo le, da se Slovenija gospodarsko in politično osvobodi, da bodo imeli kruh, svobodo in mir.

ALOJZ REBULA, pisatelj iz Trsta: Razmišljal sem, kakšen neki je bil Danilo Zelen, tisti mladi Kraševac iz Senožec, v katerem je fašizem dobil nasprotnika, kakršnega Italija menda ni imela. Kakšen je bil tisti legendarni ilegalac, nepomirljivi in neulovljivi voditelj Tigra, tisti slovenski Črto-

svobodni evropski civilnosti. Kratko rečeno jim je šlo prvenstveno za narod, ne za ideologijo. In kaj je ta ideologija rodila od Ohotskega do Jadranskega morja, na to lahko gledajo zvezde z neba, s posebnim pogledom na neki strašni gozdni kompleks v naši bližini...

Naj pride tudi s tržaške strani, z gmajne njihovih bratov v ljubezni, v ognju Bidovca, Marušiča, Miloša, Valenčiča, pozdrav, ganjen pozdrav, z obljubo zvestobe temu, za kar so se žrtvovali.

Naj živi Slovenija! TOMAŽ PAVŠIČ, republiški poslanec iz Idrije in član primorskega Demosa: Prišli smo iz tistega dela nekoč izmučene slovenske zemlje, ki je za razliko od večinske stare Slovenije, tako kot Koroska, delila usodo tujine, ne samo tujine, temveč tudi nesrečo enega največjih sovražnikov človeštva — raznarodovalnega fašizma.

Glavni namen našega prihoda je, da ob 50. obletnici boja na Mali gori ovrednotimo pred Slovenci in vsem svetom svobodoljubna dejanja in žrtvovanja tigrovcev, sicer neštivilne, a pomembne in časovno prve borbene skupine evropskega antifašističnega in narodnoosvobodilnega gibanja. Dolga leta je bil prispevek tigrovcev zamolčevan ali krivično prikazovan. Ta njihov prispevek Sloveniji in Evropi, ki smo ga Primorci... vedno znali ceniti...

Tigrovstvo kot plemeniti vzor za osvobodilni boj ima na Primorskem nedvomno tudi globok čustveni pomen za razplamtelost partizanskega osvobodilnega gibanja. Med Danilom Zelenom in Jankom Premrlom, od ljudstva postavljenim Voj-

kom, ne vidim kake velike razlike, pač pa mnogo skupnih potez, ki oba junaka povezujejo. A Vojku je bila po smrti naklonjena svetinja narodnega heroja, medtem ko Danilu, pa tudi njegovim tovarišem, ki so se bili prezgodaj zapisali žrtvovanju za svobodo, niso privoščili te uradne, a gotovo zaslužene časti. Je že tako, da se marsikdaj prvenstvo spremeni v neke vrste krivdo...

DRUGAČNA PRIMORSKA

Res pa je, da so zgodovinske razmere nekoliko predrugačile in preoblikovale nas, Primorce, da smo zelo občutljivi za narodne zadeve. Zato nas večasih kdo ne more razumeti. Bili smo tudi prizadeti, da se je po tej vojni v šoli malo govorilo, recimo o Bazovici, o letih med vojnama, o TIGR-u, pač pa so morali učenci in dijaki natančno zvedeti vse o trboveljskih stankah, kar je sicer potrebno, pa podrobnosti o kakih fočanskih predpistih in strankah v stari Jugoslaviji, kot rečeno pa v šolski zgodovini nisi skoraj nič zvedel o domačih junakih, ki so bili v gluhih letih pred vojno skoraj edini evropski uporniki proti fašizmu! Zato je na Primorskem marsikaj bilo malo drugače. Primorskemu človeku se lahko zgodilo... da z enako globokim doživljanjem isti dan prisotvuje novi maši in partizanskemu shodu. S tem pa ne rečem, da se ne znamo tudi skregati, če je treba; da ne znamo postaviti ostrih in nasprotnih trditve, saj nismo imeli le mehkega in milega Gregorčiča, ampak tudi ostrega in premočnega Mahniča, pa tudi dobrodušnega in šegavega Vodopivca, če se zaradi ilustrativnosti ustavim le pri treh duhovnih gos-

podih... Vsekakor pa je bil samorodni vojščak Danilo Zelen takšna osebnost, ki nas tudi pedeset let po junaški smrti še vedno združuje, privablja in nam je lahko za zgled in dokaz moškosti in čemeravosti našega naroda med Alpami, Jadranskom in Panonijo...

... nastanek ilegalne organizacije TIGR je treba iskati v zavesti mlade generacije, ki je ob nastopu fašizma spoznala, da za boj proti raznarodovalni nezadostujejo tradicionalne demokratične metode... Odločili so se za boj tedaj, ko je bilo popolnoma jasno, da fašizem ne bo sprejel lojalnih demokratičnih zahtev in načinov... S svojim časovnim bojem so iskali vsako bilko rešitve, zato je razumljivo, da so našli stik s komunisti, ki so jih fašisti in oblastniki enako preganjali kot tigrovce... vendar pri OF in partizanskih poveljstvih niso dobili primernih vodilnih položajev. Njihov izvirni greh je bilo njihovo prvenstvo.

... Leta 1918 pride Italija in postopno se začne raznarodovanje in preganjanje. Mentaliteta in jaz razoslovje v časopisju liberalne in poznejše fašistične Italije sta čudno podobna. In tudi sedanja demokratična Italija je včasih gluha za pravico Beneške Slovenije...

Če bi danes nenadoma prišel odkod Danilo Zelen, bi bil morda nekoliko vesel, nekoliko pa tudi razočaran. Pa pustimo. Če sprejemamo življenjsko sporočilo tega narodnega borca in njegovih sodelavcev, potem bomo vedno znali prav razumeti nepopustljivo bomo, kadar bo šlo za človeške in naravne pravice našega naroda. In samo žal nam je, da si Bush in De Michelis drzneta omejevanje naše narodnostne pravice. Viki Blažič je nekoč prinesel o veliki zmoti Zahoda, a uporabil je premočnega besedo. Rešili smo se in rešujemo se. Vzhoda, da z dal nas je Zahod.

Slovenci smo na prelomni zgodovinski točki, ko se moramo z vsemi svojimi silami, predvsem s silami duha in srca, postaviti po robu tistim, ki nam vlivajo malodušje in bi nas radi zbrisali, če ne takoj in surovo, pa v daljni prihodnosti in na zvo mehak način. Zdej, ko smo že tik pred ciljem in pred največje delo osamosvojitve že za nami. Potrebno je največje delo osamosvojitve, tudi nekaj naših tigrovskih smelosti, preveč je bilo v preteklosti črednega ovčjega blejanja... Danilo in njegovi tigrovci so dokazali, da Slovenci nismo pohlepnost ovice, in da se v narodu ob najtežji uri najdejo ljudje, ki jih odlikujeta možatost in popolna zvestoba idealom. Tigrovci so bili najtrdnější člen v vojni slovenskega preživetja, ki drži od Karantanje prek Trubarja in Slovska. Levstika in Cankarja Gregorčiča in Kosovele v naš čas, ko štejemo tedne in dneve do vidnejše izpolnitve naše že izbojvane osamosvojitve. Za to, samostojno Slovenijo je pred petimi desetletji daroval svojo kri naš rojak Danilo Zelen. Večna mu slava!

JOŽE PRIMOČ

Na fotografiji sta tigrovca Vlastja Simončič (levi z očali) in Alojz Zidar, ki sta 12. maja letos položila venec na spominsko obeležje, posvečeno boju tigrovcev z italijanskimi karabinjerji 13. maja 1941, v katerem je padel tigrovac Danilo Zelen. (Foto: Drago Mohar)

Knjižna Ouzorja

SLOVENSKA GLASBA

Ob nedavnem praznovanju 400-letnici smrti skladatelja Jakoba Gallusa Petelina se je slišalo in bralo, da je tudi slovenska glasba toliko stara, in še to je nekaterim nedopusten pomik v preteklost, saj slovensko glasbo datirajo šele v prosvetljenstvo. Naš znani muzikolog in pisec številnih knjig o glasbi dr. Dragotin Cvetko se ne strinja s takimi pogledi. Slovenska glasba je starejša, njene začetke najdemo že v obdobju kristijanizacije Slovencev, torej v 8. in 9. stoletju, ko so se Slovenci

O kontinuiteti slovenske glasbe skozi stoletja kot delu slovenske in evropske umetnostne preteklosti piše Cvetko v svojem najnovejšem delu Slovenska glasba v evropskem prostoru, ki je pred kratkim izšlo pri Slovenski matici. Pri pisanju tega pregleda se je opiral na svoja dosedanja dela, nekatera dejstva in sodbe pa je podvrnil ponovni presoji in jih revidiral ter dopolnil, kjer se je to pokazalo za potrebno. V knjigi je zarisal razvojno pot slovenske glasbe od poznega srednjega veka prek reformacije do baroka in klasicizma, njeno osamosvajanje v romantiki, prehod v moderno in po vojno obdobje. V razvoju odkriva zanimive odnose med univezalnimi in nacionalnimi načelom.

Besedilo, ki je opremljeno z dokumentarnimi slikovnimi gradivom, je dodan obsežen povzetek v angleškem jeziku, kar je s stališča slovenskega potrjevanja v svetu pomembno, saj pregleda slovenske glasbe v tujem jeziku še nimamo. M. MARKELJ

HVALA ZA UDARCE

»Življenje, hvala! Daješ nam milosti pozabe / in nas učiš držati uzde in krmila, / ko skozi ognje in vihere do varljive vabe / drvimo v čudni smisel: ožgat v vulkanu krila.« S temi uvodnimi verzmi (iz pesmi Ruskemu pesniku Jakovu Andrejevu) se začena najnovejša pesniška berivo Lojzeta Krakarja, zbirka Hvala ti, življenje, ki je pred nekaj dnevi izšla pri Državni založbi Slovenije. Knjigo sestavlja 47 pesmi, razvrščenih v šest ciklov, od katerih vsaka po svoje raz-

ločno zarisuje pesnikov duhovni obraz v naš, sedanjí čas. Ni »ena sama oda življenju«, na kar od daleč navaja njen naslov, ampak le zbirka ubesednih najrazličnejših spoznanj o življenju, zavutih v

omot krakarjanskega samosarkazma in samoironije, ki ju pesnik sam izpostavlja v post scriptum k naslovu prvega cikla (ta je enak naslovu zbirke). Pod P. S. namreč pravi, da je hvaležen življenju, da ga je »naučilo vsaj tega, kdaj in kje je treba nastaviti desno ter kdaj in kje levo lice«. Življenju torej, da se ne pestuje in ne boža, ki pa človeka hkrati tudi nauči, kako preživeti. Zlasti še, kadar ga zanaša v vse mogoče stvari in položaje, do njihovih skrajnih meja in robov. A zanaša ga kar naprej, da se tudi kar naprej znajdeva v ključnih situacijah, išče svoje pluse in minuse ter sproti ugotavlja, da je vse to eno samo sifonstvo. Vedno je izkatapultiran na začetek, iskanje pa je neizmerna sla, zato kar naprej »vli svojo skalo navkreber« in upa (kajti »up je kruh živih«), da se je bo nekoč razbremenil, se sam odloži. Ostaja torej nenehno razpet med upom in obupom, kar nadalje pomeni tudi med nomadstvom in domom, norostjo in modrostjo. Vse to ostaja in se nikoli ne zruši in ne razsli. Zdjaj pa smo tako rekoč že pri samem bistvu, ko lahko zapišemo, da se iz takšnih spoznanj napaja Krakarjeva poezija tako rekoč že vseskozi. Iz po-

sebne človeške stiske, ki ji ostaja pesnik Krakar zvest od zbirke do zbirke.

I. ZORAN

PROZORNI LJUDJE

Bert Pribac ni povsem neznan pesniško ime, ki bi se ob sapah slovenske pomladi pojavilo izpod zaledenole emigracijske gore, kot so se nekateri drugi pesniki, za katerih imena in pesmi se v domovini ni smelo in se ni vedelo. Pribac

je drugačen. S prvimi pesniškimi poskusi se je uveljavil v Mladih potih kot nadobuden poet, ki bi se morda normalno vključil v svojo pesniško generacijo, ko bi ga življenjska usoda še kot mladeniča ne pogrnala v tujino. Pobegnil je iz rodnega zaselka Sergaši nad Izolo v Avstralijo in bil zaradi tega dejanja precej časa odrezan od domovine. Zunaj je ustvarjal naprej in izdal dve zbirki, ena naj bi bila celo prva slovenska tiskana knjiga v Avstraliji. Čez čas se je ponovno pojavil tudi na straneh nekaterih tukajšnjih revij in publikacij, vendar kljub temu lahko rečemo, da se je kot pesnik vrnil v matični literarni prostor šele zdaj, in sicer z obsežno knjigo pesmi, lahko bi rekli kar antologijo, ki je pod naslovom Prozorni ljudje izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Nova slovenska knjiga.

Knjiga prinaša izbor iz tridesetletnega Pribacovega pesniškega ustvarjanja, opravil pa ga je Tone Kuntner. Pesmi so razporejene v več ciklov, ki so urejeni tako, da prikažejo

motivno in sploh razsežnost Pribacove poezije, ki najmočnejše zaznamuje eros, ahasverstvo in bogoskanje. V izrazu ni preveč samosvoj, če seveda nista dandanes že samosvoja lepa slovenščina in jasnost povedanega.

M. MARKELJ

PARTIZANI IN AGENTI

Pri ugledni newyorški založbi Columbia University Press, ki je izdala že več knjig, pomembnih za slovensko zgodovino, je v začetku lanskega leta izšlo delo »Socialni revolucionarji in tajni agenti: koroški slovenski partizani in britanska tajna služba« izpod peresa ameriškega zgodovinarja Thomasa Barkerja, strokovnjaka za evropsko zgodovino novega veka, poznavalca razmer na Koroškem med zadnjo vojno in koroških Slovencev sploh (slovenska manjšina na Koroškem je bila tema njegove doktorske disertacije). Po zaslugi Mladinske knjige smo pred kratkim dobili slovenski prevod te nedvomno zanimive knjige, ki obravnava dogodke med 2. svetovno vojno na južnem Koroškem, kjer so se tamkajšnji Slovenci kot edini avstrijski državljani aktivno borili proti nacizmu.

Za slovenske bralce je Barkerjeva knjiga ta čas dodatno zanimiva, saj poleg ostalega analizira tudi še vedno vročo in zgodovinsko še ne povsem obdelano temo dogodkov na Koroškem ob koncu vojne in z njimi povezano partizansko maščevanje, se pravi poboj vrtnjenih domobrancev, ustaveš, četnikov in drugih ter ravnanje z nemškoroškimi civilisti. Avtor zavrača tezo, da naj bi pri repatriaciji vseh, ki so se prebili na Koroško k britanskim enotam, šlo za mešetarjenje in nehumanu zamenjavo množice ljudi za umik Jugoslovanske armade iz Koroške. V ozadju tega dejanja so bili vojaško strateški razlogi in nevarnost spopada z Jugoslovansko armado.

Slovenska izdaja je dopolnjena z dodatnim dokumen-

tarnim gradivom, po katerem je še posebej zanimivo listati, saj podaja poglede in ocene zavezniških agentov o sloven-

ski partizanski vojski ter o razmerah pri nas. Marsikaj napisanega je laskavo za nas, nekaj pa je tudi neprijetnih ocen. Vsekakor je pogled z očmi drugih koristen in tudi poučen.

M. MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Esei dr. Zdenka Roterja, ki jih je pisal za Naše razglede, so izšli v knjigi UTRINKI.

— V Knjižnici FSPN je izšla knjiga Mace Joganove MAJHEN KORAK NA DOLGI POTI, ki govori o razmerju med spoloma.

— Preko Luže, iz Argentine, je k nam prišla pesniška zbirka TISOC IN DVA VERZA slovenskega misijonarja Vladimira Kosa.

— Državna založba Slovenije je izdala več pesniških zbirk: ZBRANE PESMI Francea Balantiča, OB NAJVIŠJI URI Jaše Zlobca in SEDIM OB ROBU DEŽEVNE KAPLJE Janka Perka.

— Magnolija je izdala knjigo Bogdana Novaka PAVLIHOVE FRACE, v kateri je avtor popsal »žaganje« pri Pavlihu.

— ZKO Nova Gorica je izdal novo monografijo slovenskega kiparja Negovana Nemca.

— Pri Artesu so izdali knjigo Andreja Medveda POETIKE OSEMDESETIH LET V SLIKARSTVU IN KIPARSTVU.

Vojake streljajo, mar ne?

Jugoslovanska ljudska armada se vse bolj pogreza v blato, ki čudno zaudarja po vonjavah, znanih iz južnoameriških političnih razmer. Marsikdo se začuden sprašuje, kako je mogoče, da se vojska, o kateri so mislili samo najlepše, jo imeli za svojo, za branilko domovine pred zunanjim sovražnikom, do svojega ljudstva pa prijazno in sodelujočo, zdaj vse bolj grobo izkazuje kot sila z očitnimi apetiti po politični moči, ki jih razkazuje tudi s tanki in oklepnimi transporterji na ulicah nekaterih jugoslovanskih mest, po mariborskih dogodkih pa že tudi na slovenskih ulicah. Nenavada je tudi, da v vojski skrivnostno umirajo mladi fantje in se na njihove domove vračajo zapečatenene krste. Mnogi pa se temu ne čudijo in jih ravnjanje armade ne preseneča, saj so na lastni koži že prej skusili njeno prikrito naravo. Eden takih je 26-letni Novomeščan Damijan Šinigoj, ki je te dni pri zasebnem založniku Petru Amalietiju iz Ljubljane izdal svoj knjižni prvenec, roman Vojake ubijajo, mar ne? Roman sicer govori o izmišljenem junaku in ima izmišljeno zgodbo, vendar je zrasel iz resničnih doživetij in izkustev, ki so presenetljiva, boleča in vznemirljiva, kot je bila mučna tudi pot rokopisa od pisateljeve mize do tiskarskega stroja. Damijan Šinigoj je za Dolenjski list rad povedal nekaj več o svojem delu in izkušnjah.

• Damijan Šinigoj, pisatelj — to je vsekar presenečenje. To namreč ni ime, ki bi ga lahko poprej zasledili na straneh literarnih revij. Celu na straneh novomeškega gimnazijskega lista Stezice, kjer so se pojavili vsi novomeški gimnazijci, ki so se poskusili z literaturo, ga ni. Kako to?

»Z literaturo se v gimnazijskih letih še nisem dosti ukvarjal, čeravno prav v ta čas sodijo moji prvi literarni poskusi. Napisal sem svoje prve krajše prozne stvari, vendar pa nisem imel poguma, da bi se z njimi pokazal v javnosti, zato tudi nisem ničesar objavil ne v Stezicah in ne kje drugje. Poleg tega so Stezice takrat tako in tako zgolj životarile. Ukvarjanje z literaturo sem ohranil zase in za nekaj svojih prijateljev, ki so edini vedeli, da pišem. Sem pa že takrat veliko bral. Posebej so se mi prijubili sodobnejši pisatelji, od domačih Vitomil Zupan in

Tone Svetina, od tujih pa ameriška pisatelja Stephen King in Robert Ludlum.«

• Zakaj ste pravzaprav pisali, če je vse ostajalo zaprto v predalih? Kaj vas je motivno privlačilo?

»V sebi sem čutil, čisto preprosto povedano, željo po pisanju, po tem, da opišem življenje svojega okolja, svoje generacije. In tako sem pisal, kar pač sem. Načel sem več tekstov, ki naj bi bili v končni obliki obsežnejši, vendar sem pri vsakem odnehal, ko sem prišel do neke točke, preko katere nekako nisem mogel naprej.«

• Pisatelj želi kot pesnik potrebuje življenjskih izkustev, da se lahko loti pisanja obsežnejšega teksta. Vas je odločilno zaznamovalo obdobje služenja vojaškega roka v JLA. Kaj se je z vami takrat dogajalo?

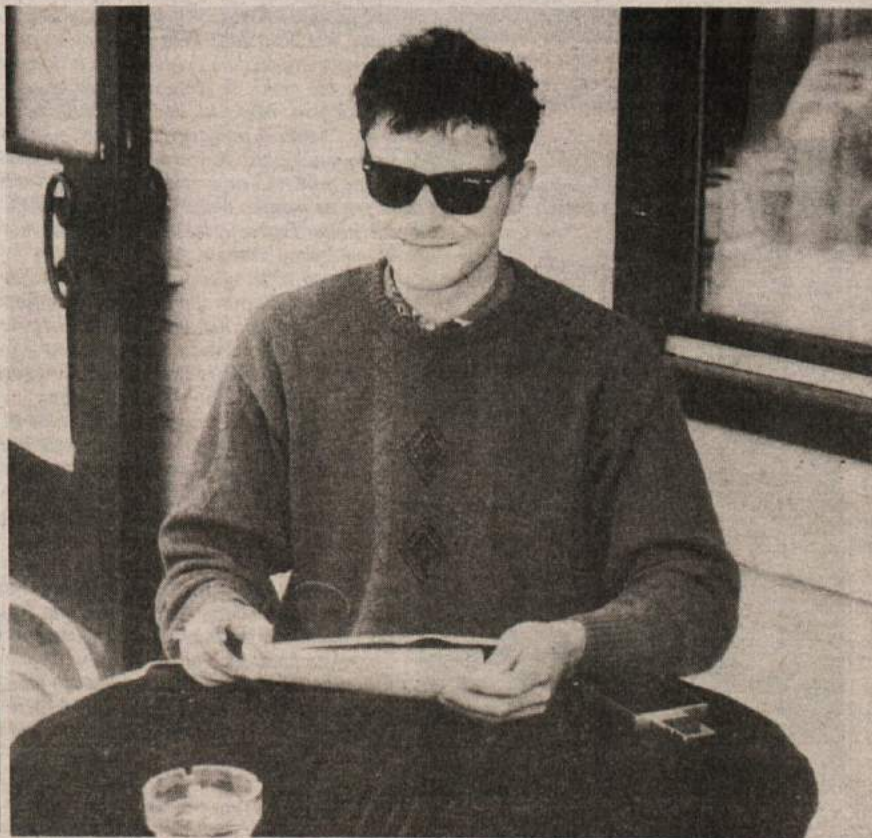
»V vojski sem doživel zares težke življenjske izkušnje. Obnašal sem se kot Slovenec, v vojski pa so to vzeli kot protidržavno početje in me označili za nacionalista. Zaradi tega so me maltretirali, zasliševali po 18 ur, mi grozili z zapornim. Za svoj rojstni dan sem tudi zares odesedel 7 dni v vojaškem zaporu, in to zaradi nekaj političnih vicev in nekoliko bolj svobodnega izražanja.«

• Kako so vedeli za vaše pogovore? Je bil med vojaki kdo, ki je vlekel na ušesa in nosil na komando vaše pogovore?

»Vsem pogovorom so prisluškovali prek skritih mikrofonov in vse tudi snemali. Še več, odpirali so tudi zasebna pisma. Iskali so kaj vem kakšno zaroto. Nekega Hrvača so hoteli zašiti in so tudi mene stili, da bi bil provokator in bi snemal, kaj bo rekel. Vendar na to nisem pristal. Ponujali so mi celo službo v vojaški obveščevalni. Ko sem bil z vojaščino na koncu, so mi dali na voljo, ali bom sodeloval z njimi ali pa bodo postopek, ki je tekel proti nekemu drugemu vojaku, razširili tudi proti meni. Na videz sem pristal, se »razdužil«, kot se temu reče, potem pa ušel domov, namesto da bi se šel provokatorja. V Novem mestu so zahtevali, da grem nazaj. Rekel sem, da nočem in da ne bom sodeloval z njimi. Nekaj časa so me še klicali in poskušali vplivati name, da bi delal zanje, a sem jim dal jasno vedeti, da iz tega ne bo nič. Zdjaj imam imam nekaj več miru.«

• So bile izkušnje iz kovačnice bratstva in enotnosti, kot se v JLA radi imenujejo, tista spodbuda, ki vas je gnala, da ste ponovno prišli za pisateljsko pero?

»Tisti čas, ko sem prišel iz vojske, se o vsem, kar sem doživel, ni smelo govoriti. JLA in vse okrog nje je bilo tabu. A doživela in sploh položaj mladih v vojski mi je kar naprej hodil po glavi. Ogorčen sem bil nad maltretiranjem mladih ljudi, nad nemoralnim početjem nekaterih krogov v vojski. Vendar na pisanje o tem nisem pomislil, dokler ni prišlo do znanega tragičnega primera z vojakom Plutom. Fant je pobegnil iz JLA, se nekaj časa skrival, nato pa so ga v spopadu ubili. Nikoli niso razjasnili, zakaj je Plut pravzaprav pobegnil, kaj vse je doživljal v vojski, da se je odločil za takšno ravnanje. Ko so ubili Pluta, sem sedel za mizo in začel pisati. Odločil sem se, da bom napisal knjigo o pobegu vojaku in da bom vsaj v zgodbi poiskal razlog, zakaj je pobegnil. Ni mi bilo težko, lastne izkušnje so mi pomagale, saj sem dobro vedel, kako deluje mašinerija zasliševanja, šikaniranja in trpinčenja. Te izkušnje sem uporabil pri spletnju zgodbe, kako vojaka sprovcirajo, mu grozijo in ga tako pravzaprav prisilijo v pobeg.«

• Vam je šlo pisanje hitro od rok? Ga je morda zavrnilo najbrž neobjavljeno podoživljanje lastnih neprijetnih doživetij?

»Pisal sem kake štiri mesece, in to nepretrgoma. Dobesedno letelo je iz mene. Ko sem kasneje bral napisano, skoraj nisem mogel verjeti, da sem vse to napisal jaz sam. Bil sem v nekakšnem pisateljskem zamaknjenju. Osamim sem se, nisem hodil ven, samo pisal sem in živel za pisanje. Znesel mi je 360 strani rokopisa, ki sem ga potem še malo obrusil in oblikoval, vendar je v glavnem ostal tak, kot je bil napisan.«

• Ko ste roman napisali, ste ga seveda želeli objaviti. Kako je bilo z iskanjem založnika glede na to, da ste se s svojim pisanjem lotili teme, ki je bila takrat, leta 1986, še tabujška?

»Hudo se je zatikalo. Tema romana je očitno odvrčala založnike. Najprej sem še istega leta, ko je bil rokopis končan, poslal roman na natečaj Prešernove družbe. Dobil sem dobro oceno, a kaj pomaga, ko so se knjige ustrašili. Rekli so mi, da si kot založniki zbirke za naročnike ne morejo privoščiti, da bi jim prepovedali razpečevanje katere od knjig. Tisti čas prepoved še ni

bila reklama, kot se je dogajalo le nekaj let kasneje. Zadeva je bila takrat prevoča. V založbi so bili pripravljenci počakati, da se bodo razmere spremenile, meni pa ni bilo do čakanja. Rokopis sem poslal še na druge založbe, odgovor pa je bil povsod enak: roman je v redu, je berljiv, vendar ni za današnji čas.«

• Kaj pa revije in časopisi? V nekaterih publikacijah, še posebej v Mladini se je odprl prostor za take stvari.

»Tudi tam se poskusil. Z Davidom Tasičem, ki je tistikrat še delal pri Mladini, sva prijatelja in vzel je rokopis. Vse je kazalo, da bo kot podlistek izhajal v Mladini. Toda tistikrat se je že dogajalo veliko stvari, povezanosti z JLA. Mladino so obtoževali napadov na JLA, tekel je proces proti vojaku Bogataju — to je bil prvi tak proces, ki je prišel v javnost, ker JLA ni več mogla skrivati svojih početij — stekel je tudi proces proti četverici. Vse to je odlagalo tiskanje mojega romana, saj je bilo vročega in aktualnega tako preveč. Povezal sem se tudi s Teleskom. Tu je kazalo najbolje. Tekst je bil že postavljen in posnet na film, a glej, Teleks je nehal izhajati. Tako je šel po zlu vsak poskus, da bi rokopis kako izdal. Izgubil sem voljo, rokopis sem vrnil v kot in ostal ves up. Odpovedal sem se pisateljevanju. Vsega sem imel do vrha glave. Rekel sem si, da pač ne bom nikoli pisatelj. Najbolj me je motilo dejstvo, da so mojo nesrečno knjigo vsi po vrsti hvalili, objavili pa mi je niso hoteli. Po šestih letih takega zavračanja človek začne dvomiti vase.«

• In potem preobrat?

»Skoraj sem že pozabil na svojo neobjavljeno knjigo, ko me je januarja letos poklical zasebni založnik Amalietij iz Ljubljane. Nekje je dobil moj rokopis, ga prebral in me poklical, če bi ga hotel objaviti pri njem. Seveda sem pristal. Knjiga je šla hitro v tisk in ta mesec so bili prvi izvodi že natisnjeni, knjiga pa je doživela že tudi prvo predstavitev v Ljubljani.«

• Kot pisatelj se zavzimate za berljivo in širokemu krogu dostopno pisanje z jasno sporočilnostjo. Kaj javnosti sporoča vaša knjiga?

»Knjigo sem napisal predvsem zato, da bi opozoril mlado generacijo na stvari, ki se ti lahko v vojski zgodijo, da bi bili na zadeve pripravljani, da jih ne bi zadelo kot strela z jasnege, kot je mene. Hotel sem načeti tabu temo, jo odpreti za javnost. Danes knjiga ni več to, kar je bila, tabujev v zvezi z JLA ni več, zato je knjiga bolj opomin, kaj enoumje prinaša s sabo. Tudi v bodoči slovenski vojski naj bi z vojniki ravnali drugače, da ne bo kdaj kdo napisal podobne knjige o slovenski vojski. Prav vesel bi bil, če take knjige ne bi bilo.«

M. MARKELJ

NAGRADA NA JESENICE

Žreb je izmed reševalcev 18. nagradne križanke izbral CIRILA LAVRIČA z Jesenic. Za nagrado bo prejel knjigo Lena Deightona Berlinska igra. Nagradjencu čestitamo.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitev najkasneje do 10. junija na naslov: Uredništvo Dolenjske lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 20.

REŠITEV 18. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravila rešitev 18. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: SPA, SRAKA, IVAN CAN-KAR, INGOT, URA, RIEL, OMOT, NA KLANCU, HALA, JELEK, SAL-DO, PLATANA, KRAJ, ARIS, CON, RAPA, HAVARIJA, ARC, SAVA, AJKA, KAI, UTOR, CAEN.

Če svoje telo, svojo nprav dobro poznaš, tedaj si sam samemu sebi najboljši zdravnik.

R. NEEDHAM
Čim bolj krepostna je krepost, toliko bolj je sebična.

F.M.DOSTOJEVSKI
Ena volja nikdar ni volja vseh ljudi.

J. MENART
Človek se ne bi smel nikoli pustiti vpreči v voz nobene ideologije ne glede na njen predznak; doseči mora avtonomijo duha.

Ž. PETAN
Pesem je komentar človeka.

IZIDOR CANKAR

NAGRADNA KRIŽANKA

20

DL	RASTUNSKA JED	LADJA NA TR VRTJE VESEL	NOVO	JAN NERUDA	V PŠKOLSKI PODOBA O SEBI	NAGOTA GOLOTA	LAT. PRAV TAKO	VOJNA NIMFA	PREBIVALEC VIETNAMSKA POKRAJINE
STROEK									
VISTA OPICE					PREBIVALDO MOTILNE PRI NJU ZARADI BOLEZNI MOZGANOV				
LUAK						VERSKI POGLAVAR SIFON			
POVRŠINA MOJTOVA ŠARKA						VISTA JAVORJA			
DL	LESTVICA	UTEŽNA MERA SOLDAT		SOL OČETNE KISLINE V ST. VEKU RIM. PROVINCA			DANEU NO V MEDICINI SVETKOVATE ZA USTAVITVE KRVAVITVE		
ZEMNI BRAT			ZBRANJE IMENU NEVARNO ZARADILEC				SL. SIKAR IMPRESIONIST (NATJUN)	GR. MIT. SIN. TEBANSKEGA KRALJA LAJA	
TUR. DVOREC				INTANI DEL. TELESA	AVSTR. TISK. AGENCIJA				
POGAN			RIM. VARUH OGNJENICA			DL	NADALISA ITAL. REKA KARL. KRAUSE		
SL. PISATELJ (IVAN)			MAMLO			TRGOVSKI POMOČNIK			
GORSKI REŠEVALCI (OLIV)			ŠTAJERSKA REKA			RUDAR			

Naj raste tudi divje žito

Svetovno kmetijstvo je zelo ranljivo zaradi osiromašenega izbora pridelkov — Genske banke rastlinstva sveta — Nove sorte iz starih in divjih

Zelena revolucija je pred slabimi tremi desetletji prinesla veliko dobrega, a tudi nekaj zelo vprašljivega. Strokovnjaki so vzgojili nove sorte poglavitnih poljščin: koruze, krompirja in žit ter omogočili, da se je tudi v revnih državah kmetijstvo bistveno popravilo. S sortami, odpornimi na škodljivce in bolezni, se je pridelavec močno povečal in omogočil kmetijstvu, da je prehranilo vse več lačnih ust. Nove sorte pšenice in riža so denimo Indiji in Indoneziji, ki sta bili vse do šestdesetih let veliki uvoznici hrane, omogočile prehranitev prebivalstva. Indija celo ustvarja presežke za izvoz.

Vendar nove sorte poljščin niso popolne. Insekti in virusi so se prilagodili razmeram in mutirali tako, da lahko prebijajo genetsko zaščitno ovambo. Strokovnjaki morajo ves čas odgovorjati z novimi, izboljšanimi sortami. V tem boju jim pomaga najosodobnejša tehnika genskega inženiringa. Z njo hitreje in učinkoviteje kot s klasičnim križanjem izboljšujejo in ustvarjajo nove sorte. Znanstveniki delajo prave male čudeže. Iz rastlin, ki so razvile naravno odbojnost za škodljivce ali imunost za bolezni, izločijo za te lastnosti odgovorne gene ter jih presadijo v gensko strukturo kulturnih rastlin in jim tako podede zaželjene lastnosti.

Vendar človek nečesa ne zmore, kar zna samo narava — človek ne more ustvariti gena, lahko ga samo odkrije v rastlini, izloči in uporabi za obdelavo drugih rastlin. Zato je še kako pomembno, da ostane na svetu kar največ različnih kultivarov in divjih rastlinskih vrst. Tako divje kot kulturne rastline so namreč nadvse dragocena banka genov, v kateri lahko strokovnjaki najdejo potrebne gene za svoje posege. Iz genskih bank, ki so jih ustanovili na več koncih sveta, že zajemajo, še bolj pa bodo vanje posegali v prihodnosti. Da bi bile genske banke kar najbogatejše, skupine raziskovalcev nabirajo znane in neznane rastline po vsem svetu. Ena takih genskih bank stoji v Los Banosu na Filipinih, in sicer banka

Mednarodnega raziskovalnega inštituta za riž. V nji hranijo 86.000 vrst in sort domačega in divjega riža, torej vse, kar riževga raste na svetu. Zgradba je narejena iz železobetona in je najtrdnjša zgradba med Tokiom in Frankfurtom. To dovolj govorno kaže, kakšen pomen ji pripisujejo.

Poznavalci so namreč zelo zaskrbljeni zaradi prehode enoličnosti, genetske uniformnosti kulturnih rastlin, ki je zavladala v svetovnem kmetijstvu. Valjar zelene revolucije je povozil na tisoče

Kakšne so perspektive kruha? Ga bo dovolj za vse ali ne in kdo bo kriv?

sort kulturnih rastlin, ki so stoletja dajale vsakdanji kruh ljudem na različnih koncih sveta. V Sri Lanki so kmetje zreli zmagoslavni pohodom zelene revolucije gojili kakih 2000 sort riža, zdaj na poljih raste samo pet sort. V Indiji so kmetje sadili 30.000 različnih sort domačega riža, zdaj tri četrtine celotnega indijskega pridelka riža daje manj kot deset sort. Genetsko siromašenje svetovnega bogastva kulturnih rastlin je očitno tudi pri drugih poljščinah in kulturnih rastlinah. Pomislimo na izginele sorte sadja ali žit pri nas.

Profesor biologije na univerzi Massachusetts Garrison Wilkes, strokovnjak za genetsko erozijo, kot se pravi izginjanju kulturnih rastlin, primerja uvajanje maloštevilnih novih sort na račun številnih in genetsko pestrih starih

sort z ruvanjem kamnov iz temeljev za popravilo strehe. Če se bo nadaljevalo sedanje početje, bo v naslednjih nekaj desetletjih izginilo ali se pomaknilo na rob izginotja 60.000 različnih sort. To se lahko hudo masšuje človeštvu, saj bo lačnih ust vse več. Ko je človek pred 10.000 leti kultiviral prve poljščine, je človeštvo šlo 4 milijone ljudi, danes se jih trikrat toliko rodi vsak mesec. Vsa ta usta pa bo mogoče prehraniti le, če bo zadostna pridelka.

Poznavalci se boje, da lahko pride do poljedelske katastrofe, ki bi bila strahovita prav zaradi tega, ker je prehrana človeštva odvisna od vse manjšega števila kulturnih rastlin. Poglejmo primer zelo razvitega ameriškega kmetijstva. Ves ameriški pridelke koruze sloni v bistvu le na nekaj identičnih sortah. Tako lahko ena bolezen ali razmah enega škodljivca ogrozi ves pridelavec. Še pred leti 1970, ko je neka gliva uničila polovico pridelka koruze od Floride do Teksasa ter kmetijstvo povzročila za milijardo dolarjev škode. Arheologi opozarjajo, da je po vsej verjetnosti enaka nadloga uničila majevsko civilizacijo pred tisoč leti. Stari Maji so gojili le nekaj sort koruze, epidemija neke virusne bolezni pa je v nekaj letih uničila polja in s katastrofalno lakoto dotokla cvetočo civilizacijo.

Da do takšnih katastrof ne bi prihajalo in da bi človeštvo imelo dovolj hrane, bo mogoče doseči s pridobivanjem novih vrst kulturnih rastlin, pridobili pa jih bodo lahko samo iz ta čas še divjih ali iz starih kultivarov, a zdaj izginjajočih rastlin.

Račun, ki ga je zastavila zelena revolucija, se v bodočnosti ne bo več izšel. Treba ga bo spremeniti in dati veljavo tudi tistem, kar ta hip ni videti donosno ali uporabno.

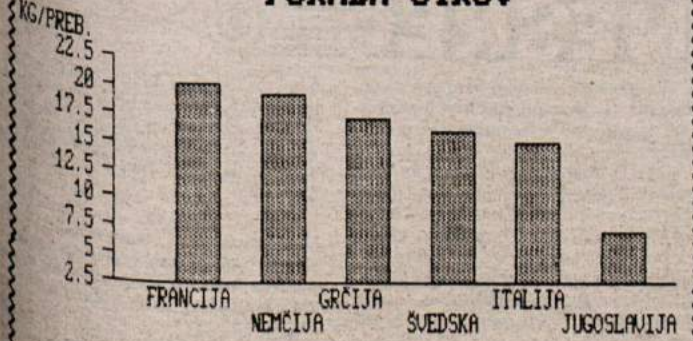
Še ropajo

Morski gusarji ali pirati so v glavnem doma v burni domišljiji pisateljev in filmarjev, ki spravljajo na papir in na filmski trak zgodbe o zakladih in roparskih pohodih divjih bradatih mož. Piratskih kapitanov z leseno nogo in s kritimi bajnimi zakladi, zakopanih na tajnih mestih na neobljudenih otokih razen v domišljiji, knjigah in v filmih ni nikjer več, vendar pa gusarji niso izginili. Še vedno žive in delujejo, le da na sodobnih morskih roparjih ni prav nič romantičnega, nasprotno, to so okoreli kriminalci, pripravljeni na umazana dejanja tudi za majhne denarce.

O sodobnem piratstvu govori poseben dokument, ki ga je pred kratkim izdalo Mednarodno združenje brodarjev iz Londona. V njem brodarji zahtevajo več zaščite za ladje, ki plujejo po morjih ob obalah zahodne Afrike in Brazilije ter v Južnokitajskem morju. Ladje, ki plujejo po teh morjih, namreč napadajo in ropajo gusarske tolpe, ki so opremljene s hitrimi gliserji, s pomočjo katerih se hitro približajo ladji in po končanem ropu tudi hitro izginejo. Pri ropanju so tolpe grobe in neumljene, zato se mornarji in njihovi častniki upravičeno boje ne samo za gnotne dobrine, marveč tudi za svoja življenja. Med žrtvami sodobnih piratov so že bili tudi naši mornarji, katerim so jim pobrali ves denar v ladijski blagajni.

svet v številkah

PORABA SIROV

Mlekarstvu se obetajo lepi časi, saj poraba mlečnih izdelkov v Evropi še narašča oziroma se umirja in ne upada več, kot je bil primer z maslom. Za Slovenijo, ki ima razvito mlekarstvo, so te ugotovitve kmetijske zveze za Evropo razveseljevale. Vendar se po porabi mlečnih izdelkov še ne moremo primerjati z evropskimi državami, kar ponazarja tudi današnji graf, ki prikazuje porabo sira na prebivalca v nekaterih državah in pri nas.

Iskalci bomb

Nevarnih ostankov vojn še dosti

Francija je v svetu znana po raznih stvareh, od konjaka do prvotnih parfumov, manj znano pa je, da je del te evropske dežele nakakšen po sili vojni muzej na prostem. V francoskih tleh in vodah se še vedno skrivajo tone in tone razstreliva, bomb, granat in drugih nevarnih ostankov iz treh francosko-nemških vojn. Od gozdov Lorene do peska Korzike dan za dnem kakih 120 posebej izurjenih strokovnjakov za odstranjevanje in razstavljanje eksplozivnih sredstev — pravijo jim les demineurs — odkopava, razstavlja in odstranjuje smrtonosne ostanke vojn, da bi ne prišlo do tragičnih dogodkov.

»Še vedno odkrivamo 'žive' topovske izstrelke iz prusko-francoske vojne iz leta 1870,« pravi vodja enega od oddelkov razstavljavcev. »Nekatera naša jezera so tako rekoč polna topovskih granat z bojnimi strupi iz prve svetovne vojne. Še vedno se dogaja, da kmetje pri oranju svojih polj naletijo na protitankovsko mino iz druge svetovne vojne, in tu je nesreča. Te stvari so vsepovsod.«

Pogumni fantje imajo torej še vedno veliko dela, čeprav se z nevarnimi ostanki vojne spopadajo skoraj že pol stoletja. V 46 letih, kolikor časa delujejo oddelki za odstranjevanje eksplozivnih ostankov, so »demineurji« pobrali in odstranili 16 milijonov topovskih granat, 490.000 različnih bomb in 600.000 podvodnih min. Pri tem nevarnem delu jih je umrlo 608.

Rak in onesnaževanje

Onesnaženo morje povzroča pri morskih želvah črepah nevarno bolezen — Danes želve, jutri mi?

Skrivnostni in smrtonosni tumorji napadajo orjaške črepah od Floride do pacifiških obal Severne in Srednje Amerike. Ta vrsta morskih želv je že tako po vsem svetu ogrožena in redka (nekaj primerkov so opazili tudi v Jadranskem morju), zdaj pa se je na nesrečne živali skopala še ta nadloga. Bolezen so strokovnjaki prepoznali kot fibropapilomatozo, za katero je značilna rast množine tumorjev. Na posamezni živali jih zraste tudi do 50. Nekateri tumorji dosegajo velikost po več deset centimetrov. Sami po sebi niso maligni, vendar so kljub temu usodni, saj zarastejo oči, gobec ali izločila živali, kar ji onemogoči prehranjevanje oziroma običajno delovanje organizma. Če tumorji zrastejo v notranjosti organizma, želvo še prej pobere.

Orjaškim črepaham skušajo pomagati. V floridskem mestu Marathon so preuredili bazen nekega hotela včasno željvo bolnišnico, kamor prinašajo obolele živali. Tu čakajo na operativno odstranitev tumorjev. Žal večini želv operacija ne pomaga, kljub posegu jih 90 odst. pogine.

Zakaj želve obolevajo? Po izčrpnih analizah je veterinar Elliott Jacobson z univerze Florida prišel do zaključkov,

MINI ZANIMIVOST:

NAJSTAREJŠE GLEDALIŠČE

Švedski znanstvenik Georges Cristea trdi, da je najstarejše gledališče na svetu delovalo v Sahari. Na 8000 let starih risbah, ki so jih arheologi odkrili na visoki planoti Tassili na jugozahodu alžirske Sahare, se nahajajo motivi, ki bi lahko predstavljali gledališke prizore. To trditev podpira tudi najdba 7000 let stare obredne kulturne maske.

Nova mravlja

Odkrili so jo v pisarni v Washingtonu

Navajeni smo, da prihajajo vesti o novih živalskih vrstah iz daljnih eksočnih krajev. Raziskovalci in znanstveniki se vse pogosteje odpravljajo v Amazonijo in druge tropske predele, da bi vsaj za beležili še neznane živalske in rastlinske vrste, ki pospešeno izginjajo zaradi uničevanja tropskega deževnega gozda, in tako rekoč vsak teden odkrijejo kakšno novo vrsto. Tropski deževni gozd je res poln neznanega, vendar se kdaj kaj najde tudi na domačem dvorišču.

Kathryn Fuller, predsednica Svetovnega fonda za varstvo divjine, je odkrila novo vrsto mravelj kar v svoji pisarni v Washingtonu. Lepega dne je opazila svetlo rumene mravljinčke, ki jih je pritegnila njena torbica z malico. Poklicala je žuželkoslovca, strokovnjaka posebej za mravlje, ki je nekaj mravljinčkov vzel s seboj v laboratorij na univerzi Harvard. V laboratoriju je živalice natančno preučil in presenečen ugotovil, da gre za vrsto, doslej neznanu biologom. Mravlje je uvrstil v rod Pheidole, vrsto pa je poimenoval po imenu gospe Fullerjeve. Mravlje so pri znanstvenem krstu dobile ime Pheidole fullerae.

»Če lahko najdeš novo živalsko vrsto v pisarni v Washingtonu, potem je številna vrst, ki čakajo v naravi, da jih odkrijemo, zares izredno,« je komentiral dogajanje mravljinčja botra Kathryn Fuller.

da je bolezen posledica oslabljenega imunskega sistema, tega pa je krivo onesnaženo okolje. Vse obolele želve, pri katerih so ugotovili neobzdrano rast tumorjev, so iz območij, kjer je morje zelo onesnaženo.

Narava nam pošilja novo opozorilo! Danes želve, jutri ljudje?

Dimljena trupla Mumificiranje umrlih z dimom in ilovico

Mumificiranja umrlih niso poznali le stari Egipčani, marveč mnoga druga ljudstva od Inkov do Eskimov. Nekatera primitivna ljudstva še dandanes opravljajo ta prastari običaj, kot denimo gvinejsko pleme Anga.

Angi, ki prebivajo v oddaljenih vaseh na Papui — Novi Gvineji poskrbe za svoje ugodne mrtve vasčane tako, da njihove posmrtno ostanke temeljito prekadajo v dimu, jih na debelo namažejo z ilovico in nato trupla, tako zaščiten pred insekti in razkrojem, odnesejo na posebna mesta zunaj vasi, kjer jih postavijo na visoke odre, da so mrtvi varni še pred mrhovinarji. Občasno vsemu prekajenemu občestvu umrlih prednikov obnovijo ilovnat oblogo, za kar skrbe starejši vasčani.

Običaj so v mnogih vaseh opustili, ker so vladni predstavniki in misionarji odločno odsvetovali to početje kot nehigiensko in nevarno zdravju. Mumificiranje namreč spremlja dokaj nenavaden običaj. Ko se mumija v prvi fazi suši, se iz nje cede telesni sokovi, ki jih vasčani zbirajo v posebne posode. S to tekočino se potem kolektivno mažejo po telesih v znamenje, kot pravijo, žalovanja za umrlim. Običaj ostaja živ le v najbolj oddaljenih vaseh.

Človek je v razvoju svoje kulture v bistvu vedno iskal rešitev za eno vprašanje — kako utemeljiti in urediti svojo svobodo.

J. PUČNIK

V KOČEVJU MERIJO RADIOAKTIVNOST

KOČEVJE — Naprave za ugotavljanje stopnje radioaktivnosti v naravi so delavci inštituta Jožef Stefan iz Ljubljane vgradili minuli ponedeljek, 27. maja, pri vremenski opazovalnici v Kočevju. Vodja vremenske opazovalnice Stane Lukavečki nam je povedal, da je predvsem zadnje obdobje veliko ljudi vpraševalo, kakšna je radioaktivnost ozračja, saj je vedno več opozoril o možnosti nesreč v jedrskih centralah pa tudi radioaktivnega onesnaževanja zaradi drugih vzrokov. To je verjetno botrovalo odločitvi o namestitvi takih naprav po Sloveniji. Med prvimi jo je dobilo prav Kočevje, sicer pa bodo postaje v 50 občinah po Sloveniji.

J. P.

GOZDNI REZERVATI

KOČEVJE — Občinska skupščina je na zadnjih sejah zborov sprejela odločbo, da sodita v gozdne rezervate pragozova Krokra (v gozdni enoti Ravne, meri 72,77 ha) in Strmec (v enoti Koče, 15,55 ha) ter naravno rastišče narcis Krempa (enota Ravne, meri 4,60 ha). To so zdaj gozdovi s posebnim pomenom, njihovo varstvo pa je predlagalo Poslovno Spletnik Kočevska Reka. Ti gozdovi so izločeni iz izkoriščanja in so namenjeni predvsem ekološkim raziskavam.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Marija Nemanič: LONEC ZLATA

Sestra mojega moža živi v starem podeželskem mestu. Večkrat jo obiščem in tako sem se seznanila tudi z njeno čudnaško sosedo, za katero skrbi. Ostarela sosedka je vdova in razen sestre, živeče v Ljubljani, nima sorodnikov. Ljudje so o nji govorili, da ima neke v svojem stanovanju zakopan lonec cekinov. Te govorice so nastale najbrž zaradi njene velike varčnosti.

Ko sta bili še obe sestri mladi, se je ena, Mica, poročila v Ljubljano, druga, Lojza, pa na dom. Lojza je tako postala hišna gospodarica, Mica pa mestna gospa. Nikoli se nista obiskovali. Mica se ni zanimala ne za dom in ne za Lojzo. Nekoč je Lojza želela obiskati Mico v Ljubljani, a je ni našla. Lojza ni razumela, da je postala njena sestra v Ljubljani gospa Marija. Prišla je do njenega stanovanja, a ko je opazila, da na tablici stanovanja ni imena njene sestre, se je vrnila. Tako z obiskom ni bilo nič.

Ko je še živel Lojzin mož, so sosedje kdaj pa kdaj videli Lojzo v mesnici in peka-

riji, vendar je kupovala le star kruh, češ da je cenejši, v mesnici pa sem jo nekoč sama slišala, da je naročala mesarju: »Prosim za dva kovača kosti. Decem bi rad jedel meso!«

Tudi je nekoč imela zelo lepega edinca, ki pa je umrl pri dvajsetih. Ko sem Lojzo spoznala, je bila že sama, brez svojcev. Moja žlahtnica ji je prinašala jest. Nekoč mi je zaupala, da ji bo mogoče starka iz hvaležnosti za skrb zapustila tisti lonec zlatnikov.

»Le kaj ti pade na pamet! Ko bo Lojza umrla, se bo javilo še in še dedičev, čeprav jih zdaj ni nikjer. Sploh pa, od kod revni cekini?«

Pozabili sva na Lojzin lonec s cekini.

Nekega dne pa se je pomeščanjenca Mica le spomnila svoje sestre in jo je prišla obiskat.

Tisti dan po obisku mi je svakinja v družbi s čudaško sosedo pripovedovala: »Da bi jo videla, gospo Mico, kako je bila oblečena... V hišo pa ni stopila. Lojza ji ni pustila.«

Lojza je molčala. Povprašala sem jo, zakaj je dopustila, da je sestra odšla.

Lojza je skoraj zakričala: »Zakaj neki? Tako našemljene ne bom nikdar odprla vrat!«

»Zaradi obleke je niste pustili v hišo?« sem vprašala.

»Ja! Stari babi v roznati obleki in s klobukom na glavi nikoli ne odprem vrat!« je zabrusila starka.

»Tako se vendar nosijo dandanes gospe v mestu,« je rekla moja svakinja, a Lojza na to, da je to nič ne briga! »V našo hišo ne bo šla v rožasti obleki, ker je že stara baba. Pride naj v temni, pa ji bom odprla!« se je jezila starka.

Po tistem obisku Mice ni bilo več v rodno mesto. Če je prišla na Lojzin pogreb, ne vem.

Nekega jutra so našli čudaško Lojzo mrtvo v njeni hiši. V kuhinji je bila razbita stena in v skrivni preji zazidani niši se je videlo nekaj kakor sled lonca. Ali je bil to tisti slavni lonec zlatnikov, ga je odnesel, pa se ni nikoli zvedelo.

dežurni poročajo

OSKUBEN MOTOR — Neznani storilec je v času do 24. maja razstavil kolo z oprjem, ki je domovalo na Velikem trgu. Lastnik Jože Eriah je s tatvino dobil 4 tisočake.

ZGINILA TORBICA Z DOKUMENTI — 24. maja med 15.30 in nekaj polnoč je nekdo pri Krkinem hramu v gori vlomil v osebni avtomobil NM 647. Lastnica Rujka Markovič iz tega mesta je bila ob usnjeno torbico z dokumenti, oškodovana je za 4 tisočake.

ODPELJAL KOLO — 21. maja med 21. uro se je nekdo neznan kam odpravil z nezaklenjenim kolesom Rog, ki ga je Matjaž Grum iz Novega mesta pustil na igrišču na Loki. Grum je ob drugi tisočaki.

PRIJAVLJENA ŠE DVA VLOMA — Serija vlovov v zidanice po Trški gori, v občini Vinjem vrhu očito tudi s prijaviteljem S. Š. še ni končana. Minule dni sta namreč do novomeških miličnikov prijavili še dve prijavi. Tako je bilo na Golemniku pri Otočju v zidanico ljubljanske Srečka Trunklja, ki je bil oškodovan za 5 stotakov, in v vikend Novomeščana Franca Šmida, kateremu je nekdo 24. maja med 13.30 in 18.30 iz deurnice zmaknil kar 8.900 din. Kdo stopa po stopinjah S. Š., ni znano.

BREZ MOTORNIH KOLES

BREŽICE, KALCE-NAKLO — V noči na 21. maj je Ivan Pavlovič iz Brežic ostal brez kolesa z motorjem Tomos avtomatik v kleti, ki je bil na videz varno parkiran v kleti stanovanjskega bloka. Pavlovič je oškodovan za 4.500 din. Med 20. in 23. majem pa je brez svojega vozilca ostal tudi Sandi Colarič iz Kalce-Naklega. Motorno kolo Tomos 15 SC je stalo na domačem dvorišču, tatvina je bila »težka« 15.000 din.

PRAZNA GARAŽA

KRŠKO — V noči na 25. maj je nekdo vlomil v garažo Marije Vernik v Krškem in odpeljal neznan kam osebni avto Z-101 z registrsko oznako LJ 587-297. Vozilo je bilo bele barve, dodajmo pa še, da je bil predrznež tudi v hiši in iz torbice v predsobi zmaknil 1.500 din.

UKRADLI GOLFA

KRŠKO — Še neznan zmikavec v noči na 26. maj v Krškem ukradel osebni avto golf JX bele barve z registrsko oznako NM 119-407. Vozilo je last Mihaela Rostoharja, ki je tako ob 180 tisočakov, za nameček pa tudi ob lovsko puško, ki je bila v prtljžniku.

ŠE NEPOJASNJENA SMRT

MRČNA SELA — Kriminalisti krške UNZ zaenkrat še raziskujejo okoliščine, v katerih je 25. maja okoli 21. ure umrl Stanko Šosterič iz Mrčnih sel. Možakarja so namreč našli mrtvega doma, o ugotovitvah krških kriminalistov bomo poročali v prihodnjih številkah.

Zasebna firma izigrala Dano?

Je bivša tehnološka in vodja oddelka v Dani, sedaj direktorica firme »Prim«, ukradla recepturo in prodajala svoje namesto Daninih proizvodov?

MIRNA — Da premore sedaj veljavni kazenski zakon Republike Slovenije tudi člen, ki govori o kaznivem dejanju izdaje in neupravičene pridobitve poslovne tajne, vemo že nekaj časa, vemo tudi, da je tovrstnih dejanj v času ustanavljanja zasebnih firm in podjetij, ki čudovito sovpadajo s časom zakonodajne in pravne anarhije na tem področju, za malo morje, žal pa ne vemo za primer, ko bi to kaznivo dejanje našlo tudi pot med sodniške klopi. Bomo na Dolenjskem dočkali tudi ta »čudež«? Vse kaže tako, led je namreč prebit.

Novomeški temeljni javni tožilec je te dni vložil zahtevek za preiskavo zoper 45-letno Jano P. z Mirne. Dogodek sega v lanski maj, ko je bila Jana P. zaposlena kot tehnologinja in vodja oddelka »Interrom« v Tovarni rastlinskih specialitet in destilacije Dana Mirna, hkrati pa je imela na skrbi tudi sodelovanje s firmo »Esarom« iz avstrijskega Oberrohrbacha pri Dunaju, s katero je imela Dana sklenjeno pogodbo o

dolgoročni proizvodni kooperaciji. Zahtevek za preiskavo pravi, naj bi Jana P. zasebni firmi »Prim« d.o.o. Mirna, katere soustanoviteljica in direktorica je sama, izročila recepturo za izdelavo arome pijače »Tonic Water«. Njeno zasebno podjetje je nato med junijem in oktobrom 1990 proizvedlo in kupcem prodalo kar 574 kilogramov te arome, narejene po ukradeni recepturi. Slednja je bila namreč poslovna tajnost v okviru sodelovanja Dane z Avstrijo, njena izdaja bi kaj lahko pomenila prekinitve kooperacijske proizvodnje, odkrila in omajala pa tudi ugled Dane v poslovnem svetu. Narejena je ocena, po kateri naj bi bilo zavoljo takšnega njenega ravnanja izpada prihodka v Dani za 146.700 din. To pa še ni vse.

Že omenjeni zahtevek za preiskavo prinaša tudi povelje, ki govori o tem, kako naj bi Jana P., ki je bila lani kot vodja oddelka »Interrom« zadolžena še za sprejemanje naročil in prodajo teh Daninih proizvodov, zlorabila tudi to svoje de-

lovno mesto. Namesto da bi ponujala in prodajala proizvode Dane, je po besedah zahtevka za preiskavo zasebnikom in firmam prodajala in ponujala proizvode svojega zasebnega podjetja »Prim«. Omenjenih je kar 14 takih primerov, za njihovo naštevavanje je prostora pre malo, zapišimo le, da naj bi imela mirenska Dana s takim početjem najmanj 204.154 din izpada prihodka oziroma za 151.391,10 din manjši dohodek.

Ne da bi hoteli preudicirati razplet kazenskega postopka zoper Jano P., prinašajo te vrstice vendarle kanček upanja, kako je mogoče ob še takšnem pravem in zakonodajnem kaosu vendarle najti pot za zaščito poslovnosti, ugleda in ne nazadnje kapitala tako imenovanih družbenih podjetij. Na Zahodu je izdaja ali kraja poslovne tajnosti uvrščena med najhujša kazniva dejanja, temu primerne so seveda sankcije.

B. BUDJA

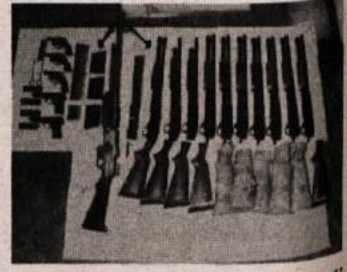
Je bivši agent tihotapec?

V avtomobilu Nurifa Rizvanovića našli skladišče orožja

NOVO MESTO — 42-letni Nurif Rizvanović iz Novega mesta je bil še lani medijska zvezda nekaterih slovenskih časnikov, ki so o njem pisali kot žrtvi brezobzirnega obračuna službe državne varnosti s svojim sodelavcem in agentom, kateremu so napravili voहनstvo v korist italijanske in zahodnonemške obveščevalne službe. Rizvanović je bil obsojen na 7 let zapora, kazen je prestal na Dobu, v tem času pa pisaril na razne naslove in skušal dokazati, da je za rešetkami po nedolžnem. Nova oblast ga je lanskega 28. novembra predčasno in pogojno odpustila s prestajanja zaporne kazni, možakar je kmalu zatem v Novem mestu odprl zasebno detektivsko agencijo »Laufer«.

Do tod vse lepo in prav, toda Nurif Rizvanović se je minule dni znova znašel za rešetkami, novomeški miličniki in kriminalisti so ga osumili tihotapljenja orožja. V osebni avtomobilu R-18, s katerim se je prejšnjo sredo v zgodnjih juturnih urah peljal proti Zagrebu, so našli kar deset poteznih pušk — slednje uporabljajo tudi policaji, kot tudi teroristi, dve pištoli kalibra 7,62, tri revolverje španske izdelave in celo puškomitraljez. Da revolverja, ki ga je imel Rizvanović za pasom, ne omenjamo. Kam in komu

je bilo orožje namenjeno, uslužbenci novomeške UNZ še raziskujejo. Rizvanović je zatrjeval, da so puške in pištole namenjene dvema, ki bi ga morala čakati pred Zagrebom, tega, kje je orožje dobil, se ni »spomnil«. Verjetno bo konkretnije odgovore dala preiskava. Zapišimo še, da so možje postavili orožje in avto zasegli, Rizvanovića pa predali preiskovalnemu sodniku novomeškega temeljnega sodišča, ki je zanj, seveda, odredil pripor.

OROŽJE V PRTLJAŽNIKU — V osebni avtomobilu R-18 Novomeščana Nurifa Rizvanovića so prejšnjo sredo odkrili pravo orožarno, omenimo samo deset poteznih pušk in puškomitraljez.

ODNESEL TELEVIZOR IN PREPROGI

BREŽICE — V noči na 20. maj je neznan storilec vlomil v stanovanjsko hišo Andreja Simčiča na Gubčevi ulici v Brežicah. Nepripravljeno je odnesel barvni televizor in dve preprogi, tako da je skupne škode za 30.000 din.

KRIVEC PO NEZGODI POBEGNIL

GORENJI MOKRONOG — V nedeljo, 26. maja, okoli 2. ure ponoči se je še neznan voznik osebne avtomobila peljal s Trebelnega proti Mokronogu. V levem in nepreglednem ovinku je z vozilom zapeljal na levo stran ceste, takrat pa je nasproti na kolesu z motorjem pripeljal 18-letni Igor Grebenc iz Mokronoga. Neznan avtomobilist je motorista zadel in zbil, pri čemer se je Grebenc poškodoval, krivec pa je po nezgodi pobegnil. Prvi podatki kažejo, da je nezgoda povzročil voznik katrce, novomeška UNZ pa prosi občane, ki bi o nesreči karkoli vedeli, naj to sporočijo na najbližjo postajo milice ali UNZ Novo mesto, telefon 92.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- V Bruni vasi pri Mokronogu so imeli minule dni vlomilca. Obiskal je stanovanjsko hišo Hilde Redenšek in ukradel zlato veržico, za obesek pa vzel še nekaj mesa. Škode je za 2.500 din.
- Neznan storilec je 22. maja popoldne iz zasebne trgovine Mirjane Balabančič v Šmihelu ukradla tri zgornje dele trenik. Kadaj bo prišla po hlače, doslej še ni sporočila.
- Enako neznan storilec je v neugotovljenem času z električnega daljnovoza v Gotni vasi ukradel osem opornih kotnih profilov iz nerjavne kovine. Novomeški Elektro je vsaj ob 7.500 din. Tatov elektrika očitno ne trese.
- Maščevanje Pionirjevih delavcev nad razmerami in plačami v kolektivni se je pričelo. Za začetek je nekdo v Potočni vasi z ostrim predmetom preluknjaj pločevinasti 20-litrski sod z ibitolom in Pionirja oškodoval za 2 tisočake. Če bo počejeje direktorju, ki si lahko za svojo plačo privoščil vsaj trideset ali več takšnih sodov, seglo do srca, je seveda drugo vprašanje.
- Mirnopedski lovci so ogorčeni. Nekdo je prejšnji teden vlomil v njihovo lovsko kočjo pri Globodolu in odnesel dva zaboja piva ter dinstarskih bankovcev v vrednosti dveh tisočakov. Mirnopedska zelena bratovščina je morala vsled takšnega razvoja dogodkov povisati lemi plan odstrela divjadi.

S sekiro napadel bivšo taščo

Božidar-Darko Čepin je krivca za ločitev videl v ženini mami — Z rezilom sekire zasekal v roko in hrbet — Tri leta in 6 mesecev zapora

REŠTANJ, NOVO MESTO — Dobro leto je od krvavega dogodka, ki je po Reštanju in Senovem nemalo razburil krajane. Božidar-Darko Čepin iz Reštanja se je namreč s sekiro spravil nad nič hudega slutečo bivšo taščo, hotel jo je umoriti, a se je ženska na srečo le rešila najhujšega. Čepinovo početje je te dni dobilo sodni epilop pred senatnom novomeškega temeljnega sodišča, ki mu je predsedovala Ljuba Tiran.

Kot da vsi pomembni datumi Čepinovega življenja segajo v april. 30. april 1983 je bil ko se je takrat 22-letni Darko priženil v hišo nevestinih staršev, Antona in Jožefe Kolar. Poldrugo leto kasneje se jima je rodila hčerka, toda navzlic temu se je zakon pričel krhati. Prepripi so postajali del vsakdanjika. Darko je vse pogosteje segal po kozarcu, zapravljal je denar in izostajal od

doma. Za nameček tudi v službi niso bili najboljši odnosi, zaposlitve je menjaval kot po tekočem traku, nazadnje je delal v krškem Vidmu. Nič čudnega, da je ob takšnem življenju ženi Andreji lepega dne preklopil. Po šestih letih zakona je predlani vložila zahtevo za razvezo, istočasno pa se tudi izselila iz njunega stanovanja ter se preselila v stanovanje staršev, seveda v isti hiši. 14. marca predlani sta bila Čepinova ločena; sodišče je hčerko prisodilo Andreji, s takšnim razpletom se Darko nikakor ni mogel sprijazniti, in se je še bolj vdal pijači. Nekaj časa je še prebival v stanovanju, kjer je živel z ženo, nato se je tudi sam preselil k svojim staršem. Ko je uvidel, kam pelje takšno življenje, je

pristal na zdravljenje alkoholizma; dneve med 10. julijem in 27. oktobrom 1989 je preživel v Nevropsihiatrični bolnišnici Vojnik, žal brez uspeha. Alkohol je postal njegov gospodar, zaradi izostankov v službi je konec leta 1989 izgubil še zaposlitev.

Čepin je ves ta čas iskal stike z ženo, čakal jo je po končani službi, nagovarjal, naj se vrne k njemu. Večkrat je pijan zakoral tudi v hišo Kolarjevih, tam razgrajal, grozil s sekiro in razbil vhodna vrata. Zgodilo se je celo, da je tustu grozil z motorno žago. Kolarjevim tako ni preostalo drugega, kot da so večkrat poklicali na pomoč miličnike. Zavojoj krštev javnega reda in miru je bil Čepin večkrat obravnavan, temeljno javno tožilstvo je zoper njega sprožilo tudi preiskavo.

Lanskega 25. aprila se je moral oglašiti zaradi zasljanja pri preiskovalnemu sodniku v Krškem. Beseda je tekla o njegovem zadnjem napadu na tasta. Na zasljanje so bili vabljivi tudi Kolarjevi, a se takrat s Čepinom niso srečali, pač pa popoldne, ko so skupaj sedli na avtomobil, ki je ob 15.15 odpeljal proti Senovemu. Darko je bil takrat že vinjen, saj je po zasljanju popival v Krškem in s praznjenjem kozarcev nadaljeval še na Senovem. Tam se je z bivšo ženo in njejnimi starši znova srečal v slaščičarni, popil še dve pivsi in odšel v drug lokal. Kazalci na uri so se bližali 17.00, ko se je Čepin odpravil proti domu. Nesreča je hotela, da je med potjo dohitel prav Kolarjevo družino. Nič ni rekel, le prehitel jo je, stopil v domačo hišo, si nadel delovno obleko, stopil v dvravnico po sekiro in se tako oborožen skril v grmovje ob poti. V njem je dozorel sklep, da obračuna s taščo; ona naj bi bila po njegovem vir vsega zla, nagovarjala naj bi Andrejo k ločitvi. Sedemnajst je bila ura, ko je Andreja s staršema stopala po poti mimo hiše v Reštanju s številko 35. Takrat je iz grmovja planil Božidar-Darko Čepin. S sekiro je zamahnil nad glavo Jožefe Kolar. Slednja je zadnji hip v bran nastavila roko in rezilo je zasekalo v podlaket. Med begom je Čepin s sekiro Kolarjevo udaril tudi po hrbtu; rana je bila dolga kar sedem centrimetrov in je segala do kosti. Vendar je ženski uspelo pobegniti in si rešiti življenje. Napadalec pa je s krvavo sekiro v rokah zamomjal: »Vse je fertig«. Odšel je domov, med krmiljenjem živine v hlevu so ga prijeli miličniki.

Čepin ni imel kaj dosti tajiti. Sodniki so ugotovili, da je dejanje storil v stanju bistveno zmanjšane prištevnosti, in mu izrekli kazen treh let in šestih mesecev zapora. Pripor, v katerem je bil od 25. aprila ob 19. ure do sojenja, so mu vsteli v kazen. Sodba je že pravomočna.

B. BUDJA

Vlomilec v cerkve pobegnil iz zapora

Horst Gerald Berghofer je izginil med nedeljskim obiskom

NOVO MESTO — Rumeni »hrošč«, s katerim sta se v nedeljo do novomeških zaporov na obisk pripeljali hčerka in prijateljica Horsta Geraldja Berghoferja, avstrijskega državljanca, ki ga javnosti ni potrebno posebej predstavljati, verjetno še danes stoji pred zgradbo na Jerebovi 1. Le Berghoferja, vlomilca v slovenske cerkve, ki mu je so-

dišče dokazalo devetnajst takšnih dejanj in ga obsodilo na 5 let zapora, v novomeških zaporih ni več.

Po prijavi, ki so jo novomeški UNZ posredovali uslužbenci zaporov, naj bi bil Horst Gerald Berghofer pobegnil v nedeljo okoli 12.45 med obiski. Kako in kam, ni znano. Za njim se je izgubila sleherna sled. Pobeg je bil, očitno, načrtovan, možakar je bržkone vedel, da ga že v kratkem čaka še pot pred ptujske sodnike, ki bi se prav tako želeli z njim pogovoriti o še kakšnem drugem obisku cerkve in izginotju dragocenih sakralnih predmetov. Berghofer je bržkone že onkraj meje, v spomin na enoletno bivanje v novomeških zaporih pa je zapustil sveže preplekane hodnike, okna in vrata. Pleskarski mojster iz Avstrije je namreč notranjosti novomeških zaporov dal novo podobo, do delodajalcev je bil vsaj toliko pošten, da je dela dokončal pred pobegom.

Novomeška UNZ prosi občane, ki bi karkoli vedeli o pobeglem obsojencu, naj to sporočijo najbližji postaji milice ali obvestijo upravo za notranje zadeve, telefon 92.

AVTO IN TATU NAŠLI

RAKOVNIK — Neznani storilec je 23. maja okoli 11.30 izpred gostilne Javornik na Rakovniku neznan kam odpeljal osebni avto Z — 101, last Jožeta Progarja s Sel pri Zagorici. Tat se ni dolgo prevažal, na podlagi obvestila, ki ga je na Studio D poslal občan, so miličniki kmalu prijeli storilca. Vozilo je ukradel 34-letni F. N. z Mirne, stoenka pa je bila nepoškodovana vrnjena lastniku.

POPRAVEK

NOVO MESTO — Iz novomeške UNZ smo prejeli popravek prejšnji teden objavljene vesti o razbijanju v gostilni Henigman v Črmošnjicah pri Dolenjskih Toplicah. Dogodek se je namreč pripetil v gostilni Pod Drčo v Črmošnjicah pri Semeču, lastnica gostilne pa je Milena Henigman iz Dolenjskih Toplic. Za napako, ki ni nastala po naši krivdi, se prizadetim opravičujemo.

Zelena luč za sporni kiosk

Sodna poravnava med skupščino občine Črnomelj in lastnikom kioska Janezom Ivanetičem

ČRNO MELJ — Na kiosku za prodajo hitro pripravljene hrane in pijače, ki ga je na Črnomaljski avtobusni postaji brez ustreznih dovoljenj postavil Janez Ivanetič, so se med Črnomaljci precej dolgo lomila kopja. Medtem ko so bili eni za odstranitev, so drugi nergali, zakaj kiosk ne začne z delom. Pred kratkim pa sta Janez Ivanetič in skupščina občine Črnomelj na sodišču sklenila sodno poravnavo, s katero Oddelek za družbeni razvoj skupščine občine Črnomelj dovoljuje Ivanetiču začasno uporabo kioska. S tem pa se obveže izdati tudi ustrezno obrtno dovoljenje takoj, ko bo Ivanetič zadostil zahtevam pristojne komisije v postopku za izdajo obrtnega dovoljenja.

lokacijsko dovoljenje v osmih dneh po vročitvi pismene ponudbe. Skupščina občine se je obvezala, da od Ivanetiča ne bo terjala plačila prispevkov, ki jih je že poravnal za sedanjo lokacijo kioska, Ivanetič pa se je obvezal, da bo sam trpel stroške tehnične izvedbe priključkov na električno, vodovodno in kanalizacijsko omrežje ter za ureditev okolice.

Ivanetič se je tudi obvezal postaviti kiosk na novem mestu v poldrugem mesecu po pravnomočnosti lokacijskega dovoljenja za postavitev novega kioska. Sedanji kiosk pa bo moral odstraniti v mesecu dni po prej omenjeni pravnomočnosti ter urediti zemljišče, kakršno je bilo pred postavitvijo kioska. Če tega ne bo storil v dogovorjenem času, lahko kiosk odstrani skupščina občine na lastne stroške, ob tem pa Ivanetič prepušča kiosk, razen notranje opreme, v njeno last.

Takšna je torej sodna poravnava, kakšno pa je mnenje ljudi o postavljanju kioskov v Črnomlju, predvsem pa v starem mestnem jedru, bo nedvomno pokazala tudi današnja javna obravnava o zasnovi lokacije kioskov.

M. B.-J.

Je denar odtekal mimo odbora?

Tožilec vložil zahtevek za preiskavo zoper Brežičana Bojana Petana — Sredstva naj bi delil nepooblaščen in mimo odloka ter odbora

BREŽICE — Verjetno so Brežičani, še bolj pa tamkajšnji občinarji, po malem že siti pranja umazanega perila v brežiški občinski upravi, ki se je pričelo s serijo obtožb na račun Bojana Petana, sekretarja za gospodarstvo v skupščini občine in člana odbora za usmerjanje sredstev za pospeševanje gospodarskega razvoja brežiške občine, zbranih na predhodnem računu občinskega proračuna. Občani žele čistega vina, upati je, da jim ga bo našel postopek, ki so ga pričeli uslužbenci UNZ Krško, sedaj pa ga očitno nadaljuje novomeški temeljni javni tožilec.

Najsi so se v Petanov bran še tako zavzeto postavili celo občinski liberalni demokrati, ki so bili za prvi in ugled svojega someščana pripravljivi izstopiti kar iz koalicije vladajočih strank, je bilo vendarle že na prvi pogled dokaj jasno, kako je tam, kjer je toliko dima, tudi vsaj nekaj ognja. In če je soditi po zad-

njem ravnanju novomeškega temeljnega javnega tožilca, ki je te dni podal zahtevek za uvedbo preiskave zoper 30-letnega Bojana Petana, potem takšna predvidevanja niso bila daleč od resnice. In česa bremeni Petana zahtevek za preiskavo?

Letošnjega 22. januarja naj bi bil v nasprotju z odlokom SO Brežice, ki govori o kriterijih za usmerjanje sredstev za pospeševanje gospodarskega razvoja, in seveda brez upoštevanja predpisanih kriterijev, za nameček pa še nepooblaščen v imenu že omenjenega odbora za usmerjanje teh sredstev v gospodarski razvoj občine, izdal sklep o dodelitvi kar 880.000 din nepovratnih sredstev. Čeprav je bil Petan le član tega odbora, naj bi bil tudi odredil takojšnjo realizacijo tega sklepa. Levji delež omenjenega zneska, kar 200.000 din nepovratnih sredstev, naj bi dobilo zasebno podjetje Beto

iz Brežic, ostali denar naj bi šel zasebnikom in zasebnim podjetjem, z nekaterimi naj bi imel Petan, bolje rečeno njegova družina, kar tesne sorodstvene in prijateljske vezi. Tako naj bi en zasebnik dobil 65.000 din, zasebna stanovanjska zadruga Novi dom 200.000, spet drugi zasebnik 40.000, eno zasebno podjetje 90.000, drugo 50.000, tretje 75.000 in četrto 160.000 din. Imena vseh navsezadnje niso tako pomembna, bolj to, ali je Petan denar res delil nepooblaščen in mimo javnih kriterijev, opredeljenih v odloku. Odgovor bo dala preiskava, bržkone bo v njej zajeto še kakšno ime in še kakšno dejanje, navsezadnje so kriminalisti krške UNZ spisali kar lep kup kazenskih ovadb. Njeni rezultati, najsi bodo takšni ali drugačni, pa bodo za posavsko javnost zagotovo sila zanimivi.

B. BUDJA

KRONIKA NESREČ

Verjamate ali ne, minuli teden je na dolenjskih cestah minil brez huših prometnih nezgod, da rubrika ne bi ostala prazna, so se v njej našle nesreče druge vrste.

AVTO BREZ KOLES — Ob črnomaljskem Dinosu je minule dni stal parkiran osebni avtomobil Zastava 750. Nema- r je kdo sodil, da spada na odpad, zato je vozilo mirno odvil tri kolesa in tako lastnika, 44-letnega Mirka Božiča iz Črnomelja, oškodoval za poldrugi tisočak. Tatvina je osumljen 35-letni Zvonko R. z Lokev pri Črnomlju.

NE AVTA NE KOLES — Še zanimivejše je nadaljevanje te zgodbe. V njem se kot glavna oseba pojavlja 19-letni Henček K. z Lokev. Slednji je v soboto, 25. maja, do Božičevega avtomobila ob Dinosu pri-

nesel vsa tri kolesa, ki so vozilo manjkala. Henček je v fiki sedel in se odvil peljal domov. Očitno je sodil, da je Zvonko s krajo zgolj koles preskrbeten, ko pa se da vendar brez težav ukristati avtomobil.

OB OGLEDALO — V noči na 21. maj je neznan storilec vlomil v osebni avtomobil Antona Krnca iz Novega mesta in iz vozila odnesel vzvratno ogledalo ter nekaj tekstila. Krnc je bil ob 1.500 din.

KJE JE LUČ? — V nedeljo, 26. maja, med 9. uro in 17.30 je nekdo s tovornjaka parkiranega na Temeniški poti v Trebelnem odnesel neznan kam desno prednjo luč. Podjetje Traig iz Ivančevih rice je ob tisočaki.

Lončar je shodil v letu

Lani ustanovljeno športno društvo se je v enem letu postavilo na lastne noge — Športni poligon

DOLENJA VAS — Čeprav je za- lojaj, v katerega so lanskega marca na ustanovni skupščini Športnega društva Lončar v Dolenji vasi ugriznili tamkajšnji krajan, izgledal prevelik, danes tega ni več mogoče trditi. Po le- danes dni dela so člani pred dnevi pregledali prehojeno pot, Tone Prus, dose- danji in tudi prihodnji predsednik društva, jo ocenjuje takole:

»Težkim časom navkljub smo za- stavljene naloge domala stoodstotno izpolnili. Priznam, apetiti so bili lan-

Tone Prus: »Lani so naši apetiti res izgledali veliki, danes lahko rečem, da smo plane celo presegl.«

skega marca veliki, toda ko danes po- gledam, koliko tega smo naredili, smo lahko več kot zadovoljni.« Prva akci- ja, ki so se je lotili, je bila evidentiranje članstva in pridobitev novih moči za ureditev in gradnjo športnih igrišč v kraju. Tako so v bližini gasilskega doma in prostorov krajevne skupnosti asfaltirali igrišče za male športe, kot so rokomet, košarka, tenis in odbojka, postavili pa tudi žično ograjo. Tako je nastal športni poligon, ki bo na voljo vsem krajanom Dolenje vasi.

»Posebej razveseljuje dejstvo, da bo ta objekt koristen za vse, tako učence tukajšnje štiriletne osnovne šole kot člane ŠD Lončar in krajane sa- me. Želimo v društvu pospešiti delo z nekaj selekcijami, kajti med mladimi v kraju je zanimanje za domala vse športne aktivnosti.« Čeprav so člani društva prispevali levi delež k izgrad- ni športnega poligona, je nedavno občni zbor pokazal, kako so njihove vrste še zmeraj preredke. Prva naloga bo torej okrepiti jih, druga obdržati

tesne stike z ribniško ZTKO, Rikom, skupščino občine Ribnica, krajevno skupnostjo in drugimi, ki so se s svojo pomočjo že doslej z velikimi črkami zapisali v športno življenje Dolenje vasi. Lončar je torej shodil, upati je, da bodo njegovi koraki sčasoma še večji in trdniji.

M. GLAVONJIČ

Navzlic poškodbi do zlate medalje

Igor Primc zmagal na finalu APS v metu diska — Žižek drugi

KRANJ — Novomeščani tudi na letošnjem finalu APS niso ostali brez zma- govalca. Zadnja leta najboljši slovenski metalec diska Igor Primc je tudi tokrat zmagal z veliko prednostjo in za začetek sezone kljub rahli poškodbi dosegel odličan rezultat 54,72 m.

Drugi najboljši atlet novomeške eke- pe je bil Primož Žižek, ki je sicer še mladinec, a je s članski klavdivom že tretjič letos izboljšal dolenski absolutni rekord, ki je zdaj 53,89 m. Bil je drugi za Brežičanom Kevom, ki je na tej tek- mi dosegel slovenski rekord 63,60 m. Tretji je bil Darko Malnar (49,52 m) četrti pa Žižkov trener Slavko Malnar.

Ostali rezultati: moški — 100 m — 9. Božič 11,48 s; kopje — 6. Lenart 59,16 m; 7. M. Resnik 58,36 m; krogla

— 5. Primc 13,99 m; višina — 4. Vuč- ković 200 cm; palica — Resnik 400 cm; ženske — 100 m — 13. Štampohar 13,25 s; 100 ovire — 6. Janković 15,53 s; daljina — 5. Podkrižnik 550 cm.

Tek miru 7. junija tudi na Dolenjskem

Svetovna prireditev bo letos prvič obšla tudi naše kraje

NOVO MESTO — V petek, 7. ju- nija, bo prvič na Dolenjsko prispela bakla miru. Pot jo bo tega dne vodila iz Zadra preko Reke, Postojne, Ljub- ljane, Trebnjega, Mirne Peči, Novega mesta in Šentjerneja naprej v krško občino in nato do Zagreba in Osijeka, kjer se bodo združile vse štiri jugoslo- vanske bakle in v eni plamenici pot nadaljevale naprej do Budimpešte in Dunaja.

Mednarodni Sri Chinmoy Marat- hon Team je organizator letošnjega, po vrsti že tretjega Teku miru, ki bo tokrat zajel tudi naše kraje. Gre za ne- komercialno in nepolitično prirede- tev, katere namen je, da ljudje vsega sveta s tekom izrazijo svojo prepad- nost ideji miru in sožitja. Letošnja ba- kla miru je svojo pot pričela konec aprila v New Yorku, tja se bo znova vrnila 7. avgusta, prepotovala pa bo preko 150.000 kilometrov po sedem- desetih državah sveta.

»Glede na globoko humane cilje Teku miru 91 pozivam vse organizaci- je v naši občini, da se v okviru svojih možnosti vključijo v organizacijo teka in spremljajočih prireditev, enako vse prebivalce, da se vključijo v prireditev ter tako na simboličen, iskren način izrečejo svoj DA za mir in sožitje med ljudmi, ne glede na njihovo narodno, politično, versko ali socialno oprede- litev,« je v popotnico prireditelja zapisal novomeški župan Marjan Dvornik.

Vrste planincev se redčijo

PD Lisa Sevnica — Krško navkljub osipu članstva med velikimi

SEVNICA — Čeprav je planinsko društvo Lisa Sevnica — Krško z 842 čla- ni še vedno eno izmed močnejših v Slove- niji, pri vodstvu ne morejo biti zadovoljni z osipom članov; v primerjavi z letom 1989 jih je bilo lani 146 manj.

Razveseljivo pa je, da se vse bolj uve- ljavljajo nekatere planinske skupine, ka- kršna je denimo tista s Planine, ki jo vodi Janja Kolar. Nasopled pa se lahko pri PD Lisa vselej zanesemo tudi na svoje vodni- ke, ki so sposobni organizirati varne izlete v naše gore. Lani jebilo na 84 izletih in po- hodih kar 1765 planincev! Dobro za pri- hodnost PD Lisa je, da postaja njegov mladinski odsek znova steber tega dru- štva. In kdo ne bi cenil dela markacistov, ki skrbijo, da je več kot 250 km planinskih poti primerno označenih? Del sevniske planinske poti s Planine do Sevnice je pre- zela že omenjena skupina s Planine, v vodstvu društva pa si želijo, da bi pridobili še koga za 12 poti.

Na zadnjem občnem zboru PD Lisa Sevnica — Krško, ki so ga pozdravili šte- vilni prijatelji planin okoliških društev Za- savja in Posavja ter planinske zveze Slove- nice, so se pridružili pobudi o prepovedi kajenja v planinskih kočah. Posebej pa so

se zahvalili svojima dolgoletnima priza- devnima članicama, in sicer Andreji Flajs, ki je kar od leta 1964 uspešno opravljala tajniške posle, ter Marjetki Perc, ki je več kot 15 let neutrudno »premetavala« šte- vilke kot knjigovodkinja društva. V imenu sevniske osnovne šole Sava Kladnika se je Anica Pipan zahvalila PD Lisa za voden- je interesnih dejavnosti, planinskih sku- pin, za veliko delo na vzgojnem področju.

P. P.

ČRNOMALJSKI HITROPOTEZNI TURNIRJI

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini so začeli pripravljati redne mesečne šahovske hitropotezne turnirje. Na majskem turnirju je sodelovalo presenetljivo veliko šahistov, kar 15. Prvo mesto je zasedel Danko Bumbnjiz iz Črnomlja, 2. mesto pa Andrej Štublar iz Semiča. V prihodnje bodo turnirji vsak prvi ponedeljek v me- secu, junjski pa bo v Starem trgu. Vablje- ni tudi šahisti iz drugih občin!

NAJMLAJŠI SO ŠAHIRALI

KRIŽE — ŠD Križe je pred dnevi pri- pravilo v prostorih OS Mali Slatnik tek- movanje v šahu za pionirke in pionirje. Pri fantih je zmagal Igor Simič pred Rober- tom Šaleharjem in Davidom Nosetom, med dekletih pa Saša Gorše pred Leo Dren- nik in Majo Kum.

V finišu zapravili zmago

Nogometaši Elana vodili že z 2:0, a se morali na koncu zadovoljiti s točko — Obstanek zagotovljen

Vsega pet minut je nogometaše novo- meškega Elana delilo do druge, še kako pomembne točke v boju za obstanek v slovenski nogometni ligi. Žal so se morali namesto zanesljive zmage zadovoljiti z del- tivno točko z nasprotnikom, ki se prav ta- ko krčevito bori za mesto v družbi najbolj- ših republiških ligašev.

Elanovci so nedeljsko tekmo proti Mu- ri pričeli brez dveh standardnih igralcev prve enajsterice: neigranje Pavlina, stebra obrambe, in Plevnika, od katerega običaj- no pričenjajo vsi napadi, so nadomestili z borbenostjo in srčnostjo. Z zadetkoma Bracovića v 23. in Milanovića v 47. minu- ti je enajstmetrovke so povedli že z 2:0 in to prednost uspešno branili vse do devet- najste minute pred koncem tekme. Sobo- čani, ki jim po takšnem razpletu ni pre- ostalo drugega, kot vse sile vreči v napad,

so najprej iz prestrogo dosojene enajste- metrovke v 71. minuti razliko zmanjšali, ne- previdnost domače obrambe pa je bila krivda, da so gostje pet minut pred zadnjim sodniškim zvizgom izid izenačili. Z zmago bi lahko novomeški nogometaši docela brezskrbno odigrali zadnja tri prvenstvena kola, kajti tudi teoretično bi bil obstanek v slovenski nogometni ligi zagotovljen. Resnici na ljubo pa je le treba dodati, da jim je takšno jamstvo prinesel tudi neod- ločen izid. Medvode so bile namreč ob točko na domačem igrišču proti Trbovelj- čanom, s tem pa so verjetno dokončno po- trdile, da bodo ob Partizanu Hmezađu druga ekipa, ki bo morala zapustiti ligo.

Po tem kolu sta na čelu lestvice ekipi Slovana Mavrice in velenjskega Rudarja s po 37 točkami. Elan jih ima 25 in je deseti, za njim pa so: Vozila 25, Jadran Lama 24, Rudar (T) 23, Mura 22, Medvode 21 in Partizan Hmezađ 16 točk. Novomeščani igrajo v naslednjem kolu v Ljubljani s Svobodo, Medvode gostujejo pri Vozilih, Mura igra doma z Ljubljano itd.

Še nedeljska postava Elana: Črv, Ha- džić (Marković), A. Primc, S. Mesojedec, Kramar, Milanović, V. Primc, B. Mesoje- dec, Božovič, Bracovič, Kostrevc.

POPUSTILI V FINIŠU — Nogometaši novomeškega Elana (v temnih dresih) so bili v nedeljo na pragu zanesljive zmage, a so v finišu srečanja prejeli dva zadetka in druga točka je splavala po vodi. Brčkone pa bo tudi remi dovolj za zanesljiv obstanek v ligi.

M. G-č

PRIZNANJA — Na občnem zboru PD Lisa Sevnica — Krško so izvolili novo- vodstvo: predsednik je Jože Prah. Podeli- li pa so tudi bronasti častni znak PZS Karlu Aliću, srebrnega pa Elki Grile. Dolgoletnemu predsedniku društva Alojzu Motoretu so (na sliki desno) za njegove velike zasluge za sevniško in slovensko planinstvo podelili listino častnega predsednika PD (foto: P. P.).

Z GOJZARJI IN CEPINOM

Novica sega še v prvomajске praznike, ko so bili novomeški alpinisti v Paklenici pri Starigradu blizu Zadra. Tradicionalni plezalni tabor se ni domala v ničemer razlikoval od tovrstnih prireditev v preteklosti. Letošnjega je motilo le slabo vreme, tako da so mnogi predčasno končali plezati in se odpravili domov, in seveda zadnji dogodki na Hrvaškem, ki so vrste planincev kar krepko razredčili; Novomeščani so imeli ob Štajercih najštevil- čnejši odsek.

Največ časa in tudi moči sta za plezanje porabila Novomeščan Marjan Grah in Kr- can Miloš Kolšek, ki sta tudi splezala prvenstveno smer v največji steni v kanjonu Pakle- nice, v Aniča Kuku. Zanj sta s presledki porabila kar pet dni, smer, ki je visoka 140 m, ocenjena pa z A 3 in A 2, pa poimenovala »Sreča«.

Med ostalimi pomembnejšimi vzponi omenimo, da so prav vsi člani tabora preple- zali najbolj znano klasično Mosorsko smer, visoko 250 m in z oceno do V+. Še posebej dragocena izkušnja je bila to za tečajnike, ki so se tako prvič spoznali z višjimi stenami in hkrati tudi z napori, ki jih zahteva takšno plezanje. Jože Jaki in Marko Hrovat sta v petih urah preplezala Vlebiško smer (300 m in VII-), ki je med najtežje prosto preplezljivimi in visokimi smermi v Paklenici. Stopnjo lažja in tudi nekaj krajsja je smer Karabore; ob Hrovatu in Jakiju so jo zmogli še Mojca Slana, Marjan Grah, Ali Pečavar in Janez Hrovat.

Med kratkimi športnimi smermi omenimo Hare Ramo, visoko 30 m in s sedmo stopnjo težavnosti, preplezala pa sta Jože Jaki in Marko Hrovat.

In seštevek? V šestih plezalnih dneh so dolenski planinci v Paklenici opravili 35 vzponov in ponovitev med četrto in sedmo težavnostno stopnjo, splezali pa tudi eno pr- venstveno smer. Nemara še pomembnejše od tega pa je spoznanje, da je letošnji plezalni tabor v Paklenici minil varno in brez najmanjših poškodb.

Alpinizem je drag šport, to seveda najbolje občutijo tisti, ki so jim gore in plezanje pri srcu. Običaj je, da si alpinisti osebno in zvečine tudi tehnično opremo sami priskrbijo, prvi vrhovi običajno priskoči na pomoč matično planinsko društvo. Novomeški je letos za nakup opreme navzlic težkim časom primaknilo 800 DEM, alpinisti bodo tako boga- tejši za štiri nove vrvi.

Mladinci v članskem vrhu

Mlada topliška atletska vrsta je imenitno začela letošnjo sezono — Državni rekord Djuričeve v troskoku

DOLENJSKE TOPLICE — Pričetek letošnje atletske sezone je bil za mlado in izredno obetavno topliško vrsto, ki nasto- pa v dresih IBL Olimpije, več kot uspešen. Ne le da je zabeležila nekaj imenitnih re- zultatov in uvrstitev, pač pa posega celo po državnih rekordih.

Ustavimo se najprej v Celju, kjer sta se pred dnevi pomerili atletski reprezentanci Slovenije in Hrvaške. Mlada Topličanka Gordana Djurič, še včeraj pionirka, je kot prva jugoslovanska mladinka v troskoku preskočila mejo dvanajstih metrov in z re- zultatom 12,05 m seveda postavila nov mladinski državni rekord. Gordana je imenitno skakala tudi v daljino, kjer je s 553 cm dosegla tretje mesto. Uspešno topliško bero so na tem tekmovalju zaokro- žili še Boštjan Šimunič, ki je v troskoku dosegel rezultat 13,96 m, Irena Špelič v skoku v višino s 155 cm in Vanja Lukšič, ki je disk vrgla na 32,60, kopje pa na 39,16 metra.

Na ekipnem mladinskem prvenstvu Slovenije, ki je bilo 22. in 23. maja v Ljub- ljani, je ekipa IBL Olimpije s topliškiimi at- leti gladko zmagala in se uvrstila v zvezni finale, kjer je prav tako kandidat za prvo mesto. Vnovič se je izkazala Gordana Djurič, ki je v skoku v daljino krepko iz- boljšala svoj osebni rekord in prislala kar na 577 cm, s čimer si je priskakala tudi perspektivni razred. V troskoku je Gor- dana potrdila celjski rezultat, tokrat je bila z 11,92 krajsja le za 13 centimetrov. Pri mladincih je v troskoku Boštjan Šimunič krepko zmagal in z rezultatom 14,20 m napovedal, da bo letošnja sezona še uspešnejša od lanske. Pomembne točke sta svoji ekipi prispevali tudi Lukšičeva in Špeličeva; prva je disk vrgla na 33,56 m in kopje na 39,60 metra, druga pa je v višino skočila 155 cm.

In še pogled na finale članskega pokala Slovenije, ki je bil minuli vikend v Kranju.

Čeprav bo mlada topliška vrsta še tri se- zone tekmovala v mladinski kategoriji, je že tokrat v članski kategoriji pobrala tri medalje. Prvo Gordana Djurič, ki je bila v troskoku z 11,90 druga, svojo drugo člansko medaljo pa si je priskakala v daljini, kjer je bila s 552 cm tretja. Prvo člansko medaljo v karieri si je v troskoku z rezulta- tom 14,26, kar je tudi njegov osebni re- kord, priboril Boštjan Šimunič. Bil je na- mreč tretji, s tem dosežkom pa je postavil tudi najboljši rezultat v državi med mlaj- šimi mladinci. Vsi našteti so si seveda pri- borili nastop v zveznem finalu, kamor se je uvrstila še Irena Špelič, ki je bila z 11,67 m četrta v troskoku. Omenimo za konec še osebni rekord Vanje Lukšič v metu diska s 35,56 m, kar je bilo dovolj za četrto mesto, v metu kopja pa je bila z 38,31 metra peta.

GORDANA DJURIČ — Letošnjo tekmovalno sezono je pričela z novim državnim mladinskim rekordom v troskoku.

Prvi korak k naslovu je narejen

Rokometašice IMV v prvi tekmi finala play offa za naslov republiškega prvaka ugnale Krim z 28:27 (15:15)

Rokometašice novomeške IMV so na pragu velikega uspeha, naslova repu- bliških prvakinj, ki ob sedanjih organiziranosti, seveda — neposredno vodi v II. zvezno ligo. V soboto je bila namreč v novomeški športni dvorani pod Maro- fom prva tekma finala play offa, ki so jo po razburjivi končni igri dobile gostite- ljice z 28:27 (15:15).

Pravzaprav si lepšega zaključka sezone v ženski republiški ligi nismo mogli zamis- liti. Na rešetu sta ostali dve zares najboljši ekipi, ki bosta v medsebojnih obračunih odločili o naslovu prvakinj in novem dru- goligašu. Nobena skrivnost ni, da je bil cilj novomeških igralk finale play offa, vse je bilo podrejeno tej želji. Tudi to, da je klub- ska uprava izbrala igranje v nekoliko lažji vzvodni skupini, kjer se je ekipa uigravala in stopnjevala formo do zaključnega obračuna štirih najboljših ekip vzvodne in zahodne skupine. V polfinalu so Novo- meščanke in Ljubljankanke oviri uspešno

preskočile, njun sobotni medsebojni obra- čun pod Marofom pa je prinesel izredno izenačen in razburljivo tekmo. Ekipi sta se vseskozi menjavali v vodstvu, končne- mu uspehu so bile bliže gostje; še pet mi- nut pred koncem tekme so vodile s 26:24. Novomeščankam je uspelo v zadnjih mi- nutah ob bučni podpori maloštevilnih gledalcev izid izenačiti, zmagoviti zadetek pa je prav v zadnjih sekundah dosegla Slavica Turk. Z rezultat sam pove, da sta bili obrambi slabša dela obeh ekip, vratarke tokrat niso imele svojega dne. Na srečo pa se je Hočevarjeva prebudila še pravi čas in bila na koncu celo med najzaslužnejšimi za uspeh svoje ekipe; v odločilnih trenutkih je namreč ubranila dve sedemmetrovki.

Povratno srečanje obeh ekip bo to so- boto v Ljubljani, če je soditi po novomeš- kem obračunu, se znova obeta trd in iz- enačen dvoboj, v katerem pa je prednost vendarle na strani igralk Krima. Če bo slednjim uspelo zmagati, bo letošnjega re- publiškega prvaka in novega člana II. zvezne lige odločilo tretje srečanje, ki bo na nevtralnem terenu v novi športni dvo- rani v Šmartnem pri Litiji. Novomeščanke

potihem upajo, da v Šmartno ne bo po- trebno potovati.

Poglejmo še sobotno postavo in strelke novomeške ekipe: Butala, Popadič 6, Re- pinec, Klojučar 2, Hvala, Derčar 7, Veselič 4, Pate 3, Turk 5, Tomas 1, Hočevar.

RIBNICA DRUGA, METLIKA TRETJA

VELIKA NEDELJA — Na finalnem turnirju ekip starejših pionirjev v rokome- tu so bili mladi ribniški igralci le za las ob naslov republiških prvakov. Z vsega za- detkom razlike so izgubili odločilno sre- čanje proti gostiteljem, ki so si tako pri- igrali prvo mesto. Poglejmo rezultate: Velika Nedelja — Bakovci 9:9, Ribnica — Metlika 10:7, Ribnica — Bakovci 13:11, Velika Nedelja — Metlika 13:8, Metlika — Bakovci 10:9, Velika Nedelja — Ribnica 9:8. Končni vrstni red: Velika Nedelja, Ribnica, Metlika, Bakovci. Naj- boljši strelac prvenstva je bil Ribničan Škaper, najboljši vratar pa njegov kolega iz ekipe Djukič.

Znova lep uspeh sevnških karateistov

6 odličij na regijskem prvenstvu

TRBOVLJE, IDRJA — Sevnški ka- rateisti so uspešno nastopili na regijskem in republiškem prvenstvu za pionirje. Na tekmovalju v Trbovljah, kjer se je pome- rilo preko 40 tekmovalcev iz posavskih in zasavskih klubov, je Sevnčan Iztok Busar v konkurenci mlajših pionirjev osvojil srebrno kolajno, njegov klubski tovariš Robert Grubrenšek pa bronasto. V naj- močnejši konkurenci je pri starejših pionirjih že tretjič zmagal Igor Božič, pri sta- rejših pionirkah pa je bila Sevnčanka Andreja Auer srebrna. Zlato kolajno so osvojili Sevnčani v ekipni konkurenci, in sicer so postali regijski prvaki za leto 1991 pri mlajših pionirjih Danilo Liseč, Dejan Uranjek in Denis Orač, pri starejših pionirjih pa brata Igor in Iztok Božič ter Iztok Busar.

V Idriji pa so se pred dnevi zbrali naj- boljši karateisti pionirji iz vseh sedmih regij Slovenije. Sevnčani so se tudi tu, v konkurenci preko 100 tekmovalcev iz 25 klubov, dobro odrezali. Pri mlajših pionir- jih je Busar s 5. mestom dosegel doslej najboljšo uvrstitev za sevnški karate in le za las zgrešil uvrstitev in nastop na držav- nem prvenstvu. Ekipno so bili mlajši pionirji sedmi, to mesto pa je osvojila tudi Auerjeva pri starejših pionirkah.

Sevnški karate klub se ob tej priložno- sti zahvaljuje za pomoč pri udeležbi na re- gijskem in republiškem prvenstvu sevn- škim podjetjem Lisci in Gostinskemu podjetju.

P. P.

NOVOMEŠČANKAM TRETJE MESTO

ŽALEC — Ekipa Žalca je močno zmagala na finalnem turnirju štirih naj- boljših ekip starejših pionirk v rokometu za naslov republiških prvakinj. Mlade igralke Novega mesta so vknjižile vsega eno zmago, kar je bilo dovolj za tretje me- sto. Rezultati: Velenje — Kranj 12:8, Ža- lec — Novo mesto 11:7, Kranj — Novo mesto 8:9, Velenje — Žalec 9:15, Žalec — Kranj 17:10, Novo mesto — Velenje 9:16. Vrstni red: Žalec, Velenje, Novo mesto, Kranj.

MAJSKI TURNIR KRANJCU

SEVNICA — Zmagovalec hitropotez- nega šahovskega turnirja ŠK Milan Maj- cen za mesec maj je Toni Kranjec, ki je zbral 12 točk, sledijo pa: Lazič 11,5, Šorli 11, Kuzmič 11, Derstvenšek 9,5 itd. To- krat je sodelovalo 16 igralcev, vrstni red po petih turnirjih pa je naslednji: Lazič 46, Derstvenšek 37, Kranjec 29, Kolman 29, Kuzmič 18 itd. Naslednji turnir bo 16. ju- nija ob 9. uri v sevnškem TVD Partizan.

V NEDELJO KARATE

TREBNJE — V nedeljo ob 15.30 bo v dvorani tukajšnje osnovne šole odprto republiško prvenstvo v karateju, na katerega bodo poslali ekipe vsi slovenski klubi, v katerih vadijo sankukai karate. Tako bo- do nastopili tekmovalci iz Ljubljane, Domžal, Ivančne Gorice, Kamnika, Hrast- nika, Kočevja in Komende.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 31. V.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.10 in 15.05 — 0.40 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
KLOBUK KLOBUK
VELIKI ZASUK, ponovitev 6. dela franc. nadalj.
11.00 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.10 NOVOSTI ZALOŽB
18.20 HČI MORSKIH VALOV, norveška nadalj., 5/6
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 PLAYBOJEV KONEC, angl. dok. oddaja
21.15 V CITYJU, angl. naniz., 3/13
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
DRAGI JOHN, amer. naniz., 15/23
SPOVEDOVANJE, zadnji del angl. nadalj.
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Videomeh (ponovitev) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert simfonikov RTV Slovenija — 21.50 Oči kritike — 22.35 Yutel — 23.35 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Živeti kakor vsi normalni ljudje — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.20 Reprizni program — 15.00 Norma (opera) — 16.30 Video strani — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Pogovori o znanosti — 17.30 Živeti kakor vsi normalni ljudje — 18.00 Hrvaška danes — 18.45 Prvi vtisi (amer. naniz., 2/8) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Oborožen rok (angl. film) — 21.30 Duoprija — 22.20 Dnevnik 2 — 22.40 Dokumentarna oddaja — 23.40 Yutel — 0.40 Poročila

SOBOTA, 1. VI.

SLOVENIJA 1

8.10 — 1.30 TELETEKST
8.25 VIDEO STRANI
8.35 TV MOZAIK
8.35 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 15. lekcija
9.00 RADOVEDNI TAČEK
9.15 ZRCALCE
9.25 NORČIJE V ŽIVALSKEM VRTU
9.30 ČELIST GOSHU (japonska pravljica)
9.50 ALF, zadnji del
10.15 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.30 EX LIBRIS: NEKOČ JE BILA SLOVENSKA POPEVKA
12.20 VEČERNI GOST: MAG. ANDREJ ROT
13.00 OČI KRITIKE
13.40 VIDEO STRANI
14.10 VIDEO STRANI
14.20 MARLBORO MUSIC SHOW, ponovitev
14.45 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 TRNULJČICA, amer. mlad. film
18.00 SLOVENSKE GLASBENE DNEVI
18.30 SKOZI HUDIČEVA VRATA, ponovitev zadnjega dela angl. dok. oddaja
18.55 ŽE VESTE?
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 ŽELVIN DAN, glasbena komedija HTV
22.00 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.25 SOVA:
NA ZDRAVJE!, amer. naniz., 14/30
TWIN PEAKS, amer. nadalj., 20/21
CIGAN, franc. film
1.20 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 19.00 Muppet show — 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske uspešnice: Pod zročim soncem (angl.-amer. film) — 21.50 Preprosta resnica (koncert za Kurde, 2. del) — 23.30 Yutel — 0.20 Satelitski programi

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Spored za otroke — 10.00 Izbor šolskega programa — 11.30 Izbrali smo za vas — 12.45 Obarvani hribi (amer. mlad. film) — 14.15 Mikser M (zabavna oddaja) — 15.00 Sedmi žut — 15.10 Branko Ružič (dokum. film) — 15.40 Narodna glasba — 16.10 Teden — 16.25 Poročila

— 16.30 TV dražba — 18.00 Vrnitev na otok zakladov (TV nadalj., 7/10) — 18.55 Denver, poslednji dinosaver (amer. risana serija) — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Pogovor tedna — 20.15 Kitajski porcelan (franc. film) — 21.40 Dnevnik 2 — 22.00 Športna sobota — 22.20 Silnice — 23.00 Fluid (zabavnoglasbena oddaja) — 23.40 Yutel — 0.45 Poročila

NEDELJA, 2. VI.

SLOVENIJA 1

8.20 — 0.05 TELETEKST
8.35 VIDEO STRANI
8.45 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
HČI MORSKIH VALOV, norveška nadalj., 5/6
10.20 BOLJŠE ŽIVLJENJE, humor. nadalj. TV BG, 1/14
11.00 CELJE: MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL
12.00 OBZORJA DUHA
12.20 ALPSKI VEČER - BLEDE 91, 2/6
12.50 VIDEO STRANI
13.10 ONA + ON, ponovitev
14.40 SAGA O FORSYTHIH, nadalj., 20/26
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 TEČI, ZAJEC, TEČI, avstrijski film
18.25
19.00 TV MERNIK
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 DIPLOMA ZA SMRT, nadalj. HTV, 3/3
20.50 EPP
20.55 ZDRAVO
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.40 SOVA:
KREMLJI IN PRASKE, amer. naniz., 14/16
TAGGART, škotska naniz.
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

14.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Allegro con fuoco (igrani dok. film) — 21.15 Ciklus filmov R. W. Fassbinderja: Lola (nemški film) — 23.10 Športni pregled — 23.55 Yutel

HTV 1

9.30 Panorama — 9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05 Serijski film — 13.55 Družinska oddaja — 14.25 Sestanek brez dnevnega reda — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski program — 21.20 Boj za demokracijo (dok. serija) — 22.20 Dnevnik 2 — 22.40 Glasbena oddaja — 23.40 Športni pregled — 0.10 Yutel; poročila

PONEDELJEK, 3. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.35 in 14.40 — 0.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
10.25 VIDEO STRANI
14.55 VIDEO STRANI
15.05 ZDRAVO, ponovitev
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK, ponovitev
UTRIP, ZRCALO
18.35 SPORED ZA OTROKE
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VEČER MLADIH AVTORJEV - FILMI AGRFT
21.10 OSMI DAN
21.55 DNEVNIK 3
22.20 400 LET SLOVENSKE GLASBE, 19. oddaja
22.55 SOVA:
SIMPSONOVI, amer. animirana naniz., 1/15
TAGGART, škotska naniz.
0.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Radi ste jih poslušali (1. oddaja) — 20.35 Po sledih napredka — 21.05 Sedma steza (športna oddaja) — 21.25 Omizje — ... Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Ameriško-angleški jezik (1/26) — 10.30 Zlata nit (otroška serija) — 11.00 Poletni program — 14.45 Poročila — 14.50 TV koledar — 14.55 Prezli ste, pogledajte — 18.00 Poročila — 18.15 Zlata nit — 18.45 Alpe-Jadran — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Boljše življenje — 20.50 Zunanja politika — 21.20 Dnevnik 2 — 21.45 Kinoteka — 23.15 Yutel ...Poročila

Slovenija
Moja dežela.

TOREK, 4. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.10 in 16.00 — 23.30 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.05 SEDMA STEZA
10.25 OSMI DAN
11.10 OMIZJE
16.15 VIDEO STRANI
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK - ŠOLSKA TV
19.05 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 IME MI JE STEVEN, amer. nadalj., 4/4
20.55 NOVOSTI ZALOŽB
21.05 GLASBENI PORTRET: ARSEN DEDIČ
21.40 DNEVNIK 3, VREME
22.05 SOVA:
PUJSOVI DOSJEJI, angl. naniz., 1/14
TAGGART, škotska naniz.
23.20 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.00 Satelitski programi — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 Mladinski pevski festival Celje — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zarišče — 20.30 Žrebanje lota — 20.35 Umetniški večer: Portret Jožeta Babiča in Pogreb (slov. film) — 23.45 Yutel

HTV 1

9.30 Otroški program — 9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Ameriško-angleški jezik, 2/26 — 10.30 Majhen svet — 11.00 Poletni program — 14.45 Poročila — 14.50 TV koledar — 15.00 Prezli ste, pogledajte — 18.00 Poročila — 18.15 Majhen svet — 18.45 Znanost in mi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Zgodbe Jezna Gionota (franc. naniz.) — 20.55 Žrebanje lota — 21.00 V velikem planu (kontaktna oddaja) — 22.05 Dnevnik 2 — 22.30 Kino-klub — 0.00 Yutel; poročila

SREDA, 5. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.50 in 16.00 — 23.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ŽIVŽAV
9.55 FILMI AGRFT
10.50 IME MI JE STEVEN, amer. nadalj., 4/4
16.15 VIDEO STRANI
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 KLUB KLOBUK, kontaktna oddaja
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
NAJBOLJŠI MET, amer. film
22.00 DNEVNIK 3, VREME
22.25 SOVA:
ALF, amer. naniz.
TAGGART, škotska naniz.
23.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 12.00 Pariz: GP v tenisu
17.30 Satelitski programi — 18.30 Mostovi — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zarišča — 20.30 Športna središča — 22.00 Svet poročja — 22.45 Yutel

ČETRTEK, 6. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.55 in 16.00 — 23.55 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
10.45 VIDEO STRANI
16.15 VIDEO STRANI
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK
PO SLEDEH NAPREDKA
18.35 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VELIKI ZASUK, franc. nadalj., 7/8
21.10 TEDNIK
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
VI ŠTE PA NAJBŽRŽ NJEN MOŽ, angl. naniz., 2/7
TAGGART, škotska naniz.
23.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.00 Pariz: GP v tenisu
17.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zarišče — 20.30 Slovo od polne zaposlenosti (izobr. oddaja, 1/3) — 20.55 Mali koncert — 21.05 Retrospektiva TV dram Jožeta Babiča - Koža megle — 22.35 Yutel

zavarovalnica tilia d.d.
novo mesto

SPOROČILO ZAVAROVANEC

Veliko je bilo letos že napisanega o preobrazbi zavarovalstva, predvsem na področju občin Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto in Trebnje. Kljub vsemu pa še vedno prihaja do nesporazumov oz. do nekorektnega delovanja zastopnikov drugih zavarovalnic. Z željo, da se boste ob sklepanju zavarovanja lahko odločili za vašo dosedanjo zavarovalnico, posredujemo naslove naše mreže.

NASLOVI IN TELEFONSKE ŠTEVILKE NAŠIH ZASTOPNIKOV

• Sedež Zavarovalnice TILIA d.d. Novo mesto je na Cesti herojev 1 v Novem mestu, tel. (068) 22-152, (068) 24-615, (068) 23-726, na področju občine Novo mesto pa delajo naslednji zastopniki:

ZORAN Jože	Šmarjeta 2	68220 Šmarješke Topl.	068 73-136
HRASTAR Ivan	Kristanova 49b	68000 Novo mesto	068 22-467
KOS Vinko	Ločna 7	68000 Novo mesto	068 23-129
ANTONČIČ Alojz	Gor. Kronovo 4	68222 Otočec	068 73-082
LUZAR Stane	Orehovica 33	68310 Šentjernej	068 42-688
MIKEC Jože	Mali Slatnik 22	68000 Novo mesto	068 22-187
AJDIŠEK Franc	Stranska vas 56	68000 Novo mesto	068 43-659
KAVŠČEK Stane	Pod vinogradi 2	68351 Straža	068 86-125
KREN Janez	Vavta vas 10	68351 Straža	—
ŠINKOVEC Ciril	Brezov dol 21	61303 Zagradec	—
RAZDRH Mirko	Dobrava 4	68211 Dobmič	—
MEDLE Jože	Slavka Gruma 56	68000 Novo mesto	068 27-857
TURK Jože	Dobravica 7	68310 Šentjernej	068 42-561
PARKELJ Marjan	Vihre 2	68216 Mirna Peč	—
KAPŠ Ivan	Slakova 2a	68000 Novo mesto	068 24-248
MEDIĆ Jože	Rakovnik 13	68000 Novo mesto	068 43-514
ABOLNAR Stane	Adamičeva 29	68000 Novo mesto	068 21-002

• poslovna enota Črnomelj, Staneta Rozmana 2, 068 51-720, z zastopniki:

RAUH Jože	Sadinja vas 7	68333 Semič	068 56-483
KOCJAN Zvone	Dragatuš 17	68343 Dragatuš	068 57-318
LUIČ Josip	Moša Pijade 6	68340 Črnomelj	068 51-109
BRUS Boris	ul. 21. oktobra 17a	68340 Črnomelj	068 51-963
MORAVEC Franc	Podklanec 7	68344 Vinica	—
KOBE Miha	Predgrad 26	68342 Stari trg ob Ko.	061 803-718

• poslovna enota Kočevje, Ljubljanska 20, 061 851-052, z zastopniki:

KOŠOROG Franc	Koblarji 27	61332 Stara cerkev	—
PUGELJ Ivan	Kuželj 14	61302 Kuželj	051 837-207
IVANEŽ Srečko	Breg 20	61332 Stara cerkev	—
ŽAFRAN Dušan	Ljubljanska 20	61330 Kočevje	—
LAVRIČ Polde	Veronike Deseniške 6	61330 Kočevje	061 852-367

• poslovna enota Metlika, Partizanski trg 3, 068 58-584, 068 58-219, z zastopniki:

ŽUGELJ Anton	Otok 13	68332 Gradac	068 57-204
ČERNIČ Slavko	CBE 84	68330 Metlika	—
RENKO Franc	Klošter 11	68332 Gradac	068 57-128

• poslovna enota Trebnje, Goljev trg 4, 068 44-352, z zastopniki:

STUŠEK Ciril	Gorenja vas 25	68323 Mirna	068 47-744
GLUŠIČ Zvone	Gor. Jesenice 26	68232 Šentrupert	068 49-234
ZOREC Miro	Rimska cesta 1	68210 Trebnje	068 44-453
ZUPANČIČ Miha	Rakovnik 2	68232 Šentrupert	068 47-553
GRIČAR Stane	Hastovica 10	68230 Mokronog	068 49-251

Obveščamo zavarovance, da izplačujemo škode na naših predstavništvih v Črnomlju, Kočevju, Metliki in Trebnjem.

SIMBOL PRIJAZNE USODE

Poletna šola tujih jezikov in tenisa

Poleti na Otočcu

Akademija za življenje zveni kot naslov za poletno šolotujih jezikov in tenisa, ki bo na Otočcu, morda malce učeno. Toda vsebuje vse, kar želi poletna šola, namenjena osnovnošolcem in srednješolcem, doseči. To pa je, skozi zabavo, prijetno druženje z vrstniki pod vodstvom strokovnjakov, vzgojiti razgledane mlade ljudi, ki se bodo znali prav spoprijeti z življenjskimi problemi. Ali če povemo z besedami vodje programa »Akademija življenja«, doc. dr. Otmarja Kugoniča: »Poletna šola bo otrokom pokazala, kako pomembna za zdravje v fiziološkem in mentalnem smislu je prava zveza z naravo. Nudila jim bo možnost srečevanja z ljudmi tistih kritejev in omogočila intenzivno učenje tujih jezikov in tenisa.« Čeprav bo v Sloveniji julija in avgusta kar nekaj poletnih tečajev tujih jezikov, sta se za tako obliko izobraževanja odločila tudi Hotel Grad Otočec in T. A. Pionir Tours. Poletna šola bo trajala vsakič po deset dni. Namenjena je učencem od prvega do osmega razreda in srednješolcem, prijavljali pa se bodo lahko za angleški ali nemški jezik. Cena programa je 850 nemških mark in jo je možno plačati v obrokih. Za osnovnošolce so predvideli tri termine v juliju in avgustu in za srednješolce dva v avgustu. Prijave sprejema T. A. Tours d.d. Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Pionir prodaja tudi počitnice

Počitniške zmogljivosti GIP Pionir zdaj samostojnega podjetja Pionir Tours — V pripravi lastna kreditna kartica — Akademija zdravega življenja z Otočcem

NOVO MESTO — Počitniške zmogljivosti GIP Pionir Novo mesto — gre za 400 postelj na 12 lokacijah — letos prodaja nova turistična agencija Pionir Tours. Prodaja teče po tržnih principih tudi za Pionirjeve delavce, ki bi se jim moralo dobro poslovovanje nove delniške družbe poznati v plačilnih kvantah. Zaenkrat se jim obeta v naših sedanjih razmerah vsaj naravnost briljantna, okrog 70-odstotna zasedenost kapacitet.

»Družba Pionir Tours se je izvila iz projekta Turizem, ki je bil v Pionirju vezan na izgradnjo turističnega naselja Stinice. Ker smo pač gradili na zalogo, smo enote do prodaje opremili in ponudili na trgu, sprva preko Kompassa,

Marjan Šonc

kasneje pa preko novogoriške enote Slovenijaturista, ki nam je že v prvem letu sodelovanja zapolnil 30 apartmajev za vso sezono z italijanskimi gosti. Tudi na ta račun smo v Stinicah precej obogatili gostinsko, zabavno in športno ponudbo. Lani smo projekt Turizem razširili na vse Pionirjeve počitniške kapacitete. Prva reakcija na ekonomsko

cene letovanja za vse je bila huda, a so jo pozitivni rezultati poslovanja umirili. Žal so splošne razmere, v katerih posluje na trgu tudi Pionir, preprečile, da bi se ta pozitivni rezultat poznal v boljših plačah pionirjevcev, pravi direktor gove družbe Pionir Tours — Marjan Šonc.

Pozitivni rezultati »Turizma« so rodili idejo o samostojnem podjetju. Razmišljali so o družbi z mešanim kapitalom, a so se zaenkrat znašli na vmesni poti, ko je Pionir kot lastnik kapacitet prevzel vlogo ustanovitelja podjetja in ima seveda tudi večinski delež v upravljanju in dobičku družbe, počitniškim željam Pionirjevcev delavcev pa skušajo ustreči v kar največji meri. Pripravljajo pa se že na povečanje kapitala družbe, delnice bodo lahko kupili tudi posamezniki.

Družba Pionir Tours, ki se, kot reče-

no, ukvarja s prodajo Pionirjevcev počitniških kapacitet na 12 lokacijah ob jadranski obali in v notranjosti Slovenije, je sicer registrirana za najrazličnejše dejavnosti — gostinske, trgovske, prevozne itd. — ki so vezane na turizem. Zaradi nemogočih razmer pa se loteva še drugih projektov. S podjetjem iz Pulja so tako pred podpisom pogodbe za lastno kreditno-prodajno kartico, prvo domačo v Sloveniji, s katero se bo zaenkrat dalo plačevati v Sloveniji in na Hrvaškem, računajo pa seveda tudi na tovrstni prodor v tujino. Ta projekt predvideva v drugi fazi še izpeljavo časovnega zakupa, najprej Pionirjevcev kapacitet, ki so v upravljanju družbe, in ponudbe nekaj tujih partnerjev, končni cilj pa je vključitev v mednarodne klube, ki poslujejo po teh načelih. Z gradom Otočec in dr. Otmarjem Kugoničem z ljubljanske fakultete za šport pa so pripravili program Akademija za življenje, poletno šolo tujih jezikov, tenisa in zdravega življenja, ki je kljub razmeroma visoki ceni naletel na zelo ugoden odziv v Sloveniji in Istri, kjer so ga predstavili.

Z. L.-D.

PROTEST SREDNJEŠOLCEV — Pretekli teden ni bilo živahno le v slovenski skupščini, ampak tudi okoli stavbe parlamenta. Ravno v času, ko so v sosednjem Republiškem parlamentu na poslancih, so se na protestnem zborovanju ob Maximarketu zbrali slovenski srednješolci. Seveda niso manjkali niti oni z obale niti iz dolenske metropole. Vsi pa so terjali moratorij za zaključne izpite in ulemeljevali razloge za to zahtevo. Med številnimi govorniki je pri srednješolcih skoraj najbolj »vzgal« predsedniški kandidat na zadnjih volitvah Ivan Kramberger. Ko pa je srednješolcem okoli poldneva preklopilo, so za kakšne četrte ure, kljub ogradam, ki jih je namestila protidemonstrantna policija, prodrli na sicer zelo prometno ulico pred skupščino in jo blokirali. Poslancem in raznim gostom, ki so prihajali in odhajali iz parlamenta so izdatno žvižgali, krakočali pa so se z dokaj hrupno glasbo. Rezultat protestov srednješolcev je zdaj že znan — zaključni izpiti bodo, a precej okrnjeni, manj zahtevni. Tak je pač kompromis med pogajalci srednješolcev in slovensko vlado. (Foto: P. Perc)

DAN MLADIH VARČEVALCEV

ŠMARJETA — Ljubljanska banka — Dolenjska banka že vrsto let pripravljata srečanje predstavnikov šolskih hranilnic in njihovih mentorjev. Zadnjih nekaj let so si za ta dan izbrali 25. maj. Tudi letos je bilo tako. V soboto se je prek 100 varčevalcev iz Dolenjske in Bele krajine zbralo v osnovni šoli. Najprej so odprli stalno razstavo 6. srečanja mladih likovnikov — kiparjev, zatem so podelili priznanje in nagrade najuspešnejšim šolskim hranilnicam. Največ točk so zbrali mladi varčevalci s Prevol, iz Metlike in šole »Dragotin Kette« iz Novega mesta. Udeležencem srečanja so člani turističnega krožka na osnovni šoli v Šmarjeti predstavili svoj kraj, zatem pa so se mladi na športnih objektih Zdravilišča Šmarješke Toplice pomerili v različnih igrah. Za konec so pripravili še kviz o poznavanju bančnega poslovanja. Med šestimi ekipami sta bila najboljša predstavnika iz Mirne Peči, ki se bosta v oktobru udeležila republiškega tekmovanja delavcev šolskih hranilnic Ljubljanske banke.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

V Šentrupertu je bila razstava fotografij Janeza Juvana. Mojster fotografije je razstavil 86 del. Namen razstave je bil prikazati fotografijo kot umetnost, morda pa bo vzpodbuda, da bi se tudi na naši šoli ustanovil fotografski krožek, saj ga zdaj pogrešamo.

BRANKA AHLIN, 5. r. nov. krožek
OŠ dr. Pavla Lunačka
Šentrupert

DAN ZA EKOLOGIJO

V soboto, 25. maja, smo imeli učenci OŠ Žužemberk drugi ekološki dan. Najmlajši so spoznavali in nabirali zdravilna zelišča; pripravili so celo domače zdravilne sirupe. Učencem 5. in 6. razreda je g. Marjan Šmrček povedal mnogo novih podatkov o ekoloških problemih. Šli so pogledat »živo« črno smetišče na Jami. Sledila je očistevalna akcija v Žužemberku. Pobirali so smeti in vsaj za kratek čas olepšali kraj. Pet učencev je v tem času izdelalo ekološki stencas. Druga skupina je iz plastičnih posod izdelovala koše za smeti. Učenci 7. razreda so mikroskopsko in merili, osmošolci pa so spoznali in razstavili zdravilne rastline. Najlepši del dneva je bila razstava mladih živali.

ALENKA GRIVEC, 7. c
OŠ Žužemberk

Po receptih babic

Na Suhorju odpirajo domačo pekarno

SUHOR — Te dni bo pri Markovičevih na Gornjem Suhorju pričela obratovati prva zasebna pekarna v metliški občini in edina pekarna v občini nasploh. Posebnost pekarnice bo v tem, da bo iz nje prihajal domač bio kruh po receptih naših babic. V njem ne bo nikarkršnih dodatkov za večji volumen, primernejši vonj, barvo in obstojnost kruha, ki so v sodobnem pekarstvu tako rekoč nepogrešljivi.

»Pri nas bomo pekli kruh v pečeh na bukova drva, vse delo razen gnetenja testa pa bo ročno. V prihodnje

načrtujemo celo, da bi bila moka domača, zmlata na kamnih,« pove Milena Markovič. Seveda Markovičevi ne nameravajo biti konkurenca Dolenjski pekarni, ampak se dogovarjajo, da bi dopolnjevali njihovo ponudbo z domačim kruhom in pecivom. Zanimivo je, da so se pri Markovičevih prej ukvarjali z izdelovanjem izolacijskega materiala, za pekarno pa so se odločili zato, ker se jim zdi v današnjih razmerah to bolj gotov kruh. Sicer pa se jim zdi sedaj najpomembnejše, da preživijo.

V suhorski pekarni naj bi spekli dnevno 1000 do 1500 kg kruha, vendar ga sami ne nameravajo prodajati. Z njim bodo zalagali le druge prodajalce, da pa bi izvedeli, kakšen kruh potrošnikom najbolj ustreza, so pripravili tudi anketne lističe, ki jih bodo razdelili med kupce, ko bo peka kruha stekla. Seveda bo prva štruca ali hlebec za pokušnjo zastoj, Markovičevi pa bodo tako razdelili okrog tona kruha. Objubljajo, da bodo želje kupcev zanje edino vodilo pri delu.

M. B.-J.

Milena Markovič

MLADI DOPIŠNIK

KAJ BO S ŠOLO?

Osnovna šola Globoko je majhna. Je že precej stara, a vendar privlačna in udobna. Je lepo urejena, zato se v njej in njeni bližini dobro počutim. A te misli je sknila novica o ukinitvi šole. Naši odmorci so polni razgovorov o šoli, a smo na žalost spoznali, da mi ne moremo veliko pomagati pri odločanju. V sebi sem začutila neko iskro, ki se mi vbada v srce. Počutila sem se, kot da bi mi vzeli nekaj, kar sem občudovala, kar mi je v čast. Krajani so z izmučenimi in žuljavimi rokami pomagali graditi šolo, saj so hoteli, da bi bila prihodnost njihovih otrok lepša. Upam, da bodo delegati glasovali proti ukinitvi šole.

PETRA ŠULER, 7. r.
OŠ Globoko

DAN ODPRTIH VRAT

Na OŠ Mirana Jarca v Črnomlju smo imeli 17. maja dan odprtih vrat. Kljub slabemu vremenu je bilo zelo živahno. Učenci so se ukvarjali tako z varovanjem narave kot z gospodinjstvi opravili. Raziskovali so zgodovino naše šole v obdobju pred cesarico Marijo Terezijo do današnjih dni. Predstavili so se tudi folkloristi, ki so izdelovali piščalke in prikazovali pastirske igre, ter likovniki, matematiki, telovadci, jezikoslovci, modelarji, fiziki in kemiki ter člani dramskega in novinarskega krožka. V šolski knjižnici je bila razstava starih listin in knjig. Najstarejša knjiga se je ponašala z letnico 1838. Ko je bilo delo v delavnici končano, je tov. ravnateljica podelila knjižne nagrade in priznanja učencem, ki so med letom dosegli uspehe na različnih področjih.

OŠ Mirana Jarca, Črnomelj

OBRAMBNI DAN

Učenci predmetne stopnje smo imeli športni dan. Osemnajst ekip učencev 7. in 8. razreda se je pomerilo v znanju obrambnih vsebin, sedemindvajset ekip od 5. do 8. razreda pa je odšlo na pohod.

PETRA ZALOŽNIK, 6. c
OŠ Trebnje

Tekmovali mladi tehnik

Kar 365 tekmovalcev iz 11 regij se je pomerilo — Dobre uvrstitve Dolenjcev in Posavcev

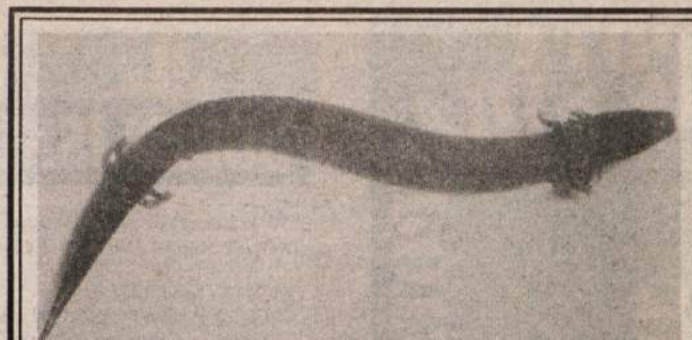
BRŠLJIN — Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije je skupaj s sorodno organizacijo v Novem mestu pripravila dvodnevno 15. srečanje mladih tehnikov iz osnovnih in srednjih šol. Srečanja se je udeležilo 365 tekmovalcev iz enajstih regij, med katerimi je bilo tudi 110 mentorjev tehnične vzgoje, ki so pripravili okroglo mizo o mestu in vlogi tehnične vzgoje v našem izobraževalnem procesu.

Prireditve je bila skupna manifestacija na področju politehnične, delovne in proizvodne vzgoje, razvijanja čuta odgovornosti za lepšo in varnejšo naravo in okolje ter razvijanja in širjenja tehnične kulture kot sestavnega dela splošne kulture. Novomeščani so srečanje pripravili ob pomoči kolektivov novomeških osnovnih šol in staršev otrok, kolektiva Dijaškega doma Majde Šilc in drugih pod pokroviteljstvom občinske skupščine Novo mesto.

Zmagovalci iz dolenjske in posavske regije: tehnični postopki: 3. Košiček, Rifelj, Juršič, iz Katje Rupene; elektrotehnika: 1. Jovanovič, Gorenc, Katja Rupena; informativna in propagandna oprema: 1. Klemenčič-Rukšč, Brunšnik; učna tehnologija: 3. Golob, Debevc, Martinčič iz Skočjana; proizvodni proces, konstr. Fischer: 1. Franci Konček iz Dolenjskih Toplic; »dobro jutro, elektroničar«: 3. Iztok Suhorepec z OŠ Grm; konstrukcijske zbirke (lesno-lego): 3. Aljoša Motore iz Artič; fotografija: 1. Andrej Križ iz OŠ Katja Rupena; avtomodeli na elek. pogon: 3. Matej Dulc iz Skočjana; raketni modeli: 8. Jernej Guštin z OŠ Grm; ploščati zmagi: 3. Breznik iz Trebnjega; ladijski modeli: Uroš Mali z OŠ Grm; arg.-mladinci: 1. Špela Jenko iz Gimnazije Novo mesto. J. P.

PRIČETEK KOPALNE SEZONE?

SEVNICA — Če se bo vreme izboljšalo, bodo te dni začeli polniti vodo v sevniški olimpijski in otroški bazen. Na kopalnišču, s katerim upravlja ABC Pomurka — Gostinski podjetje Sevnica, so opravili vsa nujna vzdrževalna dela, v recepciji podjetja pa so že naprodaj sezonske karte za kopalnišče. Za odrasle stane karta 900 din, za otroke pa 700 din.

Je belokranjski črni proteus, edinstven na svetu, ogrožen, še preden smo ga spoznali?

Črni proteus je ogrožen

Proteus ali človeška ribica je že sam po sebi naša velika znamenitost, saj je ta izjemno redka živalska vrsta znana le na območju dinarskega krasa. Od leta 1768, ko je močerila ali človeško ribico prvič na kratko opisal Laurenti kot nov rod in novo vrsto z znanstvenim imenom Proteus anguinus, se je o tej živalici nabrala obsesna literatura, a še danes znanstveniki o tej redki živali ne vejo vsega. Zato so o njej zanimiva vsakršna nova spoznanja, tudi drobni podatki. Med lokaliteta, kjer so našli človeško ribico, jih je nekaj tudi na Dolenjskem in v Beli krajini.

Zato je jeseni 1986 novica o najdi črnega proteusa v izviru Dobljčice pri Črnomlju toliko bolj odjeknila v znanstvenem svetu. Slo je za edinstveno najdbo, za svetovno, planetarno posebnost. Črno človeško ribico so našli delavci Inštituta za raziskovanje krasa iz Postojne, ki so delali črpalne poskuse, s katerimi naj bi ugotovili, ali je mogoče dobiti iz izvira Dobljčice kaj več pitne vode. Ob tem so po besedah delavcev, ki so enega črnega močerila ujeli in shranili, videli še tri te živali, ki pa so jih pustili. Prof. dr. Boris Sket, sedanji dekan ljubljanske Univerze, ki se je kasneje v izviru Dobljčice potapljal, kljub skrbnemu pregledovanju ni našel nobene te živali več. Edini najdeni primerki črnega proteusa je bila nedorošča samica, dolga 17,8 cm, enotno in brez vzorcev močno pigmentirana po vsem telesu, enako po hrbtni in trebušni strani, po repu, glavi in nogah. Njena barva je podobna barvi trebuha pri močeradu. Žival so vzeli v preiskavo na Inštitut za biologijo. O tej osupljivi najdbi je takrat pisal tudi naš časopis.

Da pa pri črnem proteusu iz izvira Dobljčice ni šlo za enkratno naključno igro narave se je kmalu potrdilo z najdbami črnih proteusov v

bližnjem izviru Jelševnišče pri Jelševniku blizu Črnomlja. Ob visokih vodah bruhalnik v tem izviru prinese na dan črne proteuse in Inštitut za biologijo iz Ljubljane zadnje čase to redno spremlja. Tudi za vzorčenje oziroma lovljenje teh živali je izvir Jelševnišče veliko primernejši kot izvir Dobljčice. Preiskave in raziskave črnega proteusa opravlja Inštitut za biologijo ljubljanske Biotehnične fakultete, vodi pa prof. dr. Sket, ki naj bi v kratkem objavil svoje izsledke.

Žal pa obstaja strah, da bo človeška nemarnost, ki res ne pozna meja, lahko škodila ali celo uničila tudi to svetovno redkost. Ob zadnjem deževju in visoki vodi je iz bruhalnika v izviru Jelševnišče bruhala črna voda. Pa ne črna od črnih proteusov; ampak od umazanije. Najverjetneje gre za izpiranje odpadkov z Beltovo deponije, ki jo je ta Črnomaljska livarna naredila kar iz bližnjih vrtič, od izvira oddaljenih komaj kakih 600 m. Ne samo, da je ta izvir izjemna lokaliteta črnega močerila, ampak je tudi eden od pomembnih potencialnih virov za preskrbo s kvalitetno pitno vodo. Zato je še toliko pomembnejše, da takoj preprečijo nadaljnje onesnaževanje in s tem novo ekološko katastrofo v Beli krajini. To od pristojnih služb zahteva Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta, je pa seveda taka zahteva povsem na mestu in v skladu z zakoni.

Ob vsem tem se s Krupo, razen tega, da je bila tudi izredno pomemben vir pitne vode za Belo krajino, vsiljuje še ena primerjava: samo v izviru Krupe so v Sloveniji našli podzemsko školjko congerio. Izvir Jelševnišče pa je tako rekoč edina svetovna lokaliteta črnega proteusa. Ali bi morali zadnji stavek že zapisati v preteklem času? A. BARTELJ

• Sedanji odmik od socialne države je velik korak nazaj. (P. Kovačič-Peršin)

• Krepost staršev je dragocena dota. (Horac)

PRED STARTOM — Srečanje mladih tehnikov je stikalo mnoga nova poznanstva in se je bilo na koncu kar težko posloviti. Mnogi mladi so se ob gledanju tekmovalnih panog navdušili za kaj novega. Morda so si zaželeli, da bi že jutri imeli takšno radijsko vodeno letalo, ki je v zraku nad Bršljinom delalo prave vragolije. (Foto: J. Pavlin)

SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKIH IN ZDRAVSTVENE USMERITVE NOVO MESTO

Ul. Milke Šobar 30
68000 NOVO MESTO

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE

- 2 učitelja slovenskega jezika in književnosti profesor
- 1 učitelja strokovnih predmetov za lesarstvo dipl. inž. lesarstva, dve leti delovnih izkušenj v lesni industriji
- 3 učitelje matematike profesor matematike
- 2 učitelja fizike profesor fizike
- 1 učitelja zdravstvenih strokovnih predmetov VS program zdravstvena nega in visoka izobrazba organizacijske, pedagoške ali sociološke smeri

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom. Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Vsi, ki se bodo prijaviili na razpis, bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za zbiranje prijav.

V 4. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 30. marec 1991, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Odlok o davkih občanov občine Črnomelj
- Odlok o proračunu občine Črnomelj za leto 1991
- Odlok o uvedbi melioracijskega postopka Dobliče—Jerneja vas
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi nalog, ki jih od 1. 1. 1990 začasno opravljajo organi samoupravnih interesnih skupnosti

OBČINA METLIKA

- Odlok o gospodarjenju z javnimi potmi
- Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o določitvi povprečne gradbene cene stanovanj, vrednosti zemljišč in povprečnih stroškov komunalnega urejanja zemljišč na območju občine Metlika v letu 1991
- Odlok o zaključnem računu proračuna občine Metlika za leto 1990
- Odlok o uvedbi agromelioracijskega postopka Metlika II na območju naselij Jugorje, Lokvica in Suhor
- Odlok o davkih občanov občine Metlika
- Sklep o oddaji metliškega ribolovnega okoliša v upravljanje ribiški družini »Kolpa« iz Metlike
- Sklep o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Metlika za leto 1990
- Odlok o proračunu občine Metlika za leto 1991
- Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v občini Metlika

OBČINA NOVO MESTO

- Odlok o organizaciji upravnih organov občine Novo mesto
- Odlok o ureditvenem načrtu Zgodovinsko jedro Dolenjskih Toplic
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prekrških zoper javni red in mir v občini Novo mesto
- Sklep o razpisu nadomestnih volitev za zbor združenega dela skupščine občine Novo mesto v 16. volilni enoti
- Sklep o določitvi povprečne gradbene cene za 1 m² stanovanjskih površin in povprečnih stroškov komunalnega urejanja zemljišča na območju občine Novo mesto
- Sklep o ustanovitvi, nalogah, sestavi in številu članov odbora za družbene dejavnosti
- Sklep o ustanovitvi, nalogah, sestavi in številu članov odbora za gospodarstvo in infrastrukturo
- Sklep o ustanovitvi, nalogah, sestavi in številu članov odbora za praznovanje 500-letnice novomeškega Kapitlja

OBČINA RIBNICA

- Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih za območje planskih celot R 1 — KS Sv. Gregor in R 2 — KS Velike Poljane
- Odlok o davkih občanov za leto 1991

OBČINA TREBNJE

- Sklep o razpisu nadomestnih volitev delegatov v zbor združenega dela skupščine občine Trebnje
- Odlok o zaključnem računu občine Trebnje za leto 1990
- Odlok o proračunu občine Trebnje za leto 1991
- Sklep o vrednosti točke za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 1991 (od 1. 1. 1991 do 30. 6. 1991)
- Odlok o prostorskih pogojih za območje občine Trebnje (planske celote 1, 3, 4, 5)
- Odlok o davkih občanov občine Trebnje
- Odlok o varstvu naravnega okolja pred požari
- Odlok o spremembi odloka o načinu oplojevanja živali na območju občine Trebnje
- Odlok o pogojih dobave, načinu odjema in oskrbi naselij s pitno vodo na območju občine Trebnje

MEDOBČINSKE OBJAVE

- Odredba o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in preprečevanja živalskih kužnih bolezni v letu 1991

V 5. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 24. april 1991, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen
- Sklep o valorizaciji višine nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 1991

OBČINA METLIKA

- Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen
- Odlok o pogojih za priložnostno opravljanje gostinske dejavnosti in o minimalnih tehničnih pogojih za prodajo in prodaja zunaj poslovnih prostorov
- Odlok o ravnanju z odpadki na območju občine Metlika

OBČINA NOVO MESTO

- Sklep o oblikovanju najemnin za poslovne prostore ob upoštevanju con oz. območij lokacij poslovnih prostorov
- Odredba o ureditvi prometa na nekaterih cestah in ulicah v Novem mestu
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za območje historičnega jedra Novega mesta

OBČINA RIBNICA

- Odlok o proračunu občine Ribnica za leto 1991

OBČINA TREBNJE

- Sklep o povprečni gradbeni ceni stanovanj in povprečnih stroškov komunalnega urejanja zemljišč na območju občine Trebnje

V 6. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 10. maj 1991, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Sklep o javni razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta za območje 14/2 »Avtobusna postaja Črnomelj«
- Sklep o javni razgrnitvi spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin srednjeročnega plana občine Črnomelj 1986—1990

OBČINA NOVO MESTO

- Odlok o davkih občanov občine Novo mesto
- Odlok o ureditvenem načrtu pokopališča Srebrniče — 1. faza
- Odlok o lokacijskem načrtu primarne mreže plinovoda v Novem mestu — 2. faza
- Odlok o spremembi odloka o organiziranju javnega podjetja Komunala Novo mesto
- Sklep o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Novo mesto za leto 1990
- Odredba o spremembi odredbe o delovnem času upravnih organov občine Novo mesto

PRETEKLOST ZA PRIHODNOST
OBRTNIKI IN PODJETNIKI!

V MERKURJEVI

ponudbi rabljene opreme boste našli stroje za brizganje plastike, za žaganje, rezanje, krivljenje univerzalne revolver stružnice, stružne avtomate, rezalnike vrtnike, brusilke, stikalnice, livarsko opremo, biro in računalniško opremo, elektroopremo, lesnoobdelovalne stroje...

Na konsignacijo ali na odkup sprejmemo stare stroje v svoje skladišče.

Pokličite nas na telefon (064) 212-773 (Merkur Kranj, Gregorčičeva 8) in brezplačno Vam bomo poslali naš KATALOG.

zavarovalnica tilia d.d. novo mesto

RAZPISNA KOMISIJA ZAVAROVALNICE TILIA, D.D. NOVO MESTO

RAZPISUJE

delovno mesto: direktorja družbe

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visokošolsko izobrazbo in 5 let delovnih izkušenj na vodilnem delovnem mestu
- da imajo organizacijske sposobnosti, potrebne za uspešno vodenje poslovanja, ter da so se z dosedanjim delom izkazali v uspešnosti
- da je predložen program pozitivno ocenjen

Kandidati naj svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev posredujejo RAZPISNI KOMISIJI Zavarovalnice TILIA, d.d. Novo mesto, 68000 NOVO MESTO, Cesta herojev 1, v roku 8 dni po objavi z oznako »za razpis«.

Razpisna komisija ZAVAROVALNICE TILIA, D.D. NOVO MESTO

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da je po sklepu Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 23. 4. 1991 (Skupščinski Dolenjski list, št. 5/91)

JAVNO RAZGRNEN

OSNUTEK PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJEV ZA HISTORIČNO JEDRO NOVEGA MESTA

v času od 24. aprila 1991 do 24. junija 1991:

- v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska c. 2, 1. nadstropje ter
- prostorih krajevnih skupnosti Center, Kandija — Grm, Majde Silc in Mestne njive.

JAVNA OBRAVNAVA

osnutka prostorskih ureditvenih pogojev bo v

četrtak, 6. junija 1991, ob 18.30

v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Novi trg 6 (soba 67/II).

Do poteka javne razgrnitve osnutka lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na kraju razgrnitve ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Novo mesto, Ljubljanska 2.

Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalci prostorskih ureditvenih pogojev, ki bodo k osnutku podali podrobnejšo obrazložitev in prisotnim dajali pojasnila.

Vabljeni.

Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto

DA SE VAM NE BI NIKDAR ZGODILO

Lani so v Sloveniji v 9960 tatvinah roparji posameznike in družbo oškodovali za 121 milijonov dinarjev.

V 5761 vlomih so tatovi okradli 2578 avtomobilov, 1041 stanovanj, 890 počitniških hišic, 525 trgovin, 287 lokalov, 186 šol in 15 poš.

ZAVAROVANJE JE NAJBOLJŠE VAROVANJE.

Vse informacije za vašo osebno varnost ter varovanje vašega imetja na sejmu

Gospodarsko razstavišče

VAROVANJE SECURITY

Ljubljana, 28.5. - 1.6.1991

Brezplačne vstopnice za ogled sejma lahko prevzamete v poslovni enoti zavarovalnice triglav d.d. v Novem Mestu, Zagrebška 2.

OB DVAJSET TISOČAKOV

PRELOKA — V času do 21. maja je nekdo na Preloki pri Črnomlju vlomil v vikend Zdenke Smole iz Ljubljane. Predrznež je odnesel več orodja in drugih stvari v skupni vrednosti kar 20.000 din.

TAT V DIJAŠKEM DOMU

NOVO MESTO — 17. maja med 8. din 12.30 je še neznana oseba z originalnim ali ponarejenim ključem odklenila sobo v dijaškem domu v Šmihelu, v kateri prebival 17-letni B. Z. iz Osredka. Tat je prebivalcu zmaknil denarnico z gotovino in osebnimi dokumenti, nato pa sobo zaklenil in izginil.

KRAJA V STANOVANJU

NOVO MESTO — Neznanec JE v času med 20. in 24. majem iz stanovanja Jožice Kuplenik v Ulici Slavka Gruma v Novem mestu ukradel 300 din in 630 DEM. Kuplenikova je tako skupaj ob 8.400 din, račun je seveda po uradnem tečaju.

OB DENAR ZA ŠOLSKO MALICO

NOVO MESTO — D. L., učenka sedmega razreda Osnovne šole Grm, je v času med minulim torkom in sredo ostala brez kuvert, v katerih je imela spravljene denar, ki ga je zbirala od učencev za šolsko malico. Ali sta kuverti izgubila v šoli ali kje drugje, še ni znano, znano je le, da je bilo v eni 1.040 din, v drugi pa 650 din. Možje postave še iščejo tatu.

OSTAL BREZ GOLFA

ČATEŽ — Noč na 24. maj je nekdo izkoristil za tatvino osebnega avtomobila golf turbo diesel temno modre metalik barve, ki je stal pred Čateškimi Toplicami. Vozilo je last Ljubljancina dr. Petra Kumpa, golf pa je imel registrsko oznako W 652968. Škode je za 260.000 din.

OSTAL BREZ AVTOMOBILA

ŽUŽEMBERK — Še neznan storilec je pred dnevi sedel v osebni avto Jožeta Hočevarja iz Žužemberka, ki je svoje vozilo pustil parkirano na dvorišču bifeja Marije Ponikvar na Dvoru. Tat ni imel težkega dela, v avtu so bili kontaktni ključ, tako da se je lahko nemoteno odpeljal proti Podgozdu. Tam je avto zapustil, še prej pa odtrgal vzvratno ogledalo in poškodoval brisalce.

VARUJTE SE BRUSILCEV

RIBNICA — Že večkrat in v različnih krajih se je izkazalo, da ne kaže zaupati raznim brusilcem nožev in popraviljavcem dežnikov, ki po hišah ponujajo svoje usluge. To je 20. aprila občutila tudi 77-letna Pavla Hočevar iz Brinovščice v Slemenih. Takrat so ji ponudili svoje usluge trije neznanci: brušenje nožev so ji zaračunali 500 din. Zhenica je šla v spalnico po denarnico, da bo plačala. Takrat pa ji je en izmed neznanec iztrgal denarnico s 30.000 dinarji, nakar so vsi trije »nabrusili še pete« in se odpeljali z avtom. Na srečo so jih že naslednji dan prijeli v Ivančni Gorici. To so bili 27-letni D. Hašiminović, 28-letni D. Alimanović in 20-letni S. Alimanović, vsi iz Bjeline v BiH.

• Vprašate, kje so meje demokracije. Odvečno vprašanje, ona mora biti brezmejna.
• Naši ubijalci so smog, ki nas duši, gospodarstvo, ki nas davi, in kmetijstvo, ki zateguje uzde.

D. STARČEVIČ

PESKANJE IN POVRŠINSKA ZAŠČITA KONSTRUKCIJ, kamionov in kmetijskih strojev po konkurenčni ceni. Tel. (068) 50-381. (P21-14MO)

KEMIČNA ČISTILNICA — KOMISIJSKA TRGOVINA, Marija Jevnikar, Baragov trg 1, Trebnje, tel. 44-956, obveščata cenjene stranke, da bo lokal zaradi adaptacije zaprt od 10. 6. do 13. 7. 1991. Stranke prosimo za razumevanje, želimo ostati vedno prvi v kvaliteti in vam biti vedno na uslugo.

RABAC

Pojdite z nami na vzhodno obalo Istre, kjer vas čaka vrsta turističnih objektov v RABACU. V zalivu Maslinica, prav v bližini peščne plaže, so trije hoteli B kategorije - MIMOSA, HEDERA in NARCIS. Ob hotelih so številni športni objekti, veliko je priložnosti za sprehode in zabavo. Morda še to, v hotelu HEDERA je pokrit bazen s sladko vodo in trim kabinetom, v hotelu MIMOSA pa pokrit bazen z morskovo vodo.

V vseh hotelih so nadvse ugodni tedenski aranžmaji!

Cene polpenzionov v sobah 1/2 za eno osebo na dan:

MIMOSA in HEDERA

junij 270-347 din	julij/avgust 456-568 din	september 324-416 din
----------------------	-----------------------------	--------------------------

NARCIS

junij 237-281 din	julij/avgust 403-489 din	september 284-337 din
----------------------	-----------------------------	--------------------------

Posebni tedenski aranžmaji tudi za upokojece: polni penzion za eno osebo na dan:

junij 1/1 310 din 1/2 260 din

informacije in rezervacije:
telefon: 052/872-226, 872-206
telex: 25347 yu rabac
telefax: 052/872-561

Poiščite biser, ki je prav blizu - v školjki Kvarnerskega zaliva.

AS ERVIS ADMINISTRATIVNI

SAVNIK MARICA NOVO MESTO UL. TALCEV 2

FOTOKOPIRANJE

ADMINISTRATIVNE STORITVE

ZASTOPSTVO

SERVIS VAKO
Kolodvorska 56
68340 ČRNOMELJ
Tel. 068/52-073, 52-555
Telefax: 068/52-073

Čenjene potrošnike obveščamo, da smo pripravili izredne ugodnosti za uporabnike naših storitev:

1. Ukinitev obračuna kilometrine, delovne ure po najkonkurenčnejših cenah.
2. Pri prejemu računa dobite kupon s številko. Vsako zadnjo soboto v mesecu bo izžrebano 6 števil. Pri vsakem žrebanju bodo prisotni trije lastniki kuponov, prav tako pa bodo udeleženi pri žrebanju, ki bo v Studiu D. Čas žrebanja bo objavljen po radiu.

Zadetki prvega žrebanja:

- skrinja 380 l
- hladilnik,
- dve popravili servisa do vrednosti 2.500,00 din,
- tri popravila do vrednosti 1.500,00 din.

Kupone shranite do konca leta za novoletno žrebanje. Se priporočamo!

SGP ZIDAR KOČEVJE
»v stečaju«
Trg zbora odposlancev 56
61330 KOČEVJE

ODDAJA V NAJEM

opremljene poslovne in proizvodne prostore v Kočevju

Predmet oddaje so naslednji prostori:

1. pisarniški prostor v izmeri	13,88 m ²
2. pisarniški prostor v izmeri	13,73 m ²
3. pisarniški prostor v izmeri	21,94 m ²
4. pisarniški prostor v izmeri	76,84 m ²
5. pisarniški prostor v izmeri	43,59 m ²
6. pisarniški prostor v izmeri	135,64 m ²
7. pisarniški prostor v izmeri	55,50 m ²
8. pisarniški prostor v izmeri	33,50 m ²
9. proizvodni prostori v izmeri	1.236,00 m ²
10. skladišni prostori v izmeri	72,00 m ²
11. del parcele v izmeri	411,00 m ²

Pogodbe bodo sklenjene za določen čas 3 mesecev z možnostjo podaljšanja.

Prednost pri najemu imajo osebe, ki bodo sklenile delovno razmerje z odpuščenimi delavci SGP »ZIDAR« Kočevje.

Informacije po telefonu 061 855-261.

Pisne ponudbe pošljite na naslov: SGP ZIDAR Kočevje »v stečaju«, Trg zbora odposlancev 56, Kočevje, v 8 dneh po objavi.

KRKA tovarna zdravil p.o.
Novo mesto

Komisija za cenitev in odprodajo

razpisuje

javno licitacijo,

na kateri želi razprodati rabljeno hotelsko opremo (postelje, kavče, nočne omarice, fotelje in drugo).

Licitacija bo v torek, 4. 6. 91, ob 14.30 v prostorih Krkine Vinske kleti na Bajnofu.

Osnovna šola ing. Janeza Marentiča Podzemelj 68332 Gradac

razpisuje prosti delovni mesti

1. UČITELJA 1. RAZREDA

— za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Pričetek dela 1. 9. 1991.

2. UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA Z DOPOLNJEVANJEM

— za določen čas (od 1. 9. 1991 do 30. 6. 1992) s polnim delovnim časom.

Prijave na razpis z dokumentacijo pošljite v roku 15 dni po objavi razpisa.

V SPOMIN

Dragi Janko,
otožno je brez tebe,
žalost nas mori,
potreben si, a tebe ni.

27. maja je minilo žalostno leto, odkar si zapustil svoje drage, naš ljubi mož, oče, sin in brat

JANKO
ŠUTEJ

Kovačji Grad 1, Vinica

Tujina te je vzela, tvoji družini pa je zadala žalost. V našem domu je praznina, v srcih naših bolečina, spomin pa živi, ker tebe več med nami ni. Iskrena hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob, prižigate svečke in mu krasite grob s cvetjem.

Žalujoci: žena Marica in otroci Stanka, Oliver in Nikoli, mama, brat Mirko, brat Jure z družino, brat Jože z družino in sestra Anica z družino

Nemčija, Ostrack, Kovačji Grad, Kanada

En teden dobrih novic zastonj!

Slovenske novice so edini dnevnik, ki izhaja v barvah. Dobesedno in v polnem pomenu besede. Saj res ne gre, da nam bi vzeli vse veselje do življenja.

Izpolnite tale kupon in prihranite 72din!

Morda so vaša pričakovanja drugačna. Nič hudega, saj se lahko prepričate. Izpolnite tale kupon in v treh dneh po tem, ko ga bomo prejeli, vam bomo teden dni brezplačno pošiljali naš časnik. Peti dan prejemanja vas bomo povprašali po vašem mnenju o vsebini časopisa in o tem ali se boste nanj morda naročili.

Pošiljajte mi teden dni brezplačno in brez obveznosti Slovenske novice.

24 UR NA PREŽI

Ime in priimek _____
Ulica in hišna številka _____
Poštna številka in kraj _____
Telefon doma _____
Letnica rojstva _____

DOLENJSKI LIST 1 Izobrazba: osnovna srednja višja visoka
Katerega od dnevnikih časopisov berete?
DELO LJUBLJANSKI DNEVNIK VEČER
Podpis: _____

P.S. Dovoljujem, da na moj naslov občasno pošiljate neobvezno propagandno gradivo: DA NE

STIK - razvojno trženje, Titova 35, 61000 Ljubljana

Živiva, če je to življenje,
žalost in bolečina.
Živiva, toda za kaj in za koga,
ko pa nimava tebe — ljuba hčerka

V SPOMIN
naše ljube

BRANKE
KNEZ

iz Krmelja 23

Tako rada si živila, a morala v najlepšem mesecu, maju, si umreti. Saj ne moreva tega doumeti, da je danes, 30. maja, že pet let od krute resnice, da te ni več. Hvala vsem, ki se spominjate in obiskujete njen grob.

Neutolažljivi vsi tvoji

Krmelj, 30. maja 1991

tedenski koledar

Četrtek, 30. maja — Ivana Petek, 31. maja — Angela Sobota, 1. junija — Justin Nedelja, 2. junija — Evgenij Ponedeljek, 3. junija — Drago Torek, 4. junija — Kristina Sreda, 5. junija — Ferdinand

LUNINE MENE
5. junija ob 16.30 — zadnji krajec

kino

BREŽICE: 31. 5. in 1. 6. (ob 20. uri) ameriška akcijska drama Bele noči. 2. 6. (ob 18. in 20. uri) francoski kriminalni film Nikita.

kmetijski stroji

TRAKTOR TV 523, malo rabljen, s frezo, plugom in plugom za sneg prodam. Novak, Bršljin 58, ☎ 23-339. 3456

MLATILNICO, lahek most z lestvijo in nahrbtno škropilnico Stihl, vse rabljeno, vendar izpravno, ugodno prodam. Alojz Bizjak, Kočno 4, Krško, ☎ (0608) 32-209. 3468

KOSILNICO BCS in vino, rdeče in belo, prodam. Zonta, Potov Vrh 4, Novo mesto. 3483

MOTOKULTIVATOR Goldoni Mondial LPS (8 KS), s frezo in plugom, prodam. ☎ 24-368. 3488

TRAKTOR AIHER (19 KM), potreben popravila, prodam. ☎ 47-081, po 15. uri. 3505

PRIKOLICO SIP 17 prodam. Anton Kovačič, ☎ 42-800. 3508

KOSILNICO dvojni nož SCT prodam ali menjam za rotacijsko 165. Andrej Turk, Brod 4, Podbočje. 3519

MLATILNICO s popolnim čiščenjem prodam. Stanko Uršič, Škrležovo 5, Senjupert, ☎ 40-072. 3521

TRAKTOR TV 523 s frezo in plugom prodam. Jože Srebrnjak, Hrušica 24, Novo mesto. 3533

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO (17 m3) prodam. ☎ 41-006. 3540

BCS DIESEL in 170 l kompresor prodam. ☎ 56-612. 3561

ŠKROPILNICO za traktor Tomo Vinkovič 420 prodam. ☎ (0608)60-179, zvečer. 3571

KROŽNE BRANE, 24 diskov, dobro ohranjene, prodam. ☎ 76-178. 3600

kupim

SENO na rastilu, na relaciji Žabja vas, Smolenja vas, Slatnik, kupim. ☎ 26-729. 3541

motorna vozila

Z 101, letnik 1978, obnovljeno, prodam za 1000 DEM ali v dinarjih. ☎ 42-621. 3457

OPEL KADET 1,3 GLS, letnik oktober 1987, prodam. ☎ 068/56-332.

PRODAM ZASTAVO 128, letnik 88, po ugodni ceni. ☎ 43-514 (popol. ali zvečer).

126 P, letnik 1985, prodam. Franc Banič, Konec 18, Novo mesto. 3458

LADO 1300 S in **Z 750 S** prodam. ☎ (0608)79-893. 3459

FIAT 126 P, letnik 1987, prodam. Se la 43, Straža. 3463

MINI AUSTIN 1100 special, brezhiben, neregistriran, letnik 1979, prodam. Jože Plantan, Vel. Cerovec 9, Novo mesto. 3465

ZASTAVO 750, neregistrirano, v voznem stanju, hrastove plohe in smrekove deske prodam. ☎ 23-777. 3469

LADO 1200 S, dobro ohranjeno, letnik 1987, prodam. ☎ (068)25-722, popoldne. 3470

126 P, letnik 1987, registriran do aprila 1992, prodam. ☎ 43-588. 3471

126 P, letnik 6/1986, registriran do 17. februarja 1992, 36000 km, prodam. Cena 3000 DEM. ☎ 22-950, popoldne. 3473

TOVORNI AVTO Mercedes 11-13, letnik 1976, nanovo registriran, prodam. ☎ 43-515. 3474

JUGO KORAL 45, letnik 1988, prodam. Jože Muhič, Vihre 47, Mirna Peč. 3475

GOLF DIESEL, letnik 1983/8, dobro ohranjen, z dodatno opremo, prodam. ☎ 26-687, popoldne. 3476

ČRNO MELJ: 31. 5. (ob 20. uri) ameriški triler Skandal v Hollywoodu. 2. 6. (ob 18. uri) ameriška komedija Rock Roll detektiv. 2. 6. (ob 20. uri) ameriški psihološki triler Ko jagenjčki utihnejo.

KRŠKO: 30. 5. (ob 21. uri) ameriški erotični film Seksualne dileme. 2. 6. (ob 18. uri) ameriško znanstvenofantastični film Robocop II. 4. 6. (ob 20. uri) ameriška akcijska komedija Bull Durham.

NOVO MESTO — **DOM KULTURE**: 30. (ob 18. in 20.15) in 31. 5. ter 1. in 2. 6. (ob 20. uri) ameriška melodrama Havana. 31. 5. ter 1. in 2. 6. (ob 18. uri) ameriški akcijski triler Ozki prehod. 1. in 2. 6. (ob 16.30) ameriška celovečerna risanka Pepelka.

SEVNICA: 31. 5. in 2. 6. ameriška komedija K-9.

GOLF XD, letnik 86/87, prodam. ☎ 27-405. 3477

ŠKODO 120 LS, letnik 1982, prodam. Franc Ajdišek, Ornuška vas 8, Trebelno. 3479

JUGO KORAL 55, letnik april 1989, prodam. ☎ (068)27-501. 3482

GOLF DIESEL, 11/89, 32000 km, prodam. ☎ 84-575. 3484

JUGO KORAL 45, letnik avgusta 1989, 16000 km, rdeč, odlično ohranjen, nujno in ugodno prodam. ☎ 21-858. 3486

126 P, letnik 1981, registriran do marca 1992, prodam. Gazvoda, Šentjošt 10, Novo mesto. 3487

ZASTAVO 850, letnik 1983, prodam. Branko Kolenc, Dol. Kamence 61/b, Novo mesto. 3491

R 4 GTL, november 1989, prodam. Informacije na ☎ 27-866, popoldne. 3492

R 4, letnik 1979, registriran do maja 1992, prodam. ☎ 42-234. 3493

JUGO 45 A, maj 1987, opravljen tehnični pregled, ugodno prodam. ☎ 24-834. 3494

R 11, letnik 1987, rdeče barve, prodam. ☎ (068)86-139. 3497

Z 128, letnik 1987, registrirano do januarja 1992, prodam. ☎ 25-371, zvečer. 3507

126 P, dobro ohranjen, letnik 1986, prevoženih 17000 km, prodam. ☎ 27-716. 3510

Z 101 GTL 55, letnik 1983, registrirano do 2/92, prodam. ☎ 23-686, interna 321, od 8. do 15. ure. 3512

TORI TRX, malo rabljen, prodam. Informacije na ☎ (068)51-087. 3514

126 P, december 1989, prodam. Lindič, Vel. Brusnice 58 a. 3517

126 BIF, vodno hlajenje, prodam. ☎ (068)46-534. 3518

Z 101 GTL, letnik 1985, registrirano, prodam. Na Zago 2, Sentejmerj. 3520

126 P, december 1987, prodam. Lenka Gašperič, Podgora 23, Straža, ☎ 87-462, v četrtek popoldne. 3522

R 4 GTL, letnik 1988, prodam ☎ (068)23- 585. 3525

LADO 1200, letnik 1976, z obnovljenim motorjem, registrirano do oktobra, prodam. ☎ 65-317. 3525

JUGO 45, letnik 1989, registriran do maja 1992, prodam. ☎ 51-767. 3526

MINI SPECIAL, letnik 1979, prodam ali menjam. Marjan Bukovec, Ljubljanska c. 15, Novo mesto. 3527

JUGO 55, april 1988, prodam. Jakša, Cesarjeva 37, Novo mesto. 3530

GOLF DIESEL, julij 1989, rdeč, 4 vrata, odlično ohranjen, prodam. Medic, Volčičeva 2, Novo mesto, ☎ 22-737. 3531

LADO SAMARO, letnik 1987, registrirano do oktobra, prodam. ☎ (068)59-711. 3532

FIAT 126 P, letnik november 1986, prodam. Matjaž Kovačič, Mali Slatnik 33, Novo mesto. 3535

JUGO, letnik 1990, karamboliran, prodam. ☎ 25-324. 3537

MOTOR ATX 50 C, star 14 mesecev, dobro ohranjen, za 1380 DEM prodam. ☎ 26-150. 3538

GOLF, letnik 1982, prodam. ☎ 57-150. 3542

MZ ETZ 125 L, letnik 1990/91, z dodatno opremo, prodam. ☎ (0608)75-573. 3543

VESPO MERI 4, športno kolo na 10 prestav, prodam. ☎ 44-877. 3544

ALFA ROMEO 33 1,5 TI, letnik 1987, 70000 km, bele barve, prodam. ☎ (068)53-211. 3545

TOMOS AVTOMATIK in tomos Kros ugodno prodam. ☎ 73-666. 3546

Z 101 GTL, letnik 1986, in R 4, letnik 182, neregistriran, prodam. ☎ 26-944. 3548

KADETT 1,3 S, letnik 1984, registriran do maja 1992, prodam. ☎ 84-334. 3550

MOTOR CTX, letnik 1989, prodam. ☎ (0608)32-287. 3551

VESPO P 200 E, letnik 1983, prevoženih 7700 km, prodam za 1500 DEM. ☎ 23-522. 3553

OPEL KADETT 1,3 GLS, letnik 11/86, prodam. ☎ (0608)70-343. 3556

R 4 LTS, letnik 1980, registriran do 3/92, prodam. Ogljed pri Nadž, Nad mlini 44, Novo mesto, po 19. uri. 3558

JUGO 60, star 14 mesecev, prodam. ☎ 27-487. 3559

VW 1200, letnik 1975, prodam. Marjan Podvinski, Dol.Kamence 89, Novo mesto. 3560

Z 750, letnik 1980, registriran do maja 1992, prodam. ☎ 26-786, popoldne. 3562

126 P prodam. ☎ 21-208. 3564

JUGO 45, letnik 1987, registriran, prodam. ☎ 20-486. 3565

R 4, letnik 1981, v nevoznem stanju prodam. ☎ 27-586. 3566

JUGO 55, letnik 1989, rdeč, prevoženih 18000 km, prodam. Jordan, Grajska 27, Kostanjevica. 3568

DIANO, letnik 1979, in R 4, letnik 1979, prodam. ☎ 25-894, popoldne in 43-767. 3569

AVTO ALEKO, star 15 mesecev, prodam. Božo Sušteršič, K Roku 82, Novo mesto. 3570

ZASTAVO SKALA, letnik 1988, prodam ali menjam za cenejše vozilo jugo 45. ☎ 44-756. 3572

GOLF, letnik 1987, dobro ohranjen, rdeč, prodam. ☎ 85-126, popoldne. 3575

ZASTAVO 101, letnik julij 1973, ohranjen, prodam. ☎ 27-738. 3576

GOLF, letnik 1986/87, prodam. Gor. Kamence 1, Novo mesto. 3577

MOTOR CTX 80, nov, in dve strešni legi 1 = 7 ml, poceni prodam. ☎ 47-222. 3578

R 9 GTD, letnik 1984, prodam. Muhaber 45. 3579

JUGO 45, letnik 1988, prodam ali zamenjam. ☎ 20-411. 3583

126 PGL, letnik 1987, prodam. ☎ 25-113. 3584

OPEL KADETT 1,6 D, letnik 1987, prevoženih 53000 km, registriran do 4/92, prodam. ☎ (0608)33-691. 3585

126 P, letnik 1989, registriran do 2/92, prodam. Jerman, Dol. Kamence 86, Novo mesto. 3586

TAM 6500, letnik 1975, in TAM 5500, letnik 1974, ugodno prodamo. Breza, Bučka, ☎ 76-078. 3588

ZASTAVO 101 SKALA, letnik november 1988, rdeče barve, 15000 km, dobro ohranjeno, ter nov elektromotor (5,5 KS) in novo trobeno Amati prodam. ☎ 44-506. 3591

MOTOR ETZ 250, star dve leti, ugodno prodam. ☎ 86-189. 3592

GOLF DIESEL, letnik 1990, rdeč, 4 vrata, prodam. ☎ 52-329. 3593

VESPO PX 200 E, letnik 1988, registrirano za celo leto, ugodno prodam. ☎ 27-393. 3594

JUGO KORAL 45, letnik 1988, in traktor Zetor 50/11, letnik 1983, prodam. Groblje 38, Sentejmerj. 3595

LADO 1300, letnik 1983, registrirano do 19. marca 1992, prodam. ☎ 49-294. 3596

ZASTAVO 750, letnik 1982, generalno obnovljeno, prodam. ☎ (0608)61-930. 3597

LADO 1200, letnik 1987, ohranjeno, prodam. ☎ 65-324, po 15. uri. 3598

FURGON IMV 1600 R, registriran do 3/92, ugodno prodam. ☎ 22-488, po 19. uri. 3604

AVTOMEHANIKA, POZOR! Navozni kanal, prikolico za prevoz vozil in vojaško prikolico za jepp ugodno prodam. ☎ 23-529. 3605

obvestila

POMOČ PRI ZBIRANJU dokumentacije in urejanju zadev v upravnih postopkih (pridobivanje lokacijske dokumentacije, lokacijska in gradbena dovoljenja, priglasitev del...) vam nudi pisarna Elice Skenderović, Kettejev drevored 3, Novo mesto, ☎ 21-040, interna 390. 3563

TAPETNIŠTVO, Pristavice 9, Sentejmerj. Tapeciranje in preoblačenje tapetiranega in oblaženega pohištva. Delovni čas od 8. do 16. ure, sobota od 8. do 10. ure. ☎ 86-263. 3590

MATURANTI

NUDIMO VAM BELE MAJICE S TISKOM PO VAŠEM NAROČILU.
 CENA ZA KOS: BREZ DAVKA OKOLI 60 DIN
 Z DAVKOM OKOLI 70 DIN
 Informacije tel.: 84-455 ali 23-585

V soboto ob 8. uri bo vrata kupcem odprla nova trgovina

MGM — SHOP
 na Partizanski 3 v Novem mestu.

V njej boste našli bižuterijo, kozmetiko, posterje, darilni in šolski program, predvsem pa igrače. Igračke za vsako starost — MGM-shop na Partizanski 3 v Novem mestu!

DELAVNICO in dvoje nedokončanih STANOVANJ, skupno 531 m², prodamo v JESENICAH na Dolenjskem. Informacije na telefon (041) 333-809.

VISTA 21

Center za fotografirajc
 Fuji, Agfa, Kodak, Efke, Orwo filme dobite najceneje v prodajalni VISTA 21, Prešernov trg 5, v Novem mestu.
 Prav tako bomo poskerbeli, da bodo vaši filmi hitro in kvaliteno razviti.

Foto trgovina, laboratorij, galerija

UGODNA CENA EVROPSKA KVALITETA

GORSKO KOLO MOUNTAIN BIKE
 18 PRESTAV, žensko ali moško
 ZA SASO 6.450 din
 in HOLLAND LOOK (moško) 5.550 din
 Za skupinski nakup tudino popust in obroke

INFORMACIJE: **BESS - PRO MARKET**
 Ljubljana, Šmarčinska 11
 PRODAJA: tel. 061 310 935 fax 302 556
 Vredni smo zaupanja!

BIRO 5 d.o.o. TRGOVINA
 Vrhovčeva 9, Novo mesto
 tel: 25-901, 25-496
 fax: 25-901

IZREDNO UGODNO
 -računalniki
 -telefaxi
 -modemi
 -diskete
 -in ostale računalniške potrebščine

najcenejši LAPTOPI
 TAKOJŠNJA DOBAVA!
 MOŽNOST NAKUPA TUDI NA KREDIT!

Ali že veste, da lahko na enem mestu izberete in si izposodite klasično, moderno ali ekskluzivno poročno obleko?

Vjenčana posudiona (izposojevalnica poročnih oblačil), Vlačka 70, Zagreb, tel. 418-014.

BETONAL
 d.o.o.
 TREBNJE, Kolodvorska 1,
 tel. 068 44 003

Obveščamo cenjene kupce, da izdelujemo in vgrajujemo vse vrste betonov po konkurenčnih cenah. Pri nas lahko naročite tudi ostali gradbeni material. Pokličite na tel. 44-003 ali se oglasite osebno.

standard konfekcijo

BLAGOVNICA NOVO MESTO
 Komandanta Staneta 18

ODDAJA
 v najem poslovne prostore v izmeri 70 m² neto površine. Prostor je v blagovnici Komandanta Staneta 18 ter je primeren za predstavnostvo, razstavni salon, trgovino itd. Svojo ponudbo pošljite na zgornji naslov. Vse ostale informacije dobite v blagovnici ali na telefonsko številko 21-775.

TILIA

TEHNIČNA TRGOVINA IN MONTAŽA INSTALACIJ
 Bršljin 21, tel.: 21-503

Ugodno:
VODOVOD OGREVANJE ELEKTRIKA BELA TEHNIKA KMETIJSKA OPREMA

S tem oglasom dobite **6% POPUSTA** za nakup gorilca ali mikrovalovne pečice

NOVO V MOKRONOGU!
 Podjetje Opal d.o.o. izvaja naslednja dela:

— steklarstvo
 — polaganje keramike, marmorja in slikopleskarska dela.

Delovni čas od 7. do 15. ure, ob sobotah od 7. do 13. ure.

Se priporočamo!

RUDMAN COMMERCE, Mala Svarča 105 a, Karlovac
 tel. št.: 047-39-741

prodaja vozil znamke OPEL

modeli:
Kadett 1,4 i (3 vrata)
Kadett 1,4 i (4 vrata)
Kadett 1,4 (5 vrat)
Vectra 2,0 i GL (5 vrat)
Vectra 2,0 i CD (5 vrat)
 Vsa vozila so s katalizatorjem, dobava takoj.

SALON ZA PEŠE

BUDIM UL. TALCEV 12 NOVO MESTO

(068) 25-986

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage, komaj 35-letne žene, mamice, hčerke, sestre, svakinje in snahbe

LJUBICE ADAMIČ
 roj. RIBIČ, z Muhaberja 19

se iskreno zahvaljujemo vsem za izrečena sožalja, sočustvovanje, poklonjeno cvetje in tako številno spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna zahvala sosedom, kolektivom Novoteks Konfekcija, Iskra Tenel, osnovni šoli Bršljin in srednji gostinski šoli Novo mesto. Zahvala velja tudi dr. Springerju, patronažni sestri Drganovi, govornikom Florjanciču in Močniku ter pevcem KUD Dušan Jereb. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 74. letu zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

ALOJZ BAHOR
 s Tanče Gore

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence, cvetje in sveče ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebi ZD Črnomelj in osebi intenzivnega kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, Gorenju, GD Tanča Gora, pevcem govornikom ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ELEKTROINSTALACIJE in SERVIS GOSPODINJSKIH APARATOV
 Servisiram gospodinske aparate Gorenje, pralne stroje, hladilnike, bojlerje, štedilnike (plinske, električne). Tel. (068) 20-405

preklci

VSI FANTJE iz Lukovka pri Trebnjem zahtevamo od Fani Zorman iz Lukovka 10, Trebnje, da takoj preneha z nerresničnimi govoricami in žalitvami. 3481

posest

V SEVNICI na trgu prodam vseljivo, enonadstropno, dvostanovanjsko hišo (150 m²), s telefonom in garažo, za 85000 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 312-351, (061)214-791.

PARCELO (15 do 20 arov), na lepi sončni legi, v Gor. Straži, prodam. ☎ (062)792-099, po 16. uri. 3472

PARCELO (1410 m²), z začetno gradnjo vikenda, na Travnji gori prodam. ☎ (061)348-240, 376-853. 3485

HIŠO v Sentejmerju ali okolici vzhajem v najem. ☎ 42-069, od 8. do 9. ure in od 18. do 20. ure. 3489

GRADBENO PARCELO s sadovnjakom na Vrčah pri Semiču prodam. ☎ 52-153. 3509

VIKEND ali parcelo za vikend kupim. Ponudbe pod šifro: »DOLENJSKA TREBNJE«. 3515

HIŠO v četrti gradbeni fazi v Trebnjem, parcela 936 m² z vsemi pritikljinami, prodam. ☎ (061)347-788. 3523

HIŠO samostojni dvojevc, v četrti gradbeni fazi, z 10 ari zemljišča, v bližini Novega mesta, prodam. ☎ 24-248. 3524

DVOSTANOVANJSKO HIŠO v Krmeju prodam. ☎ (066)74-344, od 21. ure dalje. 3529

POLOVICE HIŠE v središču Sentejmerje oddam. Primerno za zastopstvo ali mirno obrt. ☎ 27-104, zvečer. 3534

ZAZIDLJIVO PARCELO v Otovcu (blizu železniške postaje) prodam. Električna in vodovod poleg parcele. Informacije po ☎ (061)455-744, popoldne, (068) 52-828. 3574

TRAVNIK (32 arov), na Regeških košenah, in gozd (8 a) prodam. ☎ 27-285, popoldne. 3578

ŠTEDILNIK na trda goriva (levi) in barvni televizor ugodno prodam. Majde Šilc 5, Novo mesto. 3480

IVERNE DESKE (79 m²) prodam. 24-658. 3490

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ (4 KW), rabljeno, 50 l bojler in električni štedilnik s pečico ugodno prodam. 24-834. 3495

MEŠALEC BETONA prodam. 44-688. 3499

TELEVIZOR GORENJE, črno-bel, z daljinskim upravljanjem, prodam za 2.500 din. Lamovšek, Ulica Cankarjeve brigade 39, Trebnje. 3500

SEDEŽNO GARNITURO (trošed, dvosed, enosed) poceni prodam. 756. 3511

STABILNI MOTOR ARAN 12 PS, generalno obnovljen, prodam. 65-494, popoldne. 3513

BETONSKO GARAŽO Strešnik, staro dve leti, vgrajena dodatna okna in vrata, prodam. Primerno tudi za počitniško hišico. (068)25-392, popoldne. 3536

KLAVIRSKO HARMONIKO Delica, 120-basno, novo, in novo kotno brusilko (1000 W) prodam. (0608)61-662. 3539

KOZO s tremi mladiči prodam. 23. 3549

DRVA prodam. 20-557, od 20. do 22. ure, vsak dan. 3552

STROJ za kemično čiščenje MS 7/8 zelo ugodno prodam. 49-582. 3554

PRODAM 3 m² suhih smrekovih plohov. 42-375. 3557

MLADO KRAVO šivko prodam. Franc Jeralič, Šmarje 26, Šentjernej. 3573

STROJ za varjenje PVC vrečk z izrezom, Viro PR-400, agregat 1.5 KW in bencinski motor Tomos, primeren za vrtno kosilnico, prodam. 27-990. 3582

UGODNO PRODAJAMO hidraulične čelne planirane deske za vse vrste traktorjev. Do 15. junija 1991 nudimo dodatni popust. Breza, Bučka, 76-078. 3587

BRAKO KAMP PRIKOLICO, staro štiri leta, prodam. (0608)31-032. 3589

ENOBRAZDNI OBRAČALNI plug za traktor Tomo Vinkovič (30 KS) ter žrebito, staro dve leti, vozno, pripuščno, prodam. (0608)33-500. 3599

BOROVO OSTREŠJE za gospodarstvo poslojpe (10 X 10) in nov »šiberdah« prodam. 76-554, zvečer. 3601

FRANCOSKO POSTELJO in tri-delno omaro, skoraj novo, prodam. 58-550. 3602

KOKRŠPANJELA oddamo družini z lastno hišo z vrtom. 22-783. 3581

PROSTOR (26 m²), takoj vseljiv, oddam v najem. Bršljina 21, Novo mesto, 21-503. 3603

službo dobi

NUDIM vam dober zaslužek na terenu. Pogoji: delo ob vikendih z lastnim avtomobilom. Javite se na (068)84-791. 3378

POTREBUJEMO še nekaj potnikov za prodajo konfekcije na terenu. Velika izbira artiklov, odlične zaslužke s takojšnjim izplačilom provizije. 85-325, po 20. uri. 3404

MLAJŠE DEKLE v srebrni honorarno zaposlim. Partizanska 21, Novo mesto, 28-550. 3498

POTREBUJEM sposobne agente za prodajo iskanih artiklov na območju Posavja in Dolenjske. Provizija od 30 % naprej. (0608)81-082. 3501

ČE IMATE lasten prevoz in želite zaslužiti, pokličite na (0608)34-896. 3503

IŠČEMO potnike za prodajo tekstila na terenu. Lasten prevoz, dober zaslužek. 23-640. 3504

KOMERCIALISTI in potniki, pozor! Čaka vas izreden zaslužek. 27-905. 3567

stanovanja

NAJAMEM STANOVANJE ali hišo za več let. 28-006 popoldne.

STANOVANJE v Novem mestu oddam za dve leti. Šifra: »PREDPLAČILO«. 3496

DVOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu prodam ali zamenjam za gradbeno parcelo. 22-349, popoldne. 3506

PROSTOR ZA VAJE IGRALCEV

RIBNICA — Še pred tremi leti je bil prostor pod odrom v domu TVD Partizan v Ribnici skladišče navlake; amaterska kulturna dejavnost, predvsem člani dramske skupine in pevci, pa niso imeli primerne svojega prostora za vaje. Zato so člani KUD Gallus sklenili, da bodo ta okoli 80 kv. metrov velik prostor temeljito preuredili in ga koristno uporabili. Za pomoč so zaprosili domača podjetja in druge. Največ so prispevali in pomagali z delom kolektivni Inlesa, Rika in ITPP, seveda pa tudi drugi in celo telesnokulturna skupnost. Nanovo pridobljeni prostor so svečano odprli konec aprila, zdaj pa že v njem vadi dramska skupina, ki bo jeseni nastopila z dramaturgiranim Jančarjevim Galjotom. Predstava bo posvečena 400-letnici smrti Jakoba Gallusa-Petelina in bo prikazovala predvsem življenje v tistem, Gallusovem, času.

● *Izgubil sem penzijo. Pošten najditelj naj z njo živi ves mesec. (J. Klemenčič)*

razno

PREPROSTA, KMEČKA dekleta in ženske, ali imate srca za dolenjske fante? Oglasite se AFRODITI v Kranju in osrečite njih in sebe. (064)324-258. 3460

ODDAM LOKAL v Novem mestu. Ponudbe pod šifra: »LEPA LOKACIJA«. 3516

NA PROMETNI TOČKI v središču Dvora oddam v najem več prostorov za mirno obrt. 87-303. 3528

STAREJŠI UPOKOJENEC želi spoznati žensko od 50 do 65 let za srežbo in kratek čas. Ostalo po dogovoru. (068)56-138. 3547

INSTRUIRAM matematiko in fiziko za osnovne in srednje šole. (068)22-481. 3555

Zahvaljujemo se njenim zvestim prijateljicam za izredno skrb in pozornost, sosedom, sodelavcem in znancem, ker so jo obiskovali, darovali cvetje ter jo spremili na zadnji poti. Hvala osebu Doma starejših občanov v Metliki, ki so jo negovali in ji lajšali bolečine ob pomoči oseba Zdravstvenega doma v Metliki. Iskrena hvala g. župniku za lepo opravljen obred in pevcem za zapete pesmi.

Žalujoči: oče Nikola, sin Branko, brat Slavo, Ivan in sestra Ana z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in nepremagljivi boleznii je umrla naša draga

MARIČA IVIČIČ

iz Metlike

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom, tudi roke nisi nam podal, smrti vzela te je iznenada a v srcih in spominu našem za vedno boš ostal, ko mirno boš počival in v temnem grobu spal.

18. maja je v 83. letu tiho in za vedno odšel od nas dragi ata, stari ata in dedek

FRANC MURN

iz Podturna pri Dolenjskih Toplicah 65

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom za nesebično pomoč, prijateljem, znancem in vsem, ki ste počastili spomin nanj, ga zasuli s cvetjem, nam izrekli sožalje, ter ga pospremili na poti k zadnjemu počitku. Hvala kolektivom GG Podturn, Zdravilišče Dolenjske Toplice, Iskra Tenel Novo mesto, Društvu upokojevcem in Zvezi borcev za podarjene vence. Hvala gospodu župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Hvala Slavku Fabjanju in Niku Golešu za ganljive poslovilne besede in pevskemu zboru iz Šmihela za zapete žalostinke. Hvala za organizacijo pogreba in vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: hčere, sinovi in vsi, ki so ga imeli radi

ZAHVALA

V 85. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA JAMNIK

roj. KRALJ, iz Zbur 1

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom, sodelavcem Togrela in Avtohiše Pionir za vence, cvetje in pomoč, župniku za opravljen obred in vsem za izraze sožalja.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 85. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA JAMNIK

roj. KRALJ, iz Zbur 1

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom, sodelavcem Togrela in Avtohiše Pionir za vence, cvetje in pomoč, župniku za opravljen obred in vsem za izraze sožalja.

Vsi njeni

V SPOMIN

Pomlad na vrt bo tvoj prišla in čakala, da prideš ti. Sedla bo na rožna tla in zajokala, ker te ni.

LEOPOLD ROŽIČ

iz Črnomlja

29. maja je minilo žalostno leto, odkar je v našem domu ostala praznina, žalost in neminljiva bolečina, le grob tvoj so še naša srečanja s teboj.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 78. letu nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica, teta in svakinja

JOŽEFA ŽAGAR

upokojenka po poštnem uslužbencu iz Kostanjevice na Krki

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, izrekli sožalje, pokojnici podarili cvetje in jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja Domu starejših občanov v Novem mestu, njenim najbližjim sostanovalkam, g. župniku za opravljen obred in pevcem moškega zbora iz Šmihela za zapete poslovilne pesmi.

Žalujoči: sinova Ljubo in Jernej ter hčerki Vera in Joža z družinami

ZAHVALA

V 80. letu starosti je tiho odšel od nas naš

JANEZ MEDLE

iz Novega mesta, Adamičeva 28, vrtinar v pokoju

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, osebno in pisno, mu darovali cvetje. Zahvala zdravstvenemu osebu internega in visceralnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za nego in skrb, predvsem dr. Žuniču. Posebno se zahvaljujemo sosedom iz Adamičeve ulice za nesebično pomoč. Hvala tudi pevcem in g. župniku za opravljen obred in vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Mamica je zlata, četudi nima nič zlata, a je bogata, ona ima srček zlat, njen srček je močno bogat.

V 79. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša dobra mama, stara mama in tašča

HERMINA PRAZNIK

iz Gabrijel

V globoki žalosti, prežeti z neutolažljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti naše dobre mame sočustvovali z nami. Hvala zdravstvenemu osebu internega oddelka intenzivne nege bolnišnice v Novem mestu za ves izkazan trud v boju za ohranitev življenja naše mame, DRFD Novo mesto in Lisci Krmelj, gospodu župniku za opravljen obred, govorniku, pevcem za zapete žalostinke in Društvu upokojevcem Krmelj. Hvala za vaše stiske rok, za vse izraze sožalja, za vsak cvet, za vsak korak do preranega groba. Hvala vsem, ki ste kakorkoli pokazali, da ste jo imeli radi. Hvala vsem in vsakemu posebej.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustila

FRANCKA ZUPANČIČ

rojena Meglič

iz Grobelj (prej z Broda) pri Novem mestu

Od nje smo se poslovili na pokopališču v Šmihelu v ponedeljek, 27.5.1991. Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom iz Grobelj, vaščanom Broda, prijateljem in sodelavcem Ljubljanskih mlekar, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno pospremili na zadnji poti. Hvala tudi pevskeemu zboru Šmihel in g. župniku Mežanu za lepo opravljen obred.

Žalujoči: hči Danica in sin Ciril z družinama

ZAHVALA

V 94. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

TEREZIJA ZALOKAR

rojena Radešček iz Šmarja 1, Šentjernej

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje ter pokojno pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo gospodu kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoči: sin Janez, hčerka Jelka in vnuk Rado z družino

ZAHVALA

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

V 73. letu nas je po težki bolezni zapustil dragi oče, stari oče, brat in stric

JOŽE RŽEN

iz Gabrijel pri Krmelju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom, govorniku za poslovilne besede in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Močnejša je bila bolezen, kakor tvoje upanje, da boš ozdravel.

V 70. letu nas je zapustil naš dragi mož, ata, brat in dedek

FRANC KLATNUS

z Vrhka pri Trzišču

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali v težkih trenutkih. Hvala vsem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in vsem, ki ste pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvala smo dolžni družini Štih, osebu ZD iz Krmelja, podjetju Mercator Sevnica, Metalni Krmelj ter gospodu župniku za lepo opravljen obred in govorniku za poslovilne besede. Vsem skupaj še enkrat hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Mamica je zlata, četudi nima nič zlata, a je bogata, ona ima srček zlat, njen srček je močno bogat.

V 79. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša dobra mama, stara mama in tašča

HERMINA PRAZNIK

iz Gabrijel

V globoki žalosti, prežeti z neutolažljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti naše dobre mame sočustvovali z nami. Hvala zdravstvenemu osebu internega oddelka intenzivne nege bolnišnice v Novem mestu za ves izkazan trud v boju za ohranitev življenja naše mame, DRFD Novo mesto in Lisci Krmelj, gospodu župniku za opravljen obred, govorniku, pevcem za zapete žalostinke in Društvu upokojevcem Krmelj. Hvala za vaše stiske rok, za vse izraze sožalja, za vsak cvet, za vsak korak do preranega groba. Hvala vsem, ki ste kakorkoli pokazali, da ste jo imeli radi. Hvala vsem in vsakemu posebej.

Žalujoči: vsi njeni

Niko Vrlinič

od okrog sto Bojančanov, ki sme govoriti v imenu vseh vaščanov, saj jih presneto dobro pozna. Velja namreč za enega od tistih v vas, ki so gonilna sila, ko gre za delovne akcije, s pomočjo katerih je v Bojance prišel razvoj. Prava prav se ta vas prav nič ne razlikuje od ostalih belokranjskih vasi, ko morajo ljudje na udarno delo. »Res pa je, da smo Bojančani bolj trdni, tradicionalno vezani na našo vas, zato mi je bilo toliko lažje iti do ljudi, ko smo morali opraviti prostovoljno akcijo,« pohvali Niko, ki je bil član vseh vaških gradbenih odborov v zadnjih letih, od leta 1986 do 1990 pa tudi predsednik sveta viniške krajevne skupnosti. In ko seštevava udarne ure, ki so jih opravili člani 34 gospodinjstev, jih našteje kar okrog 20 tisoč.

Pred približno štirimi stoletji in pol so si predniki Bojančanov našli drugi dom sredi belokranjskih seljnikov, le nekaj kilometrov od Vinice. Živeli so, čeprav s svojo kulturo, v jeziku, zložno z Belokranjci, z njimi delili dobro in zlo, veselje in žalost, se prebijali skozi bedo in se skupaj z njimi razvijali. Bili so in niso bili drugačni, kajti njihova drugačnost je zlasti na kulturnem področju, v folklori, predstavljala vedno prijeto popestritev v sicer bogati zakladnici belokranjskega ljudskega izročila. Živeli so se v novo okolje, gostoljubni Belokranjci so jih vzeli za svoje. Nihče ni nikoli pomislil, da bi lahko bilo drugače, a si ne eni ne drugi niti ne želijo, da bi bilo.

»V zadnjih letih je iz Srbije prihajalo veliko podkranjčanov, kako zapostavljeni in podvrženi asimilaciji večinskega, torej slovenskega naroda, smo Bojančani, ki smo sicer srbskega porekla. Same laži! Kdor je želel spoznati, kako razmišljamo, se je lahko prepričal ob zadnjih volitvah in plebiscitu, zato je škoda izgubljati besede,« pravi Niko Vrlinič, eden

Niko, ponosen na svojo vas, vaščane, otroke, kot zna biti ponosen vsak Bojančan, se vedno znova vrača k očitkom, ki jih vaščani ne morejo pozreti, se z njimi ne morejo spriznati. »Je greh, če naši otroci hodijo v slovensko šolo? Tudi jaz sem jo obiskoval kot številne generacije pred menoj in za mano. Pa zaradi tega nisem bil prav nič prikrajšan. Tudi šolanje sem, tako kot ostali, nadaljeval v slovenski šoli, se zaposlil, kot moji sokrajani, v črnomaljski tovarni in že 23 let sem zvest Belu,« pove Vrlinič, sicer referent nabave. »In naša večstoletna kultura? Bi jo ohranili, če je takšne, kot je, ne bi sprejeli naši sosedji? Nekateri deli naših narodnih noš so stari že po sto let. Ni to zaklad, ki ga ne cenimo le mi, ampak vsi, ki živijo z nami v deželici ob Kolpi? Se večji zaklad pa sta sožitje in mir, v katerem smo živeli doslej in ki ga ne dovolimo kaliti z vznemirjanjem z juga pod pretezo, da nam hočejo dobro.« Takšne in podobne želje je bilo slišati iz ust Bojančanov že velikokrat in ni dvoma, da so zares mislili še kako iskreno.

M. BEZEK-JAKŠE

Jutrišnji dan bo brez cigarete

Ogorčeno pismo bralca in naš primer — Sporočilo svetovne zdravstvene organizacije: »Javni prostori in promet — bolje brez tobaka« — Prva šola brez dima?

NOVO MESTO — Pred dnevi nam je naš sodelavec Janko Blas v imenu sevnškega društva nekadilcev poslal prispevek prijatelja Petra Starčiča iz Ljubljane. Ta ogorčen piše, da je dan brez cigarete brez pravega haska, saj je zahteva po omejevanju kajenja brez pravega smisla. Svoje pismo pa začne takole: »Kdor se pri nas loti pisanja o brezobzirnosti kadilcev, nima veliko možnosti, da bi njegov članek tudi objavili. Ne vem, če je v Jugoslaviji kako uredništvo, kjer ne bi kadili. Kako naj potem kak urednik, ki kadil kot Turek ne le v uredništvu, temveč povsod, kjer le more, kako naj ne bo pristranski, ko dobi v roke tak prispevek.«

Če Peter Starčič želi videti takšno uredništvo, se lahko oglasi kar na Dolenjskem listu. Med petnajstimi novinarji sta le dva kadilca.

Letošnji 31. maj, svetovni dan brez cigarete, ima letos naslednje sporočilo: »Javni prostori in promet — bolje brez tobaka!« Stališče svetovne zdravstvene organizacije je, da mora imeti prav vsak pravico do vdihavanja zraka brez tobačnega dima na javnih mestih in v javnem prometu. V prid te akcije govorijo dejstva, da v svetu tobak vsako leto umori najmanj tri milijone ljudi. V deželah, kjer je kajenje že dolgotrajna raz-

vada, je kajenje krivo za okrog 90 odstotkov smrti zaradi pljučnega raka, več kot 80 odstotkov je primerov kroničnega bronhitisa, 25 odstotkov pa je koronarnih srčnih bolezni in smrti zaradi infarkta. Številne druge bolezenske težave, vključno z dihalnimi, ranami na želodcu in zapleti med nosečnostjo, prav tako

Dr. Anton Glücks: »Pri moških je še vedno najpogostejši rak na pljučih.«

povezujejo s kajenjem. Dolenjci smo po številu raka na pljučih na repu med slovenskimi pokrajinami. V lanskem letu je bilo s pljučnim rakom odkritih 54 bolnikov, letos do maja meseca že 26, nam je ob obisku povedal predstojnik pljučnega oddelka novomeške bolnišnice dr. Anton Glücks.

Kajenje ni nevarno samo za kadilca, ampak tudi za bližnje nekadilce. Poleg

tega, da takoj učinkuje na oči in draži grlo, »pasivno« kajenje poveča možnost za nastanek pljučnega raka in boleznih srca in ožilja. Še posebej so občutljivi otroci.

V svetu so se prve akcije proti kadilcem lotili v ameriški državi Arizoni. Ta je že leta 1973 postala prva zvezna država, ki je omejila kajenje na številnih javnih mestih. Arizeno so v naslednjih letih posnemali še v drugih državah. Marsikje so sprejeli zakone in tako začeli nekadilce. Danes je že v dveh trestinjah držav prepovedano kajenje v zdravstvenih ustanovah, v eni tretjini držav je prepovedano kaditi v kinematografih in gledališčih, pred tobakom so varne državne in privatne šole, v eni petini držav pa so delno zavarovani pred tobakom tudi delovni prostori. Še najdalj so šli v Singapuru, kjer so prepovedali kajenje na javnih mestih, kar se je izplačalo. Uživanje tobaka se je samo med mladimi zmanjšalo za 13,6 odstotka.

Slovensko zdravniško društvo si le-tos predvsem prizadeva za trajno proti-

kadilsko dejavnost v šolah. Ravnatelj naj bi vsem v šoli in šolskih prostorih prepovedal kaditi. Za čas prehoda na tako strog režim naj bi bilo v takšni referenčni šoli dovoljeno kaditi v posebnem prostoru. Slovensko zdravniško društvo bo skupaj z Rdečim križem in društvo nekadilcev šolam brez tobačnega dima podelilo posebno priznanje.

J. PAVLIN

XI. SREČANJE TAMBURAŠEV

PORTOROŽ — V portoroški restavraciji Ljubljana je bilo v soboto, 25. maja, XI. srečanje tamburaških skupin Slovenije. Sodelovalo je dvajset skupin, med njimi dve z območja, ki ga redno pokriva Dolenjski list. To sta tamburaška skupina Glas iz Sodražice, ki jo vodi Milan Štupica, in tamburaška skupina »Ivan Navratil« iz Metlike pod vodstvom Staneta Križa.

TEČAJ MEDITACIJE

NOVO MESTO — Društvo za transcendentalno meditacijo iz Ljubljane bo 13. junija ponovno organiziralo tečaj transcendentalne meditacije v Novem mestu. Prijave za tečaj zbirajo na tel. 068-265-93 od 8. do 9. ure zvečer. Na tečaju se bodo udeleženci seznanili s to miselno tehniko joge, ki pomaga k notranjemu ravnotežju.

Pokličite 23-304

NOVO MESTO — Mladost poleg svoje lepote in navidezne brezskrbnosti skriva otrokom tudi temne strani, ki jih morajo prebruditi skupaj s starši. Včasih tudi nam odraslim manjka le spodbuda ali odkrit pogovor z osebo, ki nas razume in pove, da smo na pravi poti ali pa jo po pogovoru lažje poiščemo. Pogovor po telefonu 23-304 zagotavlja vašo anonimnost in danes, v četrtek, vas med 18. in 20. uro spet čaka psihologinja Renata Bačar. Če imate težave, jo pokličite. Sedanja izkušnja telefona »Klic v silo«, ki ga pripravlja Zveza prijateljev mladine iz Novega mesta, je pokazala pot enajstim mladostnikom, ki so imeli raznovrstne težave. Dosele so mladim in staršem svetovali: psihologi Irena Mohorovič in Renata Bačar in Marjan Stokanovič ter pedagoginja Marija Gabrijelčič in Olga Jukič. Prav zaradi raznovrstnosti pogovorov pa so k sodelovanju pritegnili še socialni delavki Ivanko Vene in Mojco Papič.

USPEH ANSAMBLA SLAVKA PLUTA — Z izidom prve kasete »Šopek cvetja« se je ansamblu Slavka Pluta iz Semiča, nekdanjega harmonikarja in komponista ansambla Slavček, pričelo delo kar kopicati. Skladbe s kasete — Pod Semiško goro, Preko ploja, Mirna gora, Šopek cvetja id. — se pridno vrstijo po številnih radijskih postajah, najti jih je na Marjanci, Lojtrci, lestvici Studia D in še kje, pričeli so tudi že igrati na veselicah, prihodnji teden pa bodo v Semiču gostili ekipo ljubljanske televizije, ki bo ansambel Slavka Pluta posnela za oddajo Videomeh. Zanimivo je, da je ansambel, ki ga sestavljajo člani iz Gorenjske, Dolenjske in Bele krajine, lepo sprejelo občinstvo v vseh koncih Slovenije. (Foto: D. Vovk)

DOMA NAJMANJ — Da ni nihče prerok v svoji domovini, dokazuje tudi Toni Verderber, ki po lastnih izjavah še najmanj nastopa v rodni Beli krajini. Verderber je krepko prebil Gorjance, osvojil je celo zahtevno in dokaj zaprto gorenjsko trzišče, krepko popularen pa je predvsem v Prekmurju, kamor ga vabijo nastopat domala vsako soboto. Bend se pripravlja na smanjanje polurne televizijske oddaje »Bela krajina v Verderberjevi glasbi«, a imajo starostni fantje doslej še premalto zbranega denarja. Slovenska TV-bajta zahteva za takšno oddajo, reci in piši, deset tisoč mark. Fantje se tolažijo, da gre za protidržavno vrednost. (T. G.)

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca!«

S cesto še ne bo nič — Če je bilo res, se bo g. Bobič opravičil — Rastresen natak — Koliko se jih vozi v Ljubljano? — Plin, pot in drugo

Sprva je kazalo, da bo malo klicev: četrtkov zaplet z vojsko v Mariboru se je bližal vrhuncu, ljudje so najbrž spremljali, ali se bo slovenski zivelj dal sprovcirati srbskim specialcem. Proti koncu ure, odmerjene za besedovanje z novinarjem »Dolenjca«, pa beležka slednjega vseeno ni bila prazna.

Krajana iz Dol. Nemške vasi je zanimalo, zakaj so policaji iz Trebnjega tega dne ob 2.30 jutraj po vasi brzeli za nekimi osebnimi avtom, a ne samo z utripajočimi modrimi lučmi, ampak tudi s prižgano sireno. Da so ljudje skočili pokonci, misleč na najhujše, je jasno. Na trebanjski policiji nam niso pojasnili, zakaj je bila pri zasledovanju nujna zavijajoča sirena, o drugem pa v t. i. interesu preiskave tudi še ni mogoče pisati.

Stanko Kralj, sicer živeč na Pivki, očitno dobro pozna slabosti ceste, ki vodi iz Spodnjih Laknic proti Škočjanu. Cesto nameravajo popraviti, novomeški cestarji so lani že pluzili po makadamu, zdaj pa nihče na nadaljuje del in voda še bolj odnaša že tako razdrapano cestišče, ki je ko nalašč za nesrečo. Peter Lavrič, direktor inženiringa pri novomeškem cestnem podjetju, pravi, da ta regionalna cesta za letos ni v načrtu pri republiški upravi za ceste, zato do nadaljnjega z deli ne bo nič.

Marjana iz okolice Škočjana je hotela prejšnjo soboto v škočjanski mesnici pri Bobiču kupiti meso. Lokal je bil prazen, za mesarskim pultom pa dva

fanta, in namesto da bi postregla stran-ki, sta dekletki začela nadlegovati — z besedami, da ne bo pomote. Ako Marjana res ne bi bilo do mesa, bi ju že zdavnaj poslala nekam in šla, tako pa je morala slišati na svoj račun prenekatero pikro, preden sta ji čez slabe pol ure odvagala tisto, brez česar ne bi bilo nedeljskega kosila. Taka postrežba res ni na ravni ugleda te mesarije, zato smo za pojasnilo prosili lastnika Bobiča. Po njegovem zagotovitju se kaj takega ni moglo zgoditi, vsaj ne, kot je opisano, kajti v mesnici je zaposlen le en mesar, občasno pa še blagajničarka. Ako Marjana vztraja pri svojem opisu neljubega dogodka, jo g. Bobič prosi, naj se oglasi pri njem, za-devo bosta skupaj preverila.

Gospodična Sonja se je pred kratkim odpravila s sošolkco v novomeško pizzerijo na Glavnem trgu. Malo po poldnevu sta naročili slastno jed in dve kokakoli. Namesto tolikanj opevane pi-jače jima je natakar prinesel stil; ko sta ga opozorili, da hočeta piti le »kokakola je to«, sta pijačo dobili, a nato na pizzi čakali debelo uro. Prej so bili postreženi vsi, ki so prišli za njima. Tako se torej zgodi gostom, ki niso zadovoljni z raz-tresenim natakarjem, za današnje čase pa ne bi bilo nič čudnega, če bi se ome-njenemu in podobnim natakarjem zgo-dilo, da bi jih zamenjali brezposelni, de-lavoljni mladi gostinci.

Dane iz Zuzemberka se vsak dan vozi na delo v ljubljansko Cankarjevo založbo. Pot ni ne kratka ne lahka, pa ga zanima, ali mu kdo lahko postreže s kakim statističnim podatkom, od kod vse in koliko ljudi se vozi dnevno na de-lo v slovensko prestolnico. Očitno bo do pravega podatka težko priti, Ljubljana je pač veliko mesto, njene tovarne in druge službe »požrejo« veliko ljudi, čeprav je že veliko delavcev »na cesti«, kdor pa še ima delo, ga ne bo pustil, če-tudi je treba vstati še pred prvim petelinom.

Tine iz Žabje vasi stanuje v bližini parkirnega prostora, na katerem bo za-sebnik v kratkem odprl prodajalno plina. Tovrstna dejavnost, pri kateri nesre-če niso nikoli izključene, po njegovem ne sodi v urbano naselje, zato se sprašuje, kdo je omenjenemu zasebniku izdal vsa potrebna dovoljenja.

Taka dovoljenja je dobil tudi zasebni prodajalec plina v Kočevju, izrabil pa jih je tako, da je pri njem plin veliko dražji kot drugod. Na to je opozoril kočevski bralec, ki je v tej rubriki že spraševal, kam je šel denar za zaklonišča. Kratak odgovor lahko prebere na 5. strani.

Brez pojasnila ne bi rad ostal niti bralec z Drske, ki se ne more strinjati z dej-stvom, da so pri gradnji novega novo-meškega mostu pozabili na pot proti Loki. Po njegovem mnenju prejšnje poti ni bilo nujno uničiti, nanjo bi lahko naredili le primeren dohod z novega mosta.

D. R.

POKAL PRIJATELJSTVA V KOČEVJE

KOČEVJE, OER-ERKENSCHWICK — V Oer-Erkenschwiku v Nemčiji so bile pred dobrim tednom dni »Igre prijateljstva«, na katerih so sodelovale 20-članske ekipe pobratenih mest North Tyneside (Velika Britanija), Ville d'Halluin (Francija), Lübenau (bivša vzhodna Nemčija) in domačini ter ekipa Kočevja, s katerim Oer-Erkenschwick že štiri leta prijateljsko sodeluje. Podrobneje o zanimivostih z iger in okoli njih prihodnjič, tokrat pa naj le zapišemo, da so zmagali in osvojili prehodni pokal tekmovalci iz Kočevja. Igre so potekale le pod zastavo Evrope in ne posameznih držav. Naslednje take igre bodo čez dve leti v Franciji, vprašanje pa je, če bodo na njih mladi iz Kočevja sploh branili letos osvojeni pokal. Kočevska občina je namreč tako revna, da za take namene sploh nima denarja in tudi za letošnje igre so mladim iz Kočevja in spremljevalcem plačali prevoz in stroške bivanja v Nemčiji gostitelji, se pravi občina Oer-Erkenschwick.

kozerija

LE DOMA SE NE MORE DOGOVORITI

— Ate, naši politiki pa so sposobno nesposobni, kajne?
— Govoriš nelogičnosti, Mali.
— Niti ne. Naš zunanji minister je bil zadnjič v Nemčiji.
— Bil je. Pa kaj?
— Pri Dnevniku so rekli, da se je vse dogovoril.
— Verjetno se je res.
— Pa v Avstriji tudi.
— Kaj je bilo v Avstriji?
— Tudi tam se je gospod minister vse dogovoril. V Italiji tudi.

— Molči, na živce mi greš!
— V Ameriki ni bilo nič slabše, ate.
— Ne boš trdil, da je bil naš minister celo v Ameriki.
— Pa je bil, da veš. In kar je najpomembnejše: vse se je dogovoril.
— Gotovo ti je prišel to osebno povedat.
— Ne posmehuj se, ate, pa raje beri časopise.
— Bom.
— Pa na Madžarskem.

— Na Madžarskem govorijo madžarsko.
— Spet tvoja šala, ate. Hotel sem reči, da je bil naš gospod minister na Madžarskem.
— Naj se od navdušenja vržem na trepalnice?
— Tvoj problem. Toda tudi na Madžarskem se je vse dogovoril.
— Lepo.
— Ni lepo, je pa čudno.
— A to te preseneča, da se je gospod minister vse dogovoril tudi na Madžarskem?

— Da. Čudno se mi zdí, da se naš gospod minister lahko vse dogovori v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Ameriki, na Madžarskem. Vse se dogovori.
— Zato je tudi šel v beli svet.
— Bil pa je tudi v Beogradu, Skopju, Splitu, na Bledu pri Kranju.
— Zakaj pa ne bi bil, saj to je vendar njegova domovina?
— Je, toda s potovanja se je vrnil, ne da bi se dogovoril kar koli.

TONI GAŠPERIČ

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 20. in 21. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.

Tretji radio gre v Štefan — Janezu Mišiču

Se dve Emiliji, nato pa bo nekdo bogatejši za televizor

NOVO MESTO — Najbolj prijemo ponedeljkovo opravilo v Dolenjskem listu je že nekaj časa zrebanje, ki pokaže, kdo od številnih naročnikov je na vrsti za nagrado.

Tokrat je med plačane položilce segel novinar Martin Luzar in kajpak čisto po naključju za dobitnika tretjega radiokasetofona Emilia izbral nekoga iz trebanjske občine, iz katere sicer poroča. Tako si je gospod novinar naložil še dodatno, a zagotovo ne težko opravilo, radijsko Emilio bo namreč moral dostaviti sam, in sicer Janezu Mišiču iz Štefana 10, ki je že dvajset let zvest »Dolenjcu«.

Za prihodnje nagrade sta torej ostala še dva od petih radiokasetofonov, ki jih je za nagradno akcijo prispevala Račka, za računalniškim in drugim blagom dobro založena firma, o katere pestri in po cenah ugodni ponudbi se lahko prepričate na Cesti kom. Staneta 34 v Novem mestu ali po telefonu in telefaksu 21-058.

Ko pa bodo svoj dolg do Dolenjskega lista v 2. trimesečju poravnali domala vsi naročniki, bo žreb določil, kdo od njih bo bogatejši za barvni televizor, ki ga prispeva Novotehna, največje dolenjsko podjetje za trgovino na debelo in drobno ter servisne storitve, njene poslovalnice s tehničnim in gradbenim blagom pa so v Novem mestu, Trebnjem, Metliki, Krškem in Kostanjevici.

Studio D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado FRANCIJU ŽUMRU iz Celja. Nagrajencu čestitamo! Lestvica je ta teden takšna:

- (3) Lepa so jutra — ANSAMBEL T. VERDERBERJA
- (1) Dom je zavetje sreče — LIPA
- (2) Prvi poljub — ANSAMBEL L. SLAKA
- (5) Pod Gorjanci pa nismo pijanci — FIS
- (4) Po Koroskem — ANSAMBEL A. ISKRE
- (8) Venček narodnih — TONČEK PLUT
- (7) Ohcet — ANSAMBEL J. ŠUMAHA
- (6) Pri nas se poje — ANSAMBEL R. PRAPROTNIKA
- (10) Sramežljivi zapeljivec — ANSAMBEL VESNA
- (—) Kaj je sreča — MARELA

Predlog za prihodnji teden: Šopek cvetja — ANS. S. PLUTA

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto